

Onsdagen den 14 juni

Kl. 9.00–19.29

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

First of all, I would like to say warmly welcome to the Speaker of the Parliament of Cyprus, Demetris Syllouris. You are most welcome to the Swedish Parliament.

(Applåder)

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! En härlig utekväll i ett pulserande London, en vanlig måndag i tunnelbanan i Sankt Petersburg, en efterlängtd konsertkväll i Manchester eller en löftesrik eftermiddag i vårt eget Stockholm – plötsligt ändrar terrorismen på allt. Den sprider död, oro och otrygghet rakt in i våra liv. Kampen mot terrorismen är en kamp för vår frihet och vårt sätt att leva. Den kampen ska vi ta. Den kampen ska vi vinna.

I Sverige har vi tagit hårdare tag mot terrorismen. Vi tar itu med terrorns finansiering, vi har stärkt insatsförmågan under terrorattentat, vi har ökat Säpos resurser, vi har slagit ned mot missbruket av svenska pass och vi har förbjudit terroristresor och mottagande av terroristutbildning. Nu går vi vidare.

Vi har precis enats om en lång rad åtgärder för att förhindra, förebygga och bestraffa terrorism. En av flera viktiga åtgärder är att starta nationella insatsteam mot våldsbejakande extremism. Vi ska dra åt nätet kring terroristerna, och vi gör det tillsammans: Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Det här är Sverige och svensk politik när den är som bäst.

(Applåder)

Exemplen på konstruktiva överenskommelser över blockgränsen har blivit allt fler under de senaste åren. Det är bra för Sverige att vi nu har breda överenskommelser om energin, försvaret, det finanspolitiska ramverket och flyktingpolitiken. En bred samsyn finns också i frågor som kampen mot klimatförändringar och tuffare tag mot brottsligheten.

Med fler poliser, tuffa tag och förebyggande åtgärder ska vi knäcka den brottslighet som förstör för så många. Detta gäller inte minst i ett antal

särskilt utsatta områden, där vi måste göra ännu mer. Polisresurser, förebyggande insatser och investeringar i skola och utbildning ska fortsätta att riktas mot dessa områden för att komma åt både brotten och brottens orsaker.

Polisarbeta gör skillnad. Insatser i Biskopsgården har nyligen lett till att många ledande kriminella är borta från gatan, och då ökar tryggheten. Vägen är mycket lång innan vi har knäckt brottsligheten, men med mer resurser och tydliga prioriteringar går det att nå mål på vägen. Nu ska satsningen på polisen fortsätta. De anställda inom polisen ska bli fler, många fler. Socialdemokraterna vill ha 10 000 fler anställda inom polisen till 2025.

För att underlätta kampen mot både brottslighet och terrorism kan jag i dag meddela att regeringen kommer att gå vidare och utreda hur det kan bli enklare för polisen att ordna med kameraövervakning och på det sättet öka tryggheten.

Herr talman! Det har snart gått tre år sedan regeringen tillträdde. Vi ärvde ett budgetunderskott på ca 70 miljarder kronor, en arbetslöshet på 8 procent och en välfärd där revorna var uppenbara. Vi har tagit Sverige i en ny riktning, bort från en passiv och ineffektiv arbetsmarknadspolitik till en aktiv kamp mot arbetslösheten och bort från stora ofinansierade skattesänkningar till ett gemensamt samhällsbygge med välfärd och trygghet för alla som mål.

I dag är Sverige i ett nytt läge: 200 000 fler människor har ett jobb att gå till. Flyktingpolitiken, som blev ohållbar när många länder inte tog sitt ansvar, har lagts om och fungerar. Vi har vänt stora underskott i statens finanser till överskott.

Sverige har nu ett ekonomiskt handlingsutrymme. Den politiska striden framöver står om hur vi ska använda denna styrka. Ska vi investera smart i jobb och välfärd och det som bygger sammanhållning i ett land, eller ska vi tänka kortsiktigt och sänka skatter och skära ned? Ska vi, kort uttryckt, ägna oss åt ett samhällsbygge för alla eller förmögenhetsbygge för några få?

För mig är valet enkelt. Jag vill investera i framtidens Sverige, i framtidstro och hopp i ett samhälle där alla kan längta efter morgondagen. Vi behöver investera i utbildning så att arbetslösa och nyanlända kan ta de över 100 000 jobb som står lediga. Uppgiften att etablera de nyanlända på arbetsmarknaden är inte enkel, men om vi gör det på rätt sätt med fokus på att rusta dessa människor för vår arbetsmarknad i stället för att rusta ned den svenska modellen innebär det stora möjligheter för vårt land.

Vi behöver investera i bostäder, utbildning, forskning, klimatåtgärder, innovationer, vägar och järnvägar. Detta skapar jobb här och nu, och det skapar tillväxt och utveckling under åren framöver.

(Applåder)

Vi behöver investera i mer personal inom välfärden, för vi ska höja kvaliteten. Den redan historiskt stora satsningen på 10 välfärds miljarder byggs nu ut med ytterligare 5 miljarder. Det som Sveriges löntagare har jobbat ihop ska gå till fler förskollärare och därmed mindre barngrupper, fler undersköterskor, kortare vårdköer, fler poliser, ökad trygghet och fler socionomer och därmed hjälp till fler utsatta barn.

Herr talman! Handlingskraftiga regeringar i framtiden kommer att kännetecknas av modet att samarbeta. Men man kan inte bygga ett samhälle som är tryggt och som håller ihop tillsammans med ett högerextremt parti. Det är omöjligt, och därför kommer jag inte – aldrig – att samarbeta med Sverigedemokraterna. Den anständigheten står jag för.

(Applåder)

Socialdemokratin står i mitten av svensk politik, beredd att samarbeta över blockgränsen för att ta Sverige framåt. Gemensamt samhällsbygge och sammanhållning, investeringar i jobb, trygghet och välfärd, samarbete i mitten av svensk politik – detta är Socialdemokraternas och regeringens väg.

(Applåder)

Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Ledamöter och åhörare! I morse åkte busschaufförer, undersköterskor, ingenjörer och många andra till jobbet på Järvafältet och från Järvafältet här i Stockholmstrakten, men hos alldeles för många ringde ingen väckarklocka alls därför att de har inte har något jobb att gå till.

Kring Järvafältet syns Sveriges viktigaste och största problem. Detta är ett problem som Stefan Löfven inte nämnde nu och som regeringen antingen förminskar, förnekar eller förvärrar. Det är därför jag och Moderaterna ägnar vår kraft, inte bara i denna debatt utan framöver, åt tre frågor: integrationen, jobben och tryggheten.

Det är vår viktigaste uppgift att halvera jobbklyftan, se till att Sverige växer med en halv miljon nya jobb och säkra lag och ordning med fler poliser och strängare straff. Detta är helt avgörande för att Sverige ska vara, och kan vara, ett land där det viktiga inte är varifrån du kommer utan vart du är på väg.

(Applåder)

Herr talman! Under en tid har Sverige tagit emot fler människor från andra länder än något annat jämförbart land. Under en tioårsperiod kommer vi att ta emot ungefär en halv miljon nyanlända. Hälften av dem som går in i etablering nu saknar gymnasieutbildning. Det ställer helt nya krav på politiken. Det ställer helt nya krav på hur vi hanterar invandring och integration de kommande åren. Och det avgör om Sverige kommer att kunna vara ett starkt samhälle för alla.

I går kväll var det min tur att besöka politikerveckan i Järva. Där står man vänd rakt mot Tensta och Rinkeby. Det är två av de många områden i Sverige som tyvärr förknippas alltför mycket med utanförskap, sociala problem och kriminalitet. Problemen har varit sådana under en lång tid och har fördjupats. Där är väldigt många människor trötta på att hela tiden bli förknippade med problem. Det är väldigt lätt att förstå. Där möter man nämligen alltid engagerade människor som jobbar, sliter och kämpar för sig, sina familjer, sina vänner och sitt område och som vill kunna vara stolta över det. Det är därför de också blir trötta på när inget görs åt deras problem, för de är på riktigt.

I Rinkeby är det färre än hälften av de vuxna som går till jobbet en vanlig dag. Det finns 130 sådana områden i Sverige, där bidragsberoendet är stort, där utanförskapet är kännbart och där integrationen har misslyckats. Fastnar man i utanförskap är det farligt, både för den enskilde och för samhället. För varje människa som ger upp blir det större risk för problem,

kriminalitet och radikalisering. Varje krona som går till bidrag är en krona som i stället skulle ha kunnat gå till sådant som ger jobb, till fler poliser, till mer undervisning i skolan och till fler händer i vården. Klarar vi inte integrationen håller inte Sverige ihop. Det är därför jobbklyftan mellan inrikes födda och utrikes födda måste bort.

(Applåder)

Jobbklyftan måste bort. Den ska halveras till 2025. För att man ska nå dit krävs det framför allt tre saker. Det krävs bidragstak, så att det alltid lönar sig bättre att jobba. Det krävs fler vägar till det första jobbet, med enklare jobb, sänkt skatt och mindre krångel. Det krävs integrationsplikt med tydliga krav på ansträngningar. Arbetslinjen måste nämligen utvecklas, inte avvecklas.

(Applåder)

Herr talman! Den som tar jobbskapandet för givet hotar Sveriges framtid. Robotar och datorer skapar nya möjligheter, produktivitet och tillväxt. Men de utmanar också våra jobb som de ser ut i dag. Konkurrensen från andra länder ökar. När gamla jobb försvinner måste nya kunna växa fram. Det är tufft för ett litet och öppet handelsberoende land i en värld där fler länder sluter sig inåt. Då behöver Sverige fler företag som växer och fler företagare som anställer, så att fler jobbar och fler kan få sitt första jobb.

Det som inte behövs i det läget är fler skattehöjningar på jobb och företagande, fler – ganska få – extratjänster, traineetjänster eller beredskapsjobb i stället för riktiga jobb eller en regering som uttalar att man ser fördelar med att svenska företag flyttar utomlands. Stefan Löfvens politik är inte bara misslyckad. Den är jobbfientlig.

Sverige behöver göra tvärtom. Det måste alltid löna sig att jobba. Det måste alltid löna sig att utbilda sig. Det måste alltid löna sig att anstränga sig. Arbetslinjen måste utvecklas, inte avvecklas.

(Applåder)

Herr talman! Det finns områden i Sverige som i praktiken styrs av kriminella gäng, där knark säljs öppet, där ambulanser tvekar inför att åka in utan poliseskort och där polisen möts av stenkastning. Att man ska behöva läsa i tidningen om att det blir fler brottsutsatta områden gör att det verkar som att regeringen hellre sopar detta under mattan. Samtidigt är var tredje kvinna otrygg i Sverige. Detta händer nu. Kvinnor tvekar inför att gå ut på kvällen. Bara ett av åtta misshandelsfall klaras upp. Samtidigt vittnar polisen om en myndighet i kris. Vi ser att för många poliser lämnar yrket och att för få poliser är på gator och torg. I förra veckan kom rapporter om att i Stockholm har 152 uniformerade poliser lämnat gatan – det är bara i Stockholm och bara i år. Polisen är i kris. Stefan Löfven uttalar mål. Det gjorda han senast för några minuter sedan. Men det är på lång sikt, långt efter att han har fått sluta som statsminister.

Sverige är på väg åt fel håll. Nu måste vi vända utvecklingen rätt, med fler poliser som får bättre betalt och som slutar att lämna yrket, med hårdare straff och med en fortsatt och kompromisslös kamp mot terrorismen. Ska Sverige fungera måste tryggheten fungera och finnas där för alla.

(Applåder)

Herr talman! Sverige är fantastiskt. Sverige har samtidigt stora problem. Dem tänker vi moderater lösa. Det handlar om integrationen. Det handlar om jobbskapandet. Det handlar om tryggheten. Dessa problem

måste lösas, särskilt när Socialdemokraterna och denna regering inte maktar med dem. Därför behöver Sverige Moderaterna, och därför behöver Sverige en ny alliansregering.

(Applåder)

Prot. 2016/17:125

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Man fick nästan en liten tår i ögat när man lyssnade på statsministerns anförande om hur fantastiskt bra allting är och hur duktig regeringen är.

Jag minns när Stefan Löfven för ett par månader sedan presenterade sin vårbudget och, jag vet inte för vilken gång i ordningen, framhöll hur fantastiskt bra det går för Sverige. Arbetslösheten är lägre, och sysselsättningen är högre. Tillväxten ökar och så vidare. Den som på något sätt ifrågasätter regeringens bild av hur fantastiskt det går för vårt land beskylls för att sprida falska nyheter, för att svartmåla Sverige och så vidare.

Javisst, herr talman, man kan säga att det åtminstone går förhållandevis bra för Sverige utan att fara med osanning – det kan man göra. Jag ser att statsministern instämmer i detta. Man kan använda statistik över arbetsmarknaden och över tillväxten. Man kan göra internationella jämförelser på olika sätt och se att vi står oss förhållandevis bra i jämförelse med andra länder. Men, herr talman, det ger inte hela sanningen.

Jag har ägnat större delen av den gångna vintern och våren åt att resa runt i Sverige. Jag har besökt samtliga län. Jag har träffat hundratals, kanske tusentals, människor. Mitt intryck är att många människor i vårt land är mycket bekymrade över situationen. De upplever inte att den bild som regeringen ger stämmer överens med den verklighetsuppfattning som de själva har. Då måste man fråga sig, herr talman, om alla dessa människor som uttrycker oro och som är bekymrade har fel. Är de bara ute efter att svartmåla Sverige? Är den oro som de känner obefogad? Jag menar att den inte är det.

Arbetsmarknaden i Sverige kan sägas vara förhållandevis stark – det är riktigt. Men antalet arbetslösa ökar. Sysselsättningsgapet mellan svenskar och icke svenskar, invandrare, är större än någonsin. Sett till att vi dessutom befinner oss i en högkonjunktur borde arbetsmarknaden vara avsevärt starkare än vad den är i dag. Detta är ingenting, herr talman, för regeringen att skryta med över huvud taget.

Jag menar att man bäst bedömer det här landets tillstånd genom att titta på hur samhället faktiskt ser ut och inte genom att bara gräva ned sig i statistik. Man måste titta på: Hur klarar vi de gemensamma åtagandena? Hur tillfredsställer vi grundläggande behov hos den svenska befolkningen?

Titta på arbetsmarknaden! Titta på hur medborgarna upplever tryggheten! Titta på de äldres ekonomiska villkor! Titta på situationen för dem med behov av personlig assistans! Titta på personaltätheten i skola och förskola! Titta på hur offentliganställda i vård och omsorg mår! Titta på hur blåljuspersonalen mår! Titta på kunskapsnivåer och resultat i skolan! Titta på hur vi står oss i våldtäktsstatistiken internationellt! Titta på hur tilliten i vårt land har utvecklats! Titta på hur kvinnor i Sverige känner inför att gå ut när det är mörkt! Titta på hur integrationen fungerar! Titta på hur sammanhållningen i vårt land ser ut!

Herr talman! Jag kan hålla på hur länge som helst och räkna upp sådant där regeringen brister och brister och brister, där man misslyckas fullständigt inte bara med att åtgärda problemen – man misslyckas dessutom med att ens se problemen. Det tycker jag är allvarligt, herr talman.

Sverige mår inte bra. Välfärden mår inte bra. Ett av de allra tydligaste exemplen på det är sjukvården, den del av välfärden som kanske påverkar människor allra mest eftersom det så påtagligt handlar om människors liv och hälsa. Här är situationen alarmerande. Det är platsbrist, personalbrist, läkare som vittnar om att patientsäkerheten är allvarligt hotad och barn som får transporteras till andra länder för att få vård.

Då duger det inte med smärre, symboliska resursförstärkningar som man kan hänvisa till i sin retorik i sådana här debatter, utan det krävs att vi gör någonting på riktigt och på djupet.

Först och främst krävs det att vi nu på riktigt gör en satsning på alla de människor som arbetar inom hälso- och sjukvården så att de vill arbeta kvar inom hälso- och sjukvården och, herr talman, så att fler också i framtiden vill arbeta inom hälso- och sjukvården.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! De kommande åren avgörs framtiden för den här planeten. Antingen lyckas vi minska utsläppen och bygga en hållbar framtid för våra barn och barnbarn eller så misslyckas vi.

I så fall går vi en osäker och skrämmande framtid till mötes, för ingen vet exakt vad som händer när Arktis smälter eller när världshaven mäts på koldioxid och värme. Det enda vi kan vara säkra på är att det handlar om stora och fundamentala förändringar för hela mänskligheten.

Därför är vår generations främsta uppgift att undvika att halka över tröskeln där temperaturhöjningarna skenar iväg bortom kontroll. Därför måste klimatfrågan sättas högst på den politiska agendan.

Klimatfrågan handlar dock inte bara om att undvika katastrofer. Det handlar också om att tänka nytt, att tänka att världen har en chans att vara mer hållbar, smartare och mänskligare.

Det första steget mot en bättre framtid är att tänka att det går, och redan nu ser vi att det går. Redan nu konkurrerar det förnybara ut det fossila. Redan nu rullar fler och fler elbilar på våra vägar, och i Indien skrotar man planerna på ny kolkraft eftersom solceller är billigare.

Herr talman! De som vill bli kvar vid det gamla fossilsamhället kämpar just nu med all kraft emot denna rörelse. Kampen är inte över. Världen behöver mer än någonsin klimatledarskap, länder som går före och visar vägen mot det fossilfria samhället.

I morgon röstar den här kammaren om att införa en klimatlag som tvingar varje kommande regering att föra en ansvarsfull klimatpolitik. Det här var Miljöpartiets första och viktigaste vallöfte som nu blir verklighet, och jag vill passa på att tacka de partier här i kammaren som varit med i Miljömålsberedningen och gjort detta möjligt.

Men ett ramverk räcker inte. Vi måste också ha en politik som faktiskt minskar utsläppen. Vi har mycket att göra för att ställa om transportsektorn. Därför har regeringen satsat på en klimatoffensiv med utbyggnad av laddstolpar för elbilar i hela landet, ett bonus–malus-system som får igång omställningen till mer miljövänliga bilar och ett bränslebyte som tvingar bensinbolagen att blanda in mer förnybart i tankarna.

Nu är det också dags för flyget att ta sitt ansvar. Flyget är i dag helt obeskattat, och utsläppen från svenskarnas internationella flygresor bara ökar. Jag är uppriktigt förvånad över att det finns partier i den här kammaren som kämpar med näbbar och klor för att inte få ned flygets utsläpp och för att flyget ska slippa betala för sina utsläpp.

Regeringen kommer att lägga fram ett förslag till flygskatt, och vi ska också utreda ett bränslebyte för flyget. Fler än ett styrmedel kan behövas, vilket också erkänns av forskningen som ett effektivt sätt att styra. I en värld där flygresorna ökar kraftigt behöver vi snabba på den omställning som ännu knappt har inletts.

Herr talman! Att Sverige står för ett globalt ledarskap blev tydligt i förra veckan. Jag kom just hem från New York, där Sverige tillsammans med Fiji har lett världens största konferens för haven. Nu har vi äntligen startat en global kraftsamling för att skydda världshaven från plastskräp, från överfiske och från klimatförändringar. Låt oss känna stolthet över detta!

Herr talman! Planeten är stressad, och vi människor är stressade. Sedan 2010 har den psykiska ohälsan i Sverige fördubblats. Sjukskrivningarna har ökat med 80 procent på fem år, och två av tre som går in i väggen är kvinnor. Det här är en epidemi, och det är dags att vi gör någonting åt den.

Jag är därför glad över att regeringen tar de här frågorna på allvar, att vi satsar på arbetsmiljö och ungdomspsykiatri och att vi har satsat särskilt på kvinnors hälsa.

Jag är också glad över att vi har tillsatt en utredning för att titta på arbetslivet och nya möjligheter. Det kan handla om att ta ett alterneringsår och pröva nya banor i livet, att få möjlighet till sänkt arbetstid i stället för höjd lön, att ha rätt till heltid eller rätt till deltid för en period att hinna andas.

Det handlar om att skapa ett mänskligare, modernare samhälle där människor får mer makt över sin egen tid. Det är idéer värda att kämpa för, för vi måste skapa ett samhälle med både yttre och inre hållbarhet.

(Applåder)

Anf. 6 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sverige är på väg att klyvas regionalt och socialt. Vi står på toppen av en högkonjunktur, men vi står där med flera utmaningar som behöver lösas.

Vi ser nämligen ett trenderbrott när det kommer till arbetslösheten bland utrikes födda, ett trenderbrott när det kommer till klimatutsläppen och ett trenderbrott när det kommer till vårdköerna. Kurvorna pekar åt fel håll, och detta händer på Stefan Löfvens arbetspass.

Det är tydligt att Socialdemokraterna har tappat kontakten både med verkligheten och med vanligt folk. Det är uppenbart att Sverige behöver det nya ledarskap som Alliansen och Centerpartiet står för.

Herr talman! Som jag sa ökar arbetslösheten bland utrikes födda. Fler och fler skrivs in på Arbetsförmedlingen, och det är myndigheten själv som har kallat detta för ett trendbrott. Murarna till arbetsmarknaden växer bara högre och högre, särskilt om du inte är född i Sverige och inte talar flytande svenska.

För att vända utvecklingen krävs rejäla reformer. Det krävs lägre kostnader för att anställa nyanlända. Centerpartiet har föreslagit att arbetsgi-varavgiften slopas i två år när man anställer någon som är ny på arbetsmarknaden. Parterna behöver komma överens om lägre ingångslöner för nyanlända så att fler enkla jobb kan växa fram – en inställning som till och med LO delar.

Den arbetsförmedlande delen av Arbetsförmedlingen behöver fasas ut och ersättas av privata förmedlare som får ersättning när man förmedlat ett riktigt, varaktigt jobb till den som är arbetslös. Företagen behöver sänkta, konkurrenskraftiga skatter och regler.

Siffror talar nämligen sitt tydliga språk: För varje krona som regeringen så att säga satsar på näringslivet höjs skatten på jobb och tillväxt med det tiodubbla. Stefan Löfvens löften om en aktiv näringspolitik blev till handlingsprogram, samverkan och fikastunder. Men företagen behöver inte fler mazarinfikor; de behöver en statsminister som faktiskt förstår deras förutsättningar och vet vad en företagare behöver.

Herr talman! Ett trendbrott har skett även när det kommer till klimatutsläppen. Enligt Statistiska centralbyrån ökade utsläppen under hela 2016. Det ansvaret vilar tungt på regeringens axlar. När miljöministern var en centerpartist minskade klimatutsläppen, den förnybara energin byggdes ut rekordsnabbt och allt fler miljöbilar rullade på våra gator.

Jag känner respekt för Miljöpartiets klimatengagemang men en stor oro över partiets förmåga att leverera miljöresultat.

Här behövs en politik som gör skillnad. Det behövs effektiva åtgärder, inte miljöpartistisk symbolpolitik. Vi ser tydligt effekterna av klimatförändringarna redan nu. Vi ser dem globalt, men vi ser dem även här i Sverige med sinande brunnar och torra.

Centerpartiet föreslår en omfattande grön skatteväxling. Vi lägger en halv miljard mer än regeringen på järnvägar, och vi föreslår en kraftfull bonus på 100 000 kronor när man köper en ny miljöbil.

Vi föreslår även ett kvotpliktssystem för flyget med obligatorisk inblandning av förnybart bränsle för alla flyg som lyfter från svenska flygplatser för ett grönare flyg och för ett bättre klimat.

Herr talman! Vi ser också ett trendbrott när det kommer till köerna i vården. Nu ökar de till specialistvård igen. Fler får ett brev på posten med orden: Tyvärr kan du inte få vård inom 30 dagar.

Det är också stora regionala skillnader mellan landstingen i hur man uppfyller patienternas vårdgaranti. Man klarar den till 90 procent i alliansstyrda Halland men bara till 60 procent i socialdemokratiska Norrbotten. Tillgången till vård klyver Sverige.

Det är helt oacceptabla skillnader. Det är orättvist, och det drabbar utsatta människor hårdast.

Centerpartiet vill att vården ska komma närmare. Vi vill korta köerna, och vi vill att man ska ha möjlighet att träffa samma läkare när man är sjuk. Vi lägger 1 miljard årligen på att öka tillgängligheten genom att korta

tiden från första besöket hos en läkare till dess att behandlingen har påbörjats eller att man är frisk. Det ska gå högst tre dagar innan man får träffa en läkare, och det ska gälla oavsett var i landet man bor. För oss är det självklart att sätta patienten i centrum.

Herr talman! Sverige måste hålla ihop. För att det ska lyckas krävs konkreta förslag och reformer för att klara integrationen och för att utrikes födda ska få jobb. Det krävs förslag som leder till att klimatutsläppen på riktigt minskar igen och reformer för att korta köer och göra vården mer tillgänglig.

I ord och handling visar Centerpartiet att vi står för det nya ledarskap som Sverige behöver.

(Applåder)

Anf. 7 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman, ledamöter och åhörare! Det hör till politiken att en regering talar om hur bra det går och att en opposition talar om hur dåligt det går. Så fungerar det.

Men bilderna går kanske isär mer än någonsin. Enligt Stefan Löfven ser mycket ljust ut: tillväxten, jobben och bostadsbyggandet. När man lyssnar på Jimmie Åkesson och Anna Kinberg Batra låter de inte bara alltmer lika varandra i retorik och politik; de målar också en oerhört dystert bild där Sverige står på randen till katastrof.

Hur kan man se det så olika? Jag tror att det finns en naturlig förklaring. Faktum är att det går lysande för Sveriges ekonomi. Det går också mycket bra för Sveriges sysselsättning; vi sticker ut i omvärlden. Men det går inte bra för alla svenskar. Många svenskar har ingen del i denna framgång; de känner en djup frustration över hur deras eget liv ser ut och att andra drar ifrån medan de står kvar.

Det är alla de som med besvikelse öppnar det orangea kuvertet och inser att de inte kommer att klara sig på sin pension. De är för det mesta kvinnor som har arbetat hela sitt liv. Det är alla ungdomar som får sms-jobb efter sms-jobb, hoppas på ett vikariat och aldrig kan planera sitt liv, aldrig få den där bostaden. Det är alla de som aldrig får någonstans att bo och inser att de aldrig kommer att ha råd med bostadsrätterna som byggs i en annan del av staden.

Där, i ojämlikheten, i klassamhällets Sverige, finns klyftan. Det är detta det handlar om. Det handlar om ojämlikhet; det handlar om ett klassamhälle.

En vd i ett svenskt storföretag tjänar i dag 66 gånger så mycket som en undersköterska, och skillnaden bara ökar. Sveriges 178 miljardärer har en förmögenhet som är dubbelt så stor som hela den statsbudget som vi beslutar om i Sverige. Dessa klyftor bara ökar.

Där finns det svenska klassamhället. Där finns den svenska ojämlikheten. Det är det som är problemet.

Detta märks i så många delar av våra liv.

Den som har universitetsutbildning lever i genomsnitt fem år längre än den som inte har gått ut gymnasiet. Åk mellan stadsdelarna och se livslängden falla! Det är klassamhället.

Varför är kriminaliteten högst i vissa områden? Jo, för att där är inkomsterna lägst. Där det är minst antal som har gått ut gymnasiet och där

det är flest unga killar som inte kan få ett vanligt jobb slår de kriminella gängen rot. Det är också en del av det svenska klassamhället.

I detta läge står den svenska högern, Alliansen och Sverigedemokraterna, och pläderar för att öka klasskillnaderna, för att sänka skatten för dem med högst inkomster och för att med statliga ingrepp sänka lönerna för dem som redan tjänar minst. De talar inte om utbildning och att människor ska få en chans; de talar om hur man ska sänka människors lön och höja deras hyra. Det är det man gör om man inför marknadshyror när det är akut brist på bostäder.

Ni tänker lägga bensin på den brasa som brinner. Ni kommer att göra detta så mycket värre.

Det är ni som privatiserar välfärden så att den finns i överflöd i de rika stadsdelarna men försvinner från de fattigaste. Det är ni som vill sälja ut bostäder till privata värdar som gärna sanerar dyrt så att människor får flytta från sina hem.

Ni gör problemet så mycket värre.

(Applåder)

Det finns ett ord för detta på ren svenska: hyckleri. Det är att låtsas att man bryr sig om människor men egentligen ha en politik som drabbar dem i grunden samtidigt som de som har det allra bäst alltid ska få det lite bättre.

Det som förvånar mig är att Socialdemokraterna är så upptagna av att samarbeta med just de partier som vill gå åt detta håll och att det uttalade målet är att kompromissa med dem som vill sänka lönerna och höja hyrorna.

Nej, det är med starkare välfärd och bättre utbildning samt att miljar-
därerna ska bidra mer till det gemensamma bästa medan de som arbetar
ska kunna leva på sitt jobb som vi bygger ett hållbart samhälle, inte genom
att gå borgerlig politik till mötes.

Det är skillnad mellan vänster och höger i politiken.

(Applåder)

Anf. 8 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! När mina söner sprang ut på sommarlov häromdagen fyll-
des jag, liksom alla föräldrar gör i den situationen, av tillförsikt. Blomster-
tiden kommer, och mina vänners barn tar studenten och sjunger om den
ljusnande framtid.

Jag vill att de drömmar som barn och ungdomar bär på ska kunna gå i
uppfyllelse. Jag vill att oavsett insikten de hade när de klev in i skolan ska
de lämna den med utsikten att de kan flytta berg. Jag vill att oavsett vad de
har med sig i ryggsäcken hemifrån den första dagen ska de den sista dagen
bära ryggsäcken full av livschanser.

Jag har gjort klassresan, precis som Stefan Löfven. Det omgivande
samhällets förväntningar på oss var att vi skulle stå på textilfabriken. Sko-
lan och lärarna lyfte mig att se vyer som jag inte tidigare hade sett.

Herr talman! I dag ser jag en mycket bekymmersam utveckling i Sve-
rige. Jag ser livschanser som avtar och klassresor som ställs in. Jag ser ett
samhälle som alltmer glider isär. Jag ser en klyfta mellan dem som har
frihet och dem som inte har det.

Jag ser ett land som har tagit emot många människor på flykt, och jag
ser ett land som släpper in dessa människor i Sverige rent geografiskt men
som sedan inte släpper in dem i samhället.

Jag ser ett land där klyftorna ökar.

Jag ser människor som tvingas leva på bidrag men som skulle vilja och kunna leva på en lön. Jag ser deras barn som växer upp med föräldrar som inte går till jobbet.

Jag ser barn som kommer som nyanlända som omedelbart förväntas kunna lika mycket som barn som har vuxit upp här. Annars stämplas de som underkända.

Jag ser barn som riskerar att fostras mer i religiös extremism än i kunskap. Jag ser flickor och unga kvinnor som förtrycks och förvägras mänskliga rättigheter.

Jag ser pensionärer som är rädda för att gå ut på grund av växande gängkriminalitet.

Jag ser dem som lever med funktionsnedsättning som fråntas rätten att leva fullt ut i vårt samhälle.

Jag ser en regering som är alltför trött och kraftlös för att orka genomföra de ganska stora reformer som behövs för att möta detta.

Detta är Sveriges största utmaning under kommande år. Ingen uppgift är större. Klyftorna ska överbryggas. Sverige ska inte slitas isär; Sverige ska hålla samman.

(Applåder)

Herr talman! Efter ett dystert 2016 med Trump och brexit har utvecklingen i Europa börjat vända. I land efter land pekar nu valresultaten på att högerextremismen kan ha peakat.

I Storbritannien uttraderades det främlingsfientliga partiet i valet i förra veckan. Le Pen är mycket besviken. I Nederländerna hålls Wilders parti utanför politiskt inflytande, och Angela Merkel skulle aldrig tänka tanken att ge inflytande till högerextremister.

Det handlar om vilka värderingar som ska hålla ihop ett land. Det finns de som vill frånta människor chansen till de klassresor som globaliseringen har möjliggjort. Det finns de som tror att söndring och splittring mellan människor är vägen framåt för ett samhälle som ska hålla ihop.

Herr talman! Att hålla extremismen utanför makt och inflytande, att hålla samman Sverige och att överbrygga klyftor – det är den liberala huvuduppgiften under kommande år i vårt land.

(Applåder)

Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! ”Personalbrist på sjukhusen värre i sommar”, skrev Svenska Dagbladet häromdagen. SVT basunerade ut rubriken ”Föd inte i Kalmar”, där verksamhetschefen på kvinnokliniken i det rödgröna skyltfönstret uppmanar sommarboende att åka hem och föda. Och ingen lär väl ha glömt ABF-kurserna i bilförlossning i samband med nedläggningen av BB i Sollefteå i vintras. Bakom rubrikerna, herr talman, finns människor som får längre väntetider och går miste om vård.

Regeringen har aktivt valt att ta bort en välfungerande reform, nämligen Alliansens kömiljard. Vid en jämförelse med elva andra länder kommer Sverige först på nionde plats när det gäller väntetider både till specialister och till operation. Dessutom tvingas varannan patient vänta mer än tre timmar, och längst får, enligt Socialstyrelsen, de som är över 80 år vänta på akuten.

Det är skillnad när en kristdemokrat ansvarar för vården och när en socialdemokrat gör det. Vi införde kömiljarden, som förkortade värdköerna. Ni tog bort den – vad händer då? Jo, köerna växer.

Det är inte konstigt att svenska folket tycker att sjukvård och äldrefrågor är några av de absolut viktigaste frågorna. Människor vill helt enkelt att de som är i behov av vård ska få den bästa tänkbara vården och att äldre ska få bra och värdig omsorg. Det handlar om omtanke och omsorg om medmänniskor, men också om oron över att anhöriga eller kanske man själv inte ska få plats på äldreboendet när den tiden kommer.

Herr talman! När vården brottas med stora rekryteringssvårigheter är det patienterna som drabbas. Så här års är det som allra svårast att rekrytera personal, framför allt specialistsköterskor och barnmorskor, men även undersköterskor och specialistläkare.

SKL, Sverige Kommuner och Landsting, frågade tidigare i år landstingen och regionerna hur bemanningssituationen i vården ser ut sommaren 2017 jämfört med sommaren 2016. I alla landsting utom ett svarade man att situationen ser lika illa ut som förra året eller ännu värre. Detta bådar inte gott inför sommarledigheten.

Herr talman! Att sjukvården inte kan möta behovet under sommaren är illa. Dessvärre ser det illa ut även under resten av året. Låt oss bara titta på vårdgarantin! Antalet människor som väntat mer än 90 dagar på specialistvård eller operation är betydligt större nu än 2015. Mellan 7 och 8 procent färre får hjälp inom vårdgarantin. Siffrorna i statistiken är människor – människor med diagnoser och vars smärta och symtom behöver lindras och botas.

Herr talman! Det ser olika ut i olika landsting, men trenden är tydlig: Det krävs en grundlig förändring av Vårdsverige, för patienternas skull, för ökad likvärdighet och för kortare värdköer. Landstingen fick ansvaret för vården på 1800-talet! Denna modell är tänkt att fungera även i dag men är knappast anpassad för dagens behov och dagens avancerade sjukvård. Det är dags att förstatliga sjukhusvården!

Herr talman! Äldre förtjänar vår respekt i vården. Vi kristdemokrater avsätter 3 miljarder för förbättrad primärvård. Man ska få träffa en läkare senast dagen efter att man kontaktat sin vårdcentral.

Vi inför en äldreboendegaranti så att äldre över 85 själva ska få avgöra när det är dags att flytta in på ett äldreboende.

Äldre förtjänar vår respekt på arbetsmarknaden. De har kunskaper och erfarenheter som vi yngre inte har. Vi vill att alla som kan och orkar ska få jobba så länge de vill. Vi kristdemokrater tar bort den särskilda löneskatten för äldre och inför ett dubbelt jobbskatteavdrag för alla som fyllt 64. Det ska löna sig att jobba, även som senior.

Herr talman! Äldre förtjänar vår respekt. Varje pensionär ska få en dräglig pension. Alliansregeringen sänkte skatten för pensionärer vid hela fem tillfällen, och Kristdemokraterna har hela tiden haft som mål att skattegapet mellan löntagare och pensionärer ska bort.

Nu tar vi kristdemokrater bort hela den så kallade pensionärsskatten. PRO säger att vi är det parti som tar det största steget. Ja, herr talman, vi tar hela steget. Detta är en angelägen ekonomisk fråga, men det handlar framför allt om värdighet och rättvisa, för, herr talman, inget säger så mycket om ett land som hur man behandlar sina äldre.

(Applåder)

Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi är nog alla överens om att det finns mycket att ta tag i för att göra vårt Sverige till ett ännu bättre land. Jag är övertygad om att alla de problem och utmaningar vi har, men också de möjligheter som vi står inför, tas bäst om hand tillsammans och i samarbete.

Men inte på några av de frågor som har ställts här i dag eller på några av de områden som har pekats ut är svaret mindre gemensamma investeringar, ökade klyftor och större ofinansierade skattesänkningar. Det är inte svaret för sjukvården, för skolan, för polisen, för de äldre, för jobben eller för klimatet. Och det är heller inte svaret på frågan om de nyanländas etablering.

Här går nu den tydligaste skiljelinjen i svensk politik: regeringen på den ena sidan och Moderaterna och Sverigedemokraterna på den andra. Vi prioriterar investeringar i vårt samhällsbygge. Vi utvecklar den svenska modellen, och ni vill dränera samhällsbygget på resurser.

Moderaterna ska ensamma sänka skatterna med 30 miljarder kronor. Läger man till de andra borgerliga partierna blir det 70 miljarder. Och ska ni vara ihop med Sverigedemokraterna och man lägger till dem blir det 100 miljarder kronor i skattesänkningar. Är det någon som tror att det blir bättre sjukvård med de satsningarna?

Tillsammans är detta en katastrof, och min fråga är varför. Varför, Anna Kinberg Batra och Jimmie Åkesson, vill ni tillbaka till en politik som har prövats, senast i åtta år mellan 2006 och 2014, och som innebar ett misslyckande? Den ledde till högre arbetslöshet, urholkade statsfinanser, ökade klyftor och slag mot välfärden. Varför?

(Applåder)

Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Vi kommer, under denna förmiddag och under det närmaste året, att kunna återkomma till varför det är så viktigt att det lönar sig bättre att arbeta. Jag ser fram emot de debatterna. I korthet kan man säga så här: Om folk inte går till jobbet på morgnarna och det lönar sig klarar man inte välfärden eller tryggheten. Jag ser fram emot att fortsätta försöka förklara detta för statsministern.

Men först vill jag ställa en fråga. I söndags läste jag i en tidning att antalet särskilt brottsutsatta områden ökar och nu skulle vara åtta fler än tidigare. Stämmer detta?

Anf. 12 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi avvaktar en rapport från Polismyndigheten, där de kommer att redogöra för hur det ser ut med särskilt utsatta områden. Polischefen sa själv i april att de antagligen kommer att öka. Nu avvaktar vi rapporten, och då får vi se.

Det är bra att det nu lyfts upp hur det ser ut och var vi har de största problemen. Men det är också bra om vi funderar på vad vi ska göra åt detta. Dessvärre för er del, Anna Kinberg Batra, är lösningen inte stora ofinansierade skattesänkningar. Lösningen är mer resurser, bland annat till polisen. Vi måste se till att polisorganisationen får genomslag så att polisen är närmare medborgarna. Men vi måste också angripa brottens orsaker. Vad är det som gör att människor leds in i brottslighet? För många unga är det dålig utbildning – de har för dålig skolgång – och för många är det att man

går arbetslös alldeles för länge. Det ska åtgärdas också. Det löses inte med stora skattesänkningar. Det löses inte med samarbete med Sverigedemokraterna, det kan jag lova.

(Applåder)

Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman, ledamöter, åhörare och ni som följer den här debatten utifrån! Nu har ni alltså hört landets högste ansvarige för hur verkligheten ser ut, för hur lag och ordning upprätthålls i landet och ytterst också för Polismyndigheten ta sitt ansvar för hur det faktiskt ligger till i brottsutsatta områden. Det ansvaret tar han alltså fortfarande inte. Det är anmärkningsvärt.

När var tredje kvinna är otrygg krävs fler poliser som får bättre betalt, att poliserna kan göra sitt jobb och hårdare straff för bland annat sexualbrottslingar. År efter år har Stefan Löfven nu stått här och pratat om annat och prioriterat annat. Varför har det till exempel under de senaste åren varit så mycket viktigare för Stefan Löfven att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet än att öppna polisstationen på södra Järva?

(Applåder)

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi ska vara lite ödmjuka båda två. Under er regeringstid ökade utanförskapet, enligt er egen uppfattning. Det är sanningen. Vad ska vi göra då? Jo, vi måste se till att polisen får mer resurser. Polisen *får* mer resurser. Vi var överens om omorganisationen, men det måste till något mer. Det måste byggas ett samhälle där dessa människor känner: Vi är med. Vi får en utbildning som gör att vi kommer ut i vuxenlivet som starka och fria individer och kan ta jobben.

Vi måste se till att dessa människor får arbete. Vi måste ha områden som är socialt acceptabla, bra och trevliga. Det är den typen av samhällsbygge som vi nu har påbörjat. Vi har stora problem framför oss i Sverige, det är det ingen tvekan om, men vi har också stora möjligheter. Jag är övertygad om att om vi investerar i varandra har också dessa människor en bättre framtid. Det är betydligt mer framgångsrikt än stora ofinansierade skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Stefan Löfven frågar: Varför? Jag tycker att ”varför” är en fråga som borde användas mer i politiken och i den politiska debatten. Vi har hört två anföranden från statsministern där han har talat om hur bra det går för vårt land. Han har talat om hur duktig han har varit på att skapa ordning och reda. Han har talat om hur duktig han har varit på att skapa ordning och reda i invandringpolitiken. Men om man tittar på hur det kommer att se ut de kommande åren ser man att hundratusentals människor beräknas komma till vårt land.

Då undrar jag: Var ska de bo? Var ska de jobba någonstans? Vilka skolor ska deras barn gå i? Kort och gott, herr talman: Hur ska Stefan Löfven lösa detta?

Mitt påstående är att Stefan Löfven inte alls har skapat ordning och reda. Han har inte ens förstått de problem som han själv har bidragit till att skapa. Snälla, Stefan Löfven, försök förstå problemen och gör någonting åt dem!

Prot. 2016/17:125

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! I mitt uppdrag ingår att se det som är utmaningar och problem men också det som är möjligheter. När flyktingkrisen inträffade hösten 2015, från och med september, och när andra länder inte tog sitt ansvar lade vi om flyktingpolitiken. Det är vår regering som har sett till att andra länder tar mer ansvar. Det fungerar nu.

Vi har en stor utmaning i och med alla de människor som har kommit hit, både när det gäller dem som kom hit och söker asyl och får nej – de måste lämna landet så att vi har en reglerad invandring – och dem som kom hit och får ja och som ska in i vårt samhälle så snabbt det någonsin går. Då går det inte att som Sverigedemokraterna dra bort arbetsmarknadspolitiska åtgärder också för de människor som ska in och göra rätt för sig och bidra i vårt samhälle.

Vi investerar i bostäder, vi investerar i utbildning och vi investerar i hundratals nya skolor framöver. Vi ska investera tillsammans, inte sänka skatterna, Jimmie Åkesson.

(Applåder)

Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det där har vi ju hört, och det var inte det jag frågade om. Det har kommit väldigt många människor, och vi har redan stora problem. Sysselsättningsgapet mellan svenskar och invandrare är gigantiskt, och det växer och växer. Men det ska komma ytterligare hundratusentals människor. Trots att Stefan Löfven har stramat åt och trots att Stefan Löfven har skapat denna ordning och reda kommer det att komma ytterligare hundratusentals människor de närmaste åren, och då var min fråga: Var ska de jobba någonstans? Var ska de bo någonstans?

Om vi inte ens har jobb och bostäder till dem som har kommit hit nu, hur ska vi lösa situationen för de ytterligare hundratusentals människor som kommer att komma till Sverige de närmaste åren? Det var det jag ville ha svar på. Eller är Stefan Löfven beredd att ytterligare strama åt och för en gångs skull ta ansvar i tid innan problemet är här? Är han beredd att se problemet och föregripa det och agera innan vi har ytterligare splittring och segregation i Sverige?

(Applåder)

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! För det första måste Åkesson uppdatera sig lite grann och läsa Arbetsförmedlingens rapport från i går. Det visar sig att sysselsättningsgapet mellan dem som bor här och dem som kommer hit minskar. Det minskar inte tillräckligt mycket, utan det måste minska mer. Men då är frågan vilken väg vi ska ta. Ska vi ge oss på gigantiska skattesänkningar? Sverigedemokraterna vill exempelvis sänka skatten för den som

tjänar 100 000 kronor i månaden med 46 000 kronor per år. Inte blir det några investeringar då, Åkesson!

Vi bygger bostäder. Jag kan inte tala om exakt var de här människorna ska bo – Åkesson får fundera på vilken adress de ska ha – men vi bygger bostäder. I år har vi en byggtakt på kanske 80 000 bostäder. Vi måste investera tillsammans. Vi ska investera i bostäder och jobb, och vi ska göra det här till en möjlighet. Då far landet väl – inte om man sänker skatter och sätter sig i Kinberg Batras knä.

(Applåder)

Anf. 19 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Före valet lovade Stefan Löfven guld och gröna skogar till landets alla företagare. Sverige skulle återindustrialiseras, och en aktiv näringslivspolitik skulle bedrivas. Men efter valet har de stora satsningarna uteblivit. I stället har regeringen snarare satt fler käppar i hjulen för företagen än krattat manegen med 30 miljarder i ökat skattetryck, försämrade villkor för landets små och medelstora företag och ifrågasättande av om företag faktiskt ska kunna göra vinst.

Stefan Löfvens definition av vad som är ett gott näringslivsklimat och jobbskapande skiljer sig uppenbarligen från den hos dem som driver företag. Företagen har fått fler inbjudningar till att diskutera handlingsprogram över en fika än reformer för mer konkurrenskraftiga skatter och regler. En fika betalar inga fakturor. En samordnare eller en fika skapar inga nya jobb.

Jag vill därför fråga Stefan Löfven: När blev en aktiv näringspolitik samma sak som att bjuda in till mazarinfikor?

(Applåder)

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag önskar att jag ens kunde säga att det var bra retorik, men det var inte det.

Skillnaden, Annie Löf, mellan när ni var i regering och när vi är i regering är att arbetslösheten sjunker. Den har sjunkit hittills. Vi har 200 000 fler i arbete. Ungdomsarbetslösheten har inte varit så låg på 13 år. Vi har den högsta sysselsättningsgraden någonsin i EU. Då är frågan: Är jag nöjd? Nej. Är vi på rätt väg? Ja. Det menar jag att vi är.

Vi investerar i bostäder, i infrastruktur, i utbildning och i skolor. Jag skulle kunna fortsätta att rada upp investeringarna vi gör. Där är skillnaden, Annie Löf. Du ingår ju också i det här att man ska sänka skatterna med 70 miljarder kronor om vi nu inte tänker in Sverigedemokraterna.

Det går inte att peka på alla problem och säga att de ska lösas med sänkta skatter. Det håller inte. Man måste investera. Man måste investera i varandra. Man ska samarbeta och se till att vi hjälper varandra. Det är Sverige. Det är den svenska modellen.

(Applåder)

Anf. 21 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Stefan Löfven låter som en gammal raspig grammofon-skiva. Det är ett eko från Socialdemokraternas historiska valrörelser med debatten kring sänkta skatter mot välfärd. Alliansregeringens år vid makten visade att vi kunde sänka skatterna för jobbskapande och få fler att

komma i arbete, och vi lade miljarder mer på välfärden. Det var historiska satsningar, så lägg av med den retoriken.

Det är inte bara jag som är skeptisk till Stefan Löfvens företagarpolitik. Endast 11 procent i näringslivet har förtroende för den politik som han och regeringen bedriver, enligt en undersökning som Dagens industri har gjort. 11 procent – det är en signal som landets statsminister borde ta på allvar.

När regeringens politik granskas visar det sig att när man ger 1 krona till näringslivet, som regeringen gör, tar man det tiodubbla tillbaka. Det är en riktigt dålig bytesaffär, skulle jag vilja säga.

Jag vill återigen fråga Stefan Löfven om han är nöjd med den aktiva näringspolitik som han bedriver, när företagen får 1 krona och han sedan snor det tiodubbla tillbaka.

(Applåder)

Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Om 200 000 fler människor går till ett arbete i dag jämfört med när jag tillträdde ser jag det som en framgång – ja. Om arbetslösheten är lägre än när jag tillträdde tycker jag att det går åt rätt håll. Det borde Annie Lööf också tycka.

Däremot har vi betydligt fler utmaningar framför oss; det är ingen tvekan om det. Men när jag talar med näringslivet kan jag nu säga: Nu har ni den blocköverskridande överenskommelse om energi som ni har frågat efter i 30 år. Den finns där nu. Nu har vi från staten städad upp i riskkapitalförsörjningen, och nu kan faktiskt också entreprenörer och småföretagare få ta del av riskkapitalet.

Vad efterfrågar näringslivet när det gäller arbetskraften? Jo, det är rätt utbildad arbetskraft. Den utbildningen hade ni i praktiken lagt ned. Nu satsar vi på utbildning, så att de människor som går arbetslösa kan ta de 100 000 jobb som faktiskt finns lediga. De ska besättas. Vi ska se till att det sker genom gemensamma investeringar. Det går inte med skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Förra veckan besökte jag akutmottagningen på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge. Man har haft stora utmaningar, precis som andra akutmottagningar, och en otroligt stor arbetsbelastning. För några år sedan var det en kris. Man hade svårt att besätta tjänsterna, många slutade efter något år och sjuktalen var mycket höga. Många av dem som skolade in nya var själva ganska nya. De hade kanske jobbat ett år på sjukhuset.

Personalen tillfrågades då vad man ville se för lösningar. Personalen föreslog kortare arbetstid. Nu har man 32 timmars arbetsvecka med bibehållen lön, sjuktalen har fallit dramatiskt, personalen stannar och säger: Äntligen orkar jag.

Vi föreslår att detta ska få ske över hela Sverige. I varje kommun och i varje region ska man få gå ned till 6 timmars arbetsdag med bibehållen lön på en arbetsplats, och detta ska få ett statligt stöd i kommande statsbudget. Detta är framtiden. Är Stefan Löfven med på detta?

Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! När det gäller nutiden, dåtiden och framtiden är det parterna som enligt mig ska göra upp om villkoren på arbetsmarknaden. Jag tycker att det är en mycket bra lösning.

Det finns många parter som har förhandlat om arbetstidsförkortning i lite olika former. En del har förhandlat om att man ska kunna gå ned i arbetstid per arbetsdag, och andra har förhandlat om att man ska kunna gå ned i arbetstid per vecka. Andra kan samla på sig denna tid under ett år. Jag tycker att det är en alldeles utmärkt lösning. Låt därför parterna sköta detta.

Däremot behöver vi skjuta till resurser till sjukhusen och till vården, och det har vi gjort nu. Förutom de 10 välfärdsmiljarderna som går brett till kommuner och landsting har vi skjutit till 6 miljarder kronor för att man ska kunna anställa fler för att underlätta arbetsorganisationen på sjukhusen – för en bättre cancervård, för en bättre förlossningsvård och så vidare. Vi kommer att skjuta till ytterligare 3 miljarder kronor. Vi skjuter till resurser, och sedan får parterna hantera det – om de vill förkorta arbetstiden eller om de vill göra någonting annat. Jag vill hålla fast vid den modellen – parterna gör upp om villkoren på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Vi är ju en part. Vi är ju arbetsgivare. Det offentliga är arbetsgivare. Jag menar att det är de offentliga arbetsplatserna som vi ska ta ansvar för, låta tusentals personer i skolor, sjukvård och äldreomsorg få ta del av en kortare arbetstid. Vi vet att resultaten är goda där vi har provat. Det är att ta ansvar som en part.

Det fanns också en tid då arbetarrörelsen politiskt drev kravet på kortare arbetstid hårt – 8 timmars arbetsdag, 40 timmars arbetsvecka. Denna kammare har tidigare tagit viktiga beslut om att korta arbetstiden.

Varför ska man abdikera från det politiska ansvaret i dag, att lösa framtidens utmaningar och ge människor en möjlighet till bättre hälsa, ett rikare liv, mer tid för sina familjer och ork att arbeta tills de går i pension? Vi är redo att göra nästa stora välfärdsreform och att inleda resan mot kortare arbetstid. Men varför tvekar Socialdemokraterna?

(Applåder)

Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! När det gäller striden om åtta timmars arbetsdag ska vi komma ihåg att vi då hade en oerhört svag och tilltufsad fackföreningsrörelse. Det var inte konstigt att man drev detta politiskt då. Så ser det inte ut nu. Nu har vi två jämbördiga parter på arbetsmarknaden. Jag menar att de ska fortsätta att hantera detta, även eventuell förkortning av arbetstid. Det pågår här och nu, Jonas Sjöstedt.

När jag var förbundsordförande i IF Metall förkortade vi arbetstiden. Vi behövde inte vänta på Jonas Sjöstedts godkännande i riksdagen. Vi slöt själva avtal om detta. Jag tycker att parterna ska fortsätta att sluta dessa avtal.

Jag vill påminna om att vi som arbetsgivare i Sveriges kommuner och landsting också har slutit mycket viktiga avtal, och det gäller rätten till

heltid. Nu finns rätten till heltid också för vårdpersonalen. Det var det som de efterfrågade i första hand. Det har vi levererat.
(Applåder)

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partiledardebatt

Anf. 27 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! De må ursäktas en statsminister att försöka få det att låta som om den starka europeiska högkonjunktur som nu sveper över västvärlden beror på den svenska regeringen. Och att utvecklingen när det gäller jobb i Sverige går åt rätt håll är glädjande.

Men det stora bekymret är att arbetslösheten ökar bland nyanlända. Trots att vi har en urstark konjunktur i västvärlden ökar klyftorna i Sverige. Stefan Löfven gick till val för några år sedan på att klyftorna skulle minska. Nu går det tvärtom åt andra hållet, trots högkonjunkturen.

Det som Stefan Löfven säger är att de nyanlända ska få traineejobb, beredskapsjobb, Amsåtgärder och A-kassa. Det är lösningen på detta. Men egentligen beror detta på att trösklarna in på arbetsmarknaden är för höga.

Stefan Löfven, varför talar du aldrig om att de nyanlända ska få riktiga jobb?

(Applåder)

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag var på sjukhuset i Skövde, Jan Björklund. Då träffade jag en läkare som hade kommit från Syrien. Hon hade påbörjat praktik på sjukhuset och kommer senare att jobba som läkare. Flera av dessa nyanlända jobbar i det som du, Jan Björklund, kallar för riktiga jobb. Många kommer att göra det.

Men vi har naturligtvis också en utmaning i de människor som kommer till Sverige eller som bor i Sverige och som har alldeles för låg utbildning. Då är frågan om lösningen i första hand är att anpassa hela den svenska arbetsmarknaden till det, eller om vi ska ge dem en möjlighet att anpassa sig till svensk arbetsmarknad. Inte minst för de unga föredrar jag att man ska satsa på utbildning, så att de blir starka under hela yrkeslivet. Och de äldre kan behöva anställningsstöd och annat i riktiga jobb med sjysta villkor. Alla som kan jobba ska jobba. Men när man jobbar ska man kunna leva på sin lön.

(Applåder)

Anf. 29 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! När man jobbar ska man kunna leva på sin lön, säger statsministern. Men de jobbar ju inte! Det är det som är problemet. De blir arbetslösa. Arbetslösheten går alltså upp.

Det har mig veterligen inte hänt förut i svensk modern historia att vi har en så stark konjunktur samtidigt som arbetslösheten ökar. Klyftorna ökar i denna grupp. Det är detta som är så bekymmersamt. Och ni har inga svar.

Statsministern har stått i replik efter replik och talat om att klyftorna ska bekämpas genom ökade skatter. Ursäkta, men det är väl inte svaret. Svaret är fler jobb för dem som har låg utbildning.

Läkarna, Stefan Löfven, är inte problemet. De kommer att få jobb, även om det tar för lång tid. Men de får jobb. Det är de lågutbildade som behö-

ver jobb, och de är väldigt många. Hälften av dem som kommer från Syrien har inte ens gått ut grundskolan med svenska mått mätt. Det är det som är problemet. Det är inte ökade skatter som behövs för att bekämpa klyftor, utan det är en mer flexibel arbetsmarknad.

Ni socialdemokrater tror att klyftor bekämpas bäst genom att man ska bekämpa rikedom. Vi liberaler tror att man ska bekämpa fattigdom.
(Applåder)

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Även Liberalernas partiordförande får uppdatera sig. Klyftorna minskar mellan dem som kommer till Sverige och dem som finns i Sverige när det gäller sysselsättning, men inte tillräckligt. Det är det som Arbetsförmedlingen säger. Men vi måste åtminstone erkänna när det går åt rätt håll. Svartmåla inte, Björklund!

Du säger dessutom att de inte jobbar, som om alla som kommer hit inte jobbar. Vad är det för retorik? Titta i stället på vad som är problemet. Det är naturligtvis några som har svårare att ta sig in på arbetsmarknaden, inte minst de som har låg utbildning.

Men ska vi då säga att vi nu ska skapa en låglönesektor och anpassa hela Sveriges ekonomi och svensk arbetsmarknad – de fem miljoner löntagare som finns här i dag – till dem som kommer hit? Jag menar precis tvärtom; vi ska anpassa dem som kommer hit till svensk arbetsmarknad – ge dem en utbildning, ge dem ett sjyst jobb, sjysta villkor och se till att de också får arbeta och göra rätt för sig och betala skatt. Det är lösningen.
(Applåder)

Anf. 31 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Ingenting säger så mycket om ett land som hur det behandlar sina äldre. De förtjänar respekt och värdighet.

Kristdemokraterna har föreslagit en äldreboendegaranti. Den är enkel och innebär att alla som är över 85 år själva ska få avgöra när det är dags att flytta in på ett äldreboende. För oss handlar det om värdighet, egenmakt och tillit. I partiledardebatten här i riksdagen för ett år sedan frågade jag statsministern om han var beredd att ge alla över 85 år denna rätt och ge dem egenmakten tillbaka. Då öppnade statsministern för att införa en äldreboendegaranti, vilket glädde mig. I dag, ett år senare, har dock ingenting hänt. Varför inte, Stefan Löfven?

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! När det gäller äldre måste vi ju vara tydliga med att de som byggt vårt land ska ha de bästa förutsättningarna under sin ålderdom. Därför ska vi investera i de äldre. Det gjorde inte den förra borgerliga regeringen. Den såg först och främst till att öka beskattningsklyftan mellan dem som arbetar och de äldre – pensionärerna fick en relativt sett högre skatt som tack. Nu ska Kristdemokraterna föreslå ett jobbskatteavdrag till, som ökar den klyftan ytterligare.

Ni är alltså i ett mycket konstigt limbo, Andreas Carlson. Ni säger att ni vill ta bort klyftan helt och hållet, och så ska ni dit med ett jobbskatteavdrag till. Vad händer då? Då ökar klyftan. Förklara det för de äldre! Förklara också varför ni inte investerade tillräckligt i äldreboenden, vilket ni inte gjorde när ni hade makten. Nu investerar vi i äldreboenden – på riktigt

– så att de äldre kan få ett bra boende på ålderns höst. Det är den viktigaste lösningen: att se till att det finns boenden. Vi ska också se om det är möjligt att ha en sådan garanti som Kristdemokraterna frågar efter, men vi måste investera först.

Prot. 2016/17:125

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 33 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Först och främst är det precis vad vi gör. Vi investerar, och vi investerar i de äldre. Vi gjorde det under alliansregeringen; vi genomförde värdighetsgaranti, valfrihet för äldre och en parboendegaranti som gör att äldre inte tvingas skiljas åt på ålderns höst om den ena parten behöver flytta in på ett äldreboende. Sedan har vi satsningar på primärvården och ett omvårdnadslyft. Vi har en nationell demensplan och ett måltidslyft. Kom alltså inte och säg till mig att vi inte har satsningar på de äldre, Stefan Löfven!

Vi sänker pensionärsskatten – vi tar bort den helt och hållet. Men sist jag kollade ville inte Stefan Löfven heller ta bort jobbskatteavdraget, så retoriken från statsministern klingar falskt. Varför låtsas statsministern att han vill införa en äldreboendegaranti när han inte har tagit fram något förslag på detta? Om statsministern inte tycker att äldre över 85 år själva ska få avgöra när det är dags att flytta in på ett äldreboende är det bättre att statsministern är ärlig och säger det.

(Applåder)

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker mer om handling än plakatpolitik. Kristdemokraterna kan skriva hur många förslag som helst om garantier, men det måste finnas boenden dit de äldre kan flytta. Faktum är att antalet platser på äldreboenden minskade under er tid vid regeringsmakten, Andreas Carlson. Det är ett faktum. Nu inför vi ett investeringsstöd så att man ska kunna bygga fler äldreboenden, och då blir det de facto fler möjligheter för äldre att få de platserna. Det är handling på riktigt och inte plakatpolitik.

Du kommer inte ifrån att ni vill ha ett jobbskatteavdrag till, Andreas Carlson. Åtminstone om ni ska sitta i samma regering som Anna Kinberg Batra blir det ett jobbskatteavdrag till, och då får du förklara för pensionärerna varför du säger att du vill ta bort skatteflyktan och samtidigt ska dit med ett jobbskatteavdrag som ökar klyftan. Den ekvationen går helt enkelt inte ihop.

(Applåder)

Anf. 35 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Stefan Löfven har nu varit Sveriges statsminister i tre år. Han har haft tur med konjunkturen. Grattis! I övrigt är det dock tre förlorade år för Sverige. Det tar i dag längre tid innan invandrare får jobb, och antalet arbetssökande ökar – i högkonjunktur. Det är dyrare och krångligare att skapa jobb i Sverige. Den tunga kriminaliteten ökar i flera områden. Problemen blir större, och statsministern kämpar vidare med att inte lösa dem.

Herr talman! Ibland tror jag att det är viktigt att stanna upp och reflektera över varför vi håller på med detta. Vad är det som driver en? För mig är svaret väldigt enkelt. Jag vill kunna se min nu elvaåriga dotter i ögonen

och säga till henne att Sverige ska kunna mer när hon blir vuxen, när hon växer upp och när hon blir gammal. Då måste människor kunna växa och bli det de kan och vill vara. Hindren mot det måste rivas.

Sverige ska kunna vara ett land där människor kommer in i samhället och inte fastnar i utanförskap, och då måste vi börja med jobb, integrationsplikt och bidragstak. Sverige ska kunna vara ett land som jobbskapare växer i och flyttar till, inte flyttar ifrån. Då måste vi börja med att sänka skatten på jobb – 500 i månaden om man jobbar och gör rätt för sig. Vi behöver också bättre villkor för företag i Sverige.

Sverige ska kunna vara ett land där skolan ger alla möjlighet att växa, där vi inte nöjer oss med att vara landet lagom i kunskap utan vågar vilja vara bäst och där vi har nolltolerans mot dåliga skolor. Sverige måste kunna ha fler områden med tillit, framtidstro och hopp, där det är fler poliser med bättre betalt som säkrar lag ordning. Arbetslinjen måste utvecklas, inte avvecklas. Det är dags för hela Sverige att jobba, annars når vi inte dit.

(Applåder)

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! För mig är ordning och reda i ekonomin helt grundläggande. Det är så vi tar ansvar för Sverige, och då kan vi ha långsiktighet.

Tre gånger har Moderaterna regerat Sverige i modern politisk tid. Tre gånger har man genomfört stora, ofinansierade skattesänkningar och lämnat efter sig stora hål i statens finanser: 1976–1982, 1991–1994 och 2006–2014. Budgetunderskott är numera en moderat paradgren. Nu är ni där med fingrarna i syltburken igen, Anna Kinberg Batra. Tillsammans med de andra borgerliga vill ni sänka skatterna med 70 miljarder, och lägger man till Sverigedemokraternas förslag är det skattesänkningar på över 100 miljarder kronor. Detta motsvarar kostnaderna för all personal i hälso- och sjukvården.

Kan du förklara varifrån pengarna ska tas, Anna Kinberg Batra?

Anf. 37 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag kan gratulera statsministern inte bara till att det är högkonjunktur utan också till att han får skörda frukterna av inte bara åtta utan nio alliansbudgetar. Vi skulle behöva en till så snart som möjligt. Det är det som gav Sverige 300 000 fler jobb. Det är det som gav Sverige fler utrikes födda som jobbade än någonsin när vi var tvungna att lämna över regeringsmakten 2014.

Bestäm dig för om du tycker att det är bra eller dåligt, Stefan Löfven! Börja också berätta, så här en dryg timme in i debatten, vad du som regeringschef tänker göra för att hela Sverige ska jobba.

(Applåder)

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det projektet är påbörjat; det kallas investeringar i vårt gemensamma Sverige. Det är därför 200 000 fler nu har ett arbete att gå till, och det är därför arbetslösheten har sjunkit.

Det är symptomatiskt för Moderaterna och Anna Kinberg Batra att tala om tur. Vi har tur. När det går dåligt för Moderaterna och de borgerliga har de otur, och när det går bra för oss har vi tur. Under de senaste 40 åren

har ni suttit vid makten i 17 år, Anna Kinberg Batra. Vid alla de tillfällena har budgetunderskottet dragit iväg och arbetslösheten ökat. Vi har sett till att ta hand om budgetunderskottet och vända det till ett överskott. Ni har otur, och vi har tur.

Har man otur i 17 år, Anna Kinberg Batra, tycker jag att man ska gå ut till väljarna och säga: Ta inte vårt alternativ, för då blir det otur! Ta det andra – de har tur!

(Applåder)

Anf. 39 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Nu hade statsministern visserligen bara en minut på sig att tala om sin politik och vad han vill göra för att hela Sverige ska jobba, men han tog inte chansen nu heller.

Jag är stolt över de åtta år i alliansregering vi hade. Du som reser så mycket, Stefan Löfven – fråga regeringschefer och partiledare i andra europeiska länder hur de klarade de senaste årens enorma och djupa kris! Fråga dem hur de säkrade resurserna till välfärden och tryggheten. I vårt fall gjorde vi så här: Vi såg till att det lönade sig att jobba. Det var då vi fick 100 miljarder i fasta priser i ökade resurser till välfärden. Det är däri-från pengarna kommer, Stefan Löfven.

Du står här och talar om väldigt mycket i dag – utom hur vi ska säkra välfärden och tryggheten. Det börjar med att folk går till jobbet på morgnarna, och *det* börjar med att det lönar sig att jobba. Jag hör att du är emot detta, men börja tala om för svenska folket hur du skulle göra i stället! Du har haft tre år på dig, och det har inte hänt något.

(Applåder)

Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Tryggheten är viktig. För Anna Kinberg Batra är den viktig – det sa hon alldeles nyss. För väljarna är tryggheten den kanske enskilt viktigaste frågan just nu. Detta hänger ihop med de problem som vi har i samhället. Det hänger ihop med hur verkligheten har utvecklats och hur människor upplever verkligheten.

Jag tycker att det är bra. Trygghetsfrågorna var ett av de områden där den tidigare, moderatledda regeringen fullständigt misslyckades. Man tog inte sitt ansvar tillräckligt tydligt och gjorde inte tillräckligt mycket på detta område.

Vi har en polis i kris – det har både jag och Anna Kinberg Batra konstaterat. Vi har en polis i kris, och det är en kris som inte tycks avta. Polisen klarar inte sitt uppdrag. Vi har en rikspolischef som inte klarar sitt uppdrag.

Samtidigt har vi en ansvarig minister som uttalar fullt förtroende för rikspolischefen. Jag frågar Anna Kinberg Batra: Är du beredd att pröva misstroende mot ansvarig minister, så att vi kan få ordning på polisen i det här landet igen?

Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Den högst ansvarige för tryggheten, verkligheten, polisen och poliskrisen i det här landet sitter här bakom mig. Det är anmärkningsvärt att han tidigare i dag i denna kammare inte ens svarade på hur mycket brottsligheten breder ut sig. Det är anmärkningsvärt att så många poliser

lämnar yrket och att det fattas poliser samt att de inte får de löneökningar som de förtjänar och de verktyg som de behöver.

Detta kräver åtgärder, och dessa åtgärder måste regeringen visa att man vidtar. Det stämmer mycket bra att mitt tålamod med detta börjar att ta slut. Jag har också tidigare uttalat att poliserna behöver bättre ledning.

Jag tycker att det börjar i just regeringen, där ansvaret ligger. Jag tänker fortsätta att utkräva ansvar, och det finns olika instrument för att göra det. (Applåder)

Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Med all respekt för att det finns många olika instrument: Från min sida har ett antal olika instrument prövats i denna församling under de tre år som har gått av denna mandatperiod. Anna Kinberg Batra och hennes vänner inom borgerligheten har inte varit beredda att sätta hårt mot hårt.

Man är väldigt bra på att tycka saker, på att klaga på regeringen och på att berätta vad som inte fungerar och vad som borde göras. Men hittills har man avstått när det har varit skarpt läge.

Därför upprepar jag min fråga. Vi har en minister – i det här fallet inrikesministern – som jag menar är ytterst ansvarig för att polisen inte fungerar. Någonstans måste vi göra någonting i denna församling, för annars kommer ingenting att hända.

Har vi verkligen tid att vänta ytterligare ett och ett halvt år på att någonting ska hända? Hur mycket mänskligt lidande får vi se under det år som är kvar fram till nästa val? Är Anna Kinberg Batra beredd att pröva misstroende mot ansvarig minister?

(Applåder)

Anf. 43 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att misstroende är ett av de instrument som finns för ansvarsutkrävande från denna kammare mot en regering som ansvarar inför riksdagen – inte tvärtom.

Men jag tänker inte stå här och diskutera detta vidare med Jimmie Åkesson nu. Jag tänker fortsätta att kräva att regeringen levererar, och jag tänker fortsätta att ha ont om tålamod om regeringen inte levererar. Man har haft tre år på sig men inte lyckats öppna en polisstation i ett av Sveriges tyngst brottsutsatta områden. Om man inte levererar resultat kommer mer att hända.

Det som skiljer oss åt är att jag också är beredd att ta ansvar i regeringsställning. Jag är beredd att diskutera hur det ska göras. Jag vill genomföra mer allianspolitik. Denna diskuterar jag först och främst med allianskollegorna, eftersom vi har en politik som hänger ihop.

Men mitt tålamod med hur Stefan Löfven tar ansvar för polisen och tryggheten och för att säkra tryggheten i det här landet är mycket riktigt på väg att ta slut.

(Applåder)

Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill tala om vår tids största utmaning, och jag konstaterar att den borgerliga statsministerkandidaten hittills inte har nämnt den med ett enda ord. Jag talar naturligtvis om klimatutmaningen.

Enligt forskarna har vi några år på oss att vända utsläppskurvan nedåt. Om vi misslyckas riskerar vi att slungas in i en utveckling bortom vår kontroll. Vi riskerar att få se kraftigt höjda havsnivåer och extremväder med torra.

Mot denna bakgrund vill jag fråga Anna Kinberg Batra: Hur kommer det sig att du vill göra det billigare att släppa ut avgaser från bensin och diesel? Hur kommer det sig att du vill ta bort var fjärde krona från miljö- och klimatbudgeten? Hur kommer det sig att du vill att flyget även i fortsättningen ska slippa att betala sina klimatkostnader? Och hur kommer det sig att du vill stödja dig mot Sverigedemokraterna, som ifrågasätter klimatförändringarna?

(Applåder)

Anf. 45 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Tack, Isabella Lövin, för att du tar upp flera viktiga frågor.

Bland det viktigaste vi har gjort för klimatet under denna mandatperiod är att vi och Miljöpartiet tillsammans stoppade förtidspensioneringen av kärnkraften. Om vi ska ställa om fordonsflottan från fossilt bränsle till fossilfritt och om vi ska få fram fler elbilar behövs elproduktion. Om vi ska säkra jobben, så att vi kan satsa på miljön, får det inte vara för dyrt att skapa jobb i vårt avlånga land.

Jag vill säga tack till Miljöpartiet för att ni hjälpte till att rädda kärnkraften.

(Applåder)

Isabella Lövin frågade också om flygskatten. Jag vill gärna säga tydligt att jag är emot den, vilket beror på att Sverige är ett avlångt land där vi lever av att kunna transportera oss mellan varandra och mellan olika orter. Annars håller Sverige inte ihop; annars kan vi inte klara jobben. Då får det inte vara för dyrt och för svårt.

Miljöpartiet låter ibland i retoriken och i debatterna som att man talar om skatteväxling, men det brukar fattas en bit till det. Det är den röda skattehöjningen som Miljöpartiet förespråkar. De skattesänkningar som skulle premiera något annat brukar Miljöpartiet glömma bort.

(Applåder)

Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om det var osammanhängande.

På andra sidan Atlanten ser vi hur USA lämnar Parisavtalet. I morgon kommer vi att rösta här i kammaren om en ny klimatlag. Det enda parti som inte stöder denna är Sverigedemokraterna.

Vad ni har gemensamt med Sverigedemokraterna, Anna Kinberg Batra, är att ni skär bort var fjärde krona från miljö- och klimatbudgeten. Ni är inte villiga att gå fram med ett enda styrmedel för att minska utsläppen. Däremot vill ni sänka skatten på bensin och diesel.

När det handlar om kärnkraften är det intressant att konstatera hur analysen kraftigt skiljer sig från Jan Björklunds. Han gratulerade Miljöpartiet till energiöverenskommelsen, därför att kärnkraften därmed ska skrotas. Vi ska ha 100 procent förnybar energi i det här landet – det är detta som energiöverenskommelsen handlar om.

Detta är någonting som näringslivet – som, precis som Anna Kinberg Batra säger, är jobbskapande och som vill ha långsiktiga spelregler – gratulerar oss till. Sverige ligger i framkant när det handlar om klimatledarskap, och det får vi mycket beröm för över hela världen.

Anf. 47 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman Jag ska inte lägga talartid på att diskutera vem som har osammanhängande repliker i detta replikskifte, men varje gång Miljöpartiet kommer med ett påstående eller en fråga om klimatet brukar vi diskutera och konstatera hur viktigt Parisavtalet är. Detta vet Isabella Lövin.

Låt oss i stället titta på vad som skiljer oss åt. Låt oss titta på hur Carl Schlyter gratulerade Moderaterna till beslutet att inte stänga ned kärnkraften – annars hade den kanske varit borta nu.

Jag tycker inte att det viktiga är att vi ville behålla kärnkraften. De som ska gratuleras här är industrin, jobbskaparna och småföretagarna, som sli- ter runt om i landet för att skapa jobb.

Det är nämligen så det hänger ihop, Isabella Lövin. Under den senaste moderatledda regeringen – precis som nästa gång, hoppas jag – kunde vi kombinera att det lönade sig att jobba och att svensk ekonomi växte med att utsläppen minskade.

Men om vi bara skär och skär på transporter, på jobbskapande och på möjligheter för svensk ekonomi att vara stark har vi inte råd att satsa på forskning, miljö och klimat.

(Applåder)

Anf. 48 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra! I den här debatten har du vid ett par tillfällen tagit upp att du vill ha ett bidragstak för några av Sveriges fattigaste barnfamiljer. En familj med två vuxna och tre barn ska aldrig kunna få mer på en månad än vad du själv tjänar på fem och en halv dag.

Jag har ett annat förslag till dig. Det är att du ska titta på landets avdragstagare. De är betydligt dyrare i drift än dessa fattiga barnfamiljer. Du vet vilka jag talar om. De finns i de rikaste kommunerna, till exempel i Djursholm och på andra ställen. Det är de som gör de stora ränteavdragen. De kan vara hur stora som helst. Det är de som gör de stora ROT-avdragen och RUT-avdragen. Det skapar stora hål i statskassan.

Är du beredd, Anna Kinberg Batra, att göra något åt avdragstagarna, att sätta en gräns för hur stora skatteavdrag man kan göra?

Anf. 49 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Senast jag kollade var det ungefär nio av tio barnfamiljer som använde ränteavdrag, och detta omgivna av en ekonomisk politik som Jonas Sjöstedt kontrollerar. Det betyder att barnfamiljers ekonomi på punkt efter punkt kläms åt av dig. Det blir knappare marginaler. Det blir mycket mer månad kvar i slutet på pengarna. Det är därför jag inte är beredd att strama åt ytterligare för barnfamiljer som redan har tajta marginaler, och det är breda grupper vi talar om.

Jag tycker att det är viktigt att Sverige inför ett bidragstak, därför att det är helt orimligt att en familjs inkomst minskar när en av två vuxna bidragstagare börjar jobba. Det är bra att denna skillnad kommer fram. Jonas Sjöstedt kanske tycker att det är en toppenidé. Det tycker inte jag.

Det viktigaste utanförskapet är det från arbetsmarknaden. Det vill jag bryta, och då måste vi både ställa krav och ge hjälp, morötter och möjlighet att få jobb för att fler ska ta sig ur utanförskapet. Det är först då man verkligen kan förbättra för de utsatta familjerna.

Prot. 2016/17:125

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 50 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Detta är så typiskt för den svenska högern. Att ge sig på några av Sveriges fattigaste barnfamiljer är centralt i politiken. Men att sedan några av Sveriges miljonärer och miljardärer gör stora skatteavdrag ska man inte röra. Det är så man bevarar ett klassamhälle. Det är så man bygger ut klyftorna.

Jag menar att det är helt nödvändigt att täppa till de här luckorna i skattesystemet. Man kan börja uppifrån – trappor städas ju bäst uppifrån – och ta bort de absolut högsta avdragen. Det drabbar inga vanliga barnfamiljer. Det drabbar i stället dem som äger de absolut största villorna och herrgårdarna. Pengarna kan man använda till att investera i välfärd och utbildning. Men du försvarar ju alltid deras intressen. De som redan har allt ska också kunna göra de stora skatteavdragen.

Jag tycker att det är dags att sänka ränteavdragen och samtidigt kunna sänka inkomstskatten, till exempel. Det skulle vanliga löntagare vinna på, men många av miljonärerna, många av dina kärnväljare, skulle förlora på det.

Varför är du inte beredd att göra detta?

Anf. 51 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt kan väl lova att ringa till mig den morgon han menar allvar med att sänka inkomstskatten för folk som jobbar. Jag tror inte att jag kommer att få uppleva den dagen. Det är lite tvärtom han driver den ekonomiska politiken nu.

Det är nio av tio barnfamiljer som omfattas av ränteavdragen. De kallar Jonas Sjöstedt för miljardärer och de rika. Jag tror att de allra flesta av de miljoner hushåll som det här handlar om skulle ha en annan uppfattning.

Den som ger sig på familjer här är Jonas Sjöstedt, med höjd skatt för en och en halv miljon löntagare, med en arbetsmarknadspolitik som inte gör det lättare att få jobb om man inte har något. Det gör att den som är i utanförskap nu får svårare, inte lättare, att ta sig in. Det är därför vi behöver till exempel RUT-avdragen. Nu har du en minut på dig att skälla på det också. Men det har gjort svarta jobb vita. Det har skapat möjligheter som de människor som har de här jobben inte hade förut. Det är dem du ger dig på, Jonas Sjöstedt, när du gör det svårare och dyrare att jobba i Sverige. (Applåder)

Anf. 52 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Sverige slits isär. Jag vet inte hur många av talarna i den här församlingen som har använt sig av detta uttryck i dag. Jag har tittat tillbaka lite och konstaterar att jag redan i mitt allra första anförande i denna kammare, i november 2010, använde just orden Sverige slits isär. Sedan beskrev jag varför Sverige slits isär, nämligen till följd av ansvarslös politik, till följd av diffusa och verklighetsfrånvända idéer om hur vi ska hantera invandringsrelaterad problematik, segregation och så vidare. Det är det som skett och har fortsatt ske.

Visst, herr talman, man ska väl vara glad att fler, kanske till och med alla, i den här församlingen nu förstår att Sverige slits isär. Det är bra, men tråkigt att man inte förstod det innan det blev så här illa. Men det vi behöver är inte en Jimmie Åkesson som står här och säger: Vad var det jag sa? Det vi behöver är pragmatism. Det vi behöver i svensk politik är samarbetsvilja och samarbetsanda. Det vi behöver i svensk politik är att våga se framåt och prata om vilka visioner vi vill bygga det här landet på långsiktigt.

Herr talman! Jag hoppas att vi kan ägna debatten under det år som är kvar till nästa val åt hur vi ska hålla ihop vårt land, bryta segregationen och stärka tilliten och medborgarandan i det svenska samhället, hur vi ska få de människor som har kommit från andra delar av världen till vårt land att på riktigt bli en del av den svenska nationen. Det är de frågor som allt handlar om långsiktigt, herr talman, och jag hoppas att det är dem som debatten kommer att handla om framöver.

(Applåder)

Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Sverige behöver pragmatism men inte populism och extremism.

I denna kammare har Jimmie Åkesson stått ett antal gånger och pratat om sjukvård och pensionärer. Sanningen om Sverigedemokraternas politik är en helt annan. I Dagens industri presenterade Sverigedemokraterna sina skattesänkingsförslag, 50 miljarder kronor. Det är pengar som de i stället skulle kunna lägga på dem som behöver vård, på de äldre och alla som vi behöver investera i.

Ett av skatteförslagen som Sverigedemokraterna framhåller är att den som tjänar 100 000 kronor i månaden ska få en skattesänkning med 46 000 kronor, bland annat Jimmie Åkesson själv. Är det en bra ekonomisk politik? Undersköterskan som tjänar mindre än 38 000 skulle inte få någonting alls med detta förslag.

Sverigedemokraternas prat om sjukvårdsreform och allt vad det nu kan heta är i själva verket en sjukvårdsbluff.

Anf. 54 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Precis som övriga partier i den här församlingen presenterar vi vår politik, den sammanhängande politiken, ungefär två gånger om året i samband med att riksdagen fattar beslut om budgeten. Det är där vi presenterar vår politik, inte i någon tidning. Jag vill återigen be Stefan Löfven att ta del av våra budgetförslag. Där framgår nämligen vad som är vår politik.

Visst, vi kan stå här i kammaren och kasta skattehöjningar och skattesänkningar i huvudet på varandra. Skatt tar vi in för att vi ska kunna upprätthålla välfärden – så är det ju. Men det är inte självklart att ett högt skattetryck, världens högsta skattetryck, leder till världens bästa välfärd.

Vi sänker skatten för pensionärer, vi sänker skatten för dem som tjänar minst och vi sänker skatten för små och medelstora företag. Stefan Löfven! Det skapar jobb och ökar skatteintäkterna. Är det så fel? Varför vill du inte öka skatteintäkterna? Varför vill du inte sänka skatten för pensionärer?

(Applåder)

Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Regeringen har påbörjat en sänkning av skatten för pensionärer och den kommer att fortsätta tills klyftan är borta.

Jimmie Åkesson vill stödja en regering som ska in med ett nytt jobb-skatteavdrag, det största i historien. Hur går det ihop?

Före valet 2014 sa Jimmie Åkesson att det var viktigt att sänka pensionärsskatten. Efter valet röstade Jimmie Åkesson här i kammaren emot ett sådant förslag. Då föll det. Annars hade pensionärerna kunnat få en sänkt skatt redan 2015. Det var ni emot.

Före valet var ni också emot vinster i välfärden. Då tyckte ni att det var bättre att skattebetalarnas pengar gick till det som de är avsedda för, till vård och omsorg. Efter valet blev ni riskkapitalisternas bästa vän. Då var det något helt annat.

Slutsatsen är att Sverigedemokraterna säger en sak och gör något helt annat. Man kan inte lita på Sverigedemokraterna. Det är ett populistiskt parti.

(Applåder)

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi hamnar här varje gång, Stefan Löfven. Kan du inte hålla dig till det som är sanning på riktigt någon gång? Måste du ständigt i din retorik skarva och slarva med sanningen? Kan du inte hålla dig till det som är på riktigt, det som faktiskt är sant? Det är en vädjan till statsministern, herr talman.

Vi talar till exempel om vinster i välfärden. Jag tycker att det är en viktig fråga. Jag tycker att det är viktigt att skattemedel går till det som de är avsedda för. Det gick vi till val på, och jag är beredd att kämpa för det. Det betyder inte att jag också är beredd att ställa mig på Vänsterpartiets sida, där man är motståndare till allt som är privat utfört och egentligen vill lägga ned det. Det är ju det som hela regeringens utredning går ut på.

Det är tvärtom, Stefan Löfven: Vi ska se till att vi höjer kvaliteten och att skattemedel används till det de ska användas till samtidigt som vi ska låta mångfald gälla i välfärden.

(Applåder)

Anf. 57 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson stod här tidigare under debatten och tittrade på samhällsproblemen. Jag tänkte att vi ska tala en stund om vad han gör åt dem och vad Sverigedemokraternas politik gör åt dem.

Att ställa krav, att införa bidragstak och att införa integrationsplikt så att fler får jobb kan nämligen vara avgörande för det här landets utveckling. I dag finns krav på att man måste vara beredd på att söka jobb i hela landet om man har a-kassa. Jag vill skärpa det kravet så att det gäller även dem som har försörjningsstöd. Men Sverigedemokraterna vill ta bort det. Dessutom vill Sverigedemokraterna mer än något annat parti i denna kammare höja bidragen, a-kassan, för den som inte jobbar.

Jag undrar därför: Varför är det så viktigt att satsa på bidragslinjen i stället för arbetslinjen?

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att bidragslinjen är någon framkomlig väg. Det är inte heller någon väg som jag står för.

Låt oss ta det första exemplet. Sverige är ett avlångt land med stora avstånd. Låt oss säga att man förlorar sitt arbete och att man bor någonstans långt uppe i landet. Från dag ett måste man då söka jobb i Skåne. Jag är inte beredd att direkt ta de konsekvenser detta får för människors familjeliv och människors vardag. Naturligtvis måste man långsiktigt vara beredd att flytta dit där jobben finns; det håller jag med om. Men jag tycker inte att man som Anna Kinberg Batra vill ska tvingas till det från i princip den allra första dagen. Jag tycker att det är orimligt att göra så.

När det gäller a-kassan är det som Anna Kinberg Batra beskriver inte hela sanningen. Jag tror på en generös omställningsförsäkring under en begränsad tid men med en förhållandevis snabb avtrappning för att skapa incitament för människor att gå in i jobb i stället för att leva på a-kassa. (Applåder)

Anf. 59 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Om det inte är hela sanningen, Jimmie Åkesson, varför har ni då skrivit så i er egen budgetmotion? Det är därifrån jag tar exemplet.

Man får välja. Antingen prioriterar man bidrag eller så prioriterar man arbete. Antingen ställer man krav på att den som lever av bidrag gör allt han eller hon kan för att bli anställbar eller så gör man det inte. Ni vill alltså minska dessa krav. Och så står du här och säger att bidragslinjen inte är någon framkomlig väg. Det går inte ihop.

Det är detta som skiljer oss åt. Antingen ser man ett samhällsproblem, försöker att göra någonting åt det, har en plan för hur det ska gå till och vågar prioritera sådant som ger resultat – eller så står man bara här och klagar men gör inget, som Jimmie Åkesson.

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Är det någon som har stått i den här kammaren i tre år och klagat utan att göra någonting är det Anna Kinberg Batra och hennes allianskollegor. Vi har gett er åtskilliga chanser att åstadkomma någonting här, men ni tar aldrig chansen. Det där tar jag alltså inte åt mig av.

Jag tror inte att det är så svart eller vitt. Det är möjligt att Anna Kinberg Batra lever i föreställningen att man antingen lever på bidrag eller jobbar. Men så är det ju inte. Människor kan till exempel hamna mellan två jobb. Då tycker inte jag att det är rimligt att man bara för att man hamnar mellan två arbetstillfällen ska behöva sälja hus och bil och vad det nu är för någonting som man har. Då ska vi i stället under en begränsad period ha en generös omställningsförsäkring så att människor kan ta jobb som de har kompetens för och så att vi får en bra matchning på arbetsmarknaden. Men om man är arbetslös under en längre period ska det också ske en avtrappning i a-kassan.

Hur Anna Kinberg Batra kan kalla detta för bidragslinjen övergår fullständigt mitt förstånd. Jag tycker att det är en bra mellanväg för att inte skapa onödigt lidande och för att inte öka klyftorna i samhället ytterligare. (Applåder)

Anf. 61 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Forskarna varnar för att klimatförändringarna går snabbare än vad man hittills har trott. För de flesta av oss är då den naturliga reaktionen att försöka göra någonting åt problemet och bromsa uppvärmningen innan det är för sent.

Men det finns också ett annat sätt att hantera problemet: att förneka det och låtsas som att det inte finns. Så här uttryckte sig Sverigedemokraternas klimatpolitiska talesperson Martin Kinnunen i en klimatdebatt i höstas: Klimatforskningen är levande. Det finns många olika scenarier för temperaturen, och vi kan inte säga säkert om det är mänsklig påverkan som driver temperaturökningen.

Jag vill fråga Jimmie Åkesson: Vilka vetenskapliga studier stöder ni er på när ni påstår att forskningen om temperaturökningen är levande?

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Nu är vi i det här svarta och vita igen. Jag menar att man måste kunna ifrågasätta regeringens prioriteringar utan att för den sakens skull anklagas för att förneka eller förringa det ena.

Att jordens klimat förändras vet vi. Vi är helt överens om att så är fallet. Frågan är: Vilken insats ska Sverige göra i Sverige för att om möjligt förhindra detta jämfört med vad andra länder ska göra?

Sverige släpper nästan inte ut någonting i jämförelse med andra länder. Vad är då rimligast – att vi satsar i Sverige på att minska utsläppen med följderna att arbetstillfällena försvinner, att människor tvingas från landsbygd och så vidare eller att vi ser till att de länder som släpper ut mest också gör mest? Det senare tycker jag är den rimliga politiken.

(Applåder)

Anf. 63 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Tack för klargörandet, Jimmie Åkesson! Det är glädjande att du till skillnad från dina partikamrater tror att klimatförändringarna är på riktigt. Men då är frågan: Varför för ni en politik där ni fullständigt ignorerar klimathotet?

Du säger att Sveriges utsläpp är minimala. Det resonemanget köper exempelvis inte Kaliforniens guvernör, som har tagit ett eget ansvar för Parisavtalet och klimatförändringarna när USA nu lämnar avtalet. Varje utsläpp har en lokal källa.

Det är också mycket anmärkningsvärt att Sverigedemokraterna påstår att en omställning till ett förnybart och klimatsmart samhälle skulle hota jobben när näringslivet och exportindustrin är av exakt motsatt uppfattning. Sveriges konkurrensfördelar handlar om att vi är miljömässigt avancerade och progressiva. Vi har ett unikt starkt varumärke, och vi har möjlighet att visa globalt ledarskap. Och det ska vi göra.

Anf. 64 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi gör också stora investeringar i till exempel forskning och utveckling, vilket jag menar är avsevärt mer effektivt än den miljöpolitik som regeringen bedriver.

Bara för att klargöra: Om det kostar 100 kronor att minska utsläppen i Sverige med en enhet och 1 öre att göra det i Kina – var gör vi det då effektivast, Isabella Lövin? Vad är mest effektivt? Det Isabella Lövin och

regeringen säger i klimatpolitiken är att Sverige ska betala massor med pengar så att Polen, Bulgarien och andra länder ska kunna fortsätta att släppa ut. Det är inte effektiv politik.

Det effektiva är att använda pengarna där de gör störst nytta, och det är inte i Sverige. Det effektiva är inte flygskatt och inte att försvara för människor att bo på den svenska landsbygden. Det är att vi till exempel bekämpar kolkraft i Kina.

(Applåder)

Anf. 65 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! För bara några dagar sedan spred Jimmie Åkessons absolut närmaste man, partisekreterare Richard Jomshof, en bild som beskrev religionen islam som en trojansk häst i krig mot västvärlden.

Vi känner alla till historien om hur grekerna plundrade och söndrade och tog till våld för att tvinga befolkningen i Troja till underkastelse. De tog kvinnor och barn som slavar. Sverigedemokraternas partisekreterare verkar alltså mena att religionen islam är vår tids trojanska häst. Han verkar mena att de läkare som är muslimer och som varje dag räddar livet på människor i Sverige är ett hot. Han verkar mena att de lärare som är muslimer och som varje dag lär våra barn att läsa och räkna i skolan konspirerar mot väst. Han verkar mena att de poliser som är muslimer och som varje dag gör sitt yttersta för att vi ska känna oss trygga egentligen lurar oss.

Min fråga till Jimmie Åkesson är därför: Vad grundar sig denna analys på? Anser Sverigedemokraterna att religionen islam är en trojansk häst?

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att vare sig min partisekreterare eller mina partiföreträdare tror att poliser, läkare eller människor som på olika sätt har viktiga roller i samhället är ett hot mot det svenska samhället eller är någon sorts trojansk häst.

Däremot är jag övertygad om att det i vårt land finns människor som inte har goda avsikter. Det finns människor som har utnyttjat vår naivitet, utnyttjat vårt bristande ansvarstagande, utnyttjat det faktum att vi inte vill upprätthålla våra gränskontroller och så vidare för att ta sig in i Sverige för att till exempel stjäla en lastbil, plöja i jättehög hastighet nedför Drottninggatan och meja ned och mörda människor.

Det finns, och det finns inte bara en. Det finns många sådana i vårt land, och det de oftast har gemensamt är religionen. Det betyder inte att religionen är en trojansk häst, men det betyder att vi inte får vara naiva.

(Applåder)

Anf. 67 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Ja, men nu var det just religionen islam som uppenbarligen var en trojansk häst.

Religiös fundamentalism ska vi ju bekämpa. Islamism ska vi bekämpa. Sverige står inför stora utmaningar på det här området. Hemvändande IS-terrorister, personer som mördar i religionens namn och hitresta terrorister är ett hot. Hederskultur och religiös extremism ska bekämpas.

Men lärare som undervisar våra barn och som är muslimer är inte ett hot. Läkare som räddar liv på våra sjukhus representerar inte ett förtryck. Småföretagare som öppnar en ny butik är inte en samhällsfara.

Det är just religionen islam, Jimmie Åkesson, som dina partikamrater argumenterar mot. Jag vill därför fråga dig: Håller du med Richard Jomshof om att religionen islam är en trojansk häst mot väst?

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det kan i och för sig vara upp till den enskilde, men jag tror inte att man blir läkare på grund av att man är muslim. Jag tror inte att man öppnar en affär med hänvisning till en viss religion eller så.

Däremot är det som är gemensamt för många av dem som ägnar sig åt terror i vår del av världen att de hänvisar till just religionen islam. Det betyder inte att alla människor som har en muslimsk tro är potentiella terrorister. Tvärtom är jag helt övertygad om att de allra flesta människor som har denna tro är väldigt laglydiga, skötsamma, fina människor som vill väl och har goda avsikter.

Men det finns och har funnits en enormt utbredd naivitet i det svenska samhället, där man inte har förstått att det också finns människor som hänvisar till den här religionen som har onda avsikter och där man inte har förstått att när kulturer och värdesystem krockar så som har skett i det svenska samhället får vi problem. Det är det vi pekar på när vi lyfter fram den här frågan.

(Applåder)

Anf. 69 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson! Under den här debatten har du vid flera tillfällen tagit upp problemen med kriminalitet och hur den ska bekämpas. Du nämner ofta kriminalitet samtidigt som du talar om invandring. Men jag undrar, Jimmie Åkesson, om du är rätt person att tala om hur man ska bekämpa kriminalitet.

Anders Forsberg har fått sluta i Sverigedemokraternas riksdagsgrupp. Brottsrubricering: grov förskingring.

Kent Ekeroth sitter kvar. Brottsrubricering för åtalet: misshandel.

När du är på gruppmöte blickar du ut över människor som är dömda för misshandel, för stöld, för narkotikabrott, för häleri, för våld mot tjänsteman etcetera. Är du verkligen rätt person att tala om hur man bekämpar kriminalitet?

Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Frågan är retorisk, och jag tycker att nivån på debatten blir ganska låg när vi använder den här typen av enskilda exempel. Men det är på flera sätt en principiellt intressant frågeställning, tycker jag.

Är det till exempel Jonas Sjöstedts uppfattning att om man någon gång i sitt liv har gjort någonting brottsligt – det kan vara att man har missat bokföring eller att man på grund av en kommentar som någon annan har skrivit i ens blogg blir dömd för någonting, förtal eller vad det nu kan vara – ska man aldrig någonsin mer få tala om politik? Har man då ingen trovärdighet att tala om att brott i samhället måste bekämpas? Är det Jonas Sjöstedts inställning?

Min inställning, herr talman, är att när man har dömts för ett brott och avtjänat det straff man fått är man en medborgare lika mycket värd som Jonas Sjöstedt och jag. Är inte det Jonas Sjöstedts uppfattning?
(Applåder)

Anf. 71 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Den här frågan är inte retorisk. Den handlar om din riksdagsgrupp, Jimmie Åkesson. Den handlar om vilket slags parti Sverigedemokraterna är. Stöld, narkotikabrott, misshandel – samtidigt som du gärna, ofta, i svepande ordalag pekar ut stora grupper av svenskar, nämner kriminalitet i samma andetag och trycker på dem en bild av att de ska misstänkas. Du talar om kriminella gäng, men vad är det du ser när du går på din egen riksdagsgrupps möten? Vad är det du ser då?

För mig handlar det här om trovärdighet. Ja, jag tycker att när man har avtjänat sitt straff ska man få en ny chans. Men det här handlar om Sverigedemokraterna som parti. Varför är det just hos er som kriminaliteten är så överrepresenterad? Vad beror det på, Jimmie Åkesson, och hur påverkar det din trovärdighet när du i svepande ordalag anklagar andra för att vara kriminella?

Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag anklagar kriminella för att vara kriminella. Sedan anklagar jag Jonas Sjöstedt och hans kompisar inom de sju övriga riksdagspartierna för att inte ha gjort eller göra tillräckligt för att bekämpa kriminalitet. Det är det jag ägnar mig åt – och ja, jag hävdar att jag är trovärdig där. Jag hävdar att jag är mycket mer trovärdig än någon annan här, för jag talade om det här innan det var så illa som det är nu. Det gjorde jag.

Jonas Sjöstedt är inte trovärdig i detta. Du är inte trovärdig, Jonas Sjöstedt, när du säger att man förtjänar en andra chans och så vidare. Vissa av sakerna du tar upp hände, tror jag, på 80-talet. Ändå står du här 20, 25, 30 år senare och lyfter fram detta i Sveriges riksdag. Det betyder att du straffar de människorna igen. Människor som för tiotals år sedan har avtjänat sitt straff, ångrat sig, gjort bot och bättring och så vidare – du står här i dag och säger att de inte är lika goda medborgare som du. Det tycker jag är riktigt dåligt, Jonas Sjöstedt.

(Applåder)

Anf. 73 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag läser i en tidning om lilla Selma. Hon är fyra år. Hon har en grav hjärnmissbildning och kan inte röra armar eller ben. Hon kan inte tala eller äta själv, och hon får epileptiska anfall. För att kunna leva behöver hon tillsyn och hjälp. Det har hon och föräldrarna fått genom assistansreformen, LSS-reformen, som genomfördes på 90-talet på mitt partis initiativ.

Nu genomförs stora neddragningar i den här reformen på regeringens uppdrag. Det gör att många funktionshindrade i dag är förtvivlade över de hot som läggs fram.

Men när jag läser Sverigedemokraternas budget ser jag att ni tycker att regeringens neddragningar är för försiktiga. Ni vill dra ned med ytterligare ett par miljarder på LSS-reformen i ert budgetalternativ, vilket skulle få ännu värre effekter än de som regeringen nu åstadkommer.

Min fråga till Jimmie Åkesson är: Varför vill ni skära ned för samhällets allra mest utsatta?
(Applåder)

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partiledardebatt

Anf. 74 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Den här frågan har Jan Björklund ställt till mig tidigare. Då har jag förklarat att det inte är så utan tvärtom. Jag har också förklarat varför jag personligen brinner väldigt mycket för det här.

Vad som är ett faktum – och det är det jag menar; Stefan Löfven har samma problem som Jan Björklund här – är att man inte kan läsa *en* budgetpost i en budget. Man måste se helheten.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst beräkna vad de positiva ekonomiska effekterna skulle bli av vår invandringspolitik, det vill säga att det kommer färre människor till Sverige och därmed att färre människor är i behov av välfärd. Riksdagens utredningstjänst har räknat på detta och presenterat för oss en besparing inom olika typer av välfärd.

Det är ingen besparing per capita. Det betyder inte att Selma får mindre personlig assistans. Det betyder bara att det kommer att finnas ett mindre behov av personlig assistans totalt sett därför att det finns färre människor i Sverige som är i behov av personlig assistans. Det är det som är förklaringen till detta, Jan Björklund.

(Applåder)

Anf. 75 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det är riktigt att jag har ställt den frågan till Jimmie Åkesson förut. Jag fick ett lika ottydligt svar då. Det är därför jag ställer frågan på nytt. Det är ett helt obegripligt svar.

De här människorna finns här i Sverige. Det må vara att du vill ta emot färre i framtiden, Jimmie Åkesson. Men nu är de här i Sverige. Och om de ska få den hjälpen kostar det pengar. Att ha assistenter dygnet runt kostar mycket pengar. Assistansreformen är en ganska kostnadskrävande reform. Det är såklart därför regeringen skär i den. Men jag menar att det är värt det. Det här är den mest utsatta gruppen i vårt samhälle, och den ökade frihet de här individerna får är värd den kostnaden.

Du säger att eftersom ni vill minska invandringen i framtiden ska vi skära ned för dem som har den här assistansen nu. I december tryckte du vid voteringen här i riksdagen på knappen för att skära ned omedelbart. I december skulle du skära ned från den 1 januari i år. Hur många skulle du utvisa under den tiden? Det hade inte gått.

Du vill skära ned för dem som har hjälp nu. Försök inte att bluddra bort det genom att säga att det gäller framtiden! Det är här och nu som du vill göra stora nedskärningar i LSS-reformen.

(Applåder)

Anf. 76 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jan Björklund måste missförstå fullständigt. Det är inte på det sättet att det inte kommer att tillkomma människor som är i behov av personlig assistans under nästa år. Det kommer det tyvärr att göra. Men med vår politik kommer det att tillkomma färre, eftersom invandringen minskar. Det är den enkla förklaringen. Det är inte jag som har suttit på

kammaren och räknat på det här. Riksdagens utredningstjänst har räknat på detta åt oss och kommit fram till det.

Jan Björklund talar om neddragningar på 2 miljarder, tror jag att han sa. Det är under en lång budgetperiod. Det handlar om ett par hundra miljarder under första året – tror jag – i en verksamhet som kostar tiotals miljarder. Det är alltså en beskedlig sak, en direkt följd av att vi för en mer ansvarsfull politik.

Jag håller med Jan Björklund om att det är väldigt viktigt att slå vakt om den personliga assistansen och möjligheten att få det. Jag tycker till exempel att utredningen om bland annat vinster i välfärden är en viktig fråga. Det är nämligen många som är beroende av privata alternativ.
(Applåder)

Anf. 77 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag har också tittat lite på Sverigedemokraternas budget. Jimmie Åkesson har uppmanat till det. Jag har även tittat på helheten, och jag ser ett ganska omfattande strösslande med skattebetalarnas pengar.

Vi kristdemokrater ser problem med personer som inte kommer in på arbetsmarknaden. Men vi tycker inte att det är rimligt att skattebetalarna ska ta hela kostnaden för att de ska kunna få jobb. Det Sverigedemokraterna föreslår är dyra skattesubventioner, som är orättvisa mot andra grupper. Dessutom inbjuder så stora subventioner som Jimmie Åkesson föreslår till fusk.

Vi kristdemokrater föreslår introduktionsanställningar som rätt och slätt innebär att man ska kunna anställas i företag utan krångel med byråkrati och till 75 procent av ingångslönens kostnad. Det är mer effektivt, det är enklare och det är billigare. Det är dessutom betydligt lättare för de företag som vill anställa och ger möjlighet för dem som vill komma in på arbetsmarknaden att ta ett första steg in.

Varför är inte Jimmie Åkesson beredd att stödja en sådan ordning?

Anf. 78 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag förstod helt ärligt inte riktigt vad Andreas Carlson syftar på. Men min huvudkritik mot den borgerliga regering som vi hade i åtta år gäller just subventionerade anställningar. Staten går alltså in och betalar lönekostnader för vissa grupper, för att de ska komma in på arbetsmarknaden, som det heter.

Det är bland annat diskriminerande mot den infödda delen av befolkningen. Men det har också visat sig vara ineffektivt. Det ledde inte till särskilt många riktiga jobb. Det blev inte bättre.

Andreas Carlson och Kristdemokraterna och de övriga borgerliga partierna kan byta namn på de här ineffektiva reformerna och säga ”Nu har vi tänkt om. Nu ska vi göra någonting nytt.” Men i själva verket gör man inte det. Det är precis samma sak.

Jag tror på riktiga jobb, inte låtsasjobb.
(Applåder)

Anf. 79 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det är därför det blir märkligt; Sverigedemokraterna lägger visserligen ned nystartsjobben. Det är det ni gör, Jimmie Åkesson. Men sedan pytsar ni ut de pengarna på andra saker som ni inte ens beskriver i

er budget. Ni tar bland annat bort arbetsgivaravgifterna under många år för de lärlingstjänster ni har. Ni tar också bort skatten på inkomster på upp till 12 500 kronor per månad. Det innebär att de som tar det första steget in på arbetsmarknaden skattesubventioneras helt och hållet.

Ni byter namn och fixar och trixar i er budget. Men det är inte genomförbart.

Vi vill ha riktiga jobb. Vi vill ha introduktionsanställningar. Vilket företag som helst ska kunna anställa utan att gå till Arbetsförmedlingen, utan att behöva fylla i något papper. Företag ska kunna anställa till 75 procent av kostnaden. Det blir enklare, det blir billigare och det blir mer effektivt. Det blir bättre för företagare. Det blir framför allt mycket bättre för den som i dag står utanför arbetsmarknaden och ska ta första steget in. Det blir mycket bättre än Sverigedemokraternas pusslande och trixande i sin budget som inte är genomförbar, herr talman.

Anf. 80 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag blir lite förvånad när jag lyssnar på borgerligheten här i dag, apropå strösslande och förvirrad argumentation. Om jag uppfattar Andreas Carlson rätt föredrar han alltså att staten ger bidrag till företag för att de ska anställa människor, i stället för att människor får lägre skatt på de första kronorna man tjänar. Det förstår jag inte.

Det är nämligen det jag vill göra. Jag vill sänka skatten för dem som tjänar allra minst. Jag vill sänka skatten på ett sådant sätt att de som tjänar allra minst ska få mer över i plånboken, så att de blir mer intresserade av att faktiskt ta det där första jobbet. Det skapar incitament. Arbetsgivaren blir naturligtvis också mer intresserad av att anställa dessa människor.

Det är vägen att gå. Vi ska inte ge arbetsgivare bidrag, subventioner, för att anställa vissa av staten utvalda grupper av människor. Det tycker jag är riktigt dålig politik.
(Applåder)

Anf. 81 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Samtidigt som vi står här i kammaren och debatterar håller ett gigantiskt isberg, lika stort som Öland och Gotland tillsammans, på att lossna från Antarktis. Klimatförändringarna går nu enormt mycket snabbare än man trott tidigare. Halva Stora barriärrevet har dött de senaste två åren på grund av varma havsströmmar. Situationen är akut.

Jag blir förvånad över att många partier här ignorerar denna ödesfråga fullständigt. I sina anföranden nämnde inte Anna Kinberg Batra, Jimmie Åkesson, Jan Björklund, Andreas Carlson och inte ens Jonas Sjöstedt klimatfrågan.

Än mer förvånad blir jag över allianspartiernas budgetförslag. Samtliga allianspartier och Sverigedemokraterna vill skära ned miljöbudgeten med minst 25 procent. Med den politiken försvinner många solceller, cykelbanor och laddstolpar för elbilar.

Samtliga allianspartier och Sverigedemokraterna vill också låta flyget slippa betala sina klimatkostnader. Samtidigt som vissa också är emot investeringar i höghastighetståg.

Medan polerna smälter finns det två partier här i riksdagen, Moderaterna och Sverigedemokraterna, som till och med vill göra det billigare att

släppa ut fossila bränslen. Det är tydligt vilken klimatpolitik vi kommer att se med en blåbrun röra vid regeringsmakten.

Herr talman! Det finns ett enda parti i Sverige som prioriterar klimatfrågan. Det är Miljöpartiet.

Anf. 82 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! År 2016 ökade utsläppen i Sverige, enligt Statistiska centralbyrån. Det är ett kvitto på Miljöpartiets politik. Under alliansregeringen sjönk utsläppen konstant.

Att höja skatterna verkar vara det enda Miljöpartiet är intresserat av, inte vilken effekt de får. Miljöpartiets flygskatt minskar utsläppen med lika mycket som svenska folkets trädgårdsmaskiner släpper ut. När isarna smälter är det effektiva åtgärder som behövs, inte symbolpolitik.

Centerpartiet har lagt fram ett alternativ till Miljöpartiets ineffektiva flygskatt. Vi vill se en kvotplikt, en obligatorisk inblandning av förnybart biobränsle för alla flyg som lyfter från svenska flygplatser. Miljöpartiet ska tydligen snabbtutreda just detta. Det beskedet kom i morse. Vårt förslag, som jag presenterade i går, stressar uppenbarligen regeringen och Miljöpartiet.

Nu tycker Miljöpartiet att Centerpartiets förslag är bra. Varför håller ni då fast vid en ineffektiv flygskatt som inte gör tillräckligt för klimatet, Isabella Lövin? Varför håller ni fast vid symbolåtgärder och inte riktiga miljöresultat?

(Applåder)

Anf. 83 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Vi i Miljöpartiet har under två och ett halvt år i regering genomfört det som ni inte lyckades med under åtta år i alliansregeringen. Vi har fått igenom ett bränslebyte för att öka inblandningen av förnybart i bensin och diesel. Vi har lagt fram förslag till en klimatlag som gör att vi kommer att se till att minska utsläppen. Vi har ökat klimatbudgeten med nästan 82 procent. Vi ska skrota utsläppsrätter och inte sälja dem till investeringsbanker så som ni gjorde under er tid.

Det här är riktiga utsläppsminskningar. Men frågan till dig, Annie Löf, är: Om du sitter i en borgerlig regering med stöd av Sverigedemokraterna, hur ska du få igenom din miljöpolitik under nästa mandatperiod när du inte lyckades med det under åtta år i en borgerlig regering?

Anf. 84 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag kommer inte att sitta i en alliansregering med stöd av Sverigedemokraterna.

Kvittot från alliansregeringens åtta år med Centerpartiet på miljöministerposten är ett strålande miljö- och klimatarbete. Vi kunde ha gjort mer, men vi kan konstatera att vindkraften tiodubblades. Miljöbilarna på våra gator blev många fler. Vi blev bäst i EU på andelen förnybar energi i elsektorn. Vi drog igång mycket av det arbete som ni nu har fortsatt att genomföra.

Vi står också bakom många av de resultatnriktade förslag som Miljöpartiet har fått igenom. Men det återstår ändå en del. Ni satsar på ineffektiva klimatskatter när isarna smälter. Vi behöver kraftfulla förslag. Utsläppen, Isabella Lövin, ökar nu med Miljöpartiet i regeringen. Vilket ansvar

har Isabella Lövin som klimatminister och som språkrör för Miljöpartiet för att utsläppen, enligt Statistiska centralbyrån, nu ökar i Sverige med Miljöpartiet i regeringen?

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partiledardebatt

Anf. 85 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Ni lämnade efter er 4 miljoner ton koldioxidekvivalenter i ett underskott som ni inte tänkte åtgärda med nationella medel, utan ni tänkte köpa utsläppsrättsminskningar utomlands i stället för att vidta nationella åtgärder. Vi har minskat det gapet, och det har Naturvårdsverket konstaterat. Vi är på väg att uppfylla vårt åtagande för våra utsläppsminskningar med nationell politik. Det hade ni ingen politik för. Det var tomt i skrivbordslådorna på Miljödepartementet när vi trädde till.

Nu krävs det kraftfulla reformer. Vi måste titta på alla utsläppsområden, inte minst på transportsektorn, för att få ned utsläppen. Därför är det anmärkningsvärt att ni är emot en beskedlig flygskatt. Ni avfärdade den redan innan utredningen var klar – 80 kronor per resa inom Sverige. Också flyget ska betala sina rättmätiga kostnader för utsläppen när alla andra transportslag gör det.

Vi ska också utreda en reduktionsplikt för flyget, och det samarbetar vi gärna med er om.

Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Isabella Lövin! Vi har dricksvattenbrist i en stor del av Sverige i dag. Vi har tagit rent vatten som en självklarhet, vilket det ju inte är. Med de allvarliga klimatförändringarna riskerar den typen av problem att bli större framöver.

Sjön Vättern är Sveriges viktigaste källa till rent dricksvatten. I framtiden får den kanske också försörja Mälardalen. Men Vättern är hotad. Ett av de mest konkreta hoten är kraven på allt större militärövningar då man bokstavligen skjuter granater med tungmetaller och miljögifter rakt ut i sjön.

Det här kan du stoppa. Frågan kommer på ditt och regeringens bord snart. Ni kan bestämma, ja eller nej. Kommer dricksvattnet och Vättern först eller kommer militärens bekvämlighet först? Det finns andra övningsområden. Vad kommer ni att göra? Visst kommer ni att sätta miljön och Vättern före militärens övningar?

Anf. 87 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det gläder mig att också Jonas Sjöstedt är orolig över klimatförändringarna och tar upp dem i den här debatten.

Dricksvattnet ligger nu på extremt låga nivåer i alla Sveriges 290 kommuner, förutom i 14 kommuner. Det har aldrig hänt förut. Det är ett tecken på hur tydligt klimatförändringarna påverkar oss i Sverige här och nu. Det är ingenting som i framtiden drabbar andra länder, utan det här handlar om Sverige.

Vi tittar nu på hur man ska kunna stärka kommunernas och regionernas möjligheter att skydda och bevara dricksvattnet. Vättern är naturligtvis en väldigt viktig dricksvattentäkt. Vi i Miljöpartiet vill naturligtvis skydda det dricksvattnet och prioriterar den frågan. För våra barns och barnbarns framtid är detta oerhört mycket viktigare än att militären ska öva där.

Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag vill tacka dig för det svaret. Jag tycker att det var ett bra och tydligt svar. Jag uppfattar att du som språkrör för Miljöpartiet tydligt tar ställning för Vätterns vatten mot de utökade skjutövningarna vid och flygövningarna över Vättern. Det kommer nog att behövas i regeringen framöver.

Om man förstör det rena vatten som vi har, förstör man också förutsättningen för vattenförsörjning för väldigt lång tid framöver.

Ni har en allierad i Vänsterpartiet i den viktiga miljöstriden som ligger framför oss, att inte tillåta att man vräker tungmetaller och miljögifter i en av Sveriges viktigaste källor till rent vatten. Jag hoppas att vi tillsammans kan vinna den striden.

Anf. 89 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Jonas Sjöstedt! Vi tar gärna emot den utsträckta handen. Jag hoppas också att fler partier i denna riksdag inser nödvändigheten av att skydda det som är helt livsavgörande för både denna generation och kommande generationer. Vi måste göra mycket mer för att se till att utsläpp från jordbruk, från industrier och från alla möjliga verksamheter inte skadar det som är det allra viktigaste för oss, nämligen grundvatten. Jag ser med stor oro på att man där hittar spår av kemikalier och olika typer av ämnen.

En annan fråga som jag kan passa på att nämna och som är av otroligt stor vikt är utsläppen i haven där plastskräp och mikroplaster är ett stort problem. Regeringen ser över det och vill nu förbjuda mikroplaster i kosmetika. Vi ska också se över hur man kan minska utsläppen från biltrafiken och det som rinner ut i dagvattnet.

Anf. 90 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! I den här typen av debatter brukar vi inte alltid ge varandra så mycket beröm, och det tycker jag är lite tråkigt. Jag skulle vilja tacka Isabella Lövin för att Miljöpartiet har lagt en del ideologiska skygg-lappar åt sidan. Förra veckan gjorde vi en terroröverenskommelse för att höja beredskapen att bekämpa terrorism. Miljöpartiet har tidigare varit det parti här i kammaren med störst och mest orealistiska drömmar. Men regeringensinnehavet tycks ha haft en modererande effekt.

I terroröverenskommelsen står det att polisen ska få bättre tillgång till kameraövervakning. Jag vill fråga Isabella Lövin om Miljöpartiet har släppt det ideologiska motståndet mot övervakning. Är ni med på att polisen ska kunna sätta upp kameror på platser där det exempelvis bedöms vara större risk för terroristattentat eller annan brottslighet? Är ni med på att polisen utan tillstånd ska kunna sätta upp kameror? Ja eller nej, Isabella Lövin?

Anf. 91 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill tacka för de vänliga orden. Jag uppskattar att vi kan ha den typen av tonläge även här i riksdagen.

När det gäller terrorbekämpning delar naturligtvis jag och Miljöpartiet den oro som hela svenska folket känner inför att helt oskyldiga människor

kan bli drabbade av fullständigt vettlösa och fasansfulla attentat. Vi är beredda att se vad vi kan göra för att hindra den här typen av attentat från att drabba oss medborgare.

Den terroröverenskommelse som vi nu har ingått med oppositionspartierna står vi upp för. Övervakningen måste naturligtvis vara proportionerlig när det gäller kränkning av den personliga integriteten. Men när polisen och myndigheter bedömer att det är rimligt med övervakning står vi bakom det.

Anf. 92 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Tack så mycket för tydligheten! Då tolkar jag det som att Miljöpartiet är för att polisen utan att söka tillstånd ska kunna sätta upp kameror om man bedömer att det är lämpligt med tanke på risk för terrorattentat eller andra typer av brottsliga aktiviteter.

Nu i veckan såg vi att kamerorna i Rinkeby hade gjort att befolkningen kände sig lugnare, men där tog det tre år för polisen att få kameror på plats med tanke på krångliga tillståndsprocesser och rättsprocesser.

Då är frågan: Är ni i Miljöpartiet beredda att stödja att polisen får sätta upp kameror där man bedömer att det är lämpligt och anmäla det i efterhand? Tillståndsplikten tas alltså bort, och polisen får alltså sätta upp kameror och sedan har man anmälningsplikt på samma sätt som SL har undantag från kameraövervakningslagen. Ni är alltså beredda att medge det undantaget också till Polismyndigheten?

Anf. 93 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Rättssäkerhet och rättsstatens principer är oerhört viktiga. I detta enskilda fall måste vi naturligtvis väga den personliga integriteten och rättsstatens principer mot polisens befogenheter. Vi är beredda att se vad som är proportionerligt i förhållande till det hot som vi också står inför.

Jag kan inte ge ett rakt svar på frågan, eftersom jag inte är insatt i terroröverenskommelsen på detaljnivå. Principen att människor ska kunna känna sig trygga och att vi måste kunna använda proportionerliga metoder för detta står vi dock bakom.

Anf. 94 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi behöver hålla ihop Sverige. Vi behöver hindra tudelningen och minska den sociala och regionala klyfta som nu växer. Den stora frågan i denna debatt handlar mycket om hur vi ska få pengar till skola, vård och omsorg och till infrastruktur och investeringar. Det får vi genom att fler jobbar.

Insikten måste vara att alla jobb behövs. Genom sänkta skatter på jobb och företag kommer fler att komma i arbete, integrationen förbättras och vi får då fler skattekronor som kan investeras i skola, vård och omsorg.

Det är viktigt att även Socialdemokraterna inser detta viktiga samband inför den kommande valrörelsen: Sänkta kostnader på jobb och företag ger fler skattekronor att investera i en bra välfärd med hög kvalitet.

I över två timmar har vi i riksdagen nu debatterat. Förutom min fråga till Stefan Löfven har ingen från det rödgröna laget lyft fram vikten av fler företag och ett gott företagsklimat. Det gör mig bekymrad. Hittills har konjunkturen gjort mer för jobben än vad Stefan Löfven har gjort.

Det är nämligen i de små och medelstora företagen som jobben växer fram. Det är företagen som ser till att hjulen i ekonomin snurrar. Det är de som skapar jobben, vilka sedan leder till de skattekrönor som vi kan investera i en bra skola, vård och omsorg.

Socialdemokraterna verkar vilja investera i allt annat än jobb och företagande. Det är sorgligt. Hittills har regeringen höjt skatten på jobb och företagande med över 30 miljarder. För Stefan Löfven är det tur att vi befinner oss i en högkonjunktur. Men när konjunkturen sedan vänder nedåt kommer företagen att vara sämre rustade, jobben kommer att bli färre och Sverige kommer att vara sämre rustat.

Det är nu i högkonjunktur som strukturella reformer krävs för att fler ska få jobb. För att fler människor som befinner sig i en utsatt position ska få möjlighet att gå från låga bidrag till en högre inkomst är det viktigt att vi har en jobbvänlig politik, som hindrar klyvningen av Sverige och som satsar på jobbskapande, företagande och arbete.

(Applåder)

Anf. 95 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Sverige har ett besvärligt parlamentariskt läge, och det finns en hel del som talar för att vi får det även efter 2018. Folket ska först säga sitt nästa höst. Vi ska inte stå i kammaren och fördela regeringsplatser. Det finns dock en princip som är oerhört viktig. Sverige har nu i sitt parlament ett parti som har nazistiska rötter och är rasistiskt. Det ställer extra krav på ansvarstagande av de demokratiska partierna i samma kammare.

Jag har hela tiden sagt att för egen del är lösningen för att ta ansvar att gå över blockgränsen. Detta är även lösningen för att hantera en svår situation. Annie Lööf och Centern har varit lika tydliga. De vill inte ha något samarbete med Sverigedemokraterna och vill heller inte bilda regering med stöd av dem. Det är ett rakryggat besked, och det verkar också ha gett utslag i väljaropinionen.

Om ingen sida av de traditionella blocken får majoritet i valet undrar jag om Annie Lööf är öppen för blocköverskridande samarbete i regeringsfrågan, i budgetarbetet eller vad det än må handla om.

Anf. 96 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag siktar självklart på att byta ut Stefan Löfven och att Anna Kinberg Batra ska bli Sveriges nästa statsminister i en alliansregering. Jag har också sagt att om en alliansregering behöver mer stöd, det vill säga om vi inte har egen majoritet, är vi också beredda att söka stöd över blockgränsen.

Eftersom Stefan Löfven talar så varmt om blocköverskridande samarbete och samtal utgår jag från att han och Socialdemokraterna i så fall skulle kunna stödja en alliansregering.

Anf. 97 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Först och främst tycker jag att Annie Lööf ska stödja en statsminister som har tur. Det tycker jag till att börja med. Ta inte någon som har otur, utan ta en som har tur!

Vi kommer naturligtvis att söka alla de möjligheter som finns för ett blocköverskridande samarbete. Men det är nästa steg. Principen är dock viktig nu. Det kommer alltså aldrig att bli något samarbete med Sverigedemokraterna? Och ni kommer heller inte att bilda regering med stöd av Sverigedemokraterna? I så fall har jag uppfattat Annie Lööf rätt, och det är viktigt att jag gör det.

Anf. 98 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Ja, det är korrekt uppfattat. Jag upplever att jag har varit väldigt tydlig på denna punkt. Centerpartiet söker stöd för en ny statsminister och en ny alliansregering. Vi vill byta ut Stefan Löfven mot Anna Kinberg Batra. Om en alliansregering behöver ett ökat stöd vill Centerpartiet inte ta det från Sverigedemokraterna, utan vi söker i så fall blocköverskridande samtal. Då får vi se vad det mynnar ut i. Jag vill hålla ihop Alliansen efter nästa val.

Det är inte bara regeringsfrågan som är viktig. Det handlar även om att kunna styra Sverige ansvarsfullt framåt. Man måste då kunna komma överens över blockgränsen, vilket vi har gjort under både alliansregeringen och nuvarande regering i frågor om exempelvis försvar, energi och migration. Så måste vi givetvis även fortsätta under en alliansregering. (Applåder)

Anf. 99 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Annie Lööf leder ett parti som gärna vill kalla sig grönt. Det är i grunden bra, för Sverige behöver fler partier än Miljöpartiet som vill lyfta fram miljöfrågan. Ändå vill Annie Lööf samarbeta med Moderaterna och göra Anna Kinberg Batra till statsminister. Det tycker jag är märkligt.

Moderaterna vill sänka bensinskatten och göra det billigare att släppa ut. De säger nej till höghastighetståg. Och de vill samarbeta med Sverigedemokraterna som knappt ens verkar tro att klimatförändringarna är på riktigt.

Hur kommer det sig att du hellre samarbetar med partier som struntar i klimatet, Annie Lööf, än bygger ett mittensamarbete med partier som vill göra Sverige grönare och där vi faktiskt kan nå resultat tillsammans? Detta har jag väldigt svårt att förstå. Det tror jag också att väljarna har. Förklara gärna detta för mig!

Anf. 100 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Under åtta år hade Sverige en centerpartistisk miljöminister i en alliansregering som genomförde många reformer för miljö och klimat, som iklädde sig ledarskapströjan för ett globalt arbete och som genomförde oerhört många reformer som ledde till tydliga resultat. Det förnybara växte explosionsartat. Vind-elen ökade, solenergin ökade, miljöbilarna blev fler och de förnybara bränslena i transportsektorn tredubblades. Detta gjorde vi i Alliansen tillsammans.

Jag vill höra hur du ser på era år vid makten, Isabella Lövin. Ni har svikit er själ vad gäller kolkraften. Ni har infört skatt på solex, vilken ni nu försöker ta bort. Ni har höjt skatten på biodrivmedel. På en rad olika områden går ni tvärt emot vad Miljöpartiet har drivit.

Jag vill ha en offensiv miljö- och klimatagenda som leder till resultat. Därför har jag föreslagit att vi ska öka andelen förnybart i bränsletanken på flygplanen. Det skulle ge en ordentlig klimatnytta. På detta sätt kommer Centerpartiet att fortsätta driva sin miljö- och klimatpolitik för att få resultat.

(Applåder)

Anf. 101 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Installationer med solel har ökat med 100 procent under bara de senaste sex månaderna. Laddpunkter för elbilar har ökat med nästan 400 procent sedan vi tillträdde. Vi genomför nu en genomgripande klimatpolitik. Vi rankas högst i Europa bland EU:s alla 28 medlemsländer. Vi har dessutom fått igenom de saker som ni inte fick igenom under åtta års alliansstyre: bonus–malus-system, bränslebyte för bilar, snabbutbyggnad av laddstolpar och solceller och stopp för uranbrytning.

Att utsläppen inte minskar nu har att göra med att ni inte gjorde dessa genomgripande reformer. Vi är tvungna att ha en klar och tydlig målsättning att minska utsläppen. Ni lyckades inte sätta ett mål bortom 2020. Ändå lämnade ni efter er ett utsläppsgap på 4 miljoner ton. Detta håller vi nu på att åtgärda.

Jag vill ännu en gång fråga varför Annie Lööf väljer bort möjligheten att arbeta med oss och få igenom en offensiv klimatpolitik.

Anf. 102 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Utsläppen ökar nu. Under alliansregeringens tid hade vi många positiva resultat på miljö- och klimatsidan. Det vill jag fortsätta med.

Det som också är intressant och viktigt i detta sammanhang är att miljö, klimat och energi är blocköverskridande frågor. Vi har kommit överens i Miljömålsberedningen. Vi har kommit överens i en energiöverenskommelse över blockgränsen med många partier. Det är så det ska vara inom miljö- och klimatpolitiken. Vi kommer fram till de reformer som ger resultat. Oavsett vilken regering som styr måste vi ha klimatets bästa för ögonen. Detta kommer Centerpartiet att fortsätta arbeta med.

Förutom att jobba med miljö och klimat är det också viktigt att ha en offensiv agenda för jobb och innovativt entreprenörskap. Det ser jag att övriga allianspartier har. Vi vill fortsätta arbetet med jobb och tillväxt, men också se till att det leder till bra resultat och innovativa idéer för ett bättre klimat och bättre förnybar energi. Vi kan gärna fortsätta att samarbeta över blockgränsen, men en ny alliansregering skulle sätta fart på miljö- och klimatarbetet.

(Applåder)

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Annie Lööf! En stark och fungerande välfärd skapar jämlikhet och trygghet i ett samhälle. En av grundstommarna för den offentligt finansierade sjukvården i Sverige är att den ska fördelas efter behov. Det är den som har mest ont som ska in först. Det är den som har störst behov som ska få mest hjälp. Det är inte en självklarhet, med tanke på hur det fungerar i andra delar av världen. I många länder är det den som har störst plånbok som får bäst sjukvård.

Förra veckan röstade vi i riksdagen om precis det här. Det är behoven som ska styra, och ingen ska kunna gå före för att man har en privat sjukvårdsförsäkring. Du röstade nej. Du röstade för en borgerlig politik som säger att vi inte tydligt ska skriva in att ingen ska gå före och att behoven ska styra. Håller du inte med om grundprincipen att offentlig sjukvård ska fördelas efter behov, Annie Lööf?

Anf. 104 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jo, kontanter eller kontakter ska inte styra tillgången till välfärden och vården. Det är därför vi i Sverige har en gemensamt finansierad välfärd. Det är också därför jag slåss för att man som patient eller utsatt ska få möjlighet att välja sitt alternativ. Framför allt när man är som mest utsatt behöver man ha möjlighet att välja mellan olika utförare. Det är en grundbult för mig att kombinera detta med den skattefinansierade välfärden, utan gräddfiler. Vi ska se till att de som behöver vården får den. Jag vill korta vårdköerna och öka tillgängligheten. Jag har föreslagit en rad reformer för att stärka primärvården och till exempel korta köer i specialvården, vilket är otroligt viktigt.

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Vi är överens om behovet av en god sjukvård, Annie Lööf. Vi är inte överens om vinster i välfärden, som vi har debatterat många gånger. Men det var inte det min fråga gällde. Den gällde hur ni och du röstade här i kammaren förra veckan. Vi ville skriva in att den som har privat sjukvårdsförsäkring inte ska få gå före. Ni röstade ned det tillsammans med Sverigedemokraterna. Om jag minns rätt var det vi, Socialdemokraterna och Miljöpartiet som ville slå fast denna viktiga princip. Många slår i dag larm om att sjukvården blir mindre jämlik och att utvecklingen mot privata försäkringar innebär att de som har störst behov trycks ut och att andra i praktiken går före i kön, inte minst även beroende på personalbrist och annat.

Jag får inte det här att gå ihop. Ni säger att ni är för att sjukvård ska fördelas efter behov men röstar inte så i den här kammaren.

Anf. 106 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Det är faktiskt inte så det funkar, Jonas Sjöstedt. Jag tycker att det är bra att det finns privata sjukvårdsförsäkringar. Det innebär ofta en kortare sjukfrånvaro och en kortare sjukskrivningsprocess, vilket gör att arbetsgivare, oavsett om de är offentliga eller privata, får möjlighet att snabbt få tillbaka sina medarbetare. Man trycker inte ut någon i det läget, utan det handlar om att man täpper till luckor.

Det som jag ser som det stora problemet nu är inte heller försäljning av sjukhus, som ni också har tagit upp som en halmdocka, utan minskad tillgänglighet, dramatiskt ökade vårdköer och den regionala skillnaden mellan rödgröna landsting och alliansstyrda landsting. Vi måste ha en jämlik vård. Vi måste ha möjlighet till samma tillgänglighet till vård och kortare vårdköer i hela landet. Centerpartiet har lagt fram förslag för närhet och tillgänglighet inom vården.

(Applåder)

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! I mitt huvudanförande talade jag om ojämlikheten i Sverige, om de stora klasskillnaderna och hur de drabbar vårt samhälle och om hur stora samhällsutmaningar som kriminalitet, klimatproblemen och ojämlik utbildning och hälsa påverkas av de ekonomiska klassklyftorna. Det är möjligt att göra någonting åt det här. Vi kan rätta till det med politiska medel. Men det är bara arbetarrörelsen som kan göra det.

I dag är det i Sveriges riksdag endast Vänsterpartiet som har en ekonomisk politik som skulle öka jämlikheten i Sverige. En del av den kan vi få igenom i förhandlingar med regeringen. Vi har gjort betydande satsningar på välfärden. Speciellt har vi sett till att genomföra reformer som kommer till nytta för ensamstående föräldrar och pensionärer med låg pension. Om annat är vi inte överens. Så fort vi säger att de absolut rikaste ska bidra mer, att de som drar ifrån ska betala mer, säger den här regeringen nej. Det är därför klassklyftorna inte minskar i Sverige. Bara vänsterpolitik kan lösa det.

Vi står också inför stora framtidsutmaningar. Den tekniska utvecklingen kan öka klyftorna i samhället. Vi står inför en våg av digitalisering och automatisering som i grunden kommer att förändra det svenska arbetslivet. Den är nödvändig för att hålla uppe produktivitet och konkurrenskraft, men den kan också drabba många människor om vi inte hanterar den på rätt sätt. En kortning av normalarbetstiden är det självklara svaret med ett arbetsliv som omvandlas snabbt och där många människor kommer att se sina gamla arbeten försvinna. Det är så mycket rimligare att vi delar på det nödvändiga arbetet och att alla bidrar än att några arbetar alldeles hårt och att andra arbetar för lite och därmed också har sämre ekonomi. Arbetstidsförkortning är framtiden.

Anf. 108 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp integrationen och frågan om hur nyanlända som kommit till Sverige ska kunna få jobb och egenförsörjning och kunna bidra till den gemensamma välfärden. Höga ingångslöner stänger människor ute. Trots detta vill Vänsterpartiet bygga ännu högre murar. Sjöstedt säger nej till genomgripande reformer på arbetsmarknaden, nej till fler enkla jobb och nej till att ge en lägre startlön för nyanlända för att de snabbare ska få jobb och egenförsörjning i stället för att behöva leva på låga bidrag.

Med Vänsterpartiets politik riskerar en ny social underklass att växa fram. Jonas Sjöstedt pratade inledningsvis om ett klassamhälle. Jag trodde att det var sådana Jonas Sjöstedt brann för att bekämpa. Nu skapas nya sociala underklasser i vårt land.

Jag vill därför fråga Jonas Sjöstedt: Vill han fortfarande låsa fast människor i utanförskap och arbetslöshet, eller kan han överge sin retorik och i stället visa riktig solidaritet med de nya som kommit till vårt land, så att de får gå från låga bidrag till en lön som de kan leva på?

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Den svenska borgerligheten är besatt av tanken på att lösningen ska vara att subventionera fram enkla jobb. Vilka länder i Europa har störst andel enkla jobb? Det är Makedonien och Turkiet. Vilka har

minst andel enkla jobb? Det är Sverige, Schweiz och Norge. Vilken väg ska vi gå? Vilken samhällsmodell väljer vi?

Finns det ett samband mellan enkla jobb och låg arbetslöshet? Möjligen finns det ett motsatt samband. Ni har helt enkelt fel.

Vi har stor arbetskraftsbrist i Sverige. Lösningen på det är inte att subventionera jobb som inte efterfrågas, utan att utbilda människor, så att de kan ta de jobb dit man inte kan få människor i dag. Men detta talar ni aldrig om. Vi behöver större utbildningar, så att människor kan ta de arbeten som finns, och man måste lära sig svenska från första dagen på asylförläggningen, något som ni tog bort under alliansåren.

Jag menar helt enkelt att verkligheten visar att en stor andel enkla jobb inte är ett tecken på en mogen och utvecklad ekonomi. Däremot fungerar hög utbildningsnivå och bra matchning i den verkliga världen.
(Applåder)

Anf. 110 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Låt mig då ta upp till exempel Danmark och Tyskland, som har en högre andel enklare jobb än vad Sverige har. Enklare jobb behöver i praktiken inte vara enkla att utföra, utan det är jobb som inte kräver någon utbildningsbakgrund.

Utbildning är otroligt viktigt. Det finns ingen politisk konflikt där. Men det krävs mer än att ställa fram skolbänken för att nyanlända ska få jobb. Många av dem som kommer till vårt land har ingen eller liten skolbakgrund och har ingen yrkeserfarenhet. Det är viktigt att inte heller de låses fast i utanförskap, låga bidrag och utsatthet, utan att de får chansen att komma in genom lärlingsjobb, genom att lära på jobbet, genom att komma in i värmen och få både pensionspoäng och egenförsörjning.

Vi kan inte fortsätta på den här inslagna vägen med skyttegravskrig, utan vi måste hitta konstruktiva sätt att fylla verktyglådan med, så att dessa människor, varav många bor i våra förorter, kan se till att få ett arbete. Då är det bra med till exempel det som LO nu har lyft fram med utbildningsjobb och lägre ingångslöner inledningsvis. Vad tycker Jonas Sjöstedt om LO:s förslag?

Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det behövs olika former av program som kombinerar utbildning och arbete. Det är en del av lösningen för att få in människor på arbetsmarknaden. Men jag tror inte på sänkta löner. Det går inte att sänka löner för några människor. Då sänker man för alla. Det är så lönebildning fungerar i praktiken.

Ni vill alltid sänka löner för dem som redan tjänar minst. Jag vill att man ska kunna leva på sitt jobb. Även undersköterskan, taxichauffören och tidningsbudet ska kunna tjäna pengar så att de kan försörja sig och sin familj. Sänker man lönerna med 25 procent, som en del av allianspartierna talar om, kan människor inte längre leva på sin lön.

Ge människor utbildning. Ge dem en chans. Ge dem möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Skattesubventionsvägen har ni provat. Den misslyckades med ett magplask under förra mandatperioden. Det är dags att prova utbildningsvägen. Jag tror mer på Norge och Schweiz än på Makedonien och Turkiet som Sveriges förebilder.

Prot. 2016/17:125

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 112 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag vill tala om välfärd. En av de viktigaste delarna av välfärden är sjukvården. En av de allra viktigaste delarna i sjukvården är att vården finns där när sjuka människor behöver vård.

Sedan 2014 har vårdköerna i Sverige börjat växa igen. De är allra längst i de landsting som styrs av de rödgröna partierna. Det är i de landsting där Alliansen styr som vårdköerna är som kortast. Det är i Stockholm och Halland där Alliansen har styrt under lång tid som man snabbast kommer till läkare och specialläkare.

Jag har egentligen en enkel fråga till Jonas Sjöstedt, som talar så mycket om välfärd. Varför har vårdköerna i Sverige ökat sedan 2014, och varför är de allra värst och längst i rödgröna landsting?

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tror att vi under lång tid, långt före att Miljöpartiet och Socialdemokraterna kom i regeringsställning, har satsat för lite på den svenska sjukvården. Vi har internationellt sett alltför få vårdplatser. De behöver bli fler. Sjukvården måste få kosta mer. Det är mycket svårt att kombinera med de stora skattesänkningar som de borgerliga partierna vill se och prioriterar.

Jag tror också att vi har behandlat personalen alltför illa. Det är en del av en strukturell orättvisa. Det är kvinnodominerade yrken, för låg lön och för dåliga arbetsvillkor. Lösningen på det är det förslag som vi fick igenom och presenterade häromdagen.

Det är att göra stora satsningar på deras arbetsvillkor. Det är att se att kortare arbetstid med bibehållen lön kan innebära att människor orkar, vill och kan fortsätta. Det är att ge betald specialistutbildning för till exempel Sveriges sjuksköterskor.

Det genom den typen av konkreta åtgärder och inte genom enkel retorik som man löser vårdkrisen i Sverige. Det tycker jag att Jan Björklund ska fundera över.

Anf. 114 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag tror att de som lyssnade hörde att jag ställde frågan varför alliansstyrda landsting är så mycket bättre på vårdköer än rödgröna. Då läste Jonas Sjöstedt upp Vänsterpartiets partiprogram, men det var inte det jag frågade om.

Varför är det så att alliansstyrda landsting har kortare vårdköer än de rödgrönt styrda? Där Vänsterpartiet sitter med är det längst vårdköer av alla landsting. Om det är programmet som du nu rabblade upp som är lösningen, varför genomför ni inte det i så fall?

Sanningen är att där Alliansen styr är vårdköerna kortare. En viktig orsak till det är att vi tillåter att det finns privata alternativ som kompletterar landstingets sjukvård. Då finns det fler utförare av sjukvård, och så blir köerna kortare. Det är inte så otroligt märkvärdigt.

Finns det fler sjukhus och fler vårdcentraler blir det kortare köer. Det är väldigt enkelt. Det förstår alla. Men för er del är det viktigare att stoppa privata alternativ än att människor tvingas stå i kö.

Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Den är en riskabel argumentation att hävda att de alliansstyrda landstigen är så välskötta. Se hur det är i Stockholm. Nya Karolinska, Alliansens eget Versailles, har kostat hur mycket som helst att genomföra men fungerar inte så bra. Vi ser hur vårdvalen är otroliga pengaslukare. Men det leder inte alltid till en högre vårdkvalitet utan ofta i stället till en mer ojämlig vård.

Jag tycker vård ska fördelas efter behov. Pengarna ska gå till patienter och personal och inte till privata vinster. Vi kan också se hur de privata ibland drar sig ur därför att de inte tjänar tillräckligt med pengar i den modell som Liberalerna förespråkar. Jag har hört om mammor som skulle föda barn och skrev in sig på BB Sophia. Det lade ner för att det inte gick med tillräckligt mycket vinst.

Kedjor med vårdcentraler lägger ned och meddelar sina patienter på Facebook: Tyvärr, din vårdcentral har försvunnit. Så kan vi inte ha sjukvården i Sverige. Vi behöver satsa mer inte minst på personalens arbetsvillkor. Men vi ska inte ha en sorts vilda västern med privatiseringar i sjukvården.

(Applåder)

Anf. 116 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Nyligen rapporterade SVT att polisen äntligen lyckats skapa lugn i Biskopsgården i Göteborg. Stadsdelen har härjats av kriminella gäng, men nu börjar tryggheten att komma tillbaka. Personer som har övervägt att flytta vill nu bo kvar.

Men polisen är ansträngd. När kriminella trycks tillbaka på en plats omgrupperar de till en annan. Samtidigt som Biskopsgården nu lugnat sig pekar polisen ut Tynnered på andra sidan Göteborg som ett nytt av åtta särskilt utsatta områden.

Polisen kommer att få prioritera sina insatser dit och varnar nu för att ett vakuum kommer att kunna uppstå i Biskopsgården. Det är därför som det är så viktigt att den polisiära närvaron permanentas i våra särskilt utsatta områden och att polisen har kraftfullt med resurser att kunna jobba långsiktigt och förebyggande. Det är därför vi vill se 10 000 fler poliser i hela Sverige.

Hur ser Jonas Sjöstedts lösningar ut på de problem jag har beskrivit?

Anf. 117 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tror att man måste inse att problemet är mycket allvarligare än så och att det inte räcker med de lösningar som ni föreslår. Fler poliser är bra och nödvändigt, inte minst områdes- och närpoliser som har stort förtroende lokalt.

Till det behöver vi avhoppbarverksamhet. Den är i dag ofta tillfällig och underfinansierad. Det behövs en kriminalvård som fungerar bättre när det gäller utslussningen. Den är i dag ett sorgebarn. Många unga kriminella återvänder omedelbart i kriminalitet.

Vi behöver en starkare socialtjänst som punktmarkerar ungdomar som är i farozonen. Vi behöver ett samarbete mellan Kronofogden, Skatteverket, kommuner och poliser. Bara en sådan helhetspolitik kan på allvar och långsiktigt mota tillbaka kriminaliteten.

Kombineras den med social rättvisa, framtidsmöjligheter, utbildning och arbete kan vi lyckas. Därför är din argumentation så yttlig, och därför förmår den inte lösa de djupgående problem vi står inför.

Anf. 118 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Den budget som Jonas Sjöstedt stöder och har stött har inneburit att antalet ingripandepoliser har minskat tre år i rad. Polisen behöver en rejäl förstärkning – inte långt fram efter nästa val utan en kraftfull förstärkning snabbt.

Det är fler poliser som bygger grunden för sociala insatser i utsatta områden. Det krävs ordning och reda i skolan, ett tydligare stöd till utsatta familjer, fler socialsekreterare och ett starkare civilsamhälle. Det är polisen som garanterar deras trygghet.

Hur ska sociala insatser kunna fungera när ambulanser möter stenkastning och när socialsekreterare mordhotas? Hur ska lärare kunna känna sig trygga? Hur ska näringslivet kunna fungera, Jonas Sjöstedt, när Icahandlare säger att staten har abdikerat och kriminella kan stjäla vad de vill utan att polisen har möjlighet att ingripa för att de är så hårt pressade?

Vad har Jonas Sjöstedt för svar till dem?

Anf. 119 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det finns en risk med förhandsskrivna repliker. Det är att man inte tar hänsyn till vad personen har sagt i sin föregående replik. Jag sa flera av de saker som du sedan upprepade i din egen replik.

Jag tycker att vi behöver fler poliser. Vi satsar mer på polisen än vad ni gjorde under er regeringstid. Vi är beredda att fortsätta den satsningen därför att den behövs. Polisen har ett svårt och viktigt arbete. Den behöver också en riktigt god utbildning.

Ska vi få poliser som stannar länge, som kan få en bra löneutveckling och som har olika karriärmöjligheter måste polisutbildningen bli en treårig högskoleutbildning. Det borde ha skett för länge sedan. Polisförbundet lyfter fram det gång på gång.

Jag hoppas att vi äntligen kan få det gjort trots det borgerliga motståndet. Det är dags att satsa på polisen på riktigt.

Anf. 120 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Att svensk ekonomi och Europas ekonomi går bra hör vi statsministern säga. Men det kommer inte alla till del. Många människor märker inte av att det går bra för Sverige och Europa. Mitt i högkonjunkturen ser vi att arbetslösheten ökar för dem som är utrikes födda, att vårdköerna blir allt längre och att gängkriminaliteten ökar.

Jag anklagar inte statsministern och regeringen för samhällsutvecklingen. Den finns där oavsett regering. Jag anklagar er för att ni inte har några idéer för hur det ska lösas. Jag är orolig för det. Det riskerar att dela och klyva Sverige. Det handlar om att de som lever i ofrihet ska ha samma möjlighet att få leva i frihet som vi andra. Barnen ska få växa i skolan. De barn som har kommit till vårt land ska få samma chans att få en grund för framtiden under sin uppväxt. De vuxna som kommer hit ska få chansen att bidra och att försörja sig själva.

Då krävs det reformer, statsministern. Det krävs reformer av arbetsmarknaden så att vi släpper fram också enklare jobb. Jag är för att man

erbjuder utbildning till alla som kommer som har låg utbildningsnivå, men alla vuxna personer som kommer hit kommer inte att kunna sätta sig i skolbänken. Det kommer inte att fungera så.

Vi behöver förlängd skolplikt för nyanlända elever som kommer hit i tonåren, men det är något som regeringen säger nej till. Vi behöver privata aktörer i välfärden som kompletterar de offentliga aktörerna och gör att vårdköer kan kortas. Vi behöver fler poliser, och för att få det behöver vi höja lönerna, för annars får vi inga fler poliser.

Inget av detta vill regeringen. Ni säger nej, nej och nej till de här lösningarna och ni har heller inga andra lösningar. Regeringen är trött, och ni har i praktiken kapitulerat inför de här problemen. Ni berömmar er för högkonjunkturen, och det är glädjande att vi har högkonjunktur, men det är inte er förtjänst. Ni har inga åtgärder för att lösa de verkliga problemen. Vi längtar till valet 2018 när Sverige kan få en ny regering.

(Applåder)

Anf. 121 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Samhällsbygget är påbörjat. Investeringarna är påbörjade i Sverige. Det är därför vi har 200 000 fler i sysselsättning nu än när vi tillträdde, och det är därför arbetslösheten sjunker. Vi behöver göra betydligt mer därför att arbetslösheten är för hög.

Ett annat viktigt perspektiv i vår politik är EU-politiken. I dessa oroliga tider måste vi se till att EU-samarbetet nu stärks. EU måste visa att det här inte bara är ett samarbete för ekonomi och handel. Det är viktigt i sig, men det är också ett samarbete som ska leda till en bättre vardag för människorna i medlemsländerna. Då borde vi prioritera ett mer socialt Europa och se till att också det håller ihop.

Det gläder mig därför att Liberalerna är så tydliga och markerar att man ställer sig positiv till en social pelare också i EU som kommissionen har föreslagit. De frågorna kommer att vara i centrum på det toppmöte som hålls i Göteborg i höst, och jag hoppas att vi kan samarbeta kring den typen av frågor för att ta EU framåt mot att bli ett mer socialt ansvarstagande EU.

Anf. 122 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Europa behöver mer samarbete. Det är det ingen tvekan om. Det är inte mindre samarbete och fler röda kort som behövs, utan det är mer av samarbete som behövs. Vi har stora gemensamma utmaningar, till exempel asyl- och flyktingpolitiken. Vi har stora skillnader i ekonomisk standard inom EU. Den fria rörligheten leder till att vi får tiggare till Sverige eftersom Rumänien och Bulgarien förvägrar sina medborgare sociala rättigheter. Jag är stark anhängare av att vi också ska ha sociala minimistandarder i Europa, men till sist är det ändå varje land som bestämmer hur man utformar sina välfärdssystem.

Stefan Löfven försökte prata om något annat, men i verkligheten är vår egen utmaning att vi får många lågutbildade invandrare till Sverige samtidigt som vi har skapat en arbetsmarknad i Sverige som egentligen bygger på att alla ska ta studentexamen för att få ett jobb. Det där går inte ihop. Även om du kan utbilda några lämnar du nu väldigt många i utanförskap.

Vi har en kanontillväxt i västvärlden just nu; det är en ekonomisk högkonjunktur. Ändå ökar arbetslösheten för lågutbildade, och det löser vi inte genom EU-samarbete, utan det måste vi lösa själva.

Anf. 123 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är bra att vi fortsätter att samverka vad gäller EU-samarbetet. De skillnaderna finns mellan länderna, och de kommer att bestå under lång tid. Det är respektive medlemsland som ska besluta om sina välfärdssystem. Inget annat är heller tanken.

I detta måste man se på vad vi gör rätt i EU för att det ska bli bra, och vad vi gör rätt i Sverige. I Sverige är det naturligtvis att människor ska ha jobb. Kan du arbeta ska du arbeta. Det spelar ingen roll om du har hög utbildning eller låg utbildning. De allra flesta som har låg utbildning är ungdomar som har kommit hit, och de ska ha utbildning för att bli starka individer för resten av sitt yrkesliv. Dem ska vi inte ha någon låglönesektor för.

Däremot ska vi göra det möjligt med enklare vägar in i arbete för dem som behöver det. Därför tycker jag att vi alla borde kunna stödja exempelvis LO:s förslag och se om parterna kan komma fram till en lösning där man får en enklare väg in i arbete för att sedermera kunna gå in i ett arbete med en sjyst lön och sjysta villkor.

Anf. 124 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Allvarligt talat, krisen är större än vad LO vill erkänna. Jag förstår att det är LO:s modell som Stefan Löfven vill genomföra, men ni måste förstå att om ni hela tiden ser er som representanter för ett särintresse i regeringen löser ni inte de allmänna problemen.

LO är en organisation som naturligtvis bevakar sina medlemmars intressen. Det är inget konstigt; det gör alla organisationer. Det är bara det att de lågutbildade invandrare som kommer hit och som ännu inte har ett jobb inte är med i LO. Varken Karl-Petter Thorwaldsson och LO eller Stefan Löfven, när han var ordförande på sin tid, har som uppgift att bevaka intressena åt dem som inte är med i facket. Er uppgift är att bevaka fackmedlemmarnas intressen.

Lämnar vi över makten åt LO är det klart att de som redan har ett jobb och är medlemmar blir glada, men vi får också ett stort utanförskap. Det är inget konstigt med det. Så fungerar alla organisationer.

Vårt ansvar, Stefan Löfven – ditt och mitt och alla andras här inne – är lite större än LO:s ansvar. Vi ska ta ansvar för hela Sverige och inte bara för dem som är medlemmar i LO.

(Applåder)

Anf. 125 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! När vi debatterade i oktober förra året, Jan Björklund, frågade jag om den tredje reaktorn vid det finska kärnkraftverket Olkiluoto som började byggas 2005 och som skulle ha varit klart 2010 men då hade blivit rejält försenat. Nu visar det sig att det här nya kärnkraftverket ännu inte är klart. Det ska inte vara klart förrän tidigast 2018 och blir alltså minst åtta år försenat.

Faktum är att det går snabbare för en sängångare att krypa till Australien och tillbaka än för Finland att bygga sitt nya kärnkraftverk – och då kan den ändå vila fyra månader i Kuala Lumpur.

Om man hade satsat på förnybart skulle man ha fått mer energi till ett lägre pris och på kortare tid. Den beräknade kostnaden var 3 miljarder euro, men den landar förmodligen på 9 miljarder euro.

Min fråga är: När ska du vakna upp och sluta drömma om kärnkraften, Jan Björklund?

Anf. 126 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Jag gratulerar språkröret till retoriken. Vad får du allt ifrån?

När det gäller Finland är det sant att den här reaktorn är försenad och fördyrad. En viktig orsak till det är att västvärlden inte har byggt nya reaktorer på 30–40 år, och nu bygger man med en helt ny teknik som är mycket säkrare, och man garderar sig gång på gång.

Det intressanta är att Finland trots detta har beslutat sig för att bygga ytterligare en ny reaktor. De anser alltså inte att detta är misslyckat. De anser att den är dyrare och försenad men att den kommer att vara världens säkraste när den väl står där. Den kommer att leverera elektricitet som kommer att räcka för Sverige att importera när det inte blåser, det lovar jag.

(Applåder)

Anf. 127 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill konstatera att den här nya reaktorn är omtvistad i Finland. Jag är glad över att vi här i Sverige har fem partier som står bakom målet om att skapa ett helt nytt förnybart elsystem till 2040. Nyligen kom siffror om att installationen av solel har fördubblats på bara sex månader, och vi vet nu att fyra kärnkraftsreaktorer kommer att tas ur drift till 2020. Den enda som är ledsn över det är Jan Björklund.

När energioverenskommelsen slöts skrev Jan Björklund på Twitter: Grattis Miljöpartiet! Det tackar vi för, men egentligen är det hela Sverige som tjänar på det här. Det är miljön, jobben och framtida generationer, och det blir dessutom väldigt mycket bättre för skattebetalarna att slippa subventionera dyr kärnkraft. Slutförvaringen av kärnbränslet är 100 000 år. Det här är verkligen inget arv vi ska lämna efter oss till våra barn.

Anf. 128 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Visst har papperet skrivits mellan partierna, men än så länge har överenskommelsen inte genomförts. Alla de där reaktorerna levererar ju fortfarande elektricitet. Problematiken kommer att komma när vi ska ösa in subventioner i havsbaserad vindkraft som ni vill ha. Det är så olönsamt att till och med Nuonaffären framstår som en kassako.

Det långsiktiga ansvaret för svensk energiförsörjning kommer att kunna avgöras om ett antal år, men det viktigaste för oss är att vi blir av med koldioxidutsläppen. Då spelar förnybart en stor och viktig roll – det gör det redan, och det kommer att spela en ännu större roll – men kärnkraften spelar också en roll.

FN:s klimatpanel är enig om att kärnkraften har en roll också i framtiden, och för er del kommer ni att landa i att stänger ni ned svensk kärnkraft och ska ersätta det bara med förnybart kommer vi att bli beroende av att importera elektricitet, och då blir det väl rysk gas, gas från Norge eller kärnkraft från Finland.
(Applåder)

Anf. 129 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jan Björklund är kanske riksdagens ivrigaste Natoanhängare. Jag delar Jan Björklunds djupa oro över utvecklingen i Ryssland. Ryssland har en auktoritär, nationalistisk, aggressiv regim, som har ockuperat delar av grannländer och för en destabiliseringspolitik. I Ryssland grips oppositionella som går ut och demonstrerar på gatorna. Medierna är inte fria, och valen är knappast fria. Där är jag överens med Jan Björklund.

Men allt detta som man kan säga om Putins Ryssland kan man också säga om en av de viktigaste Natomedlemmarna, Erdoğan's Turkiet: aggressivt mot omvärlden, fängslar oppositionen, trupper i andra länder. Skulle Jan Björklund kunna nämna något område där Erdoğan är bättre än Putin? Vad skiljer dessa åt? Ska du ingå en militärallians med någon som är lika illa som den som du fruktar?

Anf. 130 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Det finns väl en mycket viktig skillnad mellan Ryssland och Turkiet för svensk säkerhetspolitisk del. Ryssland är ett påtagligt hot i vårt närområde; det går nog inte riktigt att säga om Turkiet. Det är väl detta som är den helt avgörande skillnaden.

För min del skulle jag gärna se att Turkiet inte var med i Nato, men nu är de det. Men att vi ska vara med i Nato har inte att göra med Turkiet. Det har att göra med att om vi blir angripna eller utsätts för hot om angrepp ska vi kunna få stöd från västvärldens stora demokratier, där den militära styrkan finns: Storbritannien och USA, huvudsakligen. Det är detta det handlar om för vår del.

Detta har norrmännen gjort. Danmark har gjort det, och hela Östeuropa, som ju tidigare var kommunistiskt, har nu gått med i Nato därför att man vill ha det skyddet – inte för att man är solidarisk med Erdoğan. Jag hoppas att de flesta är väldigt kritiska mot honom; det är jag. Men det handlar ju om ett skydd för svensk del. Det ligger i vårt eget intresse att kunna bli skyddade.

Fråga balterna, Jonas Sjöstedt! De är skiträdda för Putin, allvarligt talat. De är med i Nato, och de är glada att de hann gå med innan Putin kom till makten och startade sin upprustning.

Anf. 131 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Många ord – få svar. Frågan var ju på vilket sätt Erdoğan skulle skilja sig från Putin värderingsmässigt. Du brukar ju argumentera för Natomedlemskap med att det handlar om värderingar. Men om någon i Nato är likadan som Putin – spelar det ingen roll om det är ett värderingsval?

Och vad är en militärallians? Vad är artikel 5 i Nato? Den innebär ju också att om Turkiet angreps skulle Sverige som Natomedlem försvara Turkiet och Erdoğan. Det är det som är en militärallians. Varför vill du ha

ömsesidiga försvarsförpliktelser med en auktoritär regim, som förtrycker minoriteter, krossar fria medier, fängslar parlamentariker, har trupper i andra länder och dessutom i praktiken har underlättat för en terrorgrupp som IS, genom sitt mycket dåliga agerande i grannländerna? Är det den typ av allierade du vill se, Jan Björklund?

Anf. 132 JAN BJÖRKLUND (L) replik:

Herr talman! Nato är västvärldens försvarsallians. Dess syfte är att försvara det västerländska samhällssystemet. Turkarna tog sig in där under det kalla kriget på grund av sitt geografiska läge; jag skulle gärna se att de inte var med. Men Sverige är ju inte ens med i Nato, så vi kan inte ha synpunkter på vilka som är med eller inte. Men för svensk del handlar det om att gå med för att vår egen säkerhet och frihet och vårt eget oberoende skulle öka.

Ukraina har nu fattat ett beslut om att skicka in en medlemskapsansökan till Nato. Men det är klart att man inte kan teckna en brandförsäkring när huset redan brinner. Ukrainarna ångrar starkt att de inte ansökte om medlemskap innan ryssarna anföll.

Balterna tackar sin gud för att de hann ansöka innan Putin startade sin militära upprustning.

Jag vet att Jonas Sjöstedt tycker att vi inte ska göra detta, och det handlar egentligen mycket om antiamerikanism. Det är klart att du kan stå och prata om Turkiet, men i grunden är det antiamerikanism ni håller på med. Det är det som grundar er inställning till Nato. För vår del är Nato en militär säkerhetsallians, men det är också en allians för de fria länderna i västvärlden.

(Applåder)

Anf. 133 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Låt mig börja med att citera Anders Thoré, sakkunnig i pensionsfrågor hos PRO. ”Vi vill att det ska vara lika skatt på pensioner och löner. KD är partiet som tar det största steget och utjämnar skillnaden.” Så sa han nyligen till Expressen.

Så här i slutet av debatten kan jag konstatera att pensionsfrågan inte är särskilt het hos de övriga partierna. Detta är något vi kristdemokrater beklagar – de äldre förtjänar vår respekt, och varje pensionär ska få en dräglig pension.

Under Alliansens regeringsperiod sänktes skatten för pensionärer hela fem gånger. Kristdemokraterna har hela tiden haft som mål att skattegapet mellan löntagare och pensionärer ska bort, och nu tar vi bort den så kallade pensionärsskatten.

Herr talman! Jag vill citera ytterligare en person: Jonas Sjöstedt, faktiskt, i denna debatt. Jag hittade en sak som vi är överens om. Han sa att det är skillnad mellan vänster och höger i svensk politik. Det är bara att hålla med.

Skillnaden har tydligt framkommit i dag. Å ena sidan har vi en självnöjd socialdemokrati med samarbetspartner, å andra sidan en allians som tar människors problem och oro på allvar och levererar lösningar. Bara i debatten i dag har en lång rad politiska områden som människor engagerar sig i debatterats av Alliansen. Det handlar om vården, omsorgen, skolan,

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partiledardebatt

integrationen, otryggheten, polisen, företagandet och jobben, för att bara nämna några.

Herr talman! Det är dags för en alliansregering!
(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Patrick Reslow* (-) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in: prot. 2016/17:33 för tisdagen den 30 maj från näringsutskottet och prot. 2016/17:34 för torsdagen den 8 juni från näringsutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:537

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:537 Stöd till Somaliland
av Markus Wiechel (SD)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 13 juni 2017

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Svante Liljegren

Tf. expeditionschef

Interpellation 2016/17:551

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:551 Skattebefrielse för höginblandade bio-bränslen

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 31 augusti 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2017
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Magnus Bengtson
Expeditions- och rättschef

Prot. 2016/17:125
14 juni

Interpellation 2016/17:559

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:559 Riksdagens tillkännagivande om generell tillståndsplikt

av Jenny Petersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 juni 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade möten.

Stockholm den 12 juni 2017

Socialdepartementet
Åsa Regnér (S)
Enligt uppdrag
Lars Hedengren
Rättschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:203 till konstitutionsutskottet

2016/17:205 till trafikutskottet

Framställning

2016/17:RS5 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

KOM(2017) 280 och KOM(2017) 281 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 september.*

KOM(2017) 294 till försvarsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 september.*

KOM(2017) 297 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 september.*

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Skatteutskottets betänkande
2016/17:SkU33 Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns

Socialutskottets betänkande
2016/17:SoU18 Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

Utbildningsutskottets betänkande
2016/17:UbU9 Det livslånga lärandet inom högre utbildning

Trafikutskottets betänkande
2016/17:TU18 Sjöfartsfrågor

Näringsutskottets betänkanden
2016/17:NU20 Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017
2016/17:NU25 Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad
2016/17:NU21 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring
2016/17:NU23 Immaterialrätt
2016/17:NU24 Statligt ägda bolag i omvandling

*En försöksverksamhet
med branschskolor*

§ 7 En försöksverksamhet med branschskolor

Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU21
En försöksverksamhet med branschskolor (prop. 2016/17:161)
föredrogs.

Anf. 134 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Golvläggare och smeder, slaktare och kockar, plåtslagare, svetsare, murare, undersköterskor, målare, betongarbetare, snickare, montörer – bristen på arbetskraft är stor i samtliga län i hela Sverige. Dagens förslag om branschskolor kan hjälpa oss att lösa detta. Det *kan* hjälpa, men det är inte säkert. Förslaget är en liten, glimtande guldklimp i ett stort och stormigt svart hål av en generellt ganska osammanhängande och jobbfientlig politik som regeringen för.

När regeringen ökar utbetalningarna och satsar mer på bidrag än på välfärd och höjer tröskeln till jobb för allt fler drabbar det hårt alla som då inte tillåts vara med och bidra, men också alla andra: alla äldre i äldrevården, som inte har tillräckligt många som tar hand om dem, alla lärare som inte har tillräckligt många kollegor, och alla elever. För en jobbfientlig politik drabbar välfärden; så hänger det ihop, och den helheten missar regeringen gång på gång. Med ökade skatter på företag minskar man dessutom företagarnas möjligheter att hjälpa oss att fixa detta.

Vi har samtidigt ett ökat utanförskap och en ökad arbetskraftsbrist. Det är rätt galet när man tänker på det, men så ser det ut. Och det blir värre av att regeringens politik inte hänger ihop. Det är inte bara i det stora som politiken inte hänger ihop, utan det gäller även överlag i det här lilla, generellt positiva förslaget.

Förslaget om branschskolor, som vi ska debattera och fatta beslut om i dag, är hämtat ur en alliansutredning. Men man missar tyvärr viktiga detaljer, som kommer att göra det onödigt svårt för bristyrken och bristbranscher att hjälpa oss att ta oss ur denna röra.

Den utredning som Alliansen startade och som lade fram detta förslag tryckte hårt på vikten av att kombinera ett införande av branschskolor med utökad och bättre studie- och yrkesvägledning.

Utan det är jag rädd för att detta förslag inte kommer att nå sin fulla potential. Det är ju så med förslag där man är relativt nytänkande. Det kräver information. Det krävs information för att överbrygga tveksamheter som elever och föräldrar kan ha. Och vi vet att många elever – och föräldrar – tvekar inför att påbörja en yrkesutbildning på gymnasiet.

Även om förslaget om branschskolor skulle göra det lättare för de elever som inte tvekar inför att läsa just en sådan utbildning gör det inte per automatik att fler elever förstår det fina med att läsa en yrkesutbildning. Därför har vi lagt fram förslag om en utökad och bättre studie- och yrkesvägledning i samband med det här förslaget.

Vi vill också att man ska passa på att visa mer i handling att en yrkesutbildning inte är en återvändsgränd när det gäller att göra karriär, exempelvis. En SYV-verksamhet kan berätta allt detta, men det ger mycket mer om man också kan se att det stämmer.

Detta tror vi att man skulle kunna göra genom att lägga branschskolorna vägg i vägg med yrkeshögskolor, branscher och företag, så att elever kan åka dit och se: Om jag väljer att läsa till detta yrke kan jag bidra till att arbetskraftsbristen minskar och bidra till tillväxt. Jag kommer att ha lätt att få ett jobb. Om jag skulle vilja jobba med någonting annat framöver eller om arbetsmarknaden för just detta yrke utvecklas enormt kommer jag i framtiden att ha möjligheter att utvecklas inom mitt yrke eller att byta yrke.

Då pratar vi inte bara, utan då visar vi också i handling att yrkesutbildningar är en stor och viktig möjlighet både för våra elever och för hela vårt samhälle. Därför yrkar jag bifall till vår reservation nr 2.

(Applåder)

Anf. 135 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Jag kan tycka att det är bra att utbildningsutskottet får chansen att fortsätta att debattera mycket av det som partiledardebatten handlade om, nämligen möjligheten till Sveriges utveckling, möjligheten för jobb och företagande och möjligheten till kompetensförsörjning för den stora del av näringslivet som i dag skriker efter människor att anställa – kompetenta människor som kan vara en del i framtidsbygget.

Herr talman! Jag vill inleda mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 3, så har jag det sagt. Vi står givetvis bakom alla våra reservationer.

Nu har inte majoriteten haft chansen att utveckla vad förslaget handlar om. Vi väntar med spänning på att få höra lite mer om det senare. Men jag tänkte uppehålla mig vid några delar. När man har så här bra förslag på gång hade jag önskat att man faktiskt hade vågat lite mer, just för att i ännu högre grad möjliggöra för människor att vara en del i framtidsbygget Sverige.

Det handlar alltså om en försöksverksamhet med branschskolor. Alliansregeringen tillsatte Yrkesprogramsutredningen, som kom med sitt betänkande för ett tag sedan. Det har vi haft anledning att hantera på några olika sätt. Det är bra att vissa frågor nu förs fram av regeringen, men det är samtidigt synd att man inte vågar mer.

Det handlar om att fler unga människor ska ha ett jobb att gå till och att fler företag ska hitta rätt kompetens. Då måste yrkesutbildningarna stärkas. Här handlar det om att inrätta branschskolor. Det skulle kunna bli olika former av kompetenscentrum runt om i Sverige, som ytterligare stärker kvaliteten i våra yrkesutbildningar. Det är bra att det genomförs.

Jag blir lite orolig när man skriver att det ska sluta 2023, som om man vill befästa redan nu att det enbart är ett försök och att det kanske inte blir en fortsättning.

Jobb är väl ändå den viktigaste åtgärden som man kan jobba med när det gäller att sluta de klyftor som många partier pratar om. Då skulle jag vilja föra fram det som vi från allianspartierna har fört fram i våra reservationer, nämligen behovet av att ytterligare utveckla branschskolorna och låta dem bli de kompetenscentrum som de skulle kunna bli.

I mars förra året hade vi ett tillkännagivande från utbildningsutskottet här i kammaren om att se över lärlingsutbildningarna. Nu anser regeringen att man i och med detta förslag har hanterat den frågan. Det tycker jag är lite synd. Lärlingsutbildningarnas utveckling hade nämligen förtjänat att man hade tänkt till ytterligare och skapat ytterligare bättre möjligheter.

Den andra gemensamma reservationen från allianspartierna handlar om studie- och yrkesvägledning. Vi hade ett tillkännagivande från ett enigt utskott i början av maj. Nu hänvisar man till att man inte behöver göra någonting mer när det gäller detta. Men vi vet alla att studie- och yrkesvägledning är en otroligt viktig faktor för att man ska veta vilka framtidsmöjligheter man har.

Vi i Centerpartiet hade förmånen att ha ett seminarium tillsammans med LR i förra veckan som handlade om just dessa frågor och vikten av att skapa en kvalitativt god studie- och yrkesvägledning. Jag hade då förmånen att träffa en studie- och yrkesvägledare från Eskilstuna som kunde berätta om vilka fantastiska möjligheter det ger om man startar studie- och yrkesvägledning redan i årskurs 1 i grundskolan. Med hjälp av det minskar antalet omval. Det gör att fler unga människor hittar rätt och hittar de framtidsmöjligheter som de vill satsa på.

Vi pratar om studie- och yrkesvägledning. En utvärdering gjordes av IFAU 2013 – vi hänvisar till den i vår motion. Så många som 45 procent av unga människor har ingen vuxen som de känner att de kan samtala med om sitt framtida gymnasieval. Att det är så många gör att man känner: Här behöver vi vända på varje sten och ta vara på varje möjlighet att framhålla behovet.

Jan Björklund gav i alliansregeringen ett uppdrag till Skolverket att jobba med att utveckla studie- och yrkesvägledningen. Man jobbar nu på

med de frågorna, men det krävs ganska många åtgärder ytterligare för att ytterligare stärka kvaliteten. Vi levererar så många förslag vi kan från allianspartierna och ser med spänning fram emot att det nappar hos regeringspartierna och att de faktiskt tar sig an detta.

Än en gång vill jag säga att försöksverksamheten med branschskolor är bra. Det är någonting som vi från Centerpartiets sida har lyft fram på olika sätt. Men jag tycker samtidigt att det är lite sorgligt att man inte vågar gå längre när det gäller de olika delarna. Varför vågar man inte utveckla möjligheterna ytterligare?

Herr talman! Om detta ska lyckas handlar det om att vi har en riktigt bra studie- och yrkesvägledning som kan arbeta i fråga om vilka möjligheter unga människor har när det gäller detta och också kan belysa olika praktiska frågor. När man bygger upp branschskolor på några ställen i Sverige kommer det att innebära en större mobilitet för unga människor. Det handlar om att förflytta sig. Man bör också få en tydlig genomgång av de påfrestningar som det kan innebära på olika sätt.

Även om man i detta betänkande avstyrker motionen om en förstärkt studie- och yrkesvägledning är det viktigt att man från regeringspartierna avser att återkomma om detta. Allt handlar, herr talman, nämligen om att fler unga människor ska ha ett jobb att gå till och att hela näringslivet behöver ökade resurser för kompetensförsörjning genom att fler människor står till arbetsmarknadens förfogande. Då blir det också viktigt att fundera på: Hur gör vi det möjligt för många av de nya svenskar som har kommit till Sverige att på olika sätt ta del av vårt utbildningssystem, så att det också gynnar framtida jobb?

(Applåder)

I detta anförande instämde Emil Källström (C).

Anf. 136 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr talman! Sverige är på många sätt i ett gynnsamt läge. Vi har en ekonomisk världsbild som ser hyfsad ut och en konjunktur i Europa som ser bra ut, och vi ser också hur arbetslösheten därmed kan trängas tillbaka något.

Samtidigt ser man just nu, på toppen av en högkonjunktur, vilka stora strukturella problem svensk arbetsmarknad egentligen har. Inte ens när vi är på toppen av högkonjunkturen lyckas vi nå ned till de arbetslöshetsnivåer som vi har vant oss vid förut, för några decennier sedan.

Detta beror naturligtvis på att vi har en sammansättning av arbetskraften som ser något annorlunda ut. Koncentrationen av dem som är kvar i arbetslöshet under högkonjunktur handlar till stor del om de människor som har väldigt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden generellt, och den gruppen växer.

Det här riskerar att öka klyftorna i Sverige, och det har redan ökat klyftorna mellan dem som har jobb och dem som inte har jobb. Den största orättvisan i ett land är naturligtvis mellan dem som har möjlighet att försörja sig själva och dem som inte har det.

Herr talman! Här krävs rätt mycket av kreativitet, både när det gäller förändringar av arbetsmarknaden och i utbildningssystemet.

Det är kanske den allra största utmaningen det kommande decenniet att se till att fler människor får chans att ta sig in på arbetsmarknaden och

försörja sig själva, för när vi sedan lämnar högkonjunkturen och går ned i lågkonjunktur blir de ju kvar, de som är där i dag, samtidigt som nya kommer till. De som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden i dag trängs då ännu längre bort i kön.

Sverige behöver en uppdatering och uppvärdering av yrkesutbildningen, och det måste ske på hela fältet. Det måste ske på gymnasiesidan, det måste ske i grundskolan och jag välkomnar att regeringen nu också tar tag i praofrågan. Det måste också ske i en förändring av gymnasieskolan, den eftergymnasiala utbildningen och arbetsmarknadsutbildningarna.

Från Liberalernas sida välkomnar vi det steg regeringen tar i form av branschskolor. Vi tycker att det kan vara ett första steg, men det är också viktigt att notera att detta inte kan vara det enda steget. Precis som Ida Drouge och Ulrika Carlsson tidigare har sagt finns det behov av ytterligare förbättringar av bland annat den här försöksverksamheten, och det är bra att mina kollegor i Alliansen trycker på behovet av yrkesvägledning för att fler ska hitta rätt i utbildningssystemet.

Liberalerna vill gå längre, herr talman. Vi skulle vilja se en helt ny utbildningsform, en stor reform av yrkesutbildningen generellt. Dels ska det betraktas som fullständigt normalt att gå en lärlingsutbildning – mer attraktivt och med bättre kvalitet, för vi vet ju att lärlingsutbildningar ofta leder till jobb genom att man får en bra utbildning kombinerat med en bra kontakt med arbetslivet, dels behövs det en reform av de yrkesutbildningar som finns på den gymnasiala nivån.

Tillsammans med arbetsmarknadsutbildningar och eftergymnasiala utbildningar skulle man kunna skapa om det till en yrkesskola av hög kvalitet, inspirerad av den yrkeshögskola som vi har i dag och som till stor del är styrd av arbetsmarknadens behov, där kvaliteten garanteras av att man har en väldigt nära anknytning till arbetsmarknaden. Liberalerna anser att det system vi har på yrkeshögskolan också borde kunna användas för att stärka yrkesutbildningen på gymnasial nivå. Det är dags att samla ihop och ta ett helhetsgrepp på denna nivå.

Herr talman! Precis som mina företrädare i Alliansen tidigare sagt är det viktigt att man ständigt får tillgång till nya chanser. Det är klart att en yrkesutbildning kan visa sig leda till ett jobb som försvinner om några år. Det beror på att vi ser en enorm strukturomvandling på svensk och europeisk arbetsmarknad liksom i näringsstrukturen generellt och globalt, vilket gör att man måste ha en väldigt beredskap att själv ställa om, precis som samhället måste ha en beredskap att ställa om samhället.

Därför behövs det stora möjligheter till att vidareutbilda sig, fortbilda sig, fördjupa sin kunskap och ibland också byta yrke, och därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 5.

(Applåder)

Anf. 137 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Herr talman! Vi debatterar en försöksverksamhet med branschskolor.

De gymnasiala yrkesprogrammen är basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning. Det finns ett minskande intresse för yrkesutbildningar, och många branscher uttrycker oro för sin framtida kompetensförsörjning.

Statistik visar att det kan saknas upp till 100 000 gymnasialt yrkesutbildade 2025. Storleken på årskullarna i gymnasieskolan innebär också

stora utmaningar för huvudmännen att upprätthålla ett allsidigt utbud inom gymnasieskolan.

I går kom Arbetsförmedlingen med en rapport som säger att arbetsmarknaden går som tåget och att företagen söker med ljus och lykta efter utbildad arbetskraft.

För att stärka kompetensförsörjningen inom små yrkesområden lägger regeringen nu fram förslag om försöksverksamhet med branschskolor. Förslaget innebär att skolhuvudmän ska kunna erbjuda en komplett yrkesutbildning även om elevunderlaget inte räcker till för yrkesämnena. Eleverna läser i stället yrkesämnena på en branschskola. Det kan ge huvudmän möjlighet att upprätthålla ett bredare utbud än vad som annars vore möjligt.

Tanken med branschskolor är att branscher och företag med behov av specifika yrkesroller ska kunna starta och etablera utbildningar, antingen i egen regi eller tillsammans med en befintlig skola särskilt inriktad på branschens kompetensbehov.

På så vis kan resurser, utrustningar, lärmiljöer och yrkesläraresurser koncentreras på en eller flera platser i Sverige. Verksamheten finns inom vissa branscher redan i dag men skulle behöva utvecklas inom fler yrkesområden och i fler delar av landet.

Det här är ett bra förslag, och jag vill härmed yrka bifall till det.

Herr talman! Branschskoleförslaget som nu behandlas kommer från Yrkesprogramsutredningen, som skulle titta på om företagen skulle kunna ta ett större ansvar för yrkesutbildningen genom att utveckla en lärlingsmodell med branschlärlingar likt europeisk/tysk modell. Den samlade branschens svar var dock nej. Det var inte den lösningen de ville se. De vill hellre se kanske det förslag som vi har i dag: branschskolor.

Därför har vi i dag ett bra förslag med brett stöd som jag är övertygad om kommer att göra skillnad.

Herr talman! Som jag sa finns det branscher och företag som redan i dag tar ett stort ansvar. Jag tänkte ta några exempel från mitt eget län, Sörmland.

Jag besökte Plåt & Vent i Katrineholm i fredags. Det är en förebild för det här förslaget. Plåt & Vent ägs av företagare inom plåtslageriet och den fackliga organisationen och är branschens egen skola för utbildning och kompetensutveckling.

De startade sin skola redan på 90-talet, då man hade identifierat att det fanns få skolor med yrkeslärare inom plåt och att eleverna faktiskt inte fick lära sig alla moment på sina lärlingsföretag. Det var ojämnt.

Sedan dess har branschen kommit överens om vilka yrkeskunskaper man behöver ha som grund för att bli anställd som plåtslagare. De kunskaperna kan man få med sig från branschens egen skola.

Man tar emot elever som gör sin yrkesexamen som traditionella lärlingar, gymnasielärlingar samt elever på byggprogrammet som inte kan få sina plåtkurser på hemmaplan. De utför dessutom kompetensutvecklande utbildning för redan anställda.

Jag är inte lika orolig som Liberalerna i reservation 1 att vi behöver bekymra oss om att se till att lärlingar blir en naturlig del av detta, för det är de redan.

Då branschorganisationerna i det här fallet är ett kluster av företag som har gått ihop blir också branschskolan ett centrum för kompetensutveckling. Jag har svårt att se att det som Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna framför i reservation 2 kan lagstadgas fram. Det är ju ett lagförslag vi pratar om här i dag. De närmare detaljerna om verksamheten kommer att utformas i föreskrifterna, och det kan verkligen inte uteslutas att branschskolorna får en sådan roll som ni efterfrågar i er reservation.

Jag kan ge ett till exempel från Sörmland och Katrineholm. Där finns också IUC, Installatörernas Utbildningscentrum, som ägs av branschorganisationerna VVS-företagen, Svensk Ventilation och Svenska Kyl- & Värmpumpföreningen samt Katrineholms kommun. Där finns också ett riktigt kompetenscentrum, som innefattar lärlingsutbildning och YH-utbildning, och investeringar har gjorts i utbildningsmiljön med den absolut senaste tekniken.

Jag vet att jag talar mycket om Katrineholm, men faktum är att även glasbranschens glasskola finns där. Det är glasmästeri, konstinramning och bilrutor. Jag har själv varit där och provat, och det var riktigt roligt. Det är också ett exempel på när branscher tar ansvar för sin egen kompetensförsörjning.

Herr talman! Jag vill till sist säga något om den viktiga frågan om studie- och yrkesvägledning. Vi politiker kan inte nog understödja att ungdomar väljer att gå på yrkesprogram, och vi kan nu med detta förslag tillföra en modell för att utbilda inom små yrkesområden. Det blir ett komplement. Det måste ungdomarna få veta.

I utskottet är vi helt eniga om vikten av högkvalitativ vägledning. Vi i utskottet gjorde så sent som i maj ett gemensamt uttalande till regeringen om detta. Utskottet har också beslutat att göra en uppföljning och utvärdering, det vill säga en fördjupad studie om studie- och yrkesvägledning, som kommer att ge oss i utskottet fördjupade kunskaper.

År 2016 gjordes en kraftsamling och en unik satsning på svensk yrkesutbildning. Initiativtagarna, World Skills Sweden, LO, Svenskt Näringsliv och Utbildningsdepartementet med regeringen i spetsen beslutade att satsa extra resurser på att prioritera och lyfta fram den svenska yrkesutbildningen. En väg att göra detta är att öka attraktionskraften genom en mer omfattande satsning på åtgärdsprogram som kommunicerar bilden av vad modern yrkesutbildning betyder för samhället och för ungdomar som står i beredskap att välja utbildningsinriktning.

En viktig del i arbetet var att branscherna själva gjorde en fördjupad beskrivning av vad de olika yrkesprogrammen innehåller och vad de kan leda till. Satsningen fortsätter, och vi behöver byta namn. Vi kan inte kalla det yrkesutbildningens år eftersom arbetet kommer att fortsätta. Nu behöver vi se till att ungdomarna nås av informationen, och vi behöver definitivt jobba mot könsbundna val.

Yrkesutbildningarna behöver stärkas, attraktiviteten behöver öka och arbetsgivare och fack behöver knytas närmare utbildningarna. Detta kan försöksverksamheten med branschskolor göra. Därför är det glädjande att riksdagen i eftermiddag förhoppningsvis bifaller utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 138 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Det är såklart bra att vi från talarstolen får höra att det inte kan uteslutas att det Alliansen nämner i sina reservationer kan bli verklighet. Vi skriver dessa reservationer för att säkerställa att det blir så, inte för att det finns en liten chans att det kanske går – trots allt. Det skulle vara enkelt för regeringspartierna, om de håller med och vill se en utveckling med kunskapscentrum, att bifalla reservationerna, precis som man tidigare gemensamt i utskottet har gjort ett tillkännagivande till regeringen om just studie- och yrkesvägledningen. Om man håller med oss kan man visa det även i handling, inte bara i ord från talarstolen.

Det kostar 2,3 miljarder per år att studenter väljer fel gymnasieutbildning och därmed måste välja om och läsa ett extra år. Det är mycket pengar. Det är pengar som hade kunnat användas tidigare genom att investera i bättre studie- och yrkesvägledning för att undvika felvalen.

Alla ser utmaningarna i förslaget. Våra elever kanske inte vet om hur programmen ser ut, hur det fungerar med till exempel inackorderingsbidrag och att studera på annan ort. Därför undrar jag vad Socialdemokraterna har för förslag på hur studie- och yrkesvägledningen ska förbättras, inte bara att den ska förbättras.

Anf. 139 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Ida Drougge!

Ida Drougge tog först upp frågan om kompetenscentrum. Det kan absolut inte uteslutas. Det är troligt att det blir så. Om olika företag i en bransch går ihop och investerar i skola, utrustning och så vidare blir utvecklingen sådan. Jag visade med mina exempel att det är så.

Det här är ett lagförslag, men jag tror inte att det går att lagstadga fram sådana saker. Det får komma i en dialog i de förordningar som kommer att arbetas fram efter det att lagförslaget har antagits.

Sedan var det frågan om hur SYV ska förbättras. Ett av förslagen som vi gemensamt stod bakom är en gemensam digital plattform. Den tror jag på. Där finns hemsidan studera.nu. Där finns även World Skills, som också har yrkesprogram på sin hemsida. Men det skulle finnas en gemensam plattform som skulle kunna avlasta SYV:arna. De är inte så många, och de behöver verkligen avlastning och kompetensutveckling.

Utskottet gör en utvärdering. Den läggs fram i december. Vi behöver mer kunskaper. Lärarnas Riksförbund har gett oss ett underlag. I dialog med regeringen pågår arbetet med riktlinjer till en utredning.

Det går sakta, ärligt talat! Men jag hoppas att vi kan leverera ett svar inom kort.

Anf. 140 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Jag vet givetvis att det är ett lagförslag, men det är väl okej att förtydliga.

Jag håller verkligen med om att det tar lång tid på SYV-hållet. Under tidigare mandatperioder har ett flertal utredningar släppts om just SYV, bland annat några riktigt gedigna sådana. Mer förslag och handling skulle behövas på området.

Alliansen och Moderaterna menar att regeringen hade kunnat ta tillfället i akt att i samband med att ett lagförslag läggs fram koppla på satsningar på studie- och yrkesvägledning riktade mot den målgruppen elever som kan vara intresserade av förslaget.

Ni får gärna ta med er detta som ett medskick, och jag hoppas att ni återkommer.

Anf. 141 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Herr talman! Yrkesprogramsutredningen tog inte bara upp branschskolor, utan man tog också upp att det behöver göras en gedigen utredning om studie- och yrkesvägledning. Där tycker jag att det har tagit lite väl lång tid. Men vi behöver kunskapsunderlaget innan vi kan lägga fram konkreta förslag.

Just den målgrupp Ida Drougge talar om kan man göra en hel del för via yrkesutbildningens år – som det visserligen inte ska heta. Regeringen, LO, Svenskt Näringsliv och World Skills jobbar vidare, och det kan säkert göras något där. Vi behöver inte vänta på utredningen.

Anf. 142 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Caroline Helmersson Olsson för anförandet med en beskrivning av detta lagförslag och så vidare, och jag tänker att när vi nu har något bra på gång har vi ett tillfälle att berätta mer och ytterligare dryfta olika frågor som detta handlar om.

Caroline Helmersson Olsson nämnde hur vi kan motverka mer könsstereotypa val, och då blev jag nyfiken. Vid besöken i Katrineholm och så vidare, hur såg Caroline att man arbetar där? Vi vet att dessa branschskolor fungerar och lyfts fram som strålande exempel. På vilket sätt jobbar man där för att motverka könsstereotypa val och öka intresset, inte minst för de branscher som har stor brist på kompetensförsörjning?

Jag har en annan nyfikenhetsfråga. Det är många frågor på gång, och ibland får man kanske ta en fråga i taget. Men här i debatten har vi chans att vidga perspektivet något. Vi har en stor samsyn när det gäller att utveckla fjärrundervisning på olika sätt. Hur ser Caroline Helmersson Olsson på att detta område skulle kunna höra väl samman med möjligheten till branschskolor? Utan digitaliseringsmöjlighet är det svårt att få en utbildning som knyts samman.

Det var ett par frågor som det skulle vara spännande att höra mer om.

Vilka fler branscher ser Caroline Helmersson Olsson som viktiga? Vi nämner att det är små och smala branscher, men vilka ytterligare branscher ser Caroline som möjliga för branschskolor, och var finns de?

Anf. 143 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Herr talman! Det var många frågor från Ulrika Carlsson.

Jag börjar med fjärrundervisningen. Det jag har sett är hantverksyrken. Man kan säkert ha fjärrundervisning på den teoretiska delen; jag har bara inte tänkt så. Det jag har sett har varit ett mer konkret och handfast sätt att lära sig yrket. Jag har också besökt Elteknikbranschens gymnasieskola och kompetensutvecklingscenter i Nyköping, och där handlar det helt konkret om att kunna montera i en vägg. Men fjärrundervisning är en intressant tanke. Låt mig ta med mig din fråga och fundera på den, för jag hade inte förberett den över huvud taget.

När det gäller könsstereotypa val: Branschskolorna tar emot elever från hemkommunerna. Därför handlar det mycket om att jobba med sådant på hemmaplan, med SYV:arna. Skolorna måste såklart också marknadsföra sig med att det inte bara är yrken för män – även om jag på skolfotona på väggen inte hittade många kvinnor. Det finns mycket att fundera på här, men vidareutbildningen för SYV:arna måste också innehålla detta med könsstereotypa val.

När det gäller förslag på fler yrken och branschskolor kan jag nämna golvbranschen, som skriker efter folk. Det är en liten och smal bransch som inte finns överallt. Det gäller även mur och puts. I Almedalen träffade jag den branschen, och man berättade att man har jättesvårt att hitta folk som kan mura spisar och så vidare. Det finns säkert fler branscher, men jag kommer inte på någon mer just nu.

Anf. 144 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Caroline Helmersson Olsson för möjligheten till dialog och diskussion i dessa frågor. Det är viktigt att vi framöver lyfter fram detta och visar på möjligheter också från den politiska arenan, även om det är myndigheter som genomför.

Precis som Caroline Helmersson Olsson säger är det i grundskolan och gymnasieskolan som möjligheten att motverka alltför mycket könsstereotypa val ges. Jag hoppas inte att det är att grundskolan och gymnasieskolan ligger på två olika ministrar som gör att det tar tid i Regeringskansliet att få SYV-utredningen att komma på plats.

Det är över en månad sedan tillkännagivandet gavs. Jag kan bara gissa att så fort det blev klart att det skulle bli ett tillkännagivande hintades departementet om detsamma och att departementet gärna velat motsvara riksdagens förväntningar och göra ett gott arbete.

Något som också lyfts fram är smalare områden inom livsmedelsbranschen. Jag tror att tidigare statssekreterare von Zweigbergk lyfte fram till exempel slakteri.

Det finns alltså många branscher. Här har vi politiker kanske något av ett folkbildningsuppdrag vad gäller att bredda synen på vilka kompetenser som kan komma att behövas i olika branscher framöver. Även om mycket pekar på skolans uppdrag och studie- och yrkesvägledningen handlar det också om på vilket sätt vi politiker lyfter fram olika branschers behov. Vi kan alla vara en del av att stärka bilden av var det behövs arbetskraft framöver och vilka utbildningsalternativ som finns.

När det gäller fjärrundervisning förstår jag att man inte kan göra plåtslageri med fjärrundervisning. Men att knyta samman utbildningarna med kompetenscentret med hjälp av den moderna tekniken torde vara en bra ingång.

Anf. 145 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte att jag fick en fråga, men jag lyssnade noga på vad Ulrika Carlsson sa. Jag kan försäkra Ulrika Carlsson om att det hintas ganska mycket till regeringen att det är dags att få igång detta; det kan jag lova.

Jag kom på en till bransch som jag blev uppvaktad av: byggmaterialhandlarna. Det byggs mycket i Sverige, och det köps mycket byggmaterial. Handlarna har svårt att hitta kompetent folk. Kommer det in kund som jag

och säger ”jag ska ha ett element” måste det finnas någon där som kan branschen, vet vad jag behöver och kan möta kunder och sälja.

Det finns säkert fler företag som vi kan hoppas vill gå in i denna försöksverksamhet.

Anf. 146 ROBERT STENKVIK (SD):

Herr talman! Jag yrkar inte bifall till något annat än utskottets förslag.

Regeringens förslag på försöksverksamhet med branschskolor kommer väl inte direkt att lösa missmatchningen på arbetsmarknaden eller utbildningsbehovet för Sverige som nation. Vi har dock inget emot själva förslaget om att gymnasieskolan enligt skollagen får sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter, så kallad entreprenad. Caroline Helmersson Olsson utvecklade ju mer vad förslaget går ut på.

Precis som förslagsställaren ser vi att detta kommer att innebära ökade möjligheter för utbildning inom smala yrkesområden där det råder arbetskraftsbrist. Men givetvis kommer detta förslag inte ensamt att räkna till för att täcka upp den arbetskraftsbrist som råder på många områden.

Vi är allmänt positiva till branschskolor – även till riktiga branschskolor, som det faktiskt inte är fråga om här, vilket påpekades i en följdmotion. Här handlar det om samarbete mellan kommunala yrkesskolor och branschskolor, vilket också är bra.

Det finns redan i dag branschskolor. Om lagarna behöver ändras eller om det behövs fler insatser för att främja branschskolor tittar vi gärna på det. Vi tror att branschskolor har framtiden för sig.

Remissinstanserna har till övervägande del lämnat förslaget utan anmärkning eller kommentar. En remissinstans har avstyrkt förslaget, men motiveringen var konstig. Man kan undra om de ens förstod vad förslaget går ut på. Det var ett väldigt rörigt och konstigt svar.

Herr talman! Sammanfattningsvis är detta ett steg i rätt riktning. Vi hoppas på en fortsatt utveckling av både yrkesutbildningar på olika nivåer och lärlingsutbildningar. Det behövs i det svenska näringslivet och för framtida elever.

Detta är en försöksverksamhet, och den ska utvärderas och justeras efter försökstidens slut – en försökstid som för övrigt är ganska lång.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

§ 8 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17: MJU24
Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146)
föredrogs.

Anf. 147 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det går bra för Sverige. Under 2017 och 2018 kommer sysselsättningen att öka med sammanlagt 149 000 personer, enligt Arbetsförmedlingens prognos som presenterades häromdagen. Tillväxten första

kvartalet 2017 var 0,4 procent jämfört med sista kvartalet 2016. Regeringens samhällsbygge har gett resultat.

Samtidigt minskar också de klimatpåverkande utsläppen. Utsläppen i den icke-handlande sektorn, alltså de utsläpp som svensk regering och riksdag råder över, minskade under 2016 jämfört med 2015. Extra roligt är det att utsläppen i trafiken minskade med 4 procent, detta trots att det totala trafikarbetet ökade.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservation 17 i betänkandet och därutöver bifall till förslagen i betänkandet i övrigt.

Vi har en långsiktig, effektiv klimatpolitik. God ekonomisk utveckling kan förenas med minskade utsläpp. Ja, det är till och med så att en god ekonomisk politik är en förutsättning för att resurser ska finnas för investeringar. Investeringar i framtiden, i ett hållbart samhälle och i ny utsläppssnål teknik skapar i sin tur nya resurser för jobb, tillväxt och välfärd.

Låt mig ta ett exempel som de borgerliga ledamöterna ofta kritiserar här i kammaren, på felaktiga grunder. Regeringens satsningar på lokala klimatinvesteringar, Klimatklivet, följs noggrant av Naturvårdsverket så att de ger reella, verkliga climateffekter. Vi har faktiskt tagit till oss av den kritik som funnits mot föregående regeringars investeringsprogram. Självklart ska vi inte ge pengar till investeringar som skulle blivit av även utan statligt stöd. Självklart ska vi ha noggrann koll på att investeringarna verkligen leder till minskade utsläpp. Den kritik som de borgerliga partierna framför bygger på gamla uppgifter.

Klimatklivet väntas, med de nya satsningar som regeringen aviserat i vårändringsbudgeten, minska de årliga utsläppen med 1 ½ miljon ton koldioxidkvivalenter. Det motsvarar en femtedel av de totala utsläppen från alla bilar i Sverige.

Herr talman! Det har varit en lång resa för att komma till den här dagen, det här beslutet och den här debatten – denna dag när Sveriges riksdag ska slå fast ett nytt långsiktigt klimatpolitiskt ramverk. Jag känner en stolthet över att ha varit en del av denna resa, och jag vill tacka alla inblandade för att vi har kunnat nå så här långt.

Det började egentligen redan under förra mandatperioden. Världens länder hade då misslyckats med att finna en väg framåt i klimatförhandlingarna 2009 i Köpenhamn. Det födde en insikt i Sverige att vi befann oss i en unik situation – en unik möjlighet. Vi hade förutsättningarna att ta ledarskapet och genom vårt agerande visa andra var framtiden låg: att skapa tillväxt och jobb i ett modernt samhällsbygge tillsammans med minskade utsläpp, hållbarhet och en cirkulär ekonomi.

Det är så vi socialdemokrater gärna är klimatpolitiker. Vi vill bygga ett samhälle i hållbar riktning. Vi vill ta oss an uppgiften genom att utveckla och modernisera Sverige i ett hållbart samhällsbygge. Det är kampen för jobb, välfärd och en hållbar framtid som driver vårt klimatengagemang. Och det bärs av värderingar om jämställdhet, jämlikhet och solidaritet med människor från världens alla länder.

En förebild när det gäller klimatramverket fanns i Storbritannien, där Labourregeringen tillsammans med oppositionspartierna Liberaldemokraterna och Tories hade utvecklat en modell för att skapa långsiktighet i klimatpolitiken. Och det var näringslivet som krävde det. De ville nämligen säkerställa långsiktighet – att investeringar som gjordes inte omkullkastades av nya politiska bud.

I dag ser vi hur rätt man hade i Storbritannien. Deras nuvarande premiärminister Theresa May från Tories släpper nu in ett nästan klimatförnekande parti i finrummet, men hon kan luta sig mot en brittisk klimatlag och ett ramverk som ska gälla lång tid framöver.

Även om Storbritannien var förebilden kunde vi konstatera att Sverige hade andra förutsättningar. Den breda politiska överenskommelse som vi nådde i Miljömålsberedningen och som nu utmynnat i en proposition och det utskottsbetänkande som vi diskuterar här i dag är den svenska modellen av den brittiska klimatlagen, den som vi började leta efter åren efter misslyckandet i Köpenhamn.

Nu, med en bakåtsträvande president i USA och nya motverkande krafter på andra håll, behövs den svenska förebilden ännu mer. Det ger vi oss och världen här i denna kammare i dag.

Herr talman! Det klimatpolitiska ramverk som nu antligen ligger på bordet innebär en unikt ambitiös inriktning på klimatpolitiken. Målen att minska trafikens utsläpp med 70 procent till 2030, att nå minus 85 procent i utsläppsminskningar till 2045 och att därefter gå mot negativa utsläpp motsvaras inte någon annanstans. Detta i kombination med en klimatlag är, just nu, världens bästa klimatmål.

Jag vet att till exempel stora kinesiska företag står beredda att investera i ny fossilfri teknik här i Norden och att nya innovationer för förnybart och cirkulär ekonomi finns på skrivborden runt om på de svenska universiteten och hos våra företag.

Jag ser enorma möjligheter för svenska gröna jobb och innovationer i och med dagens beslut. Genom att Sverige går före i klimat- och miljöomställningen kan svenska företag ligga i framkant för att utveckla den nya teknik som världen efterfrågar. De kan med energi- och resurseffektiva lösningar bli konkurrenskraftigare. Inte minst vår stora tillgång på skog kan hjälpa oss att ersätta oljebaserade drivmedel. Nu ger vi den långsiktiga signal som man väntat på genom att rösta ja till det klimatpolitiska ramverket.

Men beslutet i dag är inte målsnöret. Det är startskottet på en ny sträcka. Det är nu jobbet går in i en ny fas: en raksträcka som kommer efter en lite snirklig väg. Vi kan antligen se riktningen och målen. Det är det som det klimatpolitiska ramverket ger oss.

Vi är blocköverskridande och brett ense om riktningen och målen. I många fall kommer vi säkert också att vara ense om metoderna för att nå fram, men varje parti måste nu fundera på vilka åtgärder som krävs för detta. Varje gång man säger nej till andras förslag måste man ersätta dessa med egna förslag som ger lika stora utsläppsminskningar. Det är hela poängen med detta ramverk.

Jag vill avsluta med en uppmaning, och jag hoppas att andra som i framtiden letar efter ledtrådar i debattprotokollen ska läsa detta: Tro inte att framtiden kommer sedan, att vi nog hinner ta fram de där åtgärderna så småningom och att det skulle vara gott om tid att klara målen! Det misstaget är gjort alltför många gånger. Vi måste börja här och nu, hela tiden.

Regeringen har lagt fram en rad förslag. Det är investeringar och styrmedel som ger resultat men också investeringar och styrmedel som oppositionen avvisar. Några av dem hotar man att fälla i budgetbehandlingen i höst, utan att ge andra, egna alternativ. Det duger inte. Nu är det dags att kavla upp ärmarna och leverera det som ska göra resan mödan värd, att

leverera ett Sverige som blir världens första fossilfria välfärdsland. Det är i alla fall regeringens mycket glädjande besked.
(Applåder)

Anf. 148 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag är mycket glad och stolt över att stå här i dag, eftersom denna debatt i stor utsträckning handlar om propositionen om ett förstärkt klimatpolitiskt ramverk.

Nu undrar säkert en och annan som följer denna debatt hur jag som representant för Moderaterna, det största oppositionspartiet, kan ha sådana känslor för en proposition. Det är ju ett förslag från regeringen. Så är det i formell mening. Men detta ramverk och denna proposition är inte företrädesvis regeringens förtjänst utan ett resultat av det stora arbete som vi ledamöter från sju av riksdagens åtta partier gjorde i den parlamentariska miljömålsberedningen under 2015 och 2016.

Fru talman! Bakom Miljömålsberedningens förslag står alla fyra allianspartier, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vänsterpartiet står bakom lejonparten, men valde tyvärr i slutskedet av beredningens arbete att reservera sig mot vissa delar av förslaget i ett försök att profilera det egna partiet i stället för att ta ansvar för helheten.

Jag beklagar Vänsterns agerande liksom Sverigedemokraternas totala ointresse. Men framför allt konstaterar jag att vi har lyckats enas om ambitiösa mål och robusta ramar för den svenska klimatpolitiken.

Grovt innehåller förslaget tre delar som jag, fru talman, kortfattat vill redogöra för.

Den första delen utgörs av ett långsiktigt och mycket ambitiöst mål om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. På väg dit läggs etappmål för 2030 och 2040 fast, liksom ett särskilt mål för transportsektorn.

Den andra delen består av ett utvecklat planerings- och uppföljningssystem. Hur regeringen ska bedriva klimatpolitiken tydliggörs, liksom relationen mellan riksdag och regering. Regeringen ska bland annat varje år lämna en samlad klimatredovisning till riksdagen som innehåller en redogörelse för utsläppsutvecklingen liksom en beskrivning av beslutade åtgärder såväl som behovet av ytterligare insatser för att nå uppsatta mål. Vidare ska regeringen, en gång per mandatperiod, utarbeta en handlingsplan som klargör hur regeringens samlade politik bidrar eller är tänkt att bidra till att etappmålen och det långsiktiga målet kan nås.

Fru talman! Den tredje delen handlar om att inrätta ett särskilt klimatpolitiskt råd. Detta råd ska, precis som Finanspolitiska rådet, oberoende granska och följa upp regeringens politik. Bland annat ska rådet analysera om politiken är kostnadseffektiv och då titta på om de av regeringen föreslagna åtgärderna når de uppsatta klimatpolitiska målen till lägsta kostnad.

Rådet ges en mycket viktig roll, och jag har stora förhoppningar om att det ska bidra positivt till utvecklingen av den svenska klimatpolitiken. Vi moderater har alltid företrätt en kostnadseffektiv och resultatorienterad klimatpolitik. För oss är det inte tillräckligt med god vilja inom klimatpolitiken, utan politiken måste också leda till goda resultat. Skattemedel ska alltid användas med försiktighet, och klimatutmaningen är helt enkelt för stor för att mötas av ineffektiva åtgärder. Vi har helt enkelt inte råd med

Prot. 2016/17:125
14 juni

*Ett klimatpolitiskt
ramverk för Sverige*

en slösaktig klimatpolitik. Därför är rådets uppgift att följa upp kostnads-effektiviteten i den förda politiken central.

Fru talman! Det faktum att vi nu är överens brett över parti- och blockgränserna om målsättningarna för den svenska klimatpolitiken hoppas jag också kommer att bidra till att den politiska debatten i större utsträckning kommer att fokusera på just hur målsättningarna ska nås och på resultat.

Den sittande S- och MP-regeringens resultat är tyvärr en allvarlig kombination av skenande kostnader och ökande utsläpp. Det kan bara beskrivas som ett rejält fiasko för nuvarande regering. Sverige behöver en ny alliansregering.

Efter president Trumps mycket oroväckande besked om att han avser att dra USA ur det historiska globala klimatavtalet, som förhandlades fram i Paris 2015, är det viktigare än någonsin att Sverige och EU för en politik som lyckas förena snabbt sjunkande utsläpp med en stark ekonomisk utveckling. För att vi ska kunna axla rollen som föregångsland måste vi nämligen genom praktisk politik och faktiska resultat slå håll på Trumps påstående om att en ambitiös klimatpolitik skulle stå i konflikt med jobb och ekonomisk utveckling.

Till skillnad från nuvarande regering lyckades alliansregeringen väl med att visa att jobb och tillväxt visst kan gå hand i hand med minskande utsläpp. Under Alliansens tid i regeringsställning minskade de svenska utsläppen med nära 20 procent, samtidigt som Sveriges ekonomi växte med 10 procent.

Nu med S och MP i regeringsställning ser vi i stället hur utsläppen ökar, samtidigt som svensk ekonomi inte alls utvecklas så bra som den borde. Om vi jämför oss med övriga EU-länder har vi för närvarande den näst lägsta tillväxten. På arbetsmarknaden ser vi en ökad jobbklyfta mellan in- och utrikes födda, och för första gången sedan 2013 såg vi i april att antalet arbetslösa ökade. Just nu är det således svårt att se Sverige som ett faktiskt föregångsland, då nuvarande regering varken lyckas leverera minskande utsläpp eller en stark ekonomisk utveckling.

Fru talman! Denna utveckling måste vändas och den fortsatta politiken byggas utifrån de principer och de utgångspunkter som Miljömålsberedningen slog fast och som en nästan enig riksdag nu kommer att ställa sig bakom. Som moderat är det några principer som jag särskilt vill framhålla, och som jag personligen drev hårt i förhandlingarna i beredningen.

För det första ska våra svenska klimatmål nås på ett sätt som innebär att Sveriges sammanlagda konkurrenskraft bibehålls eller allra helst stärks och som går hand i hand med skapandet av nya arbetstillfällen och ökad livsmedelsproduktion. För det andra får målen inte nås på ett sätt som leder till att utsläppen i stället ökar utanför Sveriges gränser. Av den andra principen följer också att det är fel att till exempel med nationella skatter prissätta utsläpp från verksamheter som redan omfattas av EU:s gemensamma utsläppshandelssystem.

För att snabbare minska utsläppen från den handlande sektorn är det i stället ambitionerna för EU:s utsläppshandelssystem som successivt behöver höjas. Möjligheterna att göra det utan att försvaga konkurrenskraften för svensk och europeisk industri avgörs till stor del av i vilken utsträckning andra länder följer efter och prissätter sina utsläpp.

Trots president Trumps mycket allvarliga besked gör Parisavtalet mig hoppfull om att världen nu äntligen är på väg att ta klimatutmaningen på

allvar. Än finns dock en stor klyfta mellan å ena sidan målsättningen om att hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader med sikte på 1,5 grader och å andra sidan ländernas faktiska åtaganden. Trycket i de internationella klimatförhandlingarna måste därför hållas uppe.

Fru talman! Vid sidan av propositionen om det förstärkta klimatpolitiska ramverket behandlas också ett antal motioner från den allmänna motionstiden i detta betänkande. Moderaterna och Alliansen har lagt fram en lång rad förslag för att höja tempot i klimatpolitiken.

Jag står självfallet bakom samtliga moderata reservationer liksom samtliga gemensamma reservationer från Alliansen. Men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall till reservationerna 7 och 19.

Reservation 7 handlar om det som jag precis var inne på, nämligen om behovet av att Sverige är pådrivande i de internationella förhandlingarna i syfte att förmå Parisavtalets alla parter att uppdatera sina nationella åtgärdsplaner, så att gapet mellan mål och faktisk handling sluts.

Reservation 19 handlar om Moderaternas förslag om att utarbeta en särskild nollutsläppsstrategi för basindustrin. Detta förslag ställde sig också Miljömålsberedningen bakom. Men regeringen har än så länge inte gjort verklighet av förslaget utan varit passiv. Det gör mig bekymrad. Om vi ska klara av att nå målet om inga nettoutsläpp av växthusgaser till 2045, utan att flytta utsläppen till andra länder, då måste vi klara av att ställa om vår industri i allmänhet och vår bas- och processindustri i synnerhet.

Moderaterna vill se en ökad industriproduktion i Sverige, men med minskande utsläpp. En nollutsläppsstrategi tror vi kan vara ett viktigt verktyg för att åstadkomma detta och för att därmed bidra till snabbare minskande globala utsläpp.

Svensk industri ligger redan i dag i miljö- och klimatmässig framkant. Våra industrier levererar därmed inte bara fantastiska material och produkter utan också klimatnytta. Svensk ståltillverkning är till exempel avsevärt mycket mer koldioxideffektiv än den kinesiska eller amerikanska. Ju mer stål Sverige kan producera och exportera, desto lägre blir de globala utsläppen. Detta globala perspektiv är viktigt att ha med sig när Sveriges nationella klimatpolitik utformas.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag tacka övriga ledamöter av Miljömålsberedningen. Tack, Matilda Ernkrans, Socialdemokraterna! Tack, Stina Bergström, Miljöpartiet! Tack, Rickard Nordin, Centerpartiet! Tack, Jens Holm, Vänsterpartiet! Tack, Irene Oskarsson, Kristdemokraterna! Självfallet också tack till beredningens ordförande och fantastiska kansli för att ni arbetade hårt och konstruktivt och bidrog till att vi kunde nå den historiska överenskommelse riksdagen nu klubbar igenom. Sa jag tack till Lars Tysklind, Liberalerna? Lars Tysklind förtjänar ett särskilt tack! Det här hade kunnat ge dålig stämning i alliansgänget.

Fru talman! Jag vill samtidigt med kraft uppmana den nu sittande regeringen att vårda och respektera överenskommelsen. Den stora enighet vi i beredningen till slut lyckades nå var varken enkel eller självklar. Det krävde ett enormt arbete och en stor vilja hos samtliga ledamöter och från samtliga partier. Därför vill jag vända mig direkt till klimatminister Isabella Lövin.

Slarva nu inte bort enigheten! Bryt inte mot överenskommelsen genom att föra en politik som leder till ökade utsläpp utanför Sveriges gränser! Bryt inte mot överenskommelsen genom att lägga skatt på verksamheter

som redan omfattas av EU:s utsläppshandelssystem, utan respektera överenskommelsen! Följ det tillkännagivande riksdagen nu gör om att klimatpolitiken ska bedrivas så att minskande utsläpp förenas med ekonomisk tillväxt!
(Applåder)

I detta anförande instämde Jesper Skalberg Karlsson (M).

Anf. 149 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Johan Hultberg. Jag vet vilket hårt och fantastiskt jobb du gjorde – inte minst inom ditt parti – för att vi skulle nå den breda överenskommelse vi nu beslutar om i Sveriges riksdag, Johan. Den innehåller alltså världens bästa klimatmål. Vi gjorde ett jättejobb, och i det stora hela ska vi vara väldigt glada att vi kunde hitta en så pass stor blocköverskridande enighet om den här riktningen. Jag tror att det är vad Sverige och världen behöver.

Med det sagt tycker jag att det är lite ledsamt med den väg oppositionen ändå har slagit in på. Moderaterna – och vi kunde höra det från Sverigedemokraterna i partiledardebatten tidigare – väljer att måla Sverige mörkt och svart. Det kan finnas skäl till det om man är oppositionsparti, men just här tycker jag inte att det finns någon anledning. Vi är också brett överens om att vi ska klara att bygga en hållbar tillväxt tillsammans med minskade utsläpp.

Statistiken – det vi *vet* om de svenska utsläppen – visar att de utsläpp som vi i Sverige råder över, de inhemska utsläppen från den icke-handlande sektorn, minskar. Det tycker jag att vi ska vara glada över, och speciellt att de minskar på trafikområdet, som är den stora utmaningen. Sedan är det sant att utsläppen ökar i den handlande sektorn, alltså våra industrier och annat. Den sektorn lyder under EU:s utsläppshandel. Totalt minskar dock utsläppsrationerna varje år inom EU, och att utsläppen ökar inom svensk industri visar ju bara att svensk industri är konkurrenskraftig.

Menar verkligen Moderaterna att svensk industri ska flytta utomlands så att vi klarar de svenska utsläppen?

Anf. 150 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag har ingen som helst ambition att svartmåla Sverige; jag bara konstaterar, med hänvisning till officiell statistik från SCB, att Sveriges utsläpp ökar. Det är klart att det i någon mening måste ses som ett misslyckande för den här regeringen. Tycker inte Socialdemokraterna och Matilda Ernkrans att det är ett misslyckande att politiken leder till stigande utsläpp i Sverige blir jag bekymrad. Man kan ju inte vara nöjd när utsläppen stiger.

Sedan är Matilda Ernkrans naturligtvis inne på en viktig förklaring, nämligen att svensk industri går bra och att det är därför utsläppen från den handlande sektorn stiger. Jag konstaterar bara att det från såväl Socialdemokraterna som Miljöpartiet är en ganska stor diskrepans i resonemanget jämfört med när man var i opposition. När vi förde denna diskussion under den förra mandatperioden blev jag som moderat ofta anklagad för siffertrixande. Man menade att det var ett sätt att slingra sig och inte ta ansvar, men nu passar det.

Jag konstaterar att vi behöver hjälpa vår industri att ställa om. Därför driver vi moderater på för en strategi för att hjälpa industrin att göra just det, så att vi klarar av att producera mer stål, mer cement och fler bilar i Sverige – men med lägre utsläpp. Jag skulle därför vilja fråga Matilda Ernkrans och regeringen varför man inte sätter fart med det arbetet och genomför Miljömålsberedningens förslag om att ta fram en särskild nollutsläppsstrategi för industrin.

Anf. 151 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! I en seriös klimatpolitik där vi på allvar vårdar den breda överenskommelse vi har måste vi klara av att identifiera var vi behöver göra mer för att minska utsläppen. Och ja, vi behöver göra mer för att minska utsläppen i den icke-handlande sektorn, alltså inom Sverige från våra transporter – absolut! Regeringen har också skjutit till stora pengar i klimatpolitiken för att göra det.

Vi behöver även minska utsläppen i det som är EU:s gemensamma utsläppshandel. Inte minst Moderaterna är väldigt noga med att påpeka detta här i Sverige; bekymret är att era moderata kompisar i EU driver en helt annan politik. Jag tror alltså att moderaterna behöver prata med varandra. Men också här driver regeringen naturligtvis en mycket aktiv politik och lägger in pengar till investeringar för att vi ska fortsätta minska våra utsläpp och samtidigt bygga en hållbar tillväxt. Det är absolut nödvändigt, och det är viktigt att sätta handling bakom orden.

Apropå att sätta handling bakom orden: Det Moderaterna presenterar här i stället är en strategi, samtidigt som vi vet att Moderaterna tillsammans med de borgerliga partierna – man kan dessutom lägga till Sverigedemokraterna – alltså vill gå fram och sänka skatten i svensk ekonomi med 100 miljarder. Med 100 miljarder mindre i den svenska statskassan, hur kommer ett parti som Moderaterna att kunna sätta handling bakom orden i strategin och hitta det som till exempel LKAB, SSAB och Vattenfall söker? De har nämligen plockat fram en innovation där man kan göra stål av vätgas utan utsläpp, men de behöver privat och offentlig investering i form av pengar för att få snurr på det och göra det stort.

Hur ska ni klara en sådan investering om ni samtidigt drar bort 100 miljarder av våra gemensamma pengar i statskassan, Johan Hultberg?

Anf. 152 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag förstår att Matilda Ernkrans och representanter från regeringspartierna inte är så angelägna om att tala om resultat när vi ser att svenska utsläpp stiger samtidigt som svensk ekonomi bromsar in. Ja, vi har en tillväxt i Sverige, men det är anmärkningsvärt att vi har den näst lägsta tillväxten i Europa.

Det gör att vi får minskade, eller i alla fall inte tillräckligt snabbt växande, resurser att investera i allt från fler poliser till bättre infrastruktur och stöd till forskningsprojekt som det Matilda Ernkrans refererade till. Moderaterna kommer alltid att säga nej till det vi tror är ineffektiva åtgärder. Vi kommer alltid att vara skattebetalarnas försvarare. Vi kommer att stå upp för skattebetalarnas rätt att förvänta sig att de pengar de surt har arbetat för och betalat i skatt också ska leverera faktisk nytta.

Vi ser tyvärr att mycket av regeringens politik inte gör det. Vi ser att kostnaderna skenar men att utsläppen faktiskt stiger i Sverige. För att vi

ska vara ett föregångsland måste vi lyckas kombinera en stark ekonomisk utveckling med minskande utsläpp, och det gör inte den här regeringen. Då tror jag att det behöver vara åtgärder som gör att industrin kan vara konkurrenskraftig samtidigt som utsläppen minskar, och då är detta strategin – något vi i Miljömålsberedningen ju var överens om är ett viktigt verktyg för att klara detta.

På europeisk nivå var det faktiskt så att Moderaterna drev på för att regeringen skulle komma med ett bättre mandat till förhandlingarna när det gäller reformeringen av Europas utsläppshandelssystem, och vi fick till möjligheten att ha en översyn för att ytterligare skärpa ambitionsnivån på sikt. Det är så vi kan skapa incitament för industrin att ställa om, men vi måste säkerställa att svensk och europeisk industri är konkurrenskraftig. Det gör man nog inte genom att kraftigt höja skatterna på jobb, företagande och allt som är viktigt för företagande och jobbskapande, fru talman.

Anf. 153 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Jag vill också säga några ord om att vi från Sverigedemokraternas sida för första gången är med på ett tillkännagivande gentemot regeringen inom klimatpolitiken. Jag tycker att det är glädjande att oppositionen har kunnat enas. Det visar också att det finns ett alternativ till regeringens ineffektiva klimatpolitik och att det går att göra denna mer effektiv om man samarbetar.

Vad klimatpolitiken i grunden handlar om är att miljarder människor just nu reser sig ur fattigdom, vilket ju i grunden är något fantastiskt. Inom en tioårsperiod räknar FN med att antalet människor som inte kan äta sig mätta kommer att vara mer än halverat. Andelen människor som lever i extrem fattigdom har minskat från omkring 40 procent till mindre än 10 procent.

Allt färre länder styrs av kommunister och andra totalitära diktaturer. Världshälsan blir bättre, och medellivslängden ökar. Mycket arbete återstår, men utvecklingen går åt rätt håll, vilket man har all anledning att vara glad över.

Kopplingen till vårt område blir ganska uppenbar: Att människor mår bättre och blir rikare – eller mindre fattiga – leder också till att de börjar att efterfråga nya saker. Befolkningen har ökat kraftigt, vilket leder till att efterfrågan på energi ökar exponentiellt.

Vad klimatpolitiken i grunden handlar om är ett skriande behov av billig och stabil energi. Detta är vad det handlar om, och det är också vad vi egentligen debatterar här.

Det har talats om en boom för sol och vind, men statistiken visar att det inte är på det viset. Mer än tre fjärdedelar av all energi kommer från fossil kraft. På tio år har förnybart ökat med 1 procentenhet. Förnybart handlar mestadels om att man eldar ved. Sol och vind står för mindre än 1 procent i dag och är knappt relevanta i ett globalt perspektiv, enligt uppgifter från IEA, som är motsvarigheten till OECD på energiområdet.

Det talas väldigt mycket om den gröna revolutionen inom förnybart, men det hörs mer om den i prat än vad man kan se i statistiken. De närmaste decennierna kommer vi inte att få se någon betydande skillnad, om vi

ska tro på de prognoser som finns och tar hänsyn till de utfästelser som har gjorts i samband med Parisöverenskommelsen.

Fru talman! Om man följer debatten här ska lösningen i Sverige vara att vi fortsätter att subventionera sol och vind ännu mer och att vi saboterar svensk energimarknad genom att få ned priserna så att det knappt blir lönsamt för någon att producera någonting alls. Det är ju där vi befinner oss – alla skriker efter fler lättnader, även när det gäller vind och sol.

Vi fick en energiöverenskommelse som gör att vår kärnkraft kanske orkar fortsätta ett tag till. Så som överenskommelsen är formulerad går den dock inte att uppfatta på något annat sätt än att kärnkraften ska vara borta 2040 – detta trots att klimatforskningen, IPCC med flera är överens om att kärnkraft är något som vi behöver mer av. Det är där vi behöver satsa mer på forskning och utveckling, men trots detta är kärnkraften något som vi ska putta ut.

Utöver detta vill vi subventionera biodrivmedel. Detta kanske minskar utsläppen i Sverige, men det kan mycket väl öka dem globalt, om man tar hänsyn till markanvändningen. Våra biodrivmedel är till största delen importerade, och så lär det fortsätta att vara under lång tid. Detta är ingen vettig politik om man vill angripa globala klimateffekter.

Fru talman! Vi har hört en del om klimatavtalet från Paris, som även kallas Parisöverenskommelsen eller Parisavtalet. Denna överenskommelse har många olika namn i olika länder – det beror på vad man behöver sälja till folket. Det talas om Parisöverenskommelsen som något slags frälsning, men det är ju inte det som det handlar om.

Som ett litet land sett till såväl utsläpp som befolkning får vi vara glada för alla globala initiativ. Vi i Sverigedemokraterna är tillfreds med att man har kunnat enas om någonting, oavsett hur mycket det egentligen är. Men vi bör vara införstådda med att Parisavtalet i grunden bygger på tomma löften, som sålts till folket med hjälp av ett extremt ambitiöst mål. Detta mål har ingen koppling till vare sig löften eller föreslagna åtgärder.

Att USA nu har lämnat Parisavtalet – eller att man formellt sett kommer att göra det inom några år – tror jag varken gör till eller från. Att som många debattörer föra apokalyptiska resonemang om detta blir närmast löjeväckande.

Jag läste att utrikesminister Margot Wallström avfyra en tweet i samband med USA:s beslut. Hon skriver att USA:s beslut att lämna Parisöverenskommelsen är ett beslut att lämna mänsklighetens sista chans att säkra framtiden för våra barn.

Det är här någonstans som det blir extremt löjeväckande. Det handlar om ett icke-bindande avtal med ytterst modesta frivilliga löften. Det kommer inte att göra någon skillnad för mänskligheten. Det kan möjligtvis skapa en grund för samarbete, samverkan och möjlighet att komma fram till nya förslag framöver.

Det är förmodligen ingen katastrof för USA heller, för teknikutvecklingen kommer att fortsätta där. Den har också bidragit till att öka tillgången och sänka priserna på gas och till att till viss del konkurrera ut kolet, som ju är det absolut viktigaste som måste ske på det globala området.

Fru talman! Det vi i dag i huvudsak ska fatta beslut om är regeringens förslag till klimatlag och nytt ramverk för klimatpolitiken. Från Sverigedemokraternas sida har vi föreslagit att stora delar av propositionen ska avslås.

Det gäller dock inte allt. Eftersom Sverigedemokraterna, vilket jag har påpekat, ser global samverkan som ovärderlig inom klimatpolitiken ställer vi oss bakom det mål som man har satt upp i anslutning till klimatavtalet i Paris och de preciseringar av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan som regeringen med anledning av detta avtal föreslår. I övrigt yrkar vi avslag på förslaget i propositionen.

Varför gör vi då det? Jag tänkte gå igenom några avsnitt av propositionen.

Sverigedemokraterna avvisar förslaget om klimatlagen. Vi gör det på samma grunder som flera tunga remissinstanser, bland annat Lagrådet, som sågade propositionen ganska kraftigt.

När det gäller lagstiftning bör man vara ansvarsfull. Om man ska klubba igenom en lag i Sveriges riksdag ska den ha någon formell effekt. Det finns ingenting som säger hur denna lag skulle få någon effekt och vara bindande, som lagstiftning ska vara, när den saknar sanktionsmöjligheter och kan rivs upp av riksdagen när som helst.

Den har lika stort värde som vilken överenskommelse som helst, och det framstår som att lagen enbart är till för syns skull – för att kommunicera fina ord i tidningen. I propositionen saknas argument för att lagstiftningen skulle stärka arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser.

Flera olika utsläppsminskingsmål omfattas också. Svensk klimatpolitik har under lång tid byggt på att Sverige ska gå före andra länder på området och besluta om betydligt större utsläppsminskningar.

Regeringens proposition är ett steg i samma riktning. Genom att övertrumpa mål som beslutats såväl i Sverige som i EU hoppas man kunna påverka andra länder att gå i samma riktning. Utgångspunkten är såklart sympatisk, men det saknas någonting som tyder på att denna strategi kommer att fungera i praktiken. Det finns ingen forskning som stöder regeringens föregångsstrategi, och en analys av konsekvenserna av en radikal svensk föregångspolitik på klimatområdet saknas i propositionen.

Sverige är och ska vara ett föredöme inom klimatpolitiken, men det är inte givet att detta görs bäst genom att ständigt presentera de dyraste och mest radikala utsläppsminskningarna. Om andra länder ska stimuleras att ta efter Sverige är det grundläggande att låga svenska växthusgasutsläpp kan förenas med en stark ekonomisk tillväxt som skapar jobb och välfärd.

När det gäller det långsiktiga utsläppsmålet ställer vi oss frågande till att föreslå betydligt mer ambitiösa mål än vad som beslutats på EU-nivå, speciellt när detta förslag helt saknar styrmedel och analyser av vilka konsekvenser dessa styrmedel skulle kunna få i framtiden.

Vi ser inget motiv till att vi i Sverige i dag ska anta nya mål. Vi kan behålla de mål som vi har.

Detsamma gäller etappmålen till 2030 och 2040. De är omöjliga att ta ställning till i dag, eftersom det saknas en strategi för hur målen ska kunna uppnås.

Det är dock positivt att målen inkluderar kompletterande åtgärder. Men det är samtidigt problematiskt och saknas analys av hur stora nivåer som ska tillåtas och varför de över huvud taget bör begränsas. Eftersom klimatfrågan är global är det viktigt att politiken bygger på detta. Om utsläppen sker här i Sverige eller om vi minskar dem någon annanstans borde vara

fullständigt irrelevant om man vill minska utsläppen globalt och har det temperaturmål som propositionen innefattar.

Fru talman! Regeringen föreslår också ett klimatpolitiskt råd. Vi avstyrker förslaget och anser inte att det behöver inrättas. Såväl behovet av det föreslagna rådet som dess status framstår som mycket oklart.

Det finns redan instanser som gör allt detta jobb i dag. Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen och Konjunkturinstitutet har i uppgift att granska regeringens åtgärder på området. De kommer också att återkomma med rapporter. Uppgiften att bedöma huruvida regeringens politik är tillräcklig för att uppfylla målen hanteras av Naturvårdsverket inom ramen för dess nuvarande uppgifter, varför ett klimatpolitiskt råd är överflödigt. Det kan framstå som att regeringen i brist på medhåll från befintliga instanser ser ett behov av att inrätta ett mer välvilligt råd, vilket naturligtvis inte är någon lämplig utgångspunkt. Vi har ju här i kammaren vid åtskilliga tillfällen kunnat konstatera att Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet har sagt regeringens och ofta den tidigare alliansregeringens politik på området fullständigt utan att man har brytt sig speciellt mycket.

Fru talman! Som jag inledde mitt anförande med handlar det vi debatterar i dag i grunden om hur fattiga människor ska kunna få det bättre, hur de ska kunna få tillgång till energi. Hur man kan göra det utan att hämma deras utveckling och samtidigt inte öka utsläppen så kraftigt är det stora dilemmat här.

Jag tror att vi skulle ha mycket att vinna på att föra en mer utvecklad kostnads- och nyttoanalys av vad som är det mest effektiva att satsa på. Är det mer subventioner och mål för vad som ska hända i en viss sektor i Sverige? Eller ska vi kanske satsa lite mer på teknikexport i stället och inrikta oss på att helt enkelt bekämpa utsläppsproblemen där det betyder något?

Anf. 154 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Att kort sammanfatta vad Martin Kinnunens anförande gick ut på är inte alldeles enkelt, för det höll verkligen inte ihop. Å ena sidan säger Martin Kinnunen att Sverigedemokraterna står bakom målet från Paris om att hålla temperaturökningen väl under 2 grader med sikte på 1,5 grader. Å andra sidan säger Martin Kinnunen att vi i Sverige inte kan sätta upp så ambitiösa mål. Men, Martin Kinnunen, målen handlar ju om hur Sverige ska ta sitt ansvar för att minska utsläppen så mycket som krävs för att Parisavtalets ambitioner ska kunna nås.

Jag kan tipsa Martin Kinnunen att läsa lite grann om vilka slutsatser IPCC drar när det gäller vilka utsläppsminskningar som behöver göras. Vi behöver alltså globalt i princip ha kommit ned till noll i mitten av detta århundrade för att därefter nå negativa utsläpp. Om vi då i Miljömålsberedningen säger att det är rimligt att Sverige når målet 2045 ligger det ganska väl i linje med vad forskningen brett har kommit fram till behövs för att vi ska klara målen.

Det är väldigt förvirrande att ställa upp på målen och samtidigt kritisera Parisavtalet för att det inte är tillräckligt konkret och för att länderna inte svarar upp mot det. Men när vi i Sverige försöker svara upp mot det och lägga fast tydliga målsättningar för den långsiktiga inriktningen, då är det fel.

Martin Kinnunen frågar vad det finns för motiv för Sverige att sätta upp de här målen. Ett tydligt motiv är att de är efterfrågade, att näringslivet och samhällets aktörer frågar vad politiken vill långsiktigt. Om man ska investera i ny teknik, ett nytt raffinaderi, en anläggning för att producera biodrivmedel, batterier eller vad det nu kan tänkas vara krävs det nämligen att man vet att oavsett om det är en rödgrön regering eller förhoppningsvis en stark alliansregering ligger i alla fall huvudlinjerna fast.

Varför vill inte Sverigedemokraterna bidra till att ge de långsiktiga spelregler som näringslivet behöver och efterfrågar?

Anf. 155 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Parisavtalet är bra i den meningen att man är överens om vart man vill komma någonstans. Man vill minska utsläppen av växthusgaser globalt i världen. Det är jättebra. Problemet är att Parisavtalet inte är så mycket mer än det. Det är det som är problemet.

Då är frågan: Hur kommer vi dit? Det är ju inte vår miljömålsberedning som kommer att uppfylla målet i Parisavtalet, utan utsläppen måste minskas i övriga världen helt enkelt. Det är ingenting som vi kan göra här i Sverige, men vi kan arbeta för att bidra till att skapa de möjligheterna och lyssna på forskningen.

Sveriges mest välmeriterade klimatforskare, Lennart Bengtsson, säger att vi inte kan satsa på kostsamma utsläppsminskningsåtgärder i Sverige. Vi ska satsa på teknikexport, och vi ska ha en forskningsreaktor med ny kärnkraft och försöka exportera den tekniken utomlands. Vi ska försöka stimulera våra företag att sälja sina värmepumpar i utvecklingsländerna. Det är sådant som han för fram och tycker är viktigt. Sedan finns det säkert forskare som tycker annorlunda. Men det är inte så att alla är överens om att det bästa sättet att lösa globala problem med växthusgasutsläpp är radikala åtgärder i Sverige.

Energien behöver klara spelregler, men det är ingenting som vi får med utsläppsmålen eftersom de saknar styrmedel och strategi och inga partier är överens om dessa. Det är klart att det är jättemånga företag som vill ha bidrag och subventioner för just sin teknik och sitt biodrivmedel, men om det är det mest effektiva sättet att använda skattemedel vet vi inte i dag. Det är vi inte ett dugg överens om i Miljömålsberedningen.

Samtidigt som Miljöpartiet är närmast religiösa när det gäller att uppfylla målen är Moderaterna i alla fall tydliga med att det inte får ske på bekostnad av vår konkurrenskraft. Det är bra att Moderaterna har den ståndpunkten, men det innebär samtidigt att ni inte vet om ni är beredda att stenhårt genomdriva de ganska radikala målen.

Anf. 156 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Sverige ska vara ett föregångsland, och Miljömålsberedningen är rätt tydlig med vad det innebär. Det innebär att man måste lyckas förena minskande utsläpp med ekonomisk utveckling.

Målen som nu har satts upp, som är ambitiösa och krävande för denna och kommande regeringar, har ett antal villkor. Ett villkor är att utsläppen inte får öka i andra länder på grund av de åtgärder som vidtas i Sverige. Ett annat villkor är att målen ska nås samtidigt som vi värnar och helst stärker vår svenska konkurrenskraft. Om vi lyckas med det kan Sverige vara ett föregångsland.

Sedan kommer Moderaterna alltid att kritisera ineffektiva åtgärder. Det kan ledamoten Kinnunen vara helt lugn över. Moderaterna kommer också att alltid se det som en viktig roll för Sverige att exportera teknik, kunskande och naturligtvis varor och tjänster. Det är därför som vi vill skapa förutsättningar för fler jobb och fler företag i Sverige att växa, och det är därför som forskning och teknikutveckling alltid har varit en bärande del av moderat miljö- och klimatpolitik.

Vi behöver helt enkelt utveckla bättre lösningar på dagens problem och utmaningar. Därför är jag stolt över att Sverige under Alliansens tid, tillsammans med Israel, hade den högsta andelen forskningsanslag i relation till bnp. Jag tror verkligen på att forskning och satsning på dessa områden är effektiv klimatpolitik som i förlängningen genererar jobb och företag i Sverige.

Fru talman! Jag tycker att Sverigedemokraternas politik haltar och inte går ihop. Det efterlystes också mer av nytto- och kostnadsanalys, men samtidigt är Sverigedemokraterna emot att man inrättar ett oberoende granskande klimatpolitiskt råd. Det är inte så att Riksrevisionen eller andra jämt och ständigt följer upp den svenska klimatpolitiken. Jag önskar att det vore så, för då hade vi kanske fått en mer saklig diskussion om vilka åtgärder som är effektiva och vilka som inte är det. Det behöver vi i Sverige.

Anf. 157 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Vi har uppföljningarna som kommer från Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Naturvårdsverket. Nu vill man inrätta något nytt. Vi är nog inte i grunden skeptiska till att ha ytterligare en expertinstans, men vi har kanske inte full tilltro till att man behandlar dem på rätt sätt – med tanke på vad man gjort efter den mycket hårda kritik som har kommit från Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet mot Miljömålsberedningens förslag. Man behöver kanske inte vara så konspiratorisk och tänka att Miljömålsberedningen vill ha en annan expertinstans som granskar deras mål.

Hultberg återkommer till att man är så överens om vart man vill komma. Men det man inte är överens om är till vilket pris. Jag läste att Johan Hultberg inte tycker att det är rimligt att människor på landsbygden ska behöva betala 40–50 kronor litern för att tanka sin bil och ta sig till jobbet, men jag tror inte att hela Miljömålsberedningen är överens om detta.

Det är positivt att Moderaterna i alla fall sätter ned foten och talar om effektivitet och det globala perspektivet. Det behövs mer av det i svensk politik. Men det är samtidigt farligt att ingå denna överenskommelse med extrema och radikala partier som ser måluppfyllelsen som något som ska ske till vilket pris som helst, oavsett vad som sker med vår omvärld och oavsett vad som sker med teknikutvecklingen. Det är klart att vi kan stoppa all förbränning av fossila bränslen genom beslut här i Sveriges riksdag om vi vill, men det skulle få fruktansvärda följder om vi gjorde det i dag. Frågan är till vilket pris detta sker.

Anf. 158 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! I förra veckan var jag i Narjan-Mar, en liten rysk stad på tundran vid Barents hav. Staden stod värd för den åttonde konferensen för parlamentariker i Barentssamarbetet. Det är ett samarbete som har pågått

sedan tidigt 1990-tal. Vartannat år träffas nordiska och ryska parlamentarikerna för att diskutera viktiga frågor för just den här regionen.

Ett av temana för årets konferens var klimatförändringarna och klimatpolitik. Det var därför jag var där. Jag höll ett anförande och ledde en diskussion om det vi nu debatterar: det klimatpolitiska ramverket och de styrmedel och åtgärder som behövs både för att stoppa klimatförändringarna och för att möta dem.

Barentsregionen är en av de regioner i världen som är särskilt känsliga för ett varmare klimat. Här ökar temperaturen dubbelt så fort som i resten av världen. Och när tundran tinar släpps stora mängder koldioxid och metan ut i atmosfären. Tundran innehåller mer kol än vad som i dag lagras i alla träd och växter i hela världen. Det är skrämmande fakta.

Men klimatpolitik är inte lätt. Den lilla staden Narjan-Mar med drygt 20 000 invånare är uppbyggd kring oljeindustrin. Många av de som bor här, som jag mötte vid mina promenader i staden, är för sin försörjning beroende av den olja och fossilgas som pumpas upp i regionen. Att det finns gott om olja och att den är billig är tydligen, för i husen sköter man ventilationen genom att ha fönstren öppna trots att det är nollgrader ute.

Vid vårt bord på konferensen fanns dock en medvetenhet och ett intresse. Det var stort att få berätta att i Sverige har vi faktiskt lyckats minska utsläppen. I Sverige har vi lyckats komma överens, i en bred majoritet, om hur vi ska fortsätta att snabba upp vårt klimatarbete. Det ska ske med ett klimatpolitiskt ramverk, med en klimatlag och med mål för hur utsläppen ska minska både för de totala territoriella utsläppen och för vårt lands stora utmaning: utsläppen från trafiken.

Fru talman! Att införa ett klimatpolitiskt ramverk med en klimatlag var Miljöpartiets främsta vallöfte i valet 2014. När vi i Miljömålsberedningen fick vårt uppdrag strax före jul 2014 insåg vi nog alla att vi hade ett hårt arbete, många möten och politiska förhandlingar framför oss. Men nu står vi här, och sju av riksdagens åtta partier är överens.

I likhet med Johan Hultberg är jag glad och tacksam över att regeringens proposition är helt i enlighet med Miljömålsberedningens förslag. Regeringen och riksdagen är överens om hur denna regering och kommande regeringar ska jobba. Det ska ske med en handlingsplan i början av varje mandatperiod och årliga redovisningar till riksdagen av hur klimatarbetet går. Lagen som styr detta, klimatlagen, ska börja gälla den 1 januari 2018.

Vi har också kommit överens om målen: att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären för att därefter uppnå negativa utsläpp och att vi senast till 2030 ska ha minskat utsläppen från transporter, arbetsmaskiner, mindre industri- och energianläggningar, bostäder och jordbruk med minst 63 procent och senast 2040 med 75 procent.

Att regeringens politik går i takt med dessa mål kommer ett tvärvetenskapligt expertorgan, ett klimatpolitiskt råd, att övervaka och utvärdera. Allt detta har vi kommit överens om, och det är stort. Jag tycker att vi alla kan sträcka på oss ett tag. Jag gör det i alla fall. Nu är det tid att sluta diskutera *om* och i vilken takt. Nu kan vi i stället koncentrera oss på att diskutera *hur* det ska gå till.

Fru talman! Där tycker vi nämligen lite olika. Jag, som representant för Miljöpartiet, ett av regeringspartierna, är stolt över allt det klimatarbete

som har gjorts och som görs av vår regering. Verkligheten visar att vi är på rätt väg, även om vi självklart måste göra mer.

Förra året minskade utsläppen i Sverige i den icke-handlande sektorn, det vill säga i den sektor där svensk regering och riksdag har direkt möjlighet att påverka. I trafiksektorn minskade utsläppen med 4 procent – detta trots att trafikarbetet ökade. Det handlar om mer förnybara drivmedel, fler laddstolpar och fler bilar som drivs med el på våra vägar. Det handlar också om mer pengar till järnvägsunderhåll och till cykelinfrastruktur. Detta och mycket mer har vår regering infört, och det bidrar sammantaget till att vi ska uppnå det sektorsmål som vi i dag också ska fatta beslut om. Det handlar om att utsläppen från trafiksektorn ska minska med minst 70 procent till senast år 2030 jämfört med 2010.

Fru talman! Självklart vill Miljöpartiet snabba upp arbetet ytterligare. Vi hade gärna sett ett ambitiösare mål för trafikens utsläpp till 2030. Men vi koncentrerar oss nu på att införa de åtgärder och styrmedel som behövs. Det gäller bonus–malus vid nyinköp av bilar, som gör det billigare att köpa miljöbättre bilar och dyrare att köpa slösaktiga, törstiga bilmodeller. Det gäller reduktionsplikten, som kommer att öka andelen förnybart i våra bränslen. Det gäller mer statsstöd genom Klimatklivet och stadsmiljöavtalet. Det gäller också arbetet med den nationella transportplanen som, den här gången, äntligen måste sätta klimatet främst.

Trafiken är som sagt vårt lands stora klimatutmaning. Våra inrikes-transporter står för 30 procent av Sveriges klimatutsläpp. Räknar vi in vårt flygande till andra länder pratar vi om ca 40 procent. Utsläppen från våra flygresor står i dag för en stor och växande andel av våra utsläpp. Och ändå är de helt skattebefriade. Om man kör bil får man betala koldioxidskatt men inte om man flyger. Att införa en flygskatt är både rättvist och klimat-smart.

Fru talman! I Narjan-Mar skruvade man elementen i botten och öppnade fönstren. I Sverige ökar våra klimatavtryck trots att vi har energiefektiviserat våra hus och kommit ifrån oljeberoendet i värmesektorn. Visst har vi minskat våra territoriella utsläpp sedan 1990 med 25 procent, och med den här regeringens klimatpolitik kommer vi att klara vårt 2020-mål om en minskning av de territoriella utsläppen med 40 procent. Men dina och mina klimatfotavtryck är fortfarande lika stora.

Våra utsläpp har flyttat utanför Sveriges gränser. Vår konsumtion av varor tillverkade någon annanstans i världen ökar. Hälften av våra fotavtryck finns nu i andra länder. Vi äter mer kött i dag – billigt importerat kött med större klimat- och miljöpåverkan än det svenska köttet. Vi köper mer kläder – billiga kläder tillverkade i Asien med stor miljöpåverkan. Och vi flyger mycket mer.

Vi hade i Miljömålsberedningen i uppdrag att ta ställning till om vi tyckte att ytterligare ett mål borde införas – ett mål för hur utsläppen från vår konsumtion ska minska. Vi kom inte överens där, men vi var överens om att det är upp till varje regering att sätta ytterligare mål. Miljöpartiet anser att det är viktigt att regeringen gör det. Det är viktigt med mål och åtgärder för att nå målen. Den strategi för hållbar konsumtion som vår konsumentminister Per Bolund har presenterat är ett steg på vägen.

Fru talman! Precis som har sagts tidigare i debatten ökar nu klimatutsläppen från de svenska industrierna. Det är bekymmersamt även om det

är ett uttryck för att det går bra för Sverige, att orderingången till våra företag ökar och arbetslösheten sjunker.

Men i ett hållbart samhälle måste vi kunna producera saker utan att producera koldioxid. Ska vi nå vårt mål om negativa utsläpp efter år 2045 måste även vår industri bli koldioxidfri. Även om industrins utsläpp i dag framför allt styrs av EU:s handel med utsläppsätter anser Miljöpartiet att det är viktigt att staten tar sin del av ansvaret, bland annat med forskningspengar till nya processtekniker och annat som kan ta bort utsläppen från till exempel vår stålindustri, som ju står för en stor del av våra utsläpp.

I en omställning till ett kretsloppssamhälle har vi i Sverige en stor fördel: Vi har mycket förnybart material att hämta från skogen. Det pratas mycket om bioekonomi i dag, och det är bra. Vi måste bruka skogen på ett miljö- och klimatsmart sätt. Det gör vi genom att skydda våra sista naturskogar och nyckelbiotoper och bruka den skog vi ska bruka med mer hygesfria metoder. Det gör vi också genom att använda den biomassa vi får av skogen på ett klimatsmartare sätt. Allra smartast är att bygga fler hus i trä. Därigenom får träden fortsätta att vara en kolkälla. Att framställa engångsprodukter av biomassa som snabbt eldas upp och producerar koldioxid är mindre klimatsmart.

Miljömålet Begränsad klimatpåverkan är ett av våra 16 nationella miljömål. I dagens klimatdebatt låter det ibland som att vi skulle vara tvungna att offra de andra miljömålen för att möta klimatförändringarna, särskilt målen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Detta var dock inget vi kom fram till i Miljömålsberedningen. I enlighet med vad som står i FN:s klimatkonvention slår vi i stället fast att ”utvecklingen mot en mer biobaserad ekonomi måste ske på ett sätt som inte äventyrar övriga miljö kvalitetsmål”. Det är en viktig och nödvändig utgångspunkt att komma ihåg.

Avslutningsvis, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet med undantag av det avsnitt som handlar om regeringens klimatarbete, där jag i stället vill yrka bifall till reservation 17 som vi har gemensamt med S och V.

(Applåder)

Anf. 159 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Klimatförändringarna är en av vår tids stora ödesfrågor. Det är därför vi samlas till debatt i dag. Men det här är inte riktigt en debatt i vanlig mening, för den här gången är vi ganska överens om det förslag som ligger på bordet.

Det finns dock ett antal motioner från allmänna motionstiden. Därför vill jag yrka bifall till reservation 24 och 27. Men det klimatpolitiska ramverket är vi i stora drag eniga om i sex partier.

Förra vintern och våren hade vi många och långa diskussioner om våra framtida klimatmål och hur det här ska styras i Miljömålsberedningen i riksdagen, både de enskilda procentsatserna och hur systemen för uppföljning och kontinuitet ska se ut. Att Parisavtalet samtidigt kom på plats var såklart bra och låg i linje med de diskussioner vi förde.

Men det här kom ju inte som någonting från ovan. Det arbete som bedrevs i Miljömålsberedningen började med alliansregeringens Klimatfärdplan 2050. Den färdplanen lämnades över som ett arbete till Miljömålsberedningen, och vi i beredningen tog vid för att gemensamt hitta lösningar.

Det var ett arbete som ledde framåt eftersom vi i beredningen tillsammans, både som ledamöter och som partier, ville se resultat.

Tidvis var det kanske mer trots än tack vare regeringens beslut som arbetet ledde framåt. Därför blir det ibland lite komiskt att se hur vissa personer i regeringen gärna vill ta åt sig äran för saker som de själva inte ens var med om. Det här var Miljömålsberedningens arbete. Det var ledamöterna i Miljömålsberedningen och vi här i Sveriges riksdag som jobbade igenom det här.

Låt mig citera ur utredningsdirektiven för Miljöfärdplan 2050, som Alliansregeringen tillsatte. ”Utredaren ska lämna förslag till ett styr- och uppföljningssystem. Utredaren ska, om så bedöms lämpligt, föreslå indikatorer som bör ingå som en del av ett utvecklat uppföljningssystem. Det är lämpligt att en fördjupad utvärdering och uppföljning sker en gång per mandatperiod.”

Det är precis det vi nu har på bordet. Det är precis det vi kommer att fatta beslut om i eftermiddag, och det var precis det som vi i Miljömålsberedningen förhandlade fram.

Det ska bli ordning och reda i klimatpolitiken. På precis samma sätt som det var i finanspolitiken under Anders Borg ska det vara ordning och reda. Vi ska ha stabila uppföljningssystem och återkommande utvärderingar, och man ska veta hur arbetet ska bedrivas. Att dessutom sex av partierna är överens om målnivåerna är fantastiskt. Det gör att den överbudspolitik som vissa tidigare har sysslat med kan slängas i återvinnningen.

Nu kan vi i stället diskutera och debattera hur vi ska komma framåt – om det är flygskatt eller obligatorisk inblandning av biobränsle för flyget som ger bäst resultat. Det är mycket intressantare och mycket mer givande, för politik handlar om förändring och inte om vem som lovar mest i opposition. Nu kan vi se vem som gör verklig klimatnytta. Nu kan vi se under vems regeringstid utsläppen sjunker och under vems de faktiskt ökar.

I sin sammanfattning skriver Miljömålsberedningen – och det skrev sju partier under på: ”Sverige ska även bedriva en ambitiös och långsiktigt hållbar nationell klimatpolitik och vara en förebild för andra länder, med bibehållen konkurrenskraft”.

Det är de sista orden, ”med bibehållen konkurrenskraft”, som är så otroligt viktiga. Sverige har 0,12 procent av världens invånare och 0,2 procent av världens utsläpp. Enda sättet för oss att rädda klimatet är att vara ett föredöme, något som andra vill kopiera. Vi kan stänga ned AB Sverige i morgon, men det kommer inte att hjälpa. Det kommer självklart att hjälpa lite – om vi nollar våra 0,2 procent så att de blir 0,0 hjälper det. Men det hjälper inte tillräckligt mycket för att vi ska nå Parisavtalets ambitioner. Vi måste skapa stabila spelregler som andra länder vill kopiera och som gör omställningen möjlig för dem som faktiskt ska göra den. Det är inte vi politiker som gör den. Det är företag, kommuner och framför allt privatpersoner som gör kloka val i sin vardag. De valen måste andra vilja kopiera.

Det är därför Centerpartiet lägger fram en rad förslag på klimatområdet. Vi vill ge upp till 100 000 kronor till den som väljer en miljösmart bil. Vi vill se obligatorisk inblandning av biobränsle för flyget. Vi vill ge mer makt till kommunerna att styra över sin trafiksituation, och vi vill uppmuntra företag som kommer med nya och kreativa idéer som kan lösa svåra problem. Det är här vi i Centerpartiet skiljer oss från regeringen.

Det som är så bra nu är att nu behöver vi inte debattera vart vi ska nå eller vilken procentsats vi ska nå utan snarare hur vi når dit.

Den här regeringen tror att ökade skatter och minskad mobilitet är lösningen. Jag tror precis tvärtom. Jag tror att det är utsläppen vi ska jaga. Det är inte företagen, inte solelen och definitivt inte att människor besöker varandra. Jag tror tvärtom att möjligheten att resa – oavsett om det är för att besöka en släkting i Norrbotten eller för att besöka en brevvän på andra sidan jordklotet – spelar roll. Att känna närhet till andra människor är en förutsättning för att bry sig om globala frågor. När avstånden minskar minskar också de känslomässiga avstånden. Det är därför vi bryr oss så pass lite om en del konflikter i andra länder – de känns långt borta. Med de minskade avstånd som mobilitet skapar skapas också närhet, och det är bra både för medmänsklighet och för klimatet.

Vi i Sverige ska driva en så smart miljö- och klimatpolitik vi kan. Vi ska visa vägen för andra. Vi har såklart en skyldighet att minska våra utsläpp. Men den stora skillnaden vi kan göra för världen är att visa att det går att kombinera minskade utsläpp med ökad tillväxt. Om de stora utsläppsländerna – Kina, USA och Indien – tvingas välja mellan minskade utsläpp och välfärd och tillväxt kommer de alltid att välja välfärd och tillväxt.

Målet är inte att staten ska ha en så stor miljöbudget som möjligt utan att åtgärderna ska vara så effektiva som möjligt. Då kan vi göra mer klimatnytta med begränsade medel och även visa andra och fattigare länder hur de kan utvecklas utan att förstöra miljön.

Det pratas alldeles för mycket om hur bra det är med dyr miljöpolitik, om vem som satsar mest och kan kasta ut mest pengar. Det pratas väldigt lite om hur stor effekt man får. Så länge att vara miljövän innebär att köpa den dyrare maten, att köpa den dyrare bilen och att ha den dyrare elräkningen kommer de miljömedvetna valen att vara en lyx och en uppoffring. Och då kommer vi aldrig att nå hela vägen.

Det är bara genom att göra det lönsamt för människor och företag att vara miljövänliga som vi kan fixa det här. Därför behöver kostnaderna på jobb och företagande sänkas och kostnaderna för miljöförstöring höjas. Vi behöver en grön skatteväxling, en skatteväxling som inte tar ut mer pengar från våra skattebetalare och som inte bara lägger på pålagor utan också uppmuntrar dem som har nya idéer. När det är lönsamt att vara klimatsmart kommer företag, entreprenörer och innovatörer att utveckla produkterna och tjänsterna som minskar utsläppen. Miljö och tillväxt är nämligen inte varandras motsatser – tvärtom.

Det är bara med växande företag och ett näringslivsklimat som uppmuntrar till nytänkande och innovationer som vi kan lösa de här problemen och framför allt visa världen att det inte är ett måste att välja. Vi kan göra både och. Det var det alliansregeringen visade. Vi minskade utsläppen. Och vi ökade tillväxten. Det har den här regeringen inte klarat av.
(Applåder)

Anf. 160 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Jag ska erkänna att jag satt länge och lyssnade på Rickard Nordin och tänkte att den här gången har jag nog ingenting att ta replik på; han pratar så bra.

Rickard Nordin talade just om vikten av att vi träffas som människor och diskuterar. När jag var i Ryssland förra veckan, som jag berättade om i mitt anförande, kände jag vikten av att sitta vid samma bord som ryska parlamentariker och diskutera klimatförändringar och vår klimatlag och av att dela med mig av erfarenheter av det klimatarbete som görs i Sverige.

Jag måste dock fråga Rickard Nordin om det här med att den bästa miljöpolitiken inte bestäms av att man har en massa förslag när man är i opposition utan att det är det man genomför när man är i regeringsställning som är viktigast. Rickard Nordin sa någonting sådant.

Mycket av det som nu genomförs är sådant som Centerpartiet inte vill ställa upp på, till exempel Klimatklivet. Det har jag som gammal region- och kommunpolitiker längtat efter ända sedan Klimppengarna avskaffades. Jag vet hur otroligt viktiga statspengarna är för att kommuner och regioner ska kunna göra stora investeringar. Det är någonting som Centerpartiet inte vill ställa sig bakom.

Varför vill inte Centerpartiet att de pengarna ska komma ut och gynna laddinfrastruktur, biogassatsningar och annat i kommuner och regioner?

En annan sak gäller det här med att resa. Om jag ska hälsa på mina vänner i Tyskland kostar det oerhört mycket mer att ta tåget dit än att ta flyget. Ett sätt att jämna ut det är att till exempel införa en flygskatt, för att det ska bli mer ekonomiskt lönsamt att ta tåget. Varför tycker inte Centerpartiet att man ska betala för sina klimatutsläpp när man åker med flyg, liksom man gör när man åker med bil eller tåg?

Anf. 161 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Det är precis det här som är skillnaden mellan Miljöpartiet och Centerpartiet. Miljöpartiet vill gärna slänga ut så mycket pengar som möjligt. Det finns mycket pengar i Klimatklivet; det har Stina Bergström rätt i. Men saken är dels att de går till ganska få företag – 40 miljarder går till tio företag – dels att Konjunkturinstitutet självt säger att man inte kan garantera att åtgärderna inte hade vidtagits utan de här pengarna. Företag får betalt för saker som de kanske hade genomfört ändå. Det är dyr och ineffektiv miljöpolitik.

Det händer bra saker i och med Klimatklivet. Laddstolpar är en sådan sak. Det är därför man ska ha riktade styrmedel i de fallen. Centerpartiet lägger pengar på laddinfrastruktur, för att bygga upp snabbbladdarna som är elbilens reservtank, men också för att lägga upp hemmaladdarna och destinationsladdarna på arbetsplatsen. Det klarar Klimatklivet inte av att punktmarkera. Man tar nämligen bara de stora sakerna som är lätta att räkna hem. Det är just det som är problemet, de där sakerna som folk hade gjort ändå. Det bidrar Klimatklivet till. Det sägs i de utvärderingar som har gjorts, både av de gamla pengarna och av de nya pengarna.

Centerpartiet har helt enkelt mer träffsäkra lösningar. Vi ska inte lägga ut pengar i onödan. Vi ska göra det som ger mest resultat.

Problemet med flygskatten är just att man ska göra det som ger mest resultat. Utredaren själv säger att det inte är säkert att det blir några utsläppsminskningar. Och även om man skulle räkna snällt skulle vi med Centerpartiets förslag, om att i stället göra det obligatoriskt att blanda in biodrivmedel, kunna ta halva den kostnaden och ändå få hela den klimat-effekt som flygskatten ger. Det är det som är skillnaden.

Vi måste jaga utsläppen, inte mobiliteten. Jag håller med om att det är för krångligt och för dyrt att åka tåg. Men då är det det här man ska göra. En flygskatt hindrar bara den utveckling som flyget ändå behöver. Det är det som är problemet.

Det finns inte några enkla lösningar. Man måste gå in på djupet, och då måste vi ställa om flyget, inte bara straffbeskatta det.

Anf. 162 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Jag och Rickard Nordin läser utvärderingar på olika sätt. När jag läser utvärderingar av Klimp, som har utvärderats ordentligt eftersom det pågick under en längre tid än Klimatklivet, som inte har pågått jättelänge, läser jag inte att det inte har lett till någon klimatnytta eller att de sakerna skulle göras även utan statsstöd. Jag vet många exempel på saker som aldrig skulle ha gjorts i kommunerna om man inte hade fått statsstöd, till exempel när man ska välja mellan en ny röttningsanläggning eller att satsa pengar på skola och omsorg. Det handlar om dyra anläggningar som dock betyder mycket för oss.

Mycket har gått till laddstolpar. Mycket har också gått till biogassatsningar. Det ser jag som viktigt. När det gäller biogasen har man flera styrmedel. Vi har också metanreduceringsstödet, som är viktigt, och som den här regeringen har förlängt och utökat. Det är jättebra.

När det gäller utsläppen från både flyg- och vägtrafiken måste man självklart satsa mycket pengar på alternativen – på järnväg och på kollektivtrafik. Men man måste också se till att varje transportslag bär klimatkostnaden. Det är vi ganska noga med när det gäller annan klimat- och miljöpolitik. Den som förorenar ska också betala för det. Men just när det gäller flyget har det historiskt sett varit ett undantag.

Många andra länder i EU har redan infört en flygskatt. Det vore märkligt om vi i Sverige, som är ett klimatföredöme för många länder, inte också ska gå in på den vägen för att minska flygets utsläpp.

Anf. 163 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Det är klart att pengar gör nytta. Annars hade de inte fått några pengar över huvud taget. Men enligt utvärderingarna hade många åtgärder vidtagits ändå. Då spelar det inte särskilt stor roll att Stina Bergström kan nämna några åtgärder som vidtagits tack vare Klimppengar och annat. Det där är anekdotisk evidens. Man måste gå på utvärderingarna. Jag kan säkert också räkna upp ett antal saker som hade kunnat få pengar på olika sätt.

Stina Bergström talar om statsstöd, men jag talar om att skapa marknader, om att göra det lönsamt att göra det korrekta valet. Där är den grundläggande skillnaden mellan Centerpartiet och Miljöpartiet. Jag vet att det enda sättet att få det här att fungera på lång sikt är att det ska vara lätt att göra rätt val, inte att staten ska gå in och pröjsa.

Flyget ska bära sina miljökostnader. Där är jag och Stina Bergström helt överens. Men flygskatten läggs bara som en passageraravgift. Det finns inga incitament över huvud taget för att effektivisera flygplan, för att blanda in mer biodrivmedel och så vidare. Skulle man ta alla de pengar som flygskatten kommer att kosta företagen och lägga dem på att i stället köpa biodrivmedel skulle man få dubbel klimatnytta. Man skulle minska

utsläppen med dubbelt så mycket om man låter flyget sköta det på det sättet, i stället för att staten ska dra in pengar.

Det är det som är grejen här. Man vill gärna dra in pengar till Magdalena Anderssons kassakista, för att göra dyra och onödiga reformer. Det är skillnaden. Det är här den gröna skatteväxlingen måste in. Man måste sänka skatten på jobb och företagande. Man måste se till att göra de saker som ger effekt. Biodrivmedel i flyget ger betydligt större effekt. Man får mer klimatnytta för pengarna. Och det är lite svårare. Det är inte lika sexigt.

När Stina Bergström säger att många EU-länder har infört flygskatt glömmar hon att berätta att ganska många av dem också har avskaffat den, eftersom den inte fungerar. Det säger utredaren själv om flygskatten. Det är därför Centerpartiet är emot den.

Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det är glädjande att våra partier i alla fall är lite överens om kritiken mot regeringens politik. Det är också glädjande att Rickard Nordin hänvisar till Konjunkturinstitutets sågning av pengarna till kommuner och landsting. Däremot är det lite tråkigt att Rickard Nordin inte lyssnade mer på Konjunkturinstitutet när det kom till arbetet i Miljömålsberedningen och det som Konjunkturinstitutet sa om sektorsvisa mål i klimatpolitiken och i synnerhet om mål för en fossilfri fordonsflotta.

Vi är också överens om att man ska arbeta globalt för att minska utsläppen av växthusgaser. Vi är säkert också överens om att problemen i världen beror väldigt mycket på att efterfrågan på energi är enorm. Man måste då försöka att hitta sätt för att köpa rätt energi.

IPCC har slagit fast att kärnkraft är en viktig del i det framtida arbetet. Mängder av svenska forskare har också föreslagit att vi i Sverige ska satsa mer på kärnkraft och att vi ska satsa på en forskningsreaktor. Även Lennart Bengtsson, den mest meriterade klimatforskaren i Sverige, har ju föreslagit samma sak, att vi ska satsa på en forskningsreaktor och försöka att exportera den nya tekniken med säkrare, billigare och mer miljövänlig kärnkraft som ger betydligt mindre avfall. Man ska också kunna ta till vara det avfall som annars måste grävas ned.

Min fråga är: Varför vill Centerpartiet inte satsa på en forskningsreaktor för ny, modern kärnkraft?

Anf. 165 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Den som jobbar med entreprenörskap, innovation och forskning och vill exportera energi vet att en av de viktigaste grunderna är en stabil hemmamarknad. Det är ett enormt ekonomiskt åtagande att satsa på en forskningsreaktor i stil med ESS i Lund och andra stora forsknings-satsningar. Titta på vad kostnaderna är för ny kärnkraft i exempelvis Storbritannien! De är mer än dubbelt så höga som för produktion av landbase-rad vind, numera havsbaserad vind och solenergi. Det finns helt enkelt ingen ekonomisk lönsamhet i detta, framför allt inte i Sverige.

Att vi ska satsa på forskning och en teknik – som vi någon gång tänker exportera – som vi själva inte kommer att ha nytta av tror jag helt enkelt är en dålig affär. Det är dåligt för Sverige förutom alla säkerhetsaspekter. Vi kan lägga det åt sidan. Det finns många problem med kärnkraften, men den är inte lönsam, framför allt inte i Sverige. Det kan finnas applikationer

och ställen i andra länder där man inte har något alternativ. Men låt då dessa länder utveckla kärnkraften! Låt oss satsa på det som spelar roll i Sverige och som vi också kan utveckla i andra länder!

Det är där som vi ska lägga vårt fokus och våra pengar. Vi ska lägga pengarna på biodrivmedel, biomassa och bioenergi. När det gäller el ska vi lägga pengarna på sådant som vindkraft, där vi har en konkurrensfördel och får ut lönsam el för vår basindustri. Det sista som industrin vill ha är ju dyr kärnkraft som gör att den låser sina energipriser i 60–80 år framöver samtidigt som teknikutvecklingen gör att marginalpriserna går nedåt.

Det finns en anledning till att man inte ville satsa på den reaktor som man funderade på att bygga. Det finns ingen som vill bygga en reaktor i Sverige i dag. Att då forska fram en ny reaktor känns otroligt avlägset.

Anf. 166 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra att Rickard Nordin anser sig veta mycket mer än vad alla forskare och experter på området vet och vad IPCC tycker att man ska satsa på i den globala klimatpolitiken. Att man inte försöker sig på att bygga ny kärnkraft i dag är ju inte så konstigt. Det finns ett miljöparti i den rödgröna regeringen som absolut inte vill bygga kärnkraft. I den andra, borgerliga, konstellationen finns Centerpartiet, som också är extremt kärnkraftsfientligt. Vilket energibolag som helst förstår ju att det inte finns någon stabilitet. Det är en väldigt osäker marknad där man inte kan lita på spelreglerna.

Vi har enorma möjligheter i Sverige. Vi har teknikkunskaper, kunskaperna och infrastruktur redo för att göra detta. Alliansregeringen var på gång att sätta projektet, trots Centerpartiets åsikter. Nu har det tyvärr lagts på is.

Sol och vind är ju inte alternativet i dag. Man måste ha något att reglera kraften med. Det är därför som kol är så populärt. Det är billigt att bygga kolkraftverk, det är billigt att köpa in och det är enkelt att sätta igång och stänga av produktionen när det behövs. Det är därför som kärnkraft är ett så mycket bättre alternativ.

Vi har ett kärnkraftsfientligt parti i den ena konstellationen och ett kärnkraftsfientligt parti i den andra konstellationen. Detta är någonting som måste ändras i svensk politik, om vi ska kunna klara vår konkurrenskraft framöver.

Anf. 167 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! När det gäller långsiktig stabilitet i energipolitiken är det få länder som har haft så stabila spelregler som Sverige. Det gjordes en energiöverenskommelse inom Alliansen 2009. Den bekräftades av tre allianspartier och regeringen 2016.

Det är tillåtet – även politiskt – att bygga nya kärnkraftsreaktorer om man så vill. Det är få länder som har så stor politisk stabilitet på energi-marknaden som Sverige, det vittnar också investeringarna om. De säger att de vet vad som gäller och vad det är som komma skall. Det är därför som det behövs lägre marginaler för investeringar i Sverige jämfört med många andra länder. Om man ska bygga kärnkraft vet man också att det är på marknadsmässiga villkor. Då är det ingen som är intresserad. Det har aldrig någonsin byggts ett kärnkraftverk på helt marknadsmässiga grunder någonstans i världen, inte heller i Sverige.

Det som Martin Kinnunen glömmer bort när han pratar om reglerkraft är att vi i Sverige inte använder kärnkraft för att reglera sol och vind. Kärnkraften jobbar inte så, utan den ligger som en typ av bas längst ned.

Det som Martin Kinnunen framför allt glömmer är den fantastiska resurs som vi har i Sverige, H₂O. Det är vår vattenkraft som kanske är ett av de mest hotade kraftslagen för tillfället med tanke på hur länsstyrelser har gått fram när det gäller småskalig vattenkraft. Det är därför som det är otroligt viktigt för Centerpartiet att värna vattenkraften, både den storskaliga och den småskaliga. Den är så viktig för det svenska kraftsystemet. Det är vattenkraften som vi har reglerkraft till. Den gör att man kan parera på olika sätt. Den gör också att vi kan hjälpa andra länder att parera och att vi tillsammans med framför allt Norge kan exportera el. Det är otroligt viktigt.

Poängen är att det är tillåtet att bygga kärnkraft. Mattias Karlsson kan dra ihop sina finansärer och göra det om han vill. Det är okej att bygga en forskningsreaktor också, men gör det inte med statliga medel! Det är en dålig affär. Uppenbarligen vill inte företagen ha en forskningsreaktor, för då hade de redan byggt en sådan.

Anf. 168 JENS HOLM (V):

Fru talman! Klimatfrågan är vår tids överlevnadsfråga. Vi i Sverige har ett särskilt viktigt ansvar i den frågan. Vi vet att om alla levde som vi svenskar gör skulle vi behöva minst ytterligare tre jordklot, och det har vi inte.

Effekterna av klimatförändringen märks redan tydligt i den södra delen av jordens halvklot. Det har varit kraftiga översvämningar i Bangladesh, extrem hetta i Afrika söder om Sahara och miljontals flyktingar har producerats i Mellanöstern. Detta är i grunden också en konsekvens av klimatförändringen och de spänningar, konflikter och krig som den medför.

Det som vi i dag debatterar och ska fatta beslut om gör vi för de fattiga människorna i syd som här och nu drabbas av klimatförändringar. Vi gör det också för våra barn, för kommande generationer som ska ärva det samhälle som vi har byggt upp.

Våra barn och ungdomar är synnerligen engagerade i klimatfrågan. I opinionsundersökning efter opinionsundersökning kan vi se att klimatfrågan är den fråga som mest engagerar dagens unga. Klimatfrågan håller våra barn och unga vakna om nätterna. De är oroliga och har en klump i magen. För deras skull måste vi ta ansvar och göra mera.

I tider då vi vuxna politiker talar allt mindre om klimatfrågan vet vi att svenska folket är rejält oroat över klimatförändringen. Vi såg det senast i SOM-undersökningen från Göteborgs universitet. I den var klimatfrågan i topp bland de frågor som oroar svenska folket. Den rankas högre än militära anfall, epidemier, brottslighet, hotet från Ryssland eller något annat.

I dag ska vi fatta beslut om en ny och unik klimatlag för Sverige och ett klimatpolitiskt ramverk, och detta är viktigt. Beslutet har stort stöd hos svenska folket och inom våra partier. Det handlar som tidigare har nämnts om att vi ska sätta upp ett långsiktigt mål om ett nära-noll-utsläpp till senast 2045. Vi i Vänsterpartiet ville att detta skulle nås tidigare, men vi tycker att det blev en rimlig kompromiss. Det finns en poäng med att åtminstone sju av Sveriges riksdags åtta partier står bakom det här.

Sverige får nu sin första klimatlag i vilken det förs in ett system av obligatoriska årliga klimatredovisningar och att en långsiktig klimathandlingsplan måste antas i början av varje ny mandatperiod.

Från och med nästa år får vi ett oberoende klimatpolitiskt råd som ska se till att alla politikområden verkar för att klimatmålen uppnås. Det går inte längre att göra som förut då miljö- och klimatpolitikerna fattade bra beslut och politikerna från exempelvis finans-, bostads- eller transportområdet sedan kunde fatta beslut som gick helt stick i stäv med detta. Nu måste man i stället inom alla politikområden ta klimatansvar och dra åt samma håll.

Allt detta är bra, och vi i Vänsterpartiet står bakom det. Vi tycker där emot att vissa förslag i betänkandet och i regeringens proposition inte når ända fram. Det gäller till exempel sektorsmålet för transportsektorn. Jag beklagar att ni som kommer att rösta för just denna del inte föreslår ett mer ambitiöst mål än att utsläppen ska minska med 70 procent till 2030.

Detta innebär faktiskt en sänkning av ambitionsnivån om vi ser till vad vi tidigare har haft att sträva efter, nämligen förslaget om minskningar om 80 procent som kom från utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta. Utredningen konstaterade också att man kan minska utsläppen med 90 procent till 2030. Hela den tekniska potentialen finns tillgänglig.

Jag tycker därför att målet för transportsektorn är en missad möjlighet i detta sammanhang, och Vänsterpartiet tar upp det i reservation nr 3. Vi vill ha en ambitiösare målsättning.

Vänsterpartiet beklagar också att inget separat mål föreslås för de konsumtionsrelaterade utsläppen. Vi i Sverige brukar vara stolta över att vi har varit bra på att minska utsläppen hos oss under de senaste decennierna. Men vad är det värt då utsläppen i andra länder som en direkt följd av vår konsumtion växer lavinartat?

Det här handlar om utsläppen från vår konsumtion, och regeringen föreslår i propositionen dessvärre inget separat mål. Det kan gälla alla prylar som vi konsumerar och som är tillverkade i andra länder. Det kan även gälla utsläppen från utrikesflyget eller vår ökande konsumtion av kött. Var och en av sektorerna utrikesflyg och kött står för nästan lika stor klimatpåverkan som Sveriges 4,5 miljoner personbilar. I dag syns dessa utsläpp inte. Konkreta styrmedel saknas, och vi har framför allt inga konkreta målsättningar för att minska de här utsläppen.

Vi behöver ett separat mål för de konsumtionsrelaterade utsläppen. Jag läste i Svenska Dagbladet om ett brett upprop från Organisationssverige. Alltifrån miljörörelsen till Lantbrukarnas Riksförbund och ett antal biståndsorganisationer vill ha detta. Att vi ska ha ett separat mål för konsumtionsrelaterade utsläpp har även föreslagits av expertmyndigheten på området, Naturvårdsverket, liksom av regeringens arbetsgrupp för en grön omställning.

Jag tror tyvärr att när man inte har något mål för en så stor sektor som de konsumtionsrelaterade utsläppen utgör blir det ungefär som för en orienterare utan karta. Man springer och springer men hittar aldrig riktigt fram. Vi kommer tyvärr att fortsätta famla i mörkret om vi inte sätter upp konkreta mål för hur och när dessa utsläpp ska minska.

Fru talman! Jag vill passa på att berätta att det faktiskt fanns en samsyn om dessa båda områden. När vi i Miljömålsberedningen förhandlade fanns

det ett ambitiösare mål för transportsektorn och ett kompletterande mål för konsumtionsutsläppen. Alla sju partier var överens om detta ända fram till slutet. Då valde dock ett parti att ställa sig utanför: Moderaterna. Därför blev det inget skarpare mål för transportsektorn, och det blev inget kompletterande mål för konsumtionen.

Johan Hultberg menar att Vänsterpartiets reservationer på området, nr 3 och nr 4, är ett försök att profilera den egna politiken. Jag menar däremot att vi tar ansvar för klimatet. Nu blev det dock som det blev. Det parti som ville minst, Moderaterna, fick sätta ambitionsnivån. Detta är djupt beklagligt.

Jag vill vända mig till Isabella Lövin och understryka att Miljömålsberedningen konstaterade att det står varje regering fritt att lägga fram förslag på området. Regeringen kan när den så vill lägga fram ett kompletterande förslag om de konsumtionsrelaterade utsläppen. Jag hoppas verkligen att regeringen kommer att göra det.

Klimatfrågan sätter fingret på något annat inom politiken, nämligen *hur* vi bedriver politik. Klimatfrågan mer än något annat sätter fokus på att detta är något vi måste lösa tillsammans. Alltför länge har ansvaret för att lösa dessa stora frågor rullats över till marknaden och enskilda konsumenter. Jag tror dock inte att det finns någon marknadens osynliga hand som kommer att rädda klimatet.

Som enskilda konsumenter är vi ganska ensamma när vi står i butiken och ska försöka rädda planeten. Vi behöver därför fler gemensamma lösningar för att rädda klimatet. Vi behöver göra detta tillsammans. Alla politikområden måste ta ansvar för att ställa om Sverige till ett socialt och ekologiskt samhälle. Exempelvis behöver vi investera massivt i sådant som ställer om i kollektivtrafiken, i järnvägen och i hållbart bostadsbyggande. Vi behöver ställa om till 100 procent förnybar energi, hållbar mat, klimatanpassning och så vidare.

Jag lyfter upp investeringarna för de är viktiga. Jämfört med tiden efter andra världskriget investerar vi i Sverige mycket mindre i dag än då. Vi investerar också i stor utsträckning i sådant som leder till ökade utsläpp. Hur kan vi exempelvis tillåta att vi investerar långt mer i byggandet av nya vägar än i järnväg?

Jag hoppas att vi med det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen sätter fokus på sådana saker så att investeringspolitiken drar åt rätt håll. Jag hoppas också att vi helt och hållet får en ekonomisk politik som ställer om Sverige i mycket större utsträckning.

Skatter på sådant som smutsar ned är bra, särskilt när intäkterna går till det som ställer om. Det som smutsar ned vår miljö ska förbjudas eller åtminstone straffas med skatter och avgifter. Miljöskadliga subventioner måste tas bort. Höginkomsttagarnas livsstil med flygresor, stadsjeepar, shoppingweekender i London eller New York måste problematiseras och begränsas.

Rättvisa och en effektiv klimatpolitik går hand i hand. I grunden handlar det också om att vi borde tala om ett mål som vi enligt mig talar alldeles för lite om: generationsmålet. Det handlar om att lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att skapa nya problem utanför Sveriges gränser. Där har vi fortfarande en hel del kvar att göra.

Fru talman! Jag står bakom Vänsterpartiets alla reservationer men vill avslutningsvis särskilt yrka bifall till reservation nr 4.

Anf. 169 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik på Jens Holm, men när han sprider direkta lögner känner jag mig ändå nödgad att göra det.

Miljömålsberedningen präglades av en konstruktiv diskussion och ett klimat där det var ett givande och tagande och där vi verkligen ansträngde oss för att försöka lyssna på varandras argument och ingångsvärden och hitta landningszoner. Vissa partier argumenterade med själ och hjärta för att vi skulle ha sektorsmål för det mesta. Andra partier, inklusive mitt, var mer kritiska. Vi landade till slut i en kompromiss om ett väldigt ambitiöst mål för transportsektorn. Det är inte det mål som FFF-utredningen resonerade kring, utan ett bredare mål. Det handlar om inrikestransporterna totalt sett, som också inkluderar till exempel den inrikes sjöfarten. Det som Jens Holm gör är lite grann att jämföra äpplen och päron.

Moderaterna kommer aldrig att medverka till målsättningar som vi inte har möjlighet att föra en bra politik för att nå. Vi har väldigt begränsad rådighet när det gäller att nå minskade utsläpp på grund av vår konsumtion. Då är det snarare så att vi måste skapa tryck på till exempel Kina att skärpa sin klimatpolitik och införa tuffare miljöregleringar för att göra produktionen bättre.

Jag tror inte på klimattullar. Jag tror inte på att förbjuda människor att köpa vissa produkter. Jag tror däremot på marknaden. Jens Holm talar om att marknaden inte kommer att lösa detta. Jag tycker ändå att det är intressant att se att Indien nu har beslutat sig för att inte investera i nya kolkraftverk motsvarande alla de kolkraftutsläpp som Storbritannien har. Orsaken är att priset på solenergi har fallit så mycket. Vi behöver mer tilltro till marknaden, Jens Holm, och i många fall mindre regleringar.

Anf. 170 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte heller tänkt ta upp våra interna diskussioner i Miljömålsberedningen, men det var Johan Hultberg som i sitt anförande öppnade Pandoras ask genom att prata om att Vänsterpartiet väljer att skriva reservationer för att profilera sin egen politik. Det tyckte jag var en ganska inkorrekt beskrivning av verkligheten vad gäller hur förhandlingarna försiggick i Miljömålsberedningen, där vi faktiskt hade en bred samsyn om vikten av att ha ett ambitiösare mål för transportsektorn och att vi också skulle hantera de konsumtionsrelaterade utsläppen. Som jag minns det hela var även Johan Hultberg med under de diskussionerna ända fram till slutet. Sedan blev det som det blev.

Jag tycker inte att det direkt är att jämföra äpplen och päron att prata om utsläppen från vägtransporter plus inrikes sjöfart, eftersom inrikes sjöfart står för en så otroligt marginell del av de totala utsläppen från transportsektorn, om vi ska vara helt ärliga, Johan Hultberg. Tidigare hade vi en bred samsyn om att minska utsläppen från vägtransportsektorn med minst 80 procent till 2030. Det som föreslås i det här betänkandet är minus 70 för transportsektorn, varav inrikes sjöfart är den nya komponenten. Jag skulle gissa på att det är max 2 procent av det totala.

När det läggs fram nya förslag efter att det har kommit nya utredningar och då vi ser hur allvarligt ställt det är med klimatet vill jag att vi ska ta klimatpolitiken framåt, inte bakåt. Det är därför det har varit så viktigt för Vänsterpartiet att stå upp för ansvarstagandet i klimatpolitiken.

Anf. 171 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att Vänsterpartiet riktigt står upp och tar ansvar i klimatpolitiken när de väljer att försöka sjunga med änglarna och säga att de vill lite mer än alla andra och därför reserverar sig. Självklart fick alla partier ge och ta i Miljömålsberedningen. Det fanns nog skäl för samtliga partier att lämna en, två eller tre reservationer. Jag tror att alla partier hittar detaljer i förslaget som de inte är så glada över. Jag tror att alla partier har delar som de önskar skulle ha funnits med i förslaget men som inte gör det. Men samtliga övriga partier i Miljömålsberedningen tyckte att enigheten och helheten var viktigare än de partitaktiska övervägandena. Vänsterpartiet gjorde uppenbarligen en annan bedömning, vilket jag beklagar.

Fru talman! Det övergripande målet handlar om att minska Sveriges utsläpp. Det är det viktiga. Vi har ett ambitiöst sådant mål för 2045 med ett konkret etappmål på vägen dit. Vad gäller om utsläppsminskningen sedan primärt ska ske i transportsektorn, i jordbrukssektorn eller i den handlande sektorn tycker jag som moderat att det är viktigt att det finns en viss flexibilitet.

Samtidigt ser vi moderater väldigt tydligt att transportsektorn är den utmaning som är störst utifrån ett strikt nationellt klimatperspektiv. Den står för en tredjedel av de svenska utsläppen, och det är där vi har de stora utsläpp som ligger utanför den handlande sektorn. Då tyckte vi att det var rimligt och viktigt att ge branschen långsiktiga och tydliga besked om inriktningen. Därför ställde vi oss bakom ett särskilt sektorsmål.

Vi måste komma ihåg, Jens Holm, att det tidigare fanns en utredning som definierade vad man skulle kunna anse vara fossiloberoende. Nu har vi ett skarpt mål. Det är en väldigt stor skillnad.

Anf. 172 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Att det här har varit en process där vi partier har givit och tagit är helt uppenbart. Som jag sa i mitt huvudanförande ville vi i Vänsterpartiet ha ett ambitiösare mål om nollutsläpp. Vi ville ha nollutsläpp till 2040. Vi ville dessutom att det skulle vara utan så kallade flexibla mekanismer. Nu blev det 2045, dessutom med möjlighet till vissa sådana mekanismer. Det är nog första gången vi går med på ett sådant mål, så det tycker jag verkligen var att sträcka sig väldigt långt.

Fru talman! Det som jag ändå tycker är viktigt att understryka i det här sammanhanget är att vi nu har ett brett förslag om ett långsiktigt mål om nollutsläpp i Sverige som jag hoppas kommer att röstas igenom senare i dag. Vi kommer att få Sveriges första klimatlag. Vi kommer att tillsätta ett klimatpolitiskt råd som ska verka för att alla politikområden ska verka för att uppnå klimatmålen. Det är inte illa. Sedan finns det en del saker som vi tycker lite olika om, och dem ska vi fortsätta att diskutera. Det ser jag fram emot.

Anf. 173 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Jag kan börja med att instämma i allas tack, eftersom jag ingick i Miljömålsberedningen. Jag tänker dock avstå från att räkna upp namn. Det är ju lätt hänt att man glömmer någon.

Jag har en liten kommentar till den diskussion som fördes alldeles nyss. Miljömålsberedningen var väldigt konstruktiv. I vissa lägen hade vi vissa

slutsatser, men till slut var det som sagt landningen i en gemensam syn som blev det viktiga. Jag har inga ytterligare kommentarer till det.

Fru talman! Jag skulle vilja yrka bifall till två delar av det så kallade klimatpolitiska ramverk som finns med i den här propositionen. Det handlar om de ambitiösa målen och om en ny så kallad klimatlag. Jag yrkar också bifall till reservation nr 25, som handlar om långsiktiga styrmedel för biobränslen. Jag står naturligtvis även bakom de andra reservationer där Liberalerna är med, liksom självklart de delar av betänkandet som vi inte har några invändningar mot.

Det klimatpolitiska ramverket är en svensk företeelse, men man blir väldigt lätt global i tanken när man talar om klimatet. För ungefär en månad sedan hade vi en särskild debatt om klimatet. Den stora utgångspunkten kände jag var de förändringar som skett i Arktis, inte minst de extremt höga temperaturer som uppmätts under vintern på vissa ställen i Arktis. De var historiskt höga och gick inte på något sätt att jämföra med vad som hänt tidigare. Det handlade alltså inte om väder utan om verkliga förändringar.

Om jag får fortsätta vara lite personlig kan jag säga att jag sedan dess haft förmånen att både få vara på Grönland med den parlamentariska kommittén för den arktiska regionen och vara med i den svenska delegationen på havskonferensen i New York. Ju mer man tränger in i detta, desto tydligare ser man att allting hänger ihop. Klimatförändringarna får i förlängningen konsekvenser på de flesta områden på ett eller annat sätt.

Det som gjorde mest intryck på Grönland var när vi närmade oss inlandsisen och möttes av den sand- och grusvall som inlandsisen hade tryckt framför sig. Vi kunde då upptäcka att isen inte befann sig bakom den vallen utan kanske en kilometer därifrån. Det var inte på grund av någon sommarsmältning. Den hade inte ens startat. Det här är alltså otroligt påtagligt.

Om jag kopplar havskonferensen till Arktis är det en intressant iakttagelse att det egentligen talades väldigt lite om Arktis. Det fanns ett svenskt initierat seminarium om Arktis. Mitt starka intryck är konstaterandet att det som händer i Arktis inte stannar i Arktis.

Det har nämnts tidigare under debatten att det vatten som smälter på Grönland inte stannar kring Grönland utan hamnar på södra halvklotet i Bangladesh, Thailand och på andra ställen. Det beror på gravitation. Om Grönland blir av med sin is blir det en kraftig landhöjning, så det kommer aldrig att drabbas lokalt.

Ytterligare en väldigt central koppling till havet är försurning av havet. Havet har varit vår stora buffert och kanske räddning så här långt. Vi talar om höjda koldioxidhalter i atmosfären. Den andra sidan av myntet förutom temperaturhöjningen är den kraftiga försurningen av våra världshav.

Det nämndes en siffra. Man kan inte konstatera så sura hav på jag tror det var 25 miljoner år. Jag tror inte att man egentligen kan överblicka längre tillbaka i tiden. Jag skulle vilja påstå att det aldrig har varit så surt.

Fru talman! Detta kan man tala mycket om. Motiven för att man ska diskutera frågan är helt klara. Om vi fokuserar på dagens ämne, ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige, kan jag instämma i mycket av det Johan Hultberg beskrev om arbetet med det i Miljömålsberedningen.

Ett klimatpolitiskt ramverk har egentligen inget egenvärde. Värdet är att det kommer att vara ett viktigt verktyg för att uppfylla Sveriges del i Parisavtalet. Den nya precisering som nu görs vad gäller begränsad klimatpåverkan verkar vara nästan det enda som vi alla är överens om är relevant. Det handlar om att begränsa temperaturhöjningen till långt under två grader och att ansträngningar ska göras för att vi ska komma under en och en halv grad.

Från Liberalernas sida vill jag vara väldigt tydligt med att det som jag ser som styrkan i ramverket är helheten. Det blir väldigt lätt att man framhåller klimatlagar, mål och sådant. Vi har både mål och ett system för att följa upp. Vi kommer så småningom att få ett klimatpolitiskt råd som också har sina värden, och jag återkommer till det senare.

Det stora värdet av den enighet som Miljömålsberedningen lyckades få till är att vi skapar långsiktighet och förutsägbarhet över tid. Det är precis som har sagts här tidigare. Det som egentligen skapar förutsättningarna för ekonomisk tillväxt är att man vet vad som gäller. Vi kan diskutera marknaden. Men marknaden mår väldigt bra av förutsägbarhet. Det är då de nya affärsidéerna kommer till stånd.

Fru talman! Den centrala delen av det klimatpolitiska ramverket anser vi från Liberalernas sida är de väldigt ambitiösa målen: Netto-noll-utsläpp 2045 och tydliga etappmål. Det finns ett etappmål på 70 procents utsläppsminskning för inrikes transporter fram till 2030 jämfört med 2010. Nu har vi diskuterat flyg mycket i dag. När vi satte det målet konstaterade vi att flyget tillhör handelssystemet för utsläpp, så det finns inte med i detta.

Om målen finns det reservationer från SD och V som drar åt minst sagt olika håll. Jag tycker att det känns som att Sverigedemokraterna inte tar det riktigt på allvar. De har en verklighetsbeskrivning. Men man måste analysera och se vad som blir konsekvenserna av det.

Vi kan alltid diskutera om det är partipolitisk taktik. Vi i Liberalerna räknar baklänges och ser hur ambitiösa mål vi måste ha för att komma framåt medan Vänsterpartiet har en tendens att alltid ligga något högre. Då har jag uttryckt mig neutralt och fint.

Fru talman! Det sistnämnda målet för inrikes transporter kommer verkligen att vara den stora utmaningen den närmaste tiden. De står för 30 procent av utsläppen. Det är naturligtvis där vi kan göra de stora och kanske snabba klippen på ett sätt.

Ett sådant ambitiöst och tydligt mål är en tydlig signal till alla inblandade att det krävs teknikskiften. Det kommer inte att gå av sig självt, utan det krävs verkliga teknikskiften. Det handlar om elektrifiering av personbilsflottan och överflyttning av gods till järnväg och sjöfart.

Vi kommer i morgon att diskutera sjöfartsfrågor här i kammaren. Den debatten kommer att präglas av frågan om sjöfartens konkurrenskraft och att man får ett regelverk för den inre sjöfarten som är utformat så att man verkligen kan utnyttja potentialen. Precis som nämndes här tidigare i dag är den inre sjöfartens utsläpp väldigt små. Men det är inte speciellt bra att de är så små, eftersom den kunde utnyttjas mycket bättre.

Vidare gäller det utvecklingen av biobränslena. Vi har från Liberalernas sida konstaterat att även med överflyttning till järnväg och sjöfart kommer vi att ha tung trafik kvar. Biobränslena måste vikas åt denna och prioriteras. Även flyget har diskuterats här. Vi ser från vår sida att en reduktionsplikt för flygbränslen är en klart framkomlig väg.

Det finns ett tillkännagivande som vi klart står bakom. De ekonomiska styrmedel som införs måste analyseras noga så att de är kostnadseffektiva och inte riskerar tillväxt och konkurrenskraft utan egentligen blir en tillgång för oss, föder nya affärsidéer och så vidare.

Fru talman! Om man ser från Liberalernas horisont prioriterar vi miljö- och klimatpolitiken utifrån just kostnadseffektiva ekonomiska styrmedel och den grundläggande principen att förorenaren ska betala. I de budgetförslag vi har lagt fram de senaste åren finns en rad tydliga ekonomiska styrmedel som just utgår från detta.

Om vi nu talar om vem som gör slut på mest budgetmedel har vi jobbat mycket mer med skattetabellerna och betydligt mindre med statliga subventioner och stöd. Man kan uttrycka det som att Liberalernas tydliga gröna skatteväxling verkligen ligger i skattetabellerna.

Det finns andra grundförutsättningar som vi även diskuterade i Miljömålsberedningen. Där måste vi jobba internationellt och inom EU. En grundförutsättning för att vi över huvud taget ska komma i närheten av att kunna nå netto-noll-utsläpp 2045 är att EU:s handelssystem för utsläppsrätter fungerar, skärps och ses över så att målen för utsläppen i den delen kan uppfyllas med utgångspunkt från Parisavtalet.

Där är det väldigt viktigt vilken politik vi för. Det måste ske verkliga utsläppsminskningar och inte en omfördelning av koldioxidutsläppen globalt, något som vi brukar kalla koldioxidläckage.

Fru talman! Jag ska avrunda mitt anförande. De andra delarna av ramverket handlar om en ny klimatlag. Det har beskrivits här, så det behöver jag inte göra ytterligare. Jag ser det som ett komplement till målen. Regeringen får ett verktyg. Det är tydligt när det ska följas upp och göras handlingsplaner. Det blir en formalisering av regeringens arbete. Det kan ha stort värde. När det gäller det klimatpolitiska rådet är det viktigt och centralt att det är tvärvetenskapligt oberoende.

Jag vill avslutningsvis säga att detta med att Sverige går före har diskuterats. Sverige ska gå före och visa vägen. Det kommer till syvende och sist genom forskning och teknikutveckling att ge oss fördelar även i form av ekonomisk tillväxt. Jag ser med tillförsikt fram mot det. Det klimatpolitiska ramverket kommer i förlängningen att vara en tillgång för Sverige. (Applåder)

Anf. 174 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Vi har hört mycket om hur gemytligt och kamratligt det verkar ha varit i Miljömålsberedningen. Det är nästan så att man blir lite ledsen i ögat av att inte ha fått någon egen inbjudan. För sakens skull vill jag påpeka att anledningen till att Sverigedemokraterna inte var en del av Miljömålsberedningen var att vi faktiskt inte blev inbjudna till den.

Fru talman! Jag tänkte fråga Lars Tysklind lite om Isabella Lövin's proposition om klimatlagen som ju Liberalerna har ställt sig bakom.

Lagrådet sågade det här förslaget vid fotknölnarna och menade att det var onödigt och verkningslöst. Lagstiftningen behövs inte, menar man, och det saknas i propositionen argument för att lagstiftningen stärker det framtida arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser.

Min fråga till Lars Tysklind är helt enkelt: Varför har Liberalerna ställt sig bakom det här förslaget som Lagrådet har sågat vid fotknölna? Varför har Lagrådet med alla sina juridiska experter fel i sin juridiska analys?

Anf. 175 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Det är fint att Martin Kinnunen gärna skulle ha velat vara med. Vi hade hårda förhandlingar, men i grunden fanns det stor respekt för varandras synpunkter, och det var väl därför vi lyckades landa på det sätt vi gjorde.

När det gäller klimatlagen diskuterade vi även i Miljömålsberedningen vad den har för juridiskt värde och vad det finns för sanktioner. Vi konstaterade att man inte kan sätta en regering som inte driver detta i fängelse, utan det är en lag som är normgivande, och det finns en moral i att man kommer överens om det här. Man skulle lika väl ha kunnat skriva det i en överenskommelse, men nu är det skrivet som en lag.

Vi kanske värderade det lite olika, men vi tycker från Liberalernas sida att värdet är att vi får en tydlig beskrivning av hur regeringen ska jobba och vilka tidsintervall som ska gälla. Det handlar om att riksdagen ska involveras årligen i budgetpropositionen. Vi hade en diskussion om det, och nu blir det som en del av det ordinarie budgetarbetet. Det kan ju ha ett värde. Varje mandatperiod ska man också ha en handlingsplan framåt där det finns beskrivet vilka saker man ska utvärdera och gå tillbaka till och sedan visa kliven framåt för att nå målen.

Man har säkert goda argument för att säga förslaget vid fotknölna, men den här lagen har ett annat syfte, och det ligger mycket politik och mycket normgivande i detta.

Anf. 176 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Lars Tysklind! Jag tänkte tala lite om en annan del i den här propositionen från Isabella Lövin. Man har etappmål 2030 och 2040, och där talas det om kompletterande åtgärder. Det är något som Alliansen ofta talar om, och jag tycker att det är positivt att det i svensk politik finns en röst som lyfter fram det globala perspektivet, alltså att det faktiskt handlar om att rädda världen. Vi räddar ju inte Sverige, utan det spelar ingen roll var växthusgaserna släpps ut eftersom de blandas upp i atmosfären. Det spelar helt enkelt ingen roll om utsläppen kommer häriifrån eller någon annanstans ifrån.

Man kan diskutera åtgärder på andra ställen, men som princip är kompletterande åtgärder bra eftersom man på det sättet kan minska utsläppen till lägsta möjliga kostnad eftersom minskningarna gör lika stor nytta oavsett var i världen man gör dem.

I det här lagförslaget framgår det tydligt att de kompletterande åtgärderna visserligen ska tillåtas, men de ska ju begränsas. Varför tycker Liberalerna att det är ett bra förslag att vi ska begränsa de kompletterande åtgärderna? Är det finare att vidta åtgärder i Sverige som kostar jättemycket pengar än att vidta åtgärder någon annanstans som kostar mindre pengar? Finns det något egentligt värde i att betala mer för att minska utsläpp på ett ställe än att minska dem någon annanstans? Det känns lite bakvänt om det nu är Parisavtalets mål att minska utsläpp globalt som vi ska jobba mot. Varför ska vi då göra skillnad på var någonstans utsläppen minskar?

Anf. 177 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Om vi tar det globala perspektivet och talar om tiden fram till 2050 kan man alltid diskutera vägen dit och var man ska börja och så vidare. Vi har netto-noll-utsläpp som mål till 2045 i Sverige. Man kan ha som argument att Sverige inte ensamt kan jobba med detta, men vi måste utgå från att alla andra länder också jobbar med detta. Det är på grund av det som flexibiliteten sjunker ju närmare målet man kommer. Till syvende och sist måste alla länder ha kommit fram till något slags netto-noll-utsläpp-tänk. Annars kommer inte Parisavtalets målsättningar att kunna uppfyllas.

År 2030 är målet 63 procents minskning, och då är det 8 procents flexibilitet. År 2040 är det 75 procents minskning, och då är det 2 procents flexibilitet. Men när vi når 2045 är målet netto-noll-utsläpp, och då pratar vi om Sverige. I målet om netto-noll-utsläpp har vi 85 procents utsläppsminskning, och då är det 15 procent kvar som vi ändå måste kompensera på något sätt. Då handlar det kanske om CCS eller bio-CCS, alltså att man fångar upp koldioxiden och förvarar den i berggrunden. Det kan också handla om kompletterande åtgärder som att man får jobba med jordbruket och även internationellt. Jag har nämnt många gånger att vi också har skogen som en sådan faktor i Sverige.

Vi kommer aldrig att nå fram till nollutsläpp, utan även 2045 måste vi ha kompletterande åtgärder.

Anf. 178 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Betänkandet innehåller en hel del yrkanden och reservationer också från Kristdemokraterna som jag självfallet står bakom, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 8 om att Sverige ska vara ett föredöme i klimatpolitiken och till Alliansens reservation 27 om biodrivmedel.

Fru talman! Jag vill inleda mitt anförande med att tacka för det goda arbete som har gjorts i Miljömålsberedningen som har tagit fram själva underlaget till det klimatpolitiska ramverket. Det är glädjande att det finns en bred parlamentarisk enighet i Sveriges riksdag kring klimatfrågans allvar och kring åtgärder för att möta detta hot.

Inte minst nu, när det internationella arbetet för att bromsa klimatförändringarna ifrågasätts av USA:s president, är det särskilt viktigt att vi kan peka på bred politisk uppslutning kring den svenska politiken. Det är av stor betydelse att Sverige nu är aktivt i att förhindra att fler länder går åt fel håll.

Kristdemokraterna har alltid haft hållbarhetsfrågorna nära hjärtat. I vår ideologi utgör just förvaltarskapstanken eller förvaltarskapsprincipen en grundbult som säger att vi inte ska förbruka eller förstöra våra resurser utan förvalta dem. Därmed är det inte acceptabelt att överkonsumera för att lämna över en miljöskuld till kommande generationer.

Fru talman! Det fanns en tid då man diskuterade om det över huvud taget gick att observera de klimatförändringar som förutspåddes till följd av förbränning av fossila bränslen. I dag råder ingen tvekan om att vi nu ser dessa förändringar.

Ett exempel är hur kalvningarna från glaciären vid det grönländska samhället Ilulissat ökat så kraftigt de senaste tio åren att isbergen blockerar infarten till hamnen och försvårar för invånarna i Grönlands tredje största

tätort att få tillgång till förnödenheter. Glaciären släpper tydligen varje dag ifrån sig is till havet i en volym motsvarande den mängd vatten som New York City använder på ett helt år. Detta sker alltså varje dag på Grönland.

Samtidigt uppvisar isbjörnarna allt tydligare tecken på svält under sommarhalvåret, då istäcket är som minst. Isbjörnarna jagar sin föda på ett allt mindre istäcke runt Svalbard. Isen är en förutsättning för isbjörnens jakt, och den smälter nu i snabb takt.

Enligt World Economic Forums riskrapport för 2017 är fyra av de fem globala risker som toppar listan kopplade till klimatfrågan. Dessa risker påverkar vår ekonomiska tillväxt och välfärdens stabilitet. Klimatfrågan är en rättvisefråga som är starkt kopplad till världens ekonomiska och politiska situation.

Herr talman! Klimatutmaningen är i högsta grad global. Därför är det viktigt att hålla fast vid Parisavtalet och samtidigt bygga vidare på det. De åtaganden som världens länder lämnat in innan Parisavtalet slöts är långt ifrån tillräckliga för att nå tvågradersmålet, än mindre de 1,5 grader som helst ska uppnås. I de kommande förhandlingarna gäller det därför att sätta press på länder att uppdatera sina planer för att göra dem realistiska och förenliga med det gemensamma målet.

Sverige kan bidra till att skapa optimism och vara ett föredöme genom att visa att det går att kombinera låga utsläpp med god ekonomisk utveckling. Det finns inte någon motsättning mellan minskade klimatutsläpp och ekonomisk tillväxt, tvärtom. Vi hörde tidigare om detta med grön skatteväxling, som är oerhört intressant och som vi kristdemokrater har drivit på för väldigt länge.

Vi har ett moraliskt ansvar att hjälpa och stötta de fattiga länderna på deras väg mot en hållbar utveckling. Det är positivt att regeringen fortsätter att bygga på stödet, som alliansregeringen initierade, för den gröna klimatfonden. Den startades för att hjälpa utvecklingsländer att utvecklas på ett hållbart sätt. Det krävs att de rikare länderna prioriterar att sätta in medel till fonden för att utvecklingsländer ska kunna bidra till de gemensamt överenskomna klimatmålen.

Herr talman! Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Det europeiska beroendet av rysk gas bidrar både till utsläpp av koldioxid och till instabilitet.

Det är viktigt att Sverige fortsätter att driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt. Eftersom klimatförändringarna är ett globalt problem får utformningen av EU:s utsläppshandelssystem inte medföra att utsläppen visserligen minskar inom unionen men återuppstår på någon annan plats på planeten.

Herr talman! För Sveriges del utgör transportsektorn den största utmaningen för att bryta fossilberoendet; flera talare har påpekat detta här i dag. Det behövs tydliga och kraftfulla politiska styrmedel som skapar både teknikutveckling och implementering i vår dagliga konsumtion.

Regeringen bör inom EU verka för långsiktiga och teknikneutrala styrmedel, som premierar biodrivmedel med hög klimatnytta, och verka för att öka omställningstakten från fossilt till förnybart i transportsektorn.

Miljömålsberedningens förslag innebär att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent mellan 2010 och 2030. Detta kräver innovation och nytänkande, forskning och utveckling

och inte minst långsiktiga spelregler för fordonsindustrin. Kristdemokraterna, liksom övriga Alliansen, menar att alla råvaror som är lämpliga för produktion av biodrivmedel ska kunna omfattas av nationella styrmedel.

För att ställa om från fossila till biobaserade drivmedel måste regeringen se till att EU accepterar att vi kan fortsätta tillämpa skattebefrielse för biodrivmedel även efter 2018.

Ett viktigt led i arbetet med en fossiloberoende fordonsflotta är införandet av ett så kallat bonus–malus-system. Kristdemokraterna har varit och är pådrivande för ett sådant system, och vi hade gärna sett att det redan varit infört. Systemet bör vara utformat på ett smart och tydligt sätt så att vi som enskilda bilköpare enkelt kan förstå konsekvenserna både för miljön och för plånboken.

Herr talman! Sveriges företagare har en avgörande roll i utvecklingen mot klimatneutralitet. Många företagare har redan insett att deras överlevnad som företag bygger på att ligga i framkant. Vi har företag med högt ställda hållbarhetsmål, där innovation är en drivkraft som också bidrar till ökad lönsamhet. Företagen vet att hållbarhet och miljönsikt bidrar till affärsnyttan. Detta är särskilt intressant att notera.

Ett bra exempel är Hagainitiativet, som är ett nätverk för miljön drivet av just företag. De har kommit överens om att de företag som ingår ska vara fossilfria till år 2030. Lyckas de kommer de att nå nollutsläpp 15 år tidigare än Sverige som helhet.

Teknik finns, kunskap finns, och viljan hos dessa företag finns också. Nu får inte politiken traska patrull utan måste tvärtom tydligt understödja utvecklingen. Vi ser med dagens beslut att det finns sådana ambitioner och sådana planer.

Genom att använda svensktillverkat stål, som till största delen är gjort av återvunnet material, minskar man koldioxidutsläppen med 90 procent. Även med en mycket hög grad av återanvändning finns det globalt sett en stark efterfrågan på järnmalm. Här går det att kapa koldioxidutsläppen rejält genom att i stället för kol gå över till vätgas som reduktionsmedel vid järnframställningen. Här kommer en möjlighet att placera Sverige i framkant när det gäller klimatneutral järnframställning.

Herr talman! Den samsyn som politikerna i olika partier har visat i Miljösmålsberedningens arbete sänder viktiga signaler till företagen och kommunerna. Och det är också en viktig signal till omvärlden. Låt oss gemensamt hjälpas åt att lämna efter oss en planet med plats för både isbjörnar och tillväxtföretag!

(Applåder)

Anf. 179 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Lars-Axel tog upp Grönland, och jag tror att det var Ilulissatglaciären du talade om. Ilulissat är en stad norr om huvudstaden Nuuk på Grönlands västkust. Jag var där själv för tio år sedan, och det är riktigt skrämmande att se den otroligt snabba avsmältning av inlandsisen och världens största glaciär som sker.

Detta kan vi fortsätta att tala om vid ett annat tillfälle. Nu skulle jag vilja tala om något som inte så många har talat om ännu. Det finns nämligen i detta betänkande ett tillkännagivande, ett medskick, från de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna till regeringen.

Det står i betänkandet att klimatpolitiken ska bedrivas så att minskade utsläpp av växthusgaser förenas med tillväxt. Vi i Vänsterpartiet, tillsammans med S och MP, tyckte att detta var en olycklig formulering, så vi står inte bakom medskicket.

Jag undrar vad tillväxt betyder i detta sammanhang, Lars-Axel. Du talar väldigt fint om att vi måste vårda hela skapelsen, kan man kanske få säga till en kristdemokrat. Samtidigt vet vi att vi kan få ökad tillväxt om det blir en stor skogsbrand eller ett stort oljeutsläpp i Östersjön. Det leder till ökad tillväxt, men till priset av att miljön utarmas.

Det låter som att ni med detta tillkännagivande säger att vi bara får minska utsläppen så länge som tillväxten ökar. Hade ni talat om en hållbar ekonomisk utveckling hade jag helt varit med, men nu måste jag fråga Lars-Axel Nordell och Kristdemokraterna: Menar ni att tillväxten ska vara överordnad miljöhänsynen? Vad betyder tillväxt i detta sammanhang?

Anf. 180 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Herr talman! Tack, Jens Holm, för frågan! Ja, vi har det här tillkännagivandet, och vi vill vara tydliga med att vi vill åstadkomma detta.

Vi tycker, som jag sa i mitt anförande, att det i dag egentligen inte finns någon schism mellan dessa delar. Tidigare har det pratats om att man måste välja antingen ekonomisk tillväxt eller en bättre miljö. Men nu – detta ville jag också framföra när jag berättade om vad man gör i till exempel Hagainiciativet – ser man att det finns fördelar och att det inte handlar bara om vad regeringen gör genom att skjuta till olika projektpengar. Det handlar om att hitta ett hållbart system som leder fram till detta. Det ska inte ske på bekostnad av ekonomisk tillväxt, utan det här går att förena. Det är det som i alla fall vi kristdemokrater menar när vi gör detta tillkännagivande tillsammans med övriga i Alliansen.

Anf. 181 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Men låt oss säga att vi får ökad tillväxt och ökad ekonomisk aktivitet på grund av att en oljetanker kapsejsar i Östersjön eller att det blir en stor skogsbrand som driver på ekonomin i viss mening! Tycker verkligen Kristdemokraterna att tillväxt i detta sammanhang, när vi pratar om att minska utsläpp och att rädda planeten, är det lämpliga begreppet att häfta på klimatmålen? Eller menar Kristdemokraterna att tillväxt i detta sammanhang inte ska tolkas som en ekonomisk aktivitet som utarmar miljön? Jag tycker att det vore bra att få det preciserat.

Anf. 182 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Herr talman! Då kan jag lugna Jens Holm med att säga att det inte är det som det handlar om: den aktivitet som uppstår genom att det händer tråkiga saker – olyckor eller fartyg som kapsejsar – som kräver mycket insatser från det offentliga och från staten. Det är inte den typen av tillväxt vi pratar om. Här handlar det om att vi ska få ett välfärdssamhälle med livskvalitet. Vi har under många år haft diskussioner om detta välfärdsbegrepp. För mig handlar det väldigt mycket om livskvalitet. Det är den tillväxt som vi vill eftersträva.

Anf. 183 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Lars-Axel Nordell för ett väldigt fint anförande och hälsa Lars-Axel välkommen till klimatdebatten. Det var ju inte Lars-Axel Nordell som satt i Miljömålsberedningen. Det var Irene Oskarsson som gjorde det med den äran.

Jag vill ställa en fråga med anledning av utskottets ställningstagande om det nationella klimatarbetet, alltså den del i detta betänkande som vi reserverar oss mot från regeringssidan. Vad ni kritiserar är att regeringen har valt att förlänga Klimatklivet och höja anslaget utan att programmet har utvärderats. Sedan står det: Samtidigt har takten på utsläppsminskningarna av växthusgaser avstannat.

Men nu är det så att just Klimatklivet har man faktiskt räknat på. Vi ser att vi kommer att få stora utsläppsminskningar. Det minskar med 1,5 miljoner ton koldioxid. Det är 3 procent av Sveriges utsläpp. Det är 40 procent av det utsläpp som vi har från uppvärmning av våra bostäder och lokaler. Det är inga små bitar.

Men detta är någonting som Kristdemokraterna inte tycker att vi ska satsa på. Det är en hel del av dessa pengar som går till företag. Jag hörde Lars-Axel Nordell prata i sitt anförande om vikten av att företagen får stöd i sitt klimatarbete. Jag har själv gjort en hel del besök hos företag i Värmland som har gjort viktiga investeringar för att energieffektivisera. Jag vet att det är ett rätt känt bryggeri i Lars-Axel Nordells valkrets, Örebro, som har fått bidrag till detta.

Jag vill faktiskt fråga Kristdemokraterna: Varför tycker ni inte att vi ska fortsätta med Klimatklivet?

Anf. 184 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Tillkännagivandet innehåller några delar. Klimatklivet är en del. Det har Rickard Nordin redan debatterat om i dag. Det handlar om vissa satsningar – projekt, kan man kalla dem – som man ute i länen självklart uppskattar. Även i vårt län pekar man på vad man kan göra. Sedan är frågan om det är det mest effektiva sättet att lägga pengar på detta. Det är väl det som utvärderingen sedan kommer att visa: Hur mycket har skett, och hur mycket skulle eventuellt ha kunnat ske utan de statliga pengarna?

Det vi jobbar utifrån i vår budget och i vår politik när det gäller just dessa frågor är en grön skatteväxling. Jag beklagar att regeringen inte tycker om den frågan, som just Miljöpartiet tillsammans med oss länge har drivit. Jag tycker att det är en brist att inte kunna gå vidare med att sänka skatten på arbete, företagande och pensioner och att höja skatten på miljöstörande verksamhet. Det är viktigare, tycker jag, att lägga fokus på just detta och att lägga in det i hela tänket och i systemet än att enbart diskutera olika projektsatsningar, som kan vara lovvärda. Men nu har vi lagt fram ett förslag som innebär att vi vill jobba mer med grön skatteväxling. Det tror vi mer på.

Anf. 185 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag tänker att regeringen har gjort en hel del på skattesidan vad gäller klimat. Vi har en höjning av koldioxidskatten på drivmedel, till exempel. Vi har också förslag om att införa en flygskatt. Det är för mig väldigt viktiga åtgärder att lägga skatt på klimatskadlig verksamhet.

Men när det gäller utvärdering av Klimatklivet och så vidare kan vi titta på de stöd som fanns tidigare. Det fanns något som hette Klimp. Och det fanns något som hette LIP, som stod för lokala investeringsprogram och som mer var inriktat på energieffektivisering. Klimp och Klimatklivet har ju andra bitar också. Man kan titta i slututvärderingen. Det har pratats om utvärderingar hit och dit. Men i den slututvärdering som Naturvårdsverket gjorde av både LIP och Klimp när de projekten var slutförda står det att projekten har lett till en minskning av utsläpp av koldioxid med 1 miljon ton per år, vardera. Det är mycket utsläpp.

Det står också något annat i utvärderingen som jag tycker är intressant. Precis som när det gäller Klimatklivet får inte de projekt som ändå skulle ha blivit av pengar. Det är väldigt noga. Naturvårdsverket kollar på det. Det gjorde man också när det gällde LIP och Klimp. Men de projekt som identifierades genom att man gjorde en ansökning i kommuner, regioner, företag och organisationer blev till rätt stor del ändå av. Det tycker jag är spännande och viktigt med de här stöden. Det handlar inte bara om att få pengar till projekt. Man startar också ett arbete ute i landet som handlar om att ta reda på vad det är man verkligen behöver göra och kan göra och kanske kan få statsstöd för.

Med tanke på historieberivningen undrar jag: Tycker Kristdemokraterna också att LIP och Klimp var dåliga?

Anf. 186 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Herr talman! Jag kan förstå detta. Jobbet med dessa projektansökningar är en process i sig, oavsett om man får pengar eller inte. Det är av värde. Självklart finns den typen av arbete i våra olika samhällssektorer.

När Stina Bergström kommenterar skatteväxlingsförslaget säger hon: Jo, vi har höjt skatter. Det kan jag bekräfta. Jag har förstått att det är sammanlagt 64 olika skatter som regeringen har höjt. Men det handlar inte om skatteväxling. Där missar ni målet. Skatteväxling handlar just om att sänka skatten på arbete. Det har ni inte gjort. Ni har passat på att höja skatten på arbete också. Det är ett stort misstag som regeringen har gjort i och med detta. Ska vi ha en grön skatteväxling för miljö och jobb, då ska det vara en växling och ingenting annat!

Anf. 187 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Ärade ledamöter! Det är med mycket stor glädje jag står här i dag i talarstolen när vi snart ska fatta beslut om den största och viktigaste klimatreformen i Sverige någonsin. Ramverket kommer att ge långsiktiga förutsättningar för omställning för kommande regeringar, för kommuner och för företag och hushåll.

Jag vill tacka alla de ledamöter som är här i kammaren och som har deltagit i den här långa debatten men framför allt alla ledamöter som har deltagit i Miljömålsberedningens arbete, som skapar förutsättningar för just den långsiktighet och stabilitet som en framgångsrik klimatpolitik behöver.

Med målen om netto-noll-utsläpp till 2045 och med energiöverenskommelsens mål om en helt förnybar elproduktion till 2040 är nu riktningen för Sverige tydligt utstakad. Detta är historiskt och någonting som omvärlden ser och applåderar.

Det är med nästan lika stor glädje som jag kan konstatera att Miljöpartiets viktigaste vallöften inför valet 2014 nu är på gång att bli verklighet. Jag vill också tacka tidigare klimatminister Åsa Romson, som är här i dag med oss, för hennes insatser för denna viktiga reform, från ax till limpa.

Alla länder behöver ta ett aktivt ansvar för klimatförändringarna, och rika länder som Sverige ska ta ledningen i arbetet genom att genomföra åtgärder för att minska utsläppen och också stötta arbetet i länder som har behov av stöd.

Det är just vad Sverige nu gör. Miljöpartiet och regeringen siktar på att Sverige ska gå före och bli det första fossilfria välfärdslandet. Vi ska vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets ambitiösa målsättningar, och den ranking av EU-länder som nu visat att Sverige ligger först i EU med att genomföra Parisavtalet visar att vi är på rätt spår.

Beskedet från USA:s regering om att dra sig ur Parisavtalet är djupt beklagligt. När mänskligheten står inför en så stor utmaning hade USA:s fulla engagemang behövts. Reaktionerna från omvärlden visar dock att Parisavtalet är oåterkalleligt.

När Vita huset väljer att blunda för klimatvetenskapen väljer vi att prioritera och öka takten i klimatarbetet. När den svenska regeringen skriver på klimatavtal med Kalifornien och arrangerar seminarier med det amerikanska näringslivet är det för att vi vet att det finns engagemang på många håll i USA.

Herr talman! Sverige lyfts fram av allt fler globala ledare som ett viktigt föredöme. Det märks att Sverige nu har klivit fram, med värdskap för världens första och den största havskonferensen i FN, med den klimatlag som riksdagen ska ta beslut om snart, med en feministisk utrikespolitik, med plats i FN:s säkerhetsråd och med klimatambitioner som realiserats både här hemma och borta har Sveriges roll på den globala arenan stärkts.

Vi hjälper dem som behöver det mest i de fattigaste länderna med en rekordsatsning på klimatfinansiering. Vi har tagit plats i styrelsen för den gröna klimatfonden, och vi påverkar Världsbanken i att fasa ut fossila energiinvesteringar. Detta är klimatarbete som gör skillnad i verkligheten.

När det klimatpolitiska ramverket nu kommer på plats behöver fokus riktas mot hur vi ska nå målen. Aldrig har vi haft en regering med så aktiv miljö- och klimatpolitik som nu! Årets budget är den största klimat- och miljöbudgeten någonsin – en ökning med 82 procent jämfört med alliansregeringens år.

Alla sektorer i samhället måste bidra. Men fossilfria transporter är en viktig nyckel. Vi har föreslagit ett bränslebyte som gör det lättare för alla att få mer klimatsmarta drivmedel. Vi satsar på elektrifiering och på lokal klimatomställning i hela landet.

Bonus–malus-systemet premierar fordon med relativt låga utsläpp vid inköpstillfället med en bonus, medan fordon med relativt höga utsläpp belastas med en högre skatt.

Genom Klimatklivet ges stöd till klimatsmarta åtgärder från Malmö i söder till Kiruna i norr. Bara antalet laddpunkter har nu ökat med mer än 350 procent sedan stödet infördes, laddpunkter som finns i hela landet och som ska göra det möjligt för alla att äga en elbil med nollutsläpp.

Naturvårdsverket har kollat på vad regeringens politik innebär. De bedömer att vi nu har en chans att stänga igen hela det utsläppsgap till 2020

om 4 miljoner ton utsläpp varje år som den förra regeringen lämnade efter sig. Klimatklivet uppskattas ge ungefär 1,5 miljoner ton.

Men vi är långt ifrån färdiga. Det behövs betydligt mer klimatpolitik för att nå ambitionerna i Parisavtalet och klimatramverket.

Herr talman! Det var tomt på förslag på Miljödepartementet när vi klev in i regeringen. Men som ni alla har märkt är det nu full fart framåt, och vi återkommer snart med fler förslag.

Vi har i dag en opposition som motsätter sig många av de konkreta förslag som vi har presenterat. Det hade jag absolut kunnat acceptera om det var så att man hade andra förslag som hjälper oss att nå målen. Men bristen på förslag gör att jag undrar om oppositionen är mer rädd för klimatåtgärderna än för klimatförändringarna.

Man motsätter sig de klimatinvesteringar som nu leder till klimatomställning i hela landet. Man kapar bort var fjärde krona från miljöbudgeten. Man motsätter sig en flygskatt på 80 kronor för att stävja flygets ökade utsläpp. Man motsätter sig en vägslitageavgift, och man vill att 74-tonslastbilar ska kunna köra över hela landet. Man tycker att flygskatten är så farlig att man är beredd att skapa budgetkaos i höst för att inte se den. Moderaterna och Liberalerna motsätter sig också nya stambanor för modernerna höghastighetståg som kan leda till ett minskat behov av flyg på längre sikt.

Herr talman! En effektiv klimatpolitik kräver ett holistiskt angreppssätt och insatser långt bortom Miljödepartementet. Vi har breddat arbetet inom Regeringskansliet och ställer nu bland annat kravet att alla budgetförslag ska miljöprövas. De ambitiösa utsläppsmål som föreslås i klimatramverket innebär att samtliga politikområden behöver ta ett större ansvar.

Det motiverar ett särskilt klimatpolitiskt råd. Regeringens plan är att det ska vara på plats före årsskiftet, då klimatlagen träder i kraft.

Herr talman! Klimatpolitiken har alldeles för länge skötts godtyckligt. Till i dag har vi bara haft ett klimatmål till år 2020. Med så kort framförhållning sker inte de nödvändiga investeringarna i Sverige. Men nu kommer vi att ändra på det.

Att ta ledarskap för klimatet är inte bara moraliskt rätt; det är också ekonomiskt smart. När vi 2045 är nere på netto noll och våra svenska lösningar exporteras till hela världen, då kommer vi alla att kunna glädjas åt att vi år 2017 satte ramarna för en världsledande klimatpolitik.

(Applåder)

Anf. 188 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Klimatminister Isabella Lövin sa något viktigt: att nu blir det fokus på *hur* vi ska bedriva klimatpolitiken. Kanske skulle man också kunna lägga till att det ska vara fokus på *här*.

Jag tycker nämligen att rätt ofta när vi hör regeringsföreträdare tala om miljö- och klimatpolitik är det mycket referenser till internationella konferenser, möten i Kalifornien, möten med högdjur från IPCC och möten med andra ministrar. Sådant är viktigt; det är klimatdiplomati. Men vi får inte glömma bort att det faktiskt är här och nu, på hemmaplan, som vi ställer om och tar ansvar för de utsläpp som påverkar hela världen.

Med det beslut vi ska fatta nu måste alla politikområden ta ett mycket större integrerat ansvar för klimatpolitiken. Det är så det står i regeringens proposition. En del konsekvenser känner vi redan till, till exempel att det

ska tillsättas ett klimatpolitiskt råd, att det ska ske redovisningar kopplade till statsbudgeten och att en fyraårsplan ska tas fram för klimatpolitiken. Det är bra.

Finns det andra konkreta förändringar av regeringens politik som klimatministern kan berätta om här och nu? Naturvårdsverket kom för två veckor sedan med sin uppdaterade rapport om så kallade miljöskadliga subventioner, det vill säga pengar som ges eller skattesänkningar som erbjuds verksamheter som leder till ökade utsläpp. Det kan vara brytning av torv, sänkt skatt för industrin och reseavdrag som gynnar massbilism inte minst i Stockholmsområdet. Tänker regeringen presentera en handlingsplan för att fasa ut de miljöskadliga subventionerna som en konsekvens av beslutet?

Anf. 189 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Jens Holm, för frågan och även för Jens Holms arbete i Miljömålsberedningen! Jag välkomnar Jens Holms engagemang och iver att vilja gå vidare redan i morgon dag med arbetet för att fylla klimatramverket med ett innehåll.

Det är klart att miljöskadliga subventioner är själva fundamentet som lyser i ögonen på den som vill att vi ska föra en miljövänlig och framtidsvänlig politik. Flygets undantag från beskattning är en sådan typ av dold subvention som också lyser i ögonen i arbetet med att sänka utsläppen från en av de viktigaste sektorerna, nämligen transportsektorn. Av konkurrensneutralitetsskäl mellan exempelvis biltrafik och flyg är det rimligt att även flygets bränslen ska beskattas. Det är fullt rimligt att titta vidare på dessa frågor enligt principen att utsläpparen ska betala. Det finns både dolda och öppna subventioner som leder till ökade utsläpp. Det är klart att vi måste strömlinjeforma vår politik på alla områden om vi ska uppnå klimatmålet, som är mycket ambitiöst i ett internationellt perspektiv.

Jens Holm påpekar att vi talar mycket om dessa frågor. Det är viktigt för att Sverige ska kunna vara förebilden och visa andra delar av världen att det finns länder som tar Parisavtalet på allvar, medan världens näst största utsläppare har meddelat att man ska dra sig ur Parisavtalet.

Det är oerhört viktigt att vi får med oss världen på att omställningen är möjlig. Då är miljöskadliga subventioner en del av frågan. Det är regeringens åsikt.

Anf. 190 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag håller helt och hållet med Isabella Lövin om flygskatten. Den är viktig, och vi i Vänsterpartiet står bakom den. Nu när jag såg det förslag som skickades från regeringen till Lagrådet såg jag i en av bilagorna att USA och Kanada får en lägre flygskatt än till exempel närliggande länder som Kuba, Mexiko och andra länder på den amerikanska kontinenten. Jag tyckte att det var lite märkligt. Det kan vi prata om senare; det är ändå en viktig skatt, och den kan bli ännu bättre.

När det gäller miljöskadliga subventioner är det viktigt att inte betrakta dem på någon form av ad hoc-basis, det vill säga en subvention här och en annan där. Här måste man försöka ta ett helhetsgrepp. Naturvårdsverkets genomgång är så bra därför att de har gått igenom alla miljöskadliga subventioner som de har identifierat i Sverige. Det var ett regeringsuppdrag som redovisades i början av juni.

Den genomgången kan användas, och sedan kan regeringen anta en handlingsplan för att successivt fasa ut de miljöskadliga subventionerna. En handlingsplan är viktig. Där kan göras en rimlig avvägning. Ibland kan det faktiskt finnas rimliga skäl till att det finns en subvention. Vi kanske tycker att det är viktigt att man ska kunna bo, leva och arbeta i alla delar av Sverige. Där kanske behövs ett stöd till transporter. Men reseavdrag som gynnar massbilismen i Storstockholmsområdet blir rätt bisarrt.

Jag tänkte mig en handlingsplan för att se över alla miljöskadliga subventioner. Jag undrar om jag kan få ett konkret besked i just den frågan från ministern.

Anf. 191 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det är riktigt att detta är ett regeringsuppdrag och att regeringen därmed betonar att frågan är viktig. Vi måste analysera Naturvårdsverkets genomgång i alla delar och se hur vi ska gå vidare med kunskapen.

Här kan det finnas många lågt hängande frukter. Jag kan inte i dag i talarstolen ge exakt besked om hur arbetet ska gå vidare, men det kommer att gå vidare.

Många här i kammaren har talat om kostnadseffektivitet och kostnadseffektiv klimatpolitik. Det mest kostnadseffektiva jag kan tänka mig är att ta bort skadliga subventioner från verksamheter som leder till ökade utsläpp. Om man inte är med på det blir det svårt att kritisera subventioner till minskade utsläpp. Det är den relationen vi måste titta noga på.

Globalt i världen är subventionerna till fossila bränslen fem gånger större än subventioner till förnybar energi. Enorma mängder av skattebetalarnas pengar går till diesel, fossila bränslen, gas och bensin i världen. Det är pengar som skulle kunna användas till den globala omställning vi behöver. Det är en enormt viktig kärnfråga, och det är viktigt att ha den biten med i argumentationen för var och en som vill diskutera kostnadseffektivitet.

Anf. 192 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Miljöpartiet gick till val på att höja tempot i klimatarbetet och sa att kolet skulle stanna i backen. Med facit i hand kan vi konstatera att kolet är sålt till högstbjudande och att de svenska utsläppen stiger. Det är inte ett resultat som imponerar.

Imponerar gör inte heller den åtgärdsmix som Miljöpartiet går fram med. Det är bekymmersamt att man i stor utsträckning för en plakatpolitik. Ministern gjorde här en uppräkningslista av alla satsningar som görs, av pengar som spenderas. Jag tycker inte att klimatpolitiken ska få vara en tävling om vem som gör slut på mest skattepengar. "Tävlingen" måste handla om vem som levererar bäst resultat. Jag konstaterar att Alliansen levererade sjunkande utsläpp i kombination med stark ekonomisk utveckling, och den här regeringen har levererat stigande utsläpp och en inbromsad ekonomisk tillväxt.

I och med det beslut som strax ska fattas ger riksdagen tydliga direktiv om hur politiken ska bedrivas. Målen ska uppnås genom att vi för en klimatpolitik som inte leder till stigande utsläpp.

Kommer regeringen att dra tillbaka förslaget om en flygskatt? Kommer regeringen att dra tillbaka förslaget om att lägga skatt på kraftvärmeanläggningar eftersom Europas utsläppshandelssystem, ETS, redan omfattar de utsläppen?

Anf. 193 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Johan Hultberg upprepar att utsläppen stiger. Det är SCB:s statistik. Den statistik som vi jämför med kommer normalt sett från Naturvårdsverket. Enligt den statistiken står utsläppen stilla. Precis som Matilda Ernkrans påpekade minskade de nationella utsläppen, där det finns ett handlingsutrymme, och i EU:s utsläppshandelssystem ETS ökar utsläppen något.

Jag vill också påpeka att under Alliansens tid 2010 ökade utsläppen markant.

Vad vi gjorde när vi klev in i regering var att börja från början med ett antal grundläggande reformer för att få ned utsläppen där vi har handlingsutrymme.

Det handlar bland annat om transporter. Miljöpartiet har lagt fram och fått ett bränslebyte godkänt av EU-kommissionen, vilket ni misslyckades med. Vi tvingar bensin- och dieseldistributörerna att blanda in förnybar energi i bensin och diesel så att det ska vara lätt att göra rätt för bilisterna.

Vi har också lagt fram ett bonus–malus-system som ska göra att de bränsletörstiga bilarna kostar mer och att de bränslesnåla får en bonus.

Vi har också ökat insatserna och pengarna till underhåll och byggnation av järnväg. Jag konstaterar att ni är emot ett modernt höghastighetståg, som skulle kunna vara ett alternativ för människor som vill förflytta sig mellan exempelvis Stockholm och Malmö, Göteborg eller Köpenhamn.

En flygskatt är fullständigt rimlig eftersom flyget är helt obeskattat. Fyra länder i Europa har det, bland annat Norge och Frankrike, och det är en helt rimlig skatt som kan få ned utsläppen på riktigt.

Anf. 194 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Alliansen fick fart på omställningen av fordonssektorn. Tack vare miljöbilspremie och differentierad fordonsbeskattning fick vi först en miljöbilsboom följt av en supermiljöbilsboom.

Det är bra att vi går mot ett bonus–malus-system. Det har Moderaterna och Alliansen drivit på för. Moderaterna och Alliansen har också drivit på för att vi ska införa en reduktionsplikt. Det viktigaste redskapet för att sänka transportsektorns utsläpp är att tackla just utsläppen och gå på bränslet och inte straffbeskatta bilen i sig. Det är en viktig ideologisk skillnad mellan Miljöpartiet och Moderaterna.

Herr talman! Jag blir uppriktigt oroad och arg över beskedet att regeringen inte tänker dra tillbaka flygskatten och inte heller, om jag tolkar ministern rätt, förslaget om att lägga koldioxidskatt på kraftvärme eftersom det strider mot den överenskommelse vi har gjort i Miljömålsberedningen.

Det strider mot de principer som slås fast i den proposition som regeringen själv har lagt fram. Det står mycket tydligt att utsläppsminskningens målet inte får nås genom att utsläppen ökar i andra länder.

I regeringens egna beräkningar från Finansdepartementet och i utredningen om flygskatt står det svart på vitt att utsläppen tillåts öka i andra länder på grund av de nationella styrmedel som regeringen föreslår. Det är politik som går stick i stäv med det som vi har kämpat länge och väl för att komma överens om i Miljömålsberedningen.

Jag är stolt och glad över Miljömålsberedningens överenskommelse och det ramverk som vi har förhandlat fram eftersom det skapar grund för långsiktighet. Men denna långsiktighet kan regeringen snabbt äventyra och rasera om man inte följer och respekterar den överenskommelse som har ingåtts.

Herr talman! Om regeringen vill ha en långsiktig klimatpolitik är min starkaste rekommendation till klimatministern att respektera de principer som vi har kommit överens om.

Anf. 195 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Efter att alliansregeringen tagit bort koldioxidskatten på kraftvärme ökade utsläppen i kraftvärmeverken betydligt eftersom de började elda med olja i stället. Det är en utveckling som går åt fullständigt motsatt håll mot de gemensamma mål som vi är överens om att vi måste nå.

Vi måste vara noga med vad vi menar när vi säger att utsläppen flyttar utomlands, för vi är också överens om att Sverige ska vara en förebild och ta globalt ledarskap.

Flygbranschen är också intresserad av en överlevnad efter 2045. Den måste också få ned sina utsläpp. Därför har regeringen också aviserat att vi tillsätter en utredning om ett bränslebyte även för flyget så att man tvingas se över hur man ska minska sina utsläpp.

Jag tror att vi är överens om att vi behöver flygtrafik i de fall där det inte finns alternativ. Då är det märkligt att Moderaterna inte är för hastighetståg, för vi måste ha de koldioxidfria och bränslesnåla transportmedlen för framtiden – för dina och mina barn och barnbarn. Hur ska de förflytta sig om vi inte ser till att det finns alternativ?

Vi måste ge signaler till flyget och alla sektorer att nu är det en omställning till ett fossilfritt och koldioxidfritt framtidssamhälle som är inriktningen. Det ger förutsättningar för näringsliv och investerare, och därför välkomnar de den klimatlag som Johan Hultberg och övriga ledamöter i riksdagen har varit med och tagit fram och som vi ska vara stolta över.

Anf. 196 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! För regeringen verkar det viktigaste vara att höja skatterna. För mig är det viktigast att minska utsläppen. Miljöpartiet och Socialdemokraterna verkar se företag och privatpersoner som en kassako att beskatta. För mig och Centerpartiet är det viktigaste den gemensamma kampen mot klimatförändringarna.

Jag tvivlar inte på regeringens ambitioner. Jag vet att Miljöpartiet har höga miljöambitioner, och det är bra. Men det handlar inte om vem som kastar ut mest pengar utan om vem som gör mest klimatnytta.

Vi behöver inte ens stå här och fajtas, för verkligheten visar svart på vitt, både med Naturvårdsverkets siffror och med SCB:s siffror, att med Centerpartiet i regeringen minskade utsläppen och fler fick ett jobb att gå till.

Nu minskar inte utsläppen längre. Hur kan Miljöpartiet och Isabella Lövin vara nöjda med det?

Det finns inget land i världen som vill kopiera det sätt som regeringen straffbeskattar bort tillväxt på.

Vi lägger fram en budget med grön skatteväxling. Vi höjer skatterna på det som släpper ut och sänker skatterna på jobb och företagande. Det är så vi får till en grön tillväxt. Vi satsar på järnvägen, till och med mer än regeringen – även om vi inte ska tävla om vem som satsar mest. Vi har miljölastbilspremie, laddstolpar och alla andra bra saker. Men vi gör det mer träffsäkert, för det handlar inte om att spendera mest pengar.

I sin första regeringsförklaring sa statsministern: Under mandatperioden ska de fossila utsläppen i Sverige tydligt minska.

Trenden går i motsatt riktning. Jag vågar påstå att det beror på att regeringen genomför en röd skattehöjning i stället för en grön skatteväxling.

När man dessutom slår sig för bröstet, skickar ut pressmeddelanden och är glad för att man slopar eller sänker skatter man själv har infört, som solskatten, är det uppenbart något som inte står rätt till i regeringens klimatagenda. Det gör mig orolig.

Hur kan Isabella Lövin vara nöjd med klimatpolitiken?

Anf. 197 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Alliansregeringen lämnade efter sig 4 miljoner ton koldioxidkvivalenter i ett klimatunderskott som ni inte hade politik för att minska med nationella åtgärder. Nu, i och med våra åtgärder, bland annat Klimatklivet, visar Naturvårdsverkets prognos att vi kommer att ha möjlighet att sluta detta utsläppsgap till 2020.

Rickard Nordin talar mycket om grön skatteväxling. Samtidigt är ni emot flygskatt och vägslitageavgift. Ni är emot alla de förslag som Rickard Nordin kallar straffskatter.

Ni är också emot Klimatklivet. Ni är emot det stöd som vi ger till kommuner, regioner och företag runt om i hela landet. Inte minst gäller det centerstyrda kommuner, som är mycket glada över detta stöd. Det innebär att vi bygger upp laddpunkter för elbilar över hela landet. Vi har en elektrifieringsstrategi som involverar näringslivet. Vi satsar på stadsmiljöavtal, som gör att vi kan bygga smartare och inte bygger fast oss i fossillösningar som kräver motorleder och inte möjliggör för cykelbanor och spårvägs- eller elbusstrafik. Detta är ni emot.

Dessutom vill ni regera med Moderaterna, som vill sänka skatten på bensin och diesel. Det kallar jag inte grön skatteväxling; det kallar jag en brun skatteväxling.

Moderaterna tänker sig dessutom att regera med stöd av Sverigedemokraterna, och vi har hört i kammaren hur Sverigedemokraterna resonerar i klimatfrågan: Hellre någon annanstans, hellre av någon annan, inte här.

Anf. 198 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Det är klassisk härskarteknik att använda guilt by association. Jag svarar för Centerpartiets politik, varken för Sverigedemokraternas eller Moderaternas politik. Isabella Lövin vet att Centerpartiet inte sätter sig i en regering som stöds av Sverigedemokraterna, så det kan vi hålla borta från denna debatt.

Centerpartiet fokuserar på saker som minskar utsläppen samtidigt som vi klarar tillväxten. Det är därför vi är emot flygskatten. Regeringens egen utredare har ju visat att effekterna är marginella.

Om vi i stället skulle använda Centerpartiets förslag, att blanda in mer biodrivmedel inom flyget, skulle vi kunna få lika mycket klimatnytta som med regeringens förslag till halva kostnaden. Om man skulle ta alla pengar som flygbolagen skulle få betala i skatt och i stället lägga på biodrivmedel skulle vi få dubbel klimatnytta jämfört med regeringens förslag.

Regeringens förslag handlar inte om att beskatta bränslet utan om att beskatta passagerare. Till och med om vi skulle ha elflyg som är helt utsläppsfria och går på grön el skulle regeringens flygskatt fortfarande gälla. Det är detta som är problemet. Det är inte mobiliteten som är problemet, utan det är utsläppen som är problemet. Det är detta som regeringen inte klarar av att göra skillnad på.

Vi behöver mer mobilitet. Vi behöver fler som rör sig, fler som pendlar, fler tåg och mer järnvägstrafik – det är bra saker. Vi behöver mobilitet; vi är ett avlångt land. Att då införa en skatt som, precis som Johan Hultberg sa, dessutom ligger inom utsläppshandeln är helt fel att gå. Det går emot de principer som vi är överens om i Miljömålsberedningen, och det ger inte klimatnytta. Detta är det stora problemet.

Regeringens politik när det gäller kilometerskatt hotar dessutom att ta ut mycket av den bioråvara som vi behöver till både transportsektorn och flyget. Det är kilometerskatt och flygskatt – skatthöjningar utan reell klimateffekt. Det är detta som gör att Centerpartiet är emot.

Vi vill ha saker som ger effekt på riktigt, och därför lägger vi fram andra förslag. Därför lägger vi fram förslag om kvotplikt, och därför lade vi fram rekordmånga olika förslag under den förra mandatperioden. Det är så vi ställer om, och det visar också utsläppsstatistiken.

Anf. 199 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Rickard Nordin! Regeringen föreslår ett tillägg på 80 kronor på flygbiljetten, som i dag kan kosta ett par hundra kronor. 80 kronor! Vad kostar en tågbiljett mellan Stockholm och Kiruna? Jag lovar dig att den kostar betydligt mer än en flygbiljett.

Här pratar vi om att försöka göra så att det blir någon som helst konkurrensneutralitet och att utsläppare ska få betala. Det är väl en princip som ni ställer upp på?

Jag tycker att det är jättebra att ni nu har kommit med ett förslag om reduktionsplikt eller bränslebyte inom flygsektorn. Det kan vi samarbeta om; det tycker vi är jättebra.

När det handlar om grön skatteväxling har vi sagt att vill vi använda intäkterna från flygskatten till ett växa-stöd för småföretagare så att de som är enmansföretagare i dag ska slippa arbetsgivaravgift när de tar in sin första anställda.

Detta är grön skatteväxling, precis rakt av. Jag kan inte höra något från Rickard Nordin som liknar grön skatteväxling. Vad vill ni beskatta? Ni vill inte beskatta någonting – inte lastbilstrafiken, inte flyget, men vad? Detta är en väldigt märklig retorik. Men jag tror säkert att vi kan komma framåt när det gäller reduktionsplikt för flyget.

Jag kan konstatera att vårt förslag har lett fram till denna debatt, som annars inte hade kommit. När det handlar om hur enormt små utsläppsminskningar som Centerpartiet och Svenskt Flyg hävdar att detta skulle leda till finns andra sammanhang där Centerpartiet driver kampanj för saker som vi också stöder, såsom att man ska sluta med flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg. Då rör det sig om betydligt mindre utsläppsminskningar än vad denna skatt skulle innebära.

Alla sektorer måste bidra om vi ska komma ned till nollutsläpp 2045.
(forts. § 12)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni

UFöU5 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU12 Förstärkt skydd av kulturregndom vid väpnad konflikt och under ockupation

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

275 för utskottet

41 för res.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 17 V, 16 L, 14 KD

För res.: 38 SD, 3 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 2 KD

FöU13 Ökad kärnsäkerhet

Punkt 3 (Oberoende härdkylning)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

298 för utskottet

19 för res.

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 37 SD, 24 MP, 21 C, 16 L, 14 KD, 3 -

För res.: 1 SD, 18 V

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Prot. 2016/17:125

14 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU11 Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 juni

UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Punkt 3 (Utrikes- och säkerhetspolitik)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

3. res. 8 (KD)

Förberedande votering:

18 för res. 7

14 för res. 8

285 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

167 för utskottet

18 för res. 7

132 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 24 MP, 21 C, 16 L

För res. 7: 18 V

Avstod: 77 M, 38 SD, 14 KD, 3 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 5 (EU som global utvecklingspolitisk aktör)

1. utskottet

2. res. 13 (L)

Votering:

164 för utskottet

16 för res. 13

137 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 24 MP, 21 C, 13 KD

För res. 13: 16 L

Avstod: 77 M, 38 SD, 18 V, 1 KD, 3 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Caroline Szyber (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 6 (EU:s grannskapspolitik)

1. utskottet

2. res. 14 (M, C, L, KD)

Votering:

141 för utskottet

128 för res. 14

47 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 24 MP, 11 V

För res. 14: 77 M, 21 C, 16 L, 14 KD

Avstod: 38 SD, 6 V, 3 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 2 KD

Punkt 9 (Rättsliga och inrikes frågor)

1. utskottet

2. res. 23 (SD)

Votering:

258 för utskottet

41 för res. 23

18 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 16 L, 14 KD

För res. 23: 38 SD, 3 -

Avstod: 18 V

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 15 (EU:s institutioner)

1. utskottet

2. res. 31 (SD)

Votering:

276 för utskottet

41 för res. 31

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 31: 38 SD, 3 -
Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Prot. 2016/17:125
14 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU18 Vitbok om EU:s framtid

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
275 för utskottet
41 för res.
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 17 V, 16 L, 14 KD
För res.: 38 SD, 3 -
Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 4 V, 3 L, 2 KD

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

SfU25 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

Punkt 1 (Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
Votering:
276 för utskottet
41 för res. 1
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 1: 38 SD, 3 -
Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 2 (Övrigt om mottagande m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (V)
Votering:
299 för utskottet
18 för res. 2
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 38 SD, 24 MP, 21 C, 16 L, 14 KD, 3 -

För res. 2: 18 V

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

SfU20 Riksrevisionens rapport om sjukskrivning

Punkt 1 (En strikt bedömning av rätten till sjukpenning)

1. utskottet

2. res. (M)

Votering:

238 för utskottet

77 för res.

1 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 37 SD, 24 MP, 21 C, 18 V, 16 L, 14 KD, 2 -

För res.: 77 M

Avstod: 1 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 10 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU22 Riksrevisionens rapport om arbetskraftsinvandring

Punkt 1 (Ytterligare åtgärder för arbetskraftsinvandringen)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

147 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 77 M, 38 SD, 1 MP, 21 C, 15 L, 14 KD, 2 -

För res. 1: 105 S, 23 MP, 18 V, 1 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 4 L, 2 KD

Pernilla Stålhammar (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Prioriteringar vid tillståndsprovningen)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

276 för utskottet

40 för res. 2

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 S, 77 M, 24 MP, 21 C, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 2: 37 SD, 3 -
Frånvarande: 7 S, 6 M, 10 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Prot. 2016/17:125
14 juni

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UbU21 En försöksverksamhet med branschskolor

Punkt 3 (En utökad roll för branschskolor)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

188 för utskottet

128 för res. 2

1 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 38 SD, 24 MP, 18 V, 2 -

För res. 2: 77 M, 21 C, 16 L, 14 KD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 4 (Studie- och yrkesvägledning för yrkesutbildning)

1. utskottet
2. res. 3 (M, C, L, KD)

Votering:

188 för utskottet

128 för res. 3

1 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 38 SD, 24 MP, 18 V, 2 -

För res. 3: 77 M, 21 C, 16 L, 14 KD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Punkt 6 (Yrkesskola för vuxna)

1. utskottet
2. res. 5 (L)

Votering:

300 för utskottet

16 för res. 5

1 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:125
14 juni

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 77 M, 38 SD, 24 MP, 21 C, 18 V, 14 KD, 2 -

För res. 5: 16 L

Avstod: 1 -

Frånvarande: 7 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 3 L, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Ett klimatpolitiskt
ramverk för Sverige*

§ 12 (forts. från § 8) **Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige** (forts. MJU24)

Anf. 200 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Vi har haft en lång debatt, och mot slutet har vi kanske kommit till meningsskiljaktigheterna. Vi har ju varit väldigt ense om att det klimatpolitiska ramverket kan ge en styrka och ett sätt att arbeta, och precis som vi konstaterade i Miljömålsberedningen kommer vi att hamna i den här situationen när vi har olika sätt att komma till målet. Jag tror att det var ministern själv som sa att det var en märklig retorik, men det kan man ha synpunkter på beroende på vilket håll man ser det ifrån.

Anledningen till att jag begärde replik var beskrivningen av Liberalernas politik – det kändes som att den blev så där. Vi har naturligtvis andra styrmedel, men därmed inte sagt att vi inte tycker att de är kraftfulla. Precis som jag sa förut har vi utgångspunkten att förorenaren betalar. Vi är till och med så drastiska att vi föreslår att vi inte ska ha ett bonus–malus-system utan i princip bara höjd skatt på bilar som har stora utsläpp. Det kan låta lite märkligt, men vi tycker inte att det är rimligt att staten går in och subventionerar nybilsköp. Vi tror att det även inom detta område är ungefär som på bostadsområdet; börjar man med subventioner är det inte så att prispressen på marknaden blir optimal.

Klimatklivet och laddstolpar nämns ofta. Jag vill bara påpeka att det i Liberalernas budgetförslag ligger 75 miljoner till laddstolpar. Vi har alltså ett helt annat upplägg i budgeten.

När det sedan gäller järnvägar har vi sagt nej till höghastighetståg, men det är inte för att vi inte vill satsa på järnväg. Vi vill satsa på *andra* saker på järnvägen, sådant vi tror gör betydligt större nytta både transporttekniskt och klimatmässigt. Jag kan återkomma till det.

Anf. 201 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Tack för repliken, Lars Tysklind!

När det handlar om bonus–malus kan jag förstå hur Liberalerna resonerar kring att det kan räcka med att beskatta och att förorenaren ska betala. Bonus–malus-systemet har den logiken att det är malusen, det vill säga beskattningen, som betalar bonusen. Därmed är det ett självfinansierande system. I ett läge där elbilar håller på att introduceras och fortfarande ligger i en prisklass som är bortom medelinkomsttagarens plånbok ser vi att det kan vara bra att gå in med ett stöd än så länge. Bilarna med mycket låga utsläpp kan också förtjäna en bonus för att vi ska ge den extra skjutsen

och komma över tröskeln till att få ned utsläppen från personbilstrafiken, vilket vi så väl behöver.

Klimatklivet går i hög grad till laddstolpar – i alla fall i antal, men kanske inte i pengar. Det går dock även i hög grad till andra typer av projekt, som biogasanläggningen i Kungshamn där fiskrens blir biogas. Det finns mängder av exempel på smarta sådana lösningar; exempelvis ska världens första klimatpositiva datahall byggas i Falun. Detta är projekt och insatser som annars inte skulle komma till stånd och som vi ser skapar många nya jobb utöver att minska utsläppen.

När det gäller höghastighetstågen beklagar jag att Liberalerna inte vill satsa på framtiden och ge ett alternativ till flyget. Höghastighetståg är nämligen någonting som fungerar väldigt bra i andra länder och någonting där vi ser att trafiken kan öka utan att utsläppen ökar.

Anf. 202 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Det har gjorts mycket beräkningar på höghastighetstågens klimatnytta, men det kanske är att gå för långt att diskutera det.

Vi ser naturligtvis att det som är problematiken i järnvägssystemet – om vi nu ser på de järnvägslinjer där järnvägen verkligen ersätter flyget stort, till exempel mellan Göteborg och Stockholm – är driftssäkerheten. Det är det avgörande, för vi är ändå nere i korta tider. Sedan finns det naturligtvis andra sträckor, men det är ju inte dem vi diskuterar nu. Det är stambanorna i södra Sverige som bör förstärkas.

Det finns även många godsstråk som måste förstärkas. Näringslivets Transportråd har varit ganska tydliga med att insatser som inte är så stora kan göra väldigt stor nytta i järnvägsnätet.

Jag håller helt och hållet med ministern när det gäller subventioner av fossilt bränsle. Det är en av de stora bovarna – jag höll på att säga att det är en av de stora elefanterna i rummet. Vi har vågat ta med exempelvis sänkta subventioner till jordbruket i våra budgetförslag. Detta är naturligtvis en utmaning i sig.

Jag vill också säga några ord om flygskatten. Från Liberalernas sida har vi som utgångspunkt att förorenaren betalar. Alla ska betala för sin miljöbelastning.

Vi är inte för det förslag på flygskatt som nu har lagts fram. Däremot är vi väldigt mycket för om man skulle kunna ordna det på en europeisk nivå – ur konkurrenssynpunkt – så att flera länder gör samma sak.

Vi stöder Centerpartiets förslag om reduktionsplikter. Man måste tänka på att det är bränslet som är problemet. När det gäller att främja biobränslet anser vi det måste finnas incitament att använda biobränsle. Man kunde till exempel använda samma system som finns inom sjöfarten och införa lägre landningsavgifter för dem som kör med biobränsle. Det kan vara en väg att gå.

Anf. 203 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att vi äntligen här i kammaren på allvar talar om flygets utsläpp och om flygets ansvar att minska sina utsläpp.

När det handlar om de europeiska länderna är det Norge, Luxemburg, Storbritannien och Frankrike som i dag har en flygskatt. Det är inte rimligt att flyget, till skillnad från andra transportslag, ska vara helt befriat från att betala sina klimatkostnader.

Jag är väldigt glad att Lars Tysklind är öppen för att diskutera reduktionsplikt för flyget. Det är ju naturligtvis i slutändan så att vi ska ha ned utsläppen – detta är det viktiga.

När det handlar om tågen och höghastighetstågen är det min fasta övertygelse att detta är ett enormt bekvämt, miljövänligt och klimatmässigt bra alternativ för att förflytta sig snabbt – till exempel för att kunna åka från Bryssel till London eller Paris på ett par timmar.

Vi kommer att kunna bygga ihop Sveriges höghastighetståg med Europas och på sätt eliminera behovet av att flyga så mycket som vi gör i dag. Detta är alltså en investering för framtiden. Vi behöver också nya stambanor, så att vi kan flytta över mer av godset till järnvägen.

När det handlar om subventioner vill jag passa på att nämna vår stora satsning på stadsmiljöavtalen, som är ett stöd till städer och kommuner som ska bygga nya bostadsområden. Där går vi in med en delfinansiering, så att man vid planering av nya områden planerar klimatsmart och gynnar cykelbanor och kollektivtrafik. På så sätt bygger vi smarta städer och får ned utsläppen för framtiden.

Anf. 204 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den årliga debatten om klimatmotionerna i miljö- och jordbruksutskottet här i kammaren har sett lite olika ut genom åren. Med mitt perspektiv bakåt får jag säga att det väldigt ofta har handlat om en ganska disparat debatt om olika enskilda förslag från enskilda partier. Det har varit svårt att de hur dessa förslag enskilt skulle komma att leda till särskilt stora förändringar.

Det har framför allt, om jag nu tittar tillbaka på den förra mandatperioden, varit en debatt där det har funnits en stor osämja och oenighet om olika klimatmål, både vad gäller siffror och vad gäller hur man räknar.

Jag kan nämna Alliansens klimatproposition från 2009, som togs fram bland annat i ljuset av ett havererat Köpenhamnstoppmöte och som baserades på det som dessa partier lyckades komma fram till i sina gemensamma interna uppgörelser på klimatområdet.

Denna klimatproposition var ett svar på att Sveriges utsläpp skulle minska med 40 procent till 2020. Man definierade dock inte riktigt hur detta skulle ske, utan det hela var ganska luddigt.

Det gav inte debatten en särskilt bra stuns. Oppositionen vid den tiden – mig och mitt parti inräknade – gjorde inte debatten lättare genom att ha som främsta kritik mot propositionen att målet om en 40-procentig minskning var bra men att man skulle räkna på det sätt som vi ville.

Jag vet inte hur många i vårt avlånga land som egentligen kände att den politiska debatten om klimatet och klimatarbetet i Sverige kom särskilt mycket längre genom en sådan debatt.

Jag tror att vi har lärt oss en del sedan dess. Jag tror att osämjan rörande siffror kommer att kvarstå, för vi kommer att vilja markera att vi har olika ambitioner. Vi kommer också att konkludera de beslutsunderlag som vi ser som politiker genom att säga att det faktiskt är fullt möjligt att nå detta tidigare och med en högre siffra.

Jag kan för egen del säga att jag under de år som jag varit klimatpolitiker har sett att det är av mindre betydelse exakt vilken siffra man landar på. Detta gäller både i internationella sammanhang och i nationella sammanhang.

Om vi ser ytterligare några mandatperioder tillbaka kan vi konstatera vad vi i Sverige har lyckats göra med uppfyllandet av det som då var det viktigaste internationella styrmedlet på klimatsidan, det vill säga Kyoto-protokollet. Vi presterade långt över det som politikerna då var extremt oense om och djupt oroade över – att målen i Sverige blev alldeles för ambitiöst satta.

Sverige presterade alltså över sina egna omdebatterade mål. Jag har kommit till konklusionen, herr talman, att exakt vilka siffror man landar på inte alltid är det viktiga. Det viktiga är innehållet i siffrorna – hur man tänker nå dem, vilken strategi man har för att nå dessa siffror och, inte minst, vilka institutioner man bygger upp runt detta.

Vi lyckades då nå en bred enighet om att klimathotet är en reell fara och att även utsläppen i Sverige måste bidra till att minska klimathotet. Det var en bra enighet att nå i slutet av den förra mandatperioden, men detta räckte inte särskilt långt när det gällde att visa barnen, ungdomarna och alla andra i det svenska samhället som är jätteoroliga för klimatförändringarna att vi som politiker tar vårt ansvar. Vi behövde göra mer från politiken.

Jag var med och skrev en motion 2012 med rubriken *Ordning och reda i klimatpolitiken*. Detta var i denna motion som Miljöpartiet föreslog ett klimatpolitiskt ramverk. Det var också där som vi genom retoriken tydligt aviserade att detta var någonting som vi behövde jobba brett med. Detta var inte ett förslag där vi skulle göra precis det som bara vi ville, utan det handlade just om anslaget att bygga ett rimligt ramverk.

Vi tog som ett väldigt gott exempel – vilket jag är glad att Centerpartiet bland annat under dagens debatt har visat att man har förstått – parallellen till budgetramverket som vi har i Sveriges riksdag.

Vi hade en budgetkris. Partierna kom samman och konstaterade att detta inte duger – en regering har för stora incitament att vilja smussa med statistik, med reformer och med hur man bedömer. Här måste riksdagen gå in och tydliggöra att det finns ramar, budgetar, utsläppstak eller utgiftstak. Jag tycker att detta ramverk för Sverige var en väldigt bra parallell att visa när vi behövde ordning och reda också i klimatpolitiken.

I motionsbehandlingen på våren 2013 fick vi även stöd från – eller lyckades hitta ett positivt besked från – Socialdemokraterna och från Vänsterpartiet. Det är naturligtvis lättare när man är i opposition.

I debatten med alliansregeringens företrädare, däribland Fredrik Reinfeldt, fick dessa förslag däremot ett lite håfullt bemötande, får jag nog säga – jag företrädde ju själv i partiledardebatter. Skulle nu Miljöpartiet vilja besluta om att förbjuda flygplan att lyfta den dag som budgetutrymmet för klimatutsläppen har nått sitt tak?

Jag vet inte riktigt hur Fredrik Reinfeldt ser på budgetlagen, men såvitt jag vet har vi aldrig i Sverige stoppat utbetalningar från den svenska statskassan bara för att vissa budgettak har nåtts. Snarare handlar det om att ansvaret ska tillbaka till politiken. Det ska tillbaka till regeringen och till riksdagen för att säkerställa att man har en helhet och att det hänger ihop.

Jag är också glad att den regering som tillträdde efter alliansregeringen faktiskt tog tag i frågan och såg att det var nödvändigt att jobba vidare med detta i bred enighet.

En annan sak som Centerpartiet tog upp i sitt anförande i dag som var väldigt viktig och som jag såg som oerhört väsentlig gällde att ta fasta på den vision om nollutsläpp 2050 som man var överens om på allianssidan. Där hade vi nämligen en gemensam plan för vad vi behövde göra långsiktigt.

Det som fanns kvar att göra, tyvärr, var att se till att det inte bara blev en vision och en enmansutredare. Vi bjöd därför in partierna och såg till att de tog detta till sig och kom med förslag till riksdagen att fatta beslut om, inte bara om visioner utan om faktiska mål, faktiska planer och ett faktiskt regelverk. Därför är jag glad att jag som dåvarande klimatminister kunde ge den redan sittande parlamentariska Miljömålsberedningen uppdraget att ta fram ett sådant förslag. Men jag är naturligtvis ännu mer stolt över att se Miljömålsberedningens resultat, som vida överträffar det jag såg under delar av arbetet. Men jag vet att när personer och partier i Sverige ges ansvar och uppgifter försöker man leverera. Jag tycker att alla som ingick i Miljömålsberedningen verkligen gjorde ett starkt och gott arbete, och det är jag väldigt glad för.

Till slut är ordning och reda A och O också i klimatpolitiken och inte bara i den ekonomiska politiken, inte minst för att bryta den schism som jag nu i debatten hör hur man försöker få upp igen mellan ekonomisk tillväxt och utsläppsminskningar. Här tror jag att vi behöver bli ärliga och välja sida. Tror vi verkligen att vi kan få en hållbar tillväxt ekonomiskt sett på en planet som förstörs i den utsträckning som sker i dag? Det är inte rimligt.

Jag tolkar debatten som att alla partier i Sverige är eniga, utom ett parti, om att det moderniserade samhället, där vi gör innovationer och hittar smarta lösningar, är det mest konkurrenskraftiga. Det är också det som är mest långsiktigt hållbart och mest ekonomiskt hållbart, både för företagen och för våra lokalsamhällen.

Med detta, herr talman, i min troligen sista debatt i riksdagen vill jag säga att jag är väldigt stolt över allt arbete som riksdagens partier har gjort på klimatområdet. Jag vill också tacka de andra deltagarna i debatten här i dag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Stina Bergström och Jonas Eriksson (båda MP) samt Matilda Ernkrans (S).

Anf. 205 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Något överraskande begär jag replik, men det är inte för att diskutera eller argumentera, utan det är återigen för att tacka Åsa Romson för hennes arbete och den initiativkraft som hon har visat i den här frågan. Det är väldigt mycket frukten av hennes arbete som vi firar här i dag.

Precis som du nämnde började Miljöpartiet 2012 föra frågan om ordning och reda i klimatpolitiken framåt. Det har varit en lång resa.

Åsa Romson gav som ny klimatminister Miljömålsberedningen ett tilläggsuppdrag att se på denna fråga, och nu ser vi resultatet av det. Det är något som kommer att påverka Sveriges miljöpolitik. Sverige är i dag också ett tydligt föregångsland. Jag vill återigen tacka för det.

Eftersom någon viskade i mitt öra att detta förmodligen är ditt sista inlägg här i kammaren som riksdagsman, i alla fall för den här gången, och att du nu går vidare för att utreda Sveriges miljöövervakning vill jag passa på att tacka så mycket för ditt arbete här.

Anf. 206 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Tack så mycket för de varma orden från nuvarande klimatminister och från regeringen!

Jag kan skicka med att det är just den här typen av reformarbete som jag tror på riktigt sätter avtryck framöver. Det ska inte förminska vikten av en oerhört vital klimatdebatt. Jag tycker att ministern och de andra deltagarna i debatten visade prov på att man kan vända klimatdebatten till att handla om vad som är de effektiva åtgärderna. I den debatten kan jag försäkra regeringen och riksdagen om att jag kommer att delta på andra sätt. Ledningen av miljöövervakningsuppdraget är ju ett rent ledningsuppdrag. Jag avser att jobba med både klimat- och hållbarhetsfrågor framöver på något annat sätt utanför riksdagen. Men det har varit en oerhört lärorik tid. Jag hoppas att kommande miljö- och klimatpolitiker drar lärdom av detta arbete och gör ännu större stordåd. Jag önskar er alla lycka till.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 13 Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU15

Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (skr.

2016/17:126)

föredrogs.

Anf. 207 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag och till vår reservation i punkt 5 samt avslag på motionerna.

Det känns lite som en skolavslutning. Vi kanske sparar den riktiga känslan till nästa vecka, även om man kan ha känslan av att terminen tar slut när man hör allt tjo och tjim ute vid Riddarhustorget från studentflaken. Egentligen känns det mer som att man har lämnat in ett examensarbete eller en sista uppsats, för det är en högtidsstund för en riksdagsledamot att få yrka bifall till ett sådant här förslag.

Det är i praktiken rödgrön politik som vi ser i det häfte som vi ska diskutera här i dag och dessbättre också Alliansens och Vänsterpartiets politik. Det är ännu mer glädjande att vi till absolut största del kan vara överens i en så viktig fråga som den om brottsförebyggande.

Politiken tenderar generellt sett att vara reaktiv, inte minst när de dramatiska händelserna i omvärlden eller i vårt eget land pressar politiken framför sig. Det kan slå över i rent populistiska förslag och i kortsiktighet och ängslighet från politiken. Som en randanmärkning kan man väl säga

Prot. 2016/17:125

14 juni

*Ett klimatpolitiskt
ramverk för Sverige*

*Tillsammans mot brott
– ett nationellt brotts-
förebyggande program*

att i överenskommelsen om terrorism, som har slutförts alldeles nyligen, präglades arbetet där inte av detta perspektiv. Inte minst det brottsförebyggande perspektivet fanns med i överenskommelsen, vilket är oerhört glädjande.

Vi måste ibland välja perspektiv, och i det här läget sätter vi fokus på det långa perspektivet, för det brottsförebyggande arbetet ger sällan snabba poänger. Det ger inte snabb lagföring och braskande rubriker. Men det är inte bara floskler eller en samling blomsterspråk i betänkandet, utan det är en rik provkarta på konkreta, praktiska och uppföljbara förslag som ligger på bordet.

Det är en stor vinst för rättskedjan när ett brott blir löst och beivras, men det är alltid en större vinst för samhället att brott inte begås. Där har vi pudelns kärna i det brottsförebyggande arbetet, och det är skönt att vi kan vara överens om detta grundläggande perspektiv.

Att vi socialdemokrater tror på det starka samhället är ingen hemlighet. Vi tror på ett samhälle som hänger ihop, där klassklyftorna inte tillåts växa och där skillnaderna mellan könen ska utjämnas. Vi tror att utfallet av denna nordiska samhällsmodell, som vi kallar Sverige, är mycket starkare än nästan alla andra samhällsmodeller som vi någonsin har sett i världshistorien, även globalt. Vartenda nyckeltal visar att detta sätt att se på världen och organisera vår gemensamma tillvaro i form av ett samhälle är överlägset.

Det som präglar den nordiska modellen är att beslutsfattande politik bygger på rationalitet och förnuft, på remissförfaranden och utredningsförfaranden, som kan vara långa och utdragna, men framför allt på vetenskaplig grund. Det är det som detta handlar om.

Det är därför Brå är en sådan vacker myndighet. Den bygger på vetenskaplig grund.

Är detta det vackraste samhälle vi har sett på jorden? Ja, det är det självklart. Det är jag som svensk och socialdemokrat stolt över, och det är inte att ta till överord.

Om forskning och praktik visar att det brottsförebyggande arbetet är det mest effektiva på sikt för att bekämpa kriminalitet är det vår förbenade – för att halvsvära lite grann – skyldighet att inta detta perspektiv. Även om den generella välfärdspolitiken är grunden för detta räcker det inte, vilket man också konstaterar i regeringens skrivelse. Vi behöver ha riktade insatser. Vi behöver ha riktade insatser mot platser, mot förhållanden och mot situationer där brottsliga aktiviteter sker och där människors utsatthet är stor.

Det var för 20 år sedan och mer därtill som vi senast hade ett heltäckande brottsförebyggande program på riksdagens bord. Under dessa år har det vuxit fram en ganska rik flora – får man väl säga – av kommunala och regionala brottsförebyggande former för arbete. Det är hundratusentals människor som bär detta. Det är mängder med människor i civilsamhället och i offentlig sektor och privatpersoner som är nycklarna och möjliggörarna när det gäller att få ned brottsligheten i detta land.

Ofta har de ingen aning om det, utan de bara gör det. Det handlar om grannarna som hjälps åt att ta in posten på sommaren för att undvika att visa för tjuvarna att man är bortrest. Det handlar om pedagogen som har ett långsiktigt värdegrundsarbete med sina ungar. Det handlar lika väl om tjänstepersonen på gatukontoret som ser till att buskarna röjs undan vid

gångtunnlarnas mynningar när oroliga medborgare ringer in till kommunen.

Helt plötsligt har dessa personer varit med och fattat beslut för att öka den situationella preventionen – vilket är den krångligaste och konstigaste ordföljden i sammanhanget. Det handlar om miljoner beslut i det lilla.

Det som beskrivs som nyckelordet i detta är det som gäller i nästan all offentlig förvaltning och all politik: samverkan. Den måste öka, den måste bli effektivare och den måste bli organisk. Det är ett framgångskoncept. Det är ett framgångsrecept rent evidensbaserat.

När samverkande parter, till exempel polis och kommun, enas om att man har en brottsutsatt plats kan man exempelvis i de medborgarlöften och samverkansavtal som vi har sjösatt i och med den nya polisorganisationen identifiera vad som behöver göras. Då är programmet en otroligt bra handbok att ta fram för att hitta konkreta åtgärder för att lösa problemen.

Man kan säga att programmet rent redaktionellt består av en bakgrund, en faktabasering, någon typ av kriminalpolitisk översikt, en grundkurs i kriminologi eller vad man ska kalla det för. Där finns också en rik flora av både exempel och mer konkreta åtgärder samt syftningsmål för regeringen. Dessa är huvudsakligen tre.

Det handlar för det första om att minska motivationen för brott. Det ska aldrig vara rätt att välja den kriminella banan. Det gäller att förebygga att bland andra unga hamnar i kriminella sammanhang. Därför ska kommun, landsting och stat alltid vara närvarande och erbjuda en alternativ väg och ett alternativt liv. Det ska finnas fritidsgårdar i stället för tomma torg eller ett frånvarande samhälle. Det ska finnas en stark socialtjänst, och det ska finnas bra elevhälsa. Det kan tyckas vara självklarheter, men det är det inte i praktiken.

Vi ser en enorm potential för ett tryggare samhälle i många av våra utsatta områden. Men varje dag fattar vi också beslut och resonerar oss fram i detta bygge för hur vi ska gå vidare.

Det handlar för det andra om att öka den informella och formella kontrollen i samhället. Det är inte helt oproblematiskt, men alla kriminologer sedan 1800-talet, inte minst granskningen av Chicago, visar att frånvaron av kontroll är en av de viktigaste kriminogena faktorer som existerar i samhället. Man kan kalla det för alienation eller anonymitet. Men det är inte helt enkelt, för det är ekvation som inte alltid går ihop.

Bondesamhället, till exempel, var inte helt okomplicerat med den normeringskofta som människor utsattes för när det gäller hur man skulle vara och inte vara. Det anonyma storstadslivet har också sina fördelar. Det är en kreativ miljö, och det skapar också integritet för individen. Denna ekvation och denna balans måste finnas även i det brottsförebyggande arbetet. Så enkelt är det.

Jag ska avsluta med det tredje exemplet. Det är ett begrepp: Tillfället gör tjuven. Vi ska försöka att hitta och ta tillfället från tjuven. Vi ska göra det på mängder med olika sätt som jag inte behöver beskriva i detalj. Men det kan handla om varia insatser.

Slutligen ska jag betona ett annat perspektiv, nämligen att den som är brottsutsatt ofta är brottsutsatt igen och igen. Det kan handla om områden, och bostäder i bostadsinbrottsammanhang, men det kan också gälla individer som utsätts av olika skäl. Därför är det brottsofferstödande arbetet

centralt – av moraliska skäl men också av praktiska, brottsförebyggande skäl. Det är någonting jag skulle vilja betona här i dag.

Det här inte direkt de snabba puckarnas politiska vardag, utan det är som sagt de långa vågornas hantverk. Vi har visserligen i farans riktning ett negativt tillkännagivande här i dag, men i stort sett är vi överens om detta. Det är jag glad för.

Det är dock genomförandet som räknas, och det känner jag mig ganska trygg med. Föregångaren till detta är ett program som kom för 20 år sedan, och det har gett bra redskap till kommuner och landsting för att skapa lokala Brå och annat. Detta program kommer att ge en ännu starkare plattform att stå på när det gäller att ta nästa steg för att bygga ett tryggare samhälle, som ju är målet.

(Applåder)

Anf. 208 PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag vill inledningsvis framhålla att jag givetvis står bakom alla moderata reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation nummer 4.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Det finns starka skäl för att intensifiera detta arbete då Sverige nu genomgår en rätt allvarlig trygghetskris. Situationen är djupt oroande i stora delar av landet.

Antalet människor, framför allt unga kvinnor, som känner sig otrygga i sin egen bostadsort ökar drastiskt. Vi vet också att antalet utsatta områden växer, och vi vet att polisen har stora organisatoriska problem. Vi ser det genom låga utredningsresultat, och vi ser det genom att poliser slutar i en omfattning som vi aldrig tidigare har upplevt.

Medborgarnas tillgänglighet till polisen har minskat trots att målet med den stora polisreformen var att öka tillgängligheten. Det märker vi inte minst nu på sommaren när ett antal polisstationer tvingas stänga igen av personal- och resursskäl trots att det är just på sommaren som vi behöver polisen allra mest eftersom det är den mest brottsaktiva perioden på året.

Herr talman! Det är naturligtvis alltid bättre att framgångsrikt kunna förebygga brott än att hantera konsekvenserna genom att bekämpa brott. Men sanningen är att det inte finns några silverkulor inom kriminalpolitiken. Det brottsförebyggande arbetet är viktigt, och det är långsiktigt. Men vi kommer inte i närtid att kunna brottsförebygga oss från låga utredningsresultat, den utbredda polisbristen i stora delar av landet, de låga lönerna, gängskjutningarna eller det stora antal ouppklarade mord som vi har i Sverige. Det krävs med andra ord även resurser här och nu för att hantera den pågående trygghetskrisen.

Med det sagt tycker jag ändå att det är bra att regeringen har presenterat ett nytt brottsförebyggande program. Det förra var från 1996, och både brottsligheten och samhället ser naturligtvis helt annorlunda ut i dag än för 20 år sedan.

Alla brott sker som bekant i en kommun. Det är därför viktigt att kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet tydliggörs, och det tycker jag görs rätt väl i skrivelsen. Jag tycker också att det är viktigt att det brottsförebyggande arbetet förankras i den politiska ledningen i kommunerna. Ledningen måste känna ägarskap och ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

Herr talman! Polisen spelar naturligtvis en viktig och central roll i det brottsförebyggande arbetet eftersom det ytterst är det enskilda lokalpolisområdet som har bäst översikt över brottsligheten i en kommun. Motorn i detta arbete är kommunpoliserna, som genom till exempel medborgardialoger och medborgarlöften arbetar för att stärka det lokala perspektivet.

Syftet med kommunpoliserna är både hedervärt och klokt, men själva genomförandet av denna reform dras med stora brister. Det är inte, som många tycks tro, en kommunpolis per kommun. I många fall har en kommunpolis fyra eller till och med fem kommuner att hantera samtidigt. Ibland är det kommuner med stora geografiska avstånd. Vi vet också att kommunpoliserna ofta blir överlastade med arbetsuppgifter – eller uppäten om man så vill – av kommunerna, som äntligen hittat en kontaktpunkt.

Ytterst handlar detta problem som så många andra inom polisen om resursbrist och att det finns för få medarbetare inom polisen. Många poliser vittnar om det här. Man hinner inte med det brottsförebyggande arbetet.

Men polisen kan inte och ska inte själv lösa allt brottsförebyggande arbete. Socialtjänsten och inte minst skolan spelar en oerhört viktig roll. Forskning visar att den som lyckas i skolan har 12 gånger så stor chans att slippa dras in i brottslig verksamhet. Nolltolerans mot dåliga skolor är därför jätteviktigt – främst naturligtvis för barnen själva men också för att det, precis som Petter var inne på, skapar ett starkare och mer välmående samhälle.

På det regionala planet inrättas nu personal och resurser på länsstyrelserna för att samordna det brottsförebyggande arbetet. Det tror jag är i grunden bra om det kan minska glappet mellan den nationella nivån och den kommunala nivån i det brottsförebyggande arbetet.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar utskottet avslag på regeringens förslag att tillsätta en nationell samordnare för det brottsförebyggande arbetet. Det finns starka skäl för det.

För det första genomför regeringen reformer där man stärker Brås nationella samordningsansvar på både nationell och regional nivå. Det innebär rimligen att det kommer att finnas ett fungerande ekosystem på nationell nivå med Brå och ytterst regeringen, på regional nivå med länsstyrelserna och längst ut på linjen i kommunerna. Genom att lägga till en nationell samordnare på detta område med vad jag uppfattar som oklara arbetsuppgifter och ett otydligt mandat riskerar man att snarare komplicera än stärka det brottsförebyggande arbetet.

För det andra anges det väldigt allmänna formuleringar av vad en nationell samordnare faktiskt ska göra och åstadkomma bortom begrepp som att höja engagemanget, stärka prioriteterna samt stödja, stimulera och driva på utvecklingen.

I mina ögon handlar brottsförebyggande arbete främst om ett långsiktigt och metodiskt arbete där lokal anpassning och koordinering samt genomförande och uppföljning av tydligt utfärdade mål bör stå i fokus snarare än massmedial uppmärksamhet och nationella kampanjer.

(Applåder)

Anf. 209 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande om regeringens förslag till ett nationellt brottsförebyggande program.

I huvudsak har Sverigedemokraterna inga direkta invändningar mot initiativet. Att försöka samla åtgärder och gemensamma ambitioner hos ett flertal aktörer som vanligtvis inte har kriminalpolitik eller trygghetsfrågor på sitt bord kan leda till någonting gott. Däremot önskar vi att programmet vore mer konkret eller mer ideologiskt tydligt så att man vet ungefär vad man kan förvänta sig att det kommer att resultera i.

Generellt i kriminalpolitiken vägs många åtgärder mellan samhällets förmåga att beivra brott å ena sidan och värnandet av den personliga integriteten å andra sidan.

Sverigedemokraterna har en tydlig position i förhållande till er andra partier. Vi har förslag som ökar samhällets förmåga att beivra brott medan många partier inte törs pröva nya förslag där den personliga integriteten i någon mån kan äventyras.

Vi har dock sett att flera partier har närmat sig Sverigedemokraternas hörna med fler förslag som ger rättsväsendet större befogenheter. Det är såklart välkommet, men ert agerande är i det här fallet inte handlingskraftigt. Det krävs tyvärr stora katastrofer, mediala pådrag kring händelser eller liknande innan ni andra förmår inta en ny och nödvändig position. Det är inte handlingskraft; det är bara att agera för sent.

Att ni agerar så beror på att ni har mycket svårare att sanktionera repressiva och handlingskraftiga åtgärder i era respektive partier. Ni saknar helt enkelt ett ideologiskt stöd för kunna vara handlingskraftiga vid nutida utmaningar.

Ett exempel är förslaget om mer kameraövervakning. Det är ett förslag som Sverigedemokraterna har drivit hårt. Vi vill att polisen enklare ska få använda sig av kameraövervakning även i bostadsområden i mycket större utsträckning än i dag. Det har jag än så länge inte hört något annat parti driva på för.

Stödet för mer kameraövervakning har varit enklare för Kristdemokraterna att ställa sig bakom än för Miljöpartiet och Liberalerna, och det beror helt enkelt på ideologi.

Nu har vi en utredning som presenteras på fredag gällande enklare användning av kameraövervakning. Men i texterna framgår det fortfarande att utredningen ska garantera ett starkt skydd för den personliga integriteten. Därför finns det anledning att misstänka att förslagen, mot bakgrund av hur ni tidigare har resonerat kring integritet, landar i fortsatt otydlighet och inte resulterar i några märkbara skillnader.

Av den anledningen är det nödvändigt att samtliga partier som vill flytta fram positionerna i frågan om kameraövervakning i varje sammanhang visar stöd för reservationer som syftar till just detta.

Herr talman! Vi tror definitivt att den personliga integriteten kommer att kränkas om polisen kan sätta upp övervakningskameror i bostadsområden där en beräknad väpnad konflikt kan komma att utspela sig. Men de enda vars integritet egentligen kränks i ett sådant exempel är just de som vill använda skjutvapen i tätbefolkade bostadsområden – och, herr talman, vad är vitsen med att värna dessa människors integritet?

Vi tror att arbetet med att främja användningen av kameraövervakning skulle göra sig väl i ett handlingsprogram för brottsförebyggande arbete eftersom det finns många aktörer som i dag är delaktiga med inköp och drift av övervakningskameror.

I min egen hemkommun Eskilstuna har kommunen valt att stå för kostnaderna för kameror och driften av dessa. Materialet kan polisen använda sig av vid ett senare tillfälle. Men jag har också en dystert erfarenhet av att den socialdemokratiskt styrda kommunen upplever osäkerhet eller ovilja att utöka kameraövervakningen till fler platser, även utanför centrumkärnan.

Vi vet att kameraövervakning vid exempelvis parkeringsplatser har motverkat trender av bilbränder. I de fall det ändå brunnit har kameraövervakning varit avgörande för polisen för att få en fällande dom efter en bilbrand.

Trots att bilar brinner runt om i vårt land är det väldigt många kommuner som inte gör tillräckligt när det handlar om kameraövervakning. Därför skulle uppmuntran genom ett nationellt brottsförebyggande program kunna fungera som ett nödvändigt politiskt stöd.

Herr talman! Vi har i vår reservation också valt att ta upp frågan om ett nytt uppdrag till Brottsförebyggande rådet med förnyad statistik kring brottslighet och ursprung, något som nu kanske är viktigare än någonsin.

Med den historiskt massiva invandring vi haft under 2000-talet är givetvis kunskap om olika kulturers påverkan på brottsligheten en förutsättning för att förstå, förhindra och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka brott.

Om 100 procent av dem som stjälar bilar är unga män är det fel att göra insatser mot äldre kvinnor för att komma åt problemet.

Om 100 procent av bilolyckor beror på alkoholpåverkade förare är det fel att göra insatser med feministiska övergångsställen för att komma åt problemet.

Och om 100 procent av sexuella övergrepp som sker på ett visst sätt har en koppling till en enskild invandrargrupp kan det ge en hint om vilka bakomliggande orsaker vi behöver inrikta vårt gemensamma arbete mot, för att komma åt problemet.

Fru talman! Därför yrkar jag avslutningsvis bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 2.
(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (-).

Anf. 210 PETTER LÖBERG (S) replik:

Fru talman! Man kan undra om Adam Marttinen ens har läst det här brottsförebyggande programmet. Han ägnar 99,7 procent av sitt anförande åt att tala om kameraövervakning.

Du vet likaväl som alla andra i justitieutskottet, Adam Marttinen, att det har lagts fram ett antal förslag på konkreta åtgärder för att förbättra möjligheterna för inte minst de polisiära myndigheterna att genomföra kameraövervakning. Det är inga hemligheter. Vi har diskuterat det hur många gånger som helst.

Ditt anförande är präglad av att man ska slå mot vissa grupper, mot etniska grupper. Det är helt logiskt eftersom du tillhör ett rasistiskt parti med rötter i nynazismen. Men ni har inte stöd i den kriminologiska forskningen för att man ska göra det. Vi vet att social tillhörighet, klasstillhö-

righet, är en betydligt viktigare faktor än etnisk bakgrund. Detta vet vetenskapen. Men ni bryr er inte om vetenskap. Ni är resistent mot vetenskap. Eller så vet ni om det och är oärliga. Det är också en variant.

Ditt anförande är ensidigt, Adam Marttinen. När det gäller repressiva åtgärder kan jag tycka att det är trevligt med kameraövervakning, inte minst på Stureplan så att man kan lagföra en del huliganer som hänger där och slåss. Men den personliga integriteten måste också värnas. Anser du inte att den personliga integriteten har något värde?

Anf. 211 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Den personliga integriteten ska givetvis beaktas. Men det finns stor acceptans bland befolkningen för att införa just kameraövervakning i betydligt större utsträckning än i dag.

Poliser runt om i landet säger samma sak. Kameraövervakning är ett mycket värdefullt redskap för att komma åt de problem som utspelar sig i många förorter där det finns en väldigt låg upplärningsprocent för många brott, just på grund av att det finns en tystnadskultur. Polisen får inte in vittnesuppgifter om de brott som sker där. Då måste man börja jobba mer proaktivt med kameraövervakning, även om det för vissa enskilda personer – säkert oftast begränsat till de kriminella – kan upplevas som ett intrång i den personliga integriteten.

Varför Socialdemokraterna värnar de kriminellas rätt till integritet så hårt i det här fallet, i stället för att värna de brottsutsatta och de områdesbor som indirekt utsätts för brott får du själv svara på, Petter Löberg.

Om jag ägnar 95 procent av mitt anförande åt kameraövervakning beror det på att det är en del av vår reservation. Det är klart att jag vill förklara vår inställning i frågan. Och det beror kanske också på att vår reservation innehåller det mest konkreta av det som skrivs i programmet.

När det gäller att endast social bakgrund skulle vara en orsak till att man begår brott, enligt vetenskapen, tycker jag att Socialdemokraterna och regeringen sviker många av de brottsoffer som faller offer för exempelvis sexualbrott. Vi vet att inte endast social bakgrund har varit orsak till många av de övergrepp som skett på festivaler och i andra sammanhang. Det finns en ganska tydlig kulturell prägel på den brottsligheten.

Jag tycker nog att Socialdemokraterna och regeringen sviker många brottsoffer, precis som man gör i många andra frågor men speciellt i den här frågan.

Anf. 212 PETTER LÖBERG (S) replik:

Fru talman! Man får försöka vara vaksam med vad man säger ibland, Adam Marttinen. Du sa till exempel för en minut sedan att jag har sagt att social bakgrund är den enda orsaken till brott. Det är det inte, utan det är den viktigaste orsaken till brott. Det finns mängder med anledningar till att människor begår brott – på individnivå och på social nivå.

Man kan dra slutsatser med hjälp av sociologiska analyser eller utifrån ett samhällsperspektiv. Och då måste man ta hänsyn till mängder med saker. Det kan också finnas kulturella aspekter. Vi vet att det finns inte minst manliga kulturer som har en väldigt brottsbejakande attityd, till exempel inom fotbollshuliganismen.

Det tilläggsuppdrag till Brå som ni föreslår innebär att man ska registrera brottsmisstänkta efter etnisk härkomst. Det kommer vi aldrig att acceptera.

Vi behöver få reda på om det finns strukturer som vi behöver ta tag i. I fall det finns gör vi naturligtvis det. Och det gör vi på mängder av olika områden, i bostadsområden men också på brottsutsatta platser. Det är det centrala, inte varifrån människorna kommer utan framför allt vad de gör och varför de gör det. Och det hänger inte ihop med etnicitet i första hand utan med sociala faktorer och klass. Så enkelt är det.

Anf. 213 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag och Petter Löberg har helt enkelt helt olika uppfattningar om vad som är viktigt att prioritera.

Vi vill ge regeringen i uppdrag att beställa en rapport av Brottsförebyggande rådet. Det har funnits en sådan rapport tidigare, vars mätperiod slutade vid millennieskiftet. Efter det har vi haft en historiskt stor invandring till Sverige, från kulturellt avlägsna länder. Det är klart att det får effekter på samhället. Det får effekter på kriminaliteten också.

Om Petter inte har varit uppmärksam på nyhetsreportagen om sexövergrepp på festivaler och liknande rekommenderar jag att han gör en liten nyhetssökning och en ny analys av varför de nya sexuella övergreppen sker runt om i vårt land. Det har inte endast med social bakgrund och klass-tillhörighet att göra.

Om man inte vill se det sviker man många brottsoffer. Då kommer man nämligen att blunda för många nödvändiga åtgärder, exempelvis när det gäller att jobba med integration och assimilation för att de personer som har kommit till Sverige ska bli en del av det svenska samhället, så att man får någon sorts grundläggande gemenskap på värderingsgrund. Då kan sexuella övergrepp som kan ha rasistisk karaktär motverkas.

Jag rekommenderar Petter att göra en liten nyhetssökning och ta en funderare på hur man bäst motverkar brott som inte endast har social klass och tillhörighet som bakgrund.

Anf. 214 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Det är sannerligen en glädjande dag i dag. Först debatteras en klimatlag i kammaren, och nu ska vi diskutera regeringens skrivelse *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program*. Det är det första initiativet på 20 år som en regering har tagit för att samla arbetet för att förebygga brott. Det är mycket glädjande och efterlängtat.

Fru talman! När jag i söndags träffade människorna på politikerveckan i Järva var temat trygghet och hur vi motverkar brottslighet. Det efterfrågades satsningar på välfärden, satsningar på att barn ska klara av skolan. Och det efterfrågades satsningar på fler poliser nära medborgarna. Det efterfrågades helt enkelt fler satsningar för att förebygga brott på olika sätt.

Det brottsförebyggande arbetet har många olika dimensioner, alltifrån att bygga en stark välfärdsstat till att sätta lås och larm på en enskild villa. Syftet med det brottsförebyggande programmet är att engagera alla aktörer vi behöver för att förebygga så många brott vi kan.

Fru talman! Polisen har ett tydligt uppdrag i grunden om att förebygga brott. Många andra verksamheter, såväl statliga som kommunala, ideella och företag har helt andra syften i grunden. Men ibland är också deras verksamheter brottsförebyggande. Vissa har också som sitt huvudsyfte att förebygga brott.

Med det här programmet vill vi engagera alla dessa aktörer så att vi tillsammans och i samverkan får bästa möjliga resultat.

Kommunerna sitter på otroligt många möjligheter. Det är kommunerna som planerar bostadsområden. De kan göra det lättare eller svårare för polisen att ingripa mot brott. De kan göra det tryggare eller mindre tryggt för de kvinnor som går hem på kvällen. I dag känner sig var tredje kvinna otrygg.

Vi vill få med näringslivet. Det finns företag som har en affärsidé som i sig bidrar till att förebygga brott – jag nämnde Lås & Larm. De butiksägare som verkar i utsatta områden ska kunna bidra till att de själva inte utsätts för brott i lika stor utsträckning och till att minska brottsligheten i området.

Civilsamhället har en helt central och värdefull roll. Fotbollsforeningens huvudsyfte är ju inte att se till att ungarna inte klottrar och kastar sten på polisen, men det är en värdefull bieffekt till det som de gör.

Det finns föreningar som bedriver avhopparverksamhet från våldsbejakande högerextremism. Kvinnojourer och brottsofferjourer gör ett enträget arbete som kan vara den avgörande faktorn för att en kvinna som har levt med våld under flera år ska våga ta steget och söka hjälp.

Nykterhetsrörelsen bidrar till en minskad alkoholkonsumtion och därmed minskad brottslighet. Pensionärsorganisationerna ser till att de äldre får kunskap och verktyg för att värja sig mot bedragare. Vi vill att kommunerna krokrokar arm med dessa organisationer och ger det stöd som behövs för att de tillsammans med alla goda krafter i samhället ska kunna fokusera på sin kärnverksamhet.

Fru talman! Det är också mycket glädjande att det nationella programmet har ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Vi vet att kvinnor i större utsträckning känner otrygghet. Det är inte kopplat bara till utsattheten för brott, utan det är också kopplat till upplevelser och rädslor.

Vi måste ta krafttag för att sluta den trygghetsklyfta som finns mellan män och kvinnor. Det finns också ett tydligt jämställdhetsperspektiv när det gäller dem som begår brott. Det talas om vikten av att motverka skolmisslyckanden. Jag instämmer i det. Vi har talat om vikten av att unga får arbete. Jag instämmer i det. Det är helt centralt. Men det talas också om mer perifera faktorer såsom vilket land ens föräldrar är födda i.

Av alla sexualbrott begås 98 procent av män. Därför är jag otroligt glad över att fokus nu riktas mot de destruktiva maskulinitetsnormer som ligger bakom idén om en mans rätt att inskränka en kvinnas kroppsliga integritet. Detta är något av det absolut viktigaste i det brottsförebyggande arbetet. Här hakar programmet på regeringens tioåriga strategi för att motverka mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, våld i hederns namn, prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Det nationella brottsförebyggande programmet kommer att innebära ett mer strukturerat, kunskapsbaserat arbete som involverar fler aktörer. Det innebär också en helhetssyn. Mer av det brottsförebyggande arbetet ska integreras i bland annat kommunernas löpande arbete. Man kommer

att arbeta mer med den situationella preventionen. Det kan vara kameraövervakning i parkeringshus men inte kameraövervakning i vartenda sovrum där en våldtäkt riskerar att begås. Mer forskning ska också användas i det praktiska arbetet.

Fru talman! Det är så och inte genom att vi politiker hittar på våra egna lösningar som vi kommer att nå största möjliga framgång. Därför vänder jag mig starkt emot Moderaternas både rättsosäkra och i grunden plakatpolitiska förslag om zonförbud. Det går ut på att om någon betar sig lite subjektivt trygghetsstörande ska denna person utan rättegång kunna dömas till att inte få vistas på en viss plats.

Det som oroar mig är dock att vissa av de stora ambitioner som vi verkar att vara eniga om inte kommer att leda till den stora förändring som vi vill se.

I och med det tillkännagivande som de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna nu driver igenom plockar man bort ett verktyg från det brottsförebyggande arbetet, nämligen den nationella samordnaren. Syftet med den nationella samordnaren är bland annat att skapa medial uppmärksamhet och engagemang för dessa frågor. I en tid när kommuner och andra organisationer står inför många olika utmaningar på många olika områden finns det risk för att det brottsförebyggande arbetet får lägre prioritet än vad det annars hade fått, och det är olyckligt.

De borgerliga partierna tycker i fråga om det brottsförebyggande arbetet att det är nog med nationella samordnare. Argumenten är i grunden ganska byråkratiska. Man tycker inte att det är en bra modell för att organisera sig. Faktum är att något alternativ för hur vi ska entusiasmera kommuner och andra aktörer inte har presenterats.

Jag hoppas att vi gemensamt ändå kan arbeta för att hitta en lösning på detta mycket viktiga område.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 5. I övrigt vill jag tacka regeringen för ett bra arbete med ett nationellt brottsförebyggande program.

(Applåder)

Anf. 215 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Jag vet inte hur ni gör, men när jag går hem sent på kvällen har jag alltid en nyckel i handen. Det är ju egentligen en ganska löjlig grej, för jag vet inte alls hur man slåss. Jag har inte en aning om det. Men jag går alltid med nyckeln i handen som ett slags trygghet.

Jag har aldrig känt mig trygg utomhus, och jag har aldrig haft anledning att känna mig trygg utomhus. Det finns män där – män som jag har fått lära mig är farliga, män som springer omkring och skräms i elljusspåret, män som är fulla, män som våldtar, män som jag ska akta mig för. Jag ska akta mig för att ha för höga klackar, för då kan jag inte springa ifrån männen tillräckligt snabbt. Män är farliga helt enkelt. Och då hjälper den där nyckeln i handen, i alla fall rent hypotetiskt.

Brås senaste siffror visar att jag inte är ensam om att vara rädd. Jag är snarare en liten del av en stor mängd kvinnor som har blivit räddare under de senaste åren. Och det är exakt det som den strukturella könsmaktsordningen har lärt oss – att vara rädda.

Det här är inte ett problem som varje kvinna ska lösa individuellt genom något slags personlig övertygelse om att det faktiskt inte är alla män som våldtar och dödar kvinnor. Det är ett strukturellt problem som faktiskt börjar med mannen, med mansnormen och med varför män använder så hysteriskt mycket våld.

Regeringens brottsförebyggande program är bra som tar ett stort grepp kring det brottsförebyggande arbetet. Det sker inte i ett sammelsurium av hårdare straff och fler poliser, utan det är ett arbete som sker från kommunen till staten och utifrån att ingen ska vara rädd när man ska gå hem på kvällen. Brottsförebyggande arbete sker främst genom en bra skolgång, en stark välfärd och ett jämställt samhälle.

Det sexualiserade våldet är fortfarande ett av de största hoten mot kvinnors hälsa och ett hinder för att nå ett jämställt samhälle. Våldet präglar dagligen kvinnors liv, och överallt utmanas kvinnors rättigheter ständigt på olika sätt både i Sverige och internationellt. Mäns våld mot kvinnor existerar inte i ett vakuum utan är det yttersta uttrycket för ett ojämnt samhälle.

Vi måste därför se hur maskulinitetsnormer, maskulinitet, makt och våld hänger ihop och hur stereotypa könsroller påverkar mäns beteende och syn på framför allt kvinnor och hbtq-personer. Detta måste vi göra för att sedan kunna vidta åtgärder och slutligen uppnå ett samhälle fritt från sexuellt våld.

Det behöver tas fram ett nationellt handlingsprogram mot våldtäkter och sexuellt våld. Vänsterpartiet anser även att sex- och samlevnadsundervisningen behöver utvecklas, att feministiskt självförsvar bör införas från årskurs 7 och att sexistisk reklam bör förbjudas. Vi vill öka genuskompetensen och stärka jämställdhetsarbetet inom förskolan och skolan, eftersom grunden för de föreställningar om kön och sexualitet som präglar hela vårt samhälle etableras där redan i mycket tidig ålder.

Vi i Vänsterpartiet är mycket glada och stolta över att vi tillsammans med regeringen har kommit överens om att avsätta pengar i budgeten för att finansiera införandet av obligatoriska moment om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i ett antal utbildningar till yrken där man just träffar utsatta kvinnor och barn. Det blir en obligatorisk utbildning för bland annat läkare, jurister och socionomer.

I Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning för 2016 svarade en tredjedel av de tillfrågade kvinnorna att de antingen kände sig otrygga, mycket otrygga eller att de inte alls går ut i det egna bostadsområdet sent om kvällarna. Bara en tiondel av männen svarade likadant. Detta är ett av alla skäl till att det brottsförebyggande arbetet i allmänhet och planeringen av stadsmiljöer och bostadsbyggnad i synnerhet behöver ett tydligt feministiskt perspektiv.

Men det går att göra vissa saker för att skapa trygghet, till exempel att planera städer bättre. Man kan bygga städer och bostadsområden så att de känns och upplevs som trygga. Vänsterpartiet har länge drivit frågan om feministisk stadsplanering. I Stockholms stad, där Vänsterpartiet sitter som en del av majoriteten, har vi sett till att skriva in krav på en feministisk stadsplanering i ägardirektiven för stadens bostadsbolag.

Ytterst är detta en fråga om demokrati. Det offentliga rummet tillhör alla och måste därför vara tryggt och välkommande för alla, oavsett vem man är. Det handlar om enkla saker. Väl upplysta gångstråk är viktiga för att öka tryggheten, men framför allt behöver det offentliga rummet återigen bli en viktig plats som angår oss alla.

Fru talman! Även om det är kommunerna som har planmonopol och förfogar över stadsplaneringen bör regeringen kunna vidta åtgärder för att stimulera och uppmuntra till ett tydligt feministiskt perspektiv vid stadsplanering och bostadsbyggande. Regeringen bör därför återkomma med förslag på åtgärder som syftar till att uppmuntra och stimulera förekomsten av feministisk stadsplanering och bostadsbyggande.

Jag ska inte behöva gå hem med nyckeln i handen. Det ska ingen behöva. Men det är inte jag som ska ändra mig, utan det är männen. Det är därför brottsförebyggande arbete är viktigt, och det är därför det måste genomsyra allt i samhället. Det är i grund och botten en feministisk fråga.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 216 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Först och främst vill jag meddela att Liberalerna står bakom utskottsmajoritetens hantering av skrivelsen samt de motioner som vi har lagt fram. Vi har inga reservationer. Liberalerna får tvärtom bifall av en majoritet i utskottet för sina förslag att inte tillsätta ytterligare en nationell byråkrat, i det här fallet en nationell samordnare under myndigheten Brottsförebyggande rådet.

Jag har tittat på budgeten för det brottsförebyggande arbetet. 25 miljoner är redan öronmärkta till regionala samordnare för det brottsförebyggande arbetet. Här kommer nu ytterligare en byråkratisering och ytterligare en urgröpfung av budgeten som ska gå till det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta ska vi alltså i första hand öronmärka till fler byråkrater inom statsförvaltningen. Om man menar allvar med detta tycker jag att det är helt felprioriterat och oansvarigt.

Flera regeringsföreträdare har här talat om allt annat än innehållet i det brottsförebyggande programmet. Det är en indikator på att det här inte är något konkret. Det handlar om vad som helst och om allting. Vad betyder ”minska motivationen att begå brott”? Vad betyder ”öka formell och informell kontroll”? Så citerar betänkandet programmet. Detta är obegripligt. Inte ens jag som har suttit i utskottet under många år förstår riktigt vad man är ute efter.

På vilket sätt ska det lokala brottsförebyggande arbetet på riktigt och konkret stimuleras och stöttas? Själva lyfter vi till exempel, fru talman, upp behovet av kameraövervakning. Det finns nämligen referat i betänkandet om att detta är en viktig åtgärd.

I Liberalernas budget avsätts 40 miljoner mer än vad regeringen gör under rubriken ”Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete”. Till detta ska läggas de resurser vi avsätter till det lokala arbetet mot våldbejakande extremism. Kom inte hit till kammaren och påstå att vi i de andra partierna inte prioriterar det brottsförebyggande arbetet! Det är inte sant. Vi har mer pengar till det lokala brottsförebyggande arbetet, och jag riktar mig nu till Miljöpartiet.

När det gäller Brottsförebyggande rådets uppdrag kan detta låta som något extraordinärt och nytt. Men jag har tittat på ett antal regleringsbrev, regeringens uppdrag, till denna myndighet. Låt oss titta på innevarande år, 2017. Myndigheten ska utveckla, samla och sprida kunskap. Den ska stimulera, analysera och utvärdera brottsförebyggande insatser som bedöms vara av intresse. Den är även expertmyndighet när det gäller statistik, särskilt inom kriminalpolitiken. Det gäller hatbrott, sexualbrott och kvinnofridskränkning.

Myndigheten har redan ett oerhört omfattande, brett och tungt uppdrag och behöver inga nya nationella brottsförebyggande program. Man gör ju redan detta. Varför sa ni från S, V och MP inte det när ni talade? Brottsförebyggande rådet gör redan precis allt detta med sina 111 miljoner kronor.

Det finns även kritik mot Brottsförebyggande rådet, men det kan vi diskutera i ett annat sammanhang.

Liberalerna kommer inte att yrka avslag på detta dokument, men om det hade varit en proposition hade jag gjort det eftersom det här inte är konkret. Det är inte tillräckligt tufft och effektivt utan för luddigt och fluffigt. Men detta är en skrivelse från regeringen, och den kommer att läggas till handlingarna.

När det däremot gäller den nationella samordnaren vill vi verkligen markera vårt avståndstagande mot fler sådana. Beträffande kommunernas uppdrag att arbeta brottsförebyggande har vi i Liberalerna föreslagit att kommunerna i kommunallagen ska åläggas att arbeta brottsförebyggande. Så är det inte i dag. Jag tror dock att ni har yrkat avslag på vår motion. Detta skulle faktiskt ha kunnat vara ett riktigt verktyg i det kommunala arbetet.

I Brås egna utvärderingar, som kom för ett och två år sedan, och i vårt betänkande står det att det finns brister i kommunernas prioritering. Men det finns också brister hos polisen. Jag ska inte gå in på polisens situation under den sista minuten av min talartid. Vi vet dock alla att polisen är en väldigt pressad myndighet. Det som verkligen tär på resurserna är det brottsförebyggande arbetet, att få ut fler synliga poliser och att få ut fler områdespoliser, som ska göra just allt det som många av er förväntar er att de ska göra.

Men den stora frågan är: Vem ska göra det? Polisen har i dag inte tid, resurser eller kapacitet till det brottsförebyggande arbetet, för det är inte prioriterat. Jag tycker att man ska vara oerhört försiktig, fru talman, när man överdriver betydelsen av den här typen av program och inte minst ger sken av att det här inte bedrivs. Det är självklart. Brottsförebyggande rådet gör nationella trygghetsundersökningar. De gör specifika program som redovisas årligen, och det tycker jag är bra.

(Applåder)

Anf. 217 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Roger Haddad tar i från tårna när han skryter om hur Liberalerna nu satsar på det brottsförebyggande arbetet. Faktum är att hans parti under åtta år i regeringen inte tillförde en krona till den delen av Brottsförebyggande rådets verksamhet. Vid vårt första studiebesök med utskottet på Brottsförebyggande rådet konstaterade de att

detta i praktiken innebar nedskärningar, eftersom man inte kompenserade för pris- och löneuppräkningsar.

Huvuddelen av Brottsförebyggande rådets arbete handlar om att föra statistik, samla kunskap och skriva rapporter. Det är otroligt viktigt. Men det som vi pratar om nu är framför allt det konkreta stöd som många kommuner efterfrågar.

Vi vet att arbetet varierar kraftigt ute i kommunerna. Det finns stora kommuner med mycket muskler och resurser och ett väl strukturerat arbete med anställda som tar till sig den kunskap och forskning som finns. Det finns också mindre kommuner som inte har lika stora resurser att bedriva ett strukturerat brottsförebyggande arbete. Det kanske är en person i kommunen som har att leda den här delen av arbetet vid sidan av många andra viktiga arbetsuppgifter. Därför har regeringen stärkt både Brottsförebyggande rådet och länsstyrelserna och gett dem ett regionalt uppdrag att arbeta för att så många som möjligt ute i kommunerna ska få ett kunskapsbaserat och kvalitetssäkrat konkret arbete.

Jag måste säga att jag fortfarande inte blir klok på varför man säger nej till insatser om man tycker att det är viktigt med brottsförebyggande arbete och vill att kommunerna ska prioritera detta.

Anf. 218 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Vi säger inte nej till insatser. Vi säger nej till fler nationella samordnare. Vi säger nej till regionala byråkrater på länsstyrelsen som äter upp budgeten. Det är inte den regionala personen på länsstyrelsen som ska jobba operativt, utan det är mina kamrater och kollegor och våra medborgare i Västerås som ska göra det. Det är socialtjänsten och skolpersonalen. Det är Citysamverkan, som jobbar med citys utveckling. Det är områdespoliserna, om det finns några sådana. Det är de som ska göra allt det här jobbet. Men inte en enda kommentar om det fick jag från Miljöpartiet.

Miljöpartiet erkänner inte att vi lägger 40 miljoner mer bara under rubriken "Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete" utöver pengar till lokalt arbete mot våldsbejakande extremism. Vi lägger mer pengar än vad din regering gör, Annika Hirvonen Falk. Det är det som är relevant och ska diskuteras. Men vi ger stödet direkt till verksamheten, inte till fler samordnare.

Anf. 219 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Fru talman! Jo, jag erkänner det, men det jag samtidigt påpekar är att Liberalerna kommer med detta först nu, efter tre år i opposition. När man verkligen hade makten att påverka gjorde man inte de här insatserna. Man lät det gå 20 år mellan de nationella brottsförebyggande programmen.

Nu vill man från Liberalernas sida stryka de strategiska insatser som regeringen gör för att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet. Det tycker jag är mycket tråkigt, och det rimmar väldigt illa med att man säger sig vilja ha brottsförebyggande arbete. Faktum är att man nu har gjort ett negativt tillkännagivande i strid med svensk konstitutionell praxis för att förbjuda regeringen att tillsätta en av delarna i det stärkta brottsförebyggande arbetet utan att samtidigt peka ut vad man ska göra i stället.

Prot. 2016/17:125
14 juni

*Tillsammans mot brott
– ett nationellt brotts-
förebyggande program*

Vi kan inte låtsas som att potten med pengar till den person som skulle arbeta i två år med att engagera fler kommuner i att sprida det här nationella programmet skulle kunna göra nytta genom att vi pytsar ut den till fler områdespoliser, socialsekreterare och skolor. Det är inte proportionerligt. Det enda man gör här är att man tar bort ett ganska kraftfullt verktyg, som är tänkt att driva fram prioritering av det brottsförebyggande arbetet och kunskap om det nationella programmet, och ersätter det med absolut ingenting. I praktiken är det alltså en ambitionssänkning som blir resultatet av Liberalernas tillkännagivande.

Anf. 220 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Vi vill att kommunerna i kommunallagen åläggs att jobba brottsförebyggande. Vi föreslår ett sådant krav. Det har inte ni föreslagit. Men det är så man styr från den nationella nivån.

Det är vi som lägger 40 miljoner på ökade resurser till kommunerna för att de över huvud taget ska kunna jobba med de här frågorna. Det här är något som kommunerna inte har råd med eller kapacitet till. Vi lägger mer pengar till polisen för att få ut fler områdespoliser som ska jobba brottsförebyggande. Vi hade också den 30 mars ett tillkännagivande om ökad kameraövervakning som ni reserverade er emot.

Brottsförebyggande rådet har redan ett uppdrag att ta fram forskningsstudier, underlag och statistik och stödja kommunerna.

Miljöpartiet far med osanning. Miljöpartiet överdriver. Och Miljöpartiet överdriver definitivt den roll som den tilltänkta nationella samordnaren ska ha under två år.

Det är ni som har suttit i snart tre år vid makten. Varför kommer denna satsning nu? Det är ni som har makten, inte jag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

*Riksrevisionens
rapport om upprätt-
andet av tillfälliga
gränskontroller vid
inre gräns*

§ 14 Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU25

Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns (skr. 2016/17:118) föredrogs.

Anf. 221 LINDA SNECKER (V):

Fru talman! Låt oss vara ärliga och säga vad den här debatten egentligen handlar om: en positionsförändring i svensk politik. Det var nu ett tag sedan den skedde, så man märker den nästan inte längre. Men det var när jag förra veckan fick en kram av en afghansk tjej, som utanför Riksdagshuset manifesterade sin oro över tvångsutvisningarna som sker till Afghanistan, som jag insåg att jag har vant mig. Jag har vant mig vid det hårda tonläget. Jag har vant mig vid att papperslösa jagas. Jag har vant mig vid att gränskontroller är något som behövs. Det var därför jag behövde den

där kramen förra veckan – för att bli påmind om att vi alla behöver ta hand om varandra. Jag vägrar att vänja mig.

Gränskontroller och id-kontroller är en del av det politiska maktspellet. Men det är en del av spelet som är annorlunda, för det är den del av spelet som tar människors liv. Det är den del av spelet som skickar tillbaka människor till döden.

För ett år sedan debatterade vi en annan positionsförändring, den om id-kontroller. Det var en lucka i lagen som gjorde att id-kontrollerna inte skulle gälla under två veckor under sommaren. Först var det Sverigedemokraterna som lyfte fram frågan. Sedan var det regeringens tur. Luckan skulle täppas igen, och det var bråttom. Det var så bråttom att inte ens remissbehandling kunde ske. Så ser en positionsförändring ut.

Jag sa då i den debatten att jag skämdes för dem som röstade på Socialdemokraterna eller Miljöpartiet och trodde att de röstade för solidaritet, gemenskap och en human och värdig flyktingpolitik. Jag skäms fortfarande.

Jag är stolt att tillhöra det enda partiet som fortfarande kämpar. Vänsterpartiet vill se en mänsklig och välkomnande flyktingpolitik i Sverige och Europa. Alla ska ha möjlighet att söka skydd undan förföljelse och kunna få sina asylskäl prövade på ett rättssäkert sätt och ges goda möjligheter att starta ett nytt liv i sitt nya hemland. Det är genom ett utbyggt och välfungerande mottagningssystem som vi hanterar det faktum att ett stort antal människor söker sig till Sverige och Europa, inte genom att stänga gränserna.

Vänsterpartiet var emot förslaget att införa gräns- och identitetskontroller när det antogs i riksdagen liksom vi var emot att förlänga och ta bort karenstiden för kontrollerna. Införandet av gräns- och identitetskontroller har resulterat i inskränkningar i asylrätten som Vänsterpartiet starkt motsätter sig. Vänsterpartiet delar inte heller bilden av att den allmänna ordningen och den inre säkerheten är eller har varit hotade.

Ett av argumenten som användes för införandet av kontrollerna var att det skulle tvinga övriga stater i Europa att ta ett större ansvar. Vi å vår sida uttryckte oro för att införandet av kontrollerna skulle leda till en dominoeffekt med stängda gränser genom hela Europa som följd. Det är precis det som nu har skett. Införandet fick inte övriga länder i EU att ta ett större ansvar utan fick direkt motsatt effekt. Gränserna mellan Europas stater är numera stängda nästan överallt för människor på flykt.

Nya repressiva förslag läggs fram i snabb takt. Det är avtal med Turkiet, Afghanistan och en rad afrikanska länder som tecknas, och biståndsinsatser för att stoppa människor på flykt genomförs. Det är en farlig utveckling som äventyrar asylrätten och mänskliga rättigheter.

Riksrevisionen har nu granskat gränskontrollerna och menar att instruktioner, styrning och uppföljning har brustit från centralt håll. Allvarlig kritik riktas mot regeringen. Riksrevisionen anser att regeringen borde ha tagit ett större ansvar för att säkerställa att det funnits fullgoda beslutsunderlag och tillräcklig uppföljning av insatserna. Bristerna i regeringens underlag, menar Riksrevisionen, gör att det i viss mån framstår som oklart vad regeringens beslut har grundats på.

Riksrevisionen menar att förlängningen av gränskontrollerna utan ordentlig styrning och uppföljning medfört risker, särskilt då polisen redan är i en ansträngd situation.

I sammanhanget ska vi påminna oss om att Polismyndigheten inte bara avstod från att begära att gränskontrollerna skulle införas utan den motsatte sig det. Polisen motsatte sig införande av gränskontroller. Regeringen frångick därmed den ordning som regleras i utlänningsförordningen som innebär att det är den ansvariga myndigheten som ska lämna en framställan om återinförande av gränskontrollerna.

Det finns väldigt mycket som måste åtgärdas när det kommer till gränskontrollerna. Vänsterpartiet instämmer med Riksrevisionens rekommendationer om en tydligare ansvarsfördelning mellan myndigheter och om polisens beredskapsplanering.

Men framför allt måste vi ha en regering som står upp för asylrätten och som inte utvisar barn till länder där det pågår krig. Det är en regering med råg i ryggen och ett stort och rött dunkande hjärta. Den regeringen finns inte i dag. Men det finns ett parti som aldrig kommer att vika sig, som alltid kommer kämpa för dem som har det svårt och som alltid kommer att stå upp för asylrätten. Jag är medlem i det partiet. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 222 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Jag vill ägna min tid åt att debattera det utskottets betänkande handlar om och inte migrationspolitiken. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i justitieutskottets betänkande 25 och avslag på reservationen.

Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat att granska statliga myndigheter och verksamheter. Riksrevisionen undersöker om myndigheterna följer direktiv, regler och föreskrifter, om de når sina mål samt om statliga insatser är effektiva och samhällsnyttiga. Riksrevisionen är en viktig del av riksdagens kontrollmakt och ska kontrollera att regeringen och myndigheterna sköter sitt arbete. Upptäcker man brister ska det rapporteras, och Riksrevisionen ger också rekommendationer för att förbättra verksamheten.

Riksrevisionen kan som enda myndighet granska hela beslutskedjan – riksdag, regering och myndigheterna. I de allra flesta fall, fru talman, följer regeringen de rekommendationer som Riksrevisionen ger och vidtar åtgärder utifrån dem. Men så är inte fallet med denna rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns.

Riksrevisionen anser att regeringens beslut om återinförande av de tillfälliga gränskontrollerna var otydliga samt att styrningen och uppföljningen av insatsen var bristfällig och att regeringen borde tagit ett större ansvar för gränskontrollernas utformning. Dessutom anser Riksrevisionen att det bör göras en översyn av utlänningslagen och utlänningsförordningen.

Regeringen delar inte denna bedömning, och det gör inte heller majoriteten i utskottet, varken att det fanns en otydlighet, brist på styrning under den aktuella perioden eller att det finns behov av att se över utlänningslagen eller utlänningsförordningen.

Vad gäller regeringens beslut är det regeringens uppfattning, som också majoriteten i utskottet delar, att det klart framgick av beslutet vad det allvarliga hotet bestod i och att det skulle bemötas genom återinförande av gränskontroller.

Både Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap hade påtalat att det fanns ett allvarligt hot mot allmän ordning och inre säkerhet och att situationen medförde stora påfrestningar för samhällsviktiga funktioner. Den närmare utformningen av kontrollernas utförande överläts i regeringsbeslutet till Polismyndigheten, vilket är det sätt som myndighetsstyrning normalt sett går till på.

Fru talman! Vi har självständiga myndigheter. Varken riksdag eller regering ska detaljstyra det sätt som en myndighet utför de arbetsuppgifter som den blivit tilldelad. Regeringen anger ett mål men överlämnar till myndigheten att avgöra hur målet ska uppfyllas.

Även om detta var en extraordinär situation gjordes inte något undantag från denna princip. Myndigheten fick den nödvändiga friheten att utforma kontrollerna utifrån sina strategiska och operativa överväganden och bedömningar.

Jag tror att det är mycket viktigt att faktiskt hålla på denna princip. Det är myndigheten som har grundkunskapen även om situationen inte är ordinär. Om regeringen i detta fall hade frångått principen och beskrivit utformningen av återinförande av tillfälliga gränskontroller mer detaljerat hade det dessutom riskerat att fördröja viktiga operativa beslut eftersom myndigheten då varit tvungen att backa tillbaka till regeringen för att få ett nytt beslut.

Regeringen bedömer att uppföljningen var tillräcklig och att beslutsunderlaget inför förlängningsbeslutet har varit fullgott. Utskottet delar denna bedömning.

Det fördes under hela den aktuella perioden dialog och avstämningar med företrädare på olika nivåer inom Polismyndigheten och Migrationsverket. Uppdatering av situationen och lägesbilder hämtades också från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Uppfattningen var att införandet av tillfälliga gränskontroller hade fått avsedd effekt. Denna slutsats tillsammans med en aktuell uppdatering av situationen utgjorde grunden för beslutet om förlängning av gränskontrollerna.

Vad gäller frågan om att uppdatera polisens befintliga beredskapsplaner, som Vänsterpartiet lyfter fram i motionen, är det kritik som Riksrevisionen riktar mot Polismyndigheten och inte mot regeringen, så det ska vi över huvud taget inte hantera här.

Utlänningslagen reglerar bland annat frågor om ansökan, prövning av avvisning och handläggning i frågan om uppsikt och förvar.

Fru talman! En lag kan alltid bli föremål för omprövning och översyn. Men varken utskottets majoritet eller regeringen anser att utlänningslagen är otydlig och bör ses över med anledning av ansvarsfördelningen mellan Polismyndigheten och Migrationsverket.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Anf. 223 LINDA SNECKER (V) replik:

Fru talman! Gränskontrollerna som infördes av regeringen har inte lett till att fler länder i Europa tar ett gemensamt ansvar för alla de asylsökande som kom under 2015. De har snarare lett till en dominoeffekt där fler och fler länder har stängt sina gränser, och de är nu stängda i nästan hela Europa.

Samtidigt ser vi att regeringen tvångsdeporterar ensamkommande barn och ungdomar till Afghanistan. Senast för några dagar sedan kunde vi läsa att en yngling som tidigare bodde i Sverige blev dödad i en terrorattack i Kabul.

Vad regeringen också sysselsätter sig med är åldersuppskrivningar, osäkra bedömningar och tvångsutvisningar till Afghanistan av barn som har växt upp i Iran.

Vänsterpartiet stöder den massiva folkrörelse som just nu växer fram av engagerade föräldrar, gode män och kämpar för asylrätten. Vi stöder #vistårinteut och kravet på amnesti för ensamkommande barn och ungdomar som har varit i Sverige i mer än ett år. Vi kan inte utvisa ungdomar till ett land som de inte har växt upp i. Vi kan inte utvisa ungdomar till en osäker framtid eller till och med döden. Men det är det som sker i dag.

När kommer Socialdemokraterna och regeringen att ta sitt ansvar för flyktingpolitiken?

Anf. 224 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt anförande infördes gränskontrollerna för att Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap påpekade att det fanns ett hot mot allmän ordning och inre säkerhet och att den situation som uppstod när det kom en stor mängd flyktingar samtidigt medförde stora påfrestningar för samhällsviktiga funktioner. Den förväntade effekten av gränskontrollerna uppnåddes också.

Det övriga som Linda Snecker anför i sitt inlägg vill jag inte debattera här i dag, för det är en fråga för socialförsäkringsutskottet, inte för justitieutskottet.

I dag debatterar vi Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller och om regeringen hade ett ordentligt beslutsunderlag för att ta de erforderliga beslut man gjorde. Det anser vi att man hade.

Anf. 225 LINDA SNECKER (V) replik:

Fru talman! Detta beslutsunderlag anser inte Riksrevisionen att regeringen hade. Vi debatterar denna fråga i dag för att Riksrevisionen har granskat regeringens beslutsunderlag och uppföljning och fällt regeringen på dessa punkter. Man riktar även kritik mot att regeringen trots att ansvarig myndighet, Polismyndigheten, inte yttrade sig och inte ville ha gränskontrollerna ändå införde gränskontrollerna.

Det är anmärkningsvärt att gömma sig bakom rubriken på det vi debatterar i dag och tro att gränskontrollerna inte har en påverkan på asylrätten och på att barn utvisas till osäkra länder. Det är att gömma sig bakom en politik som jag vet inte har stöd i hela det socialdemokratiska partiet. Det är att gömma sig och inte vilja ta ansvar.

Jag tror att Helene Petersson precis som jag har fått hundratals mejl under ett par veckor från rörelsen #vistårinteut. Här vittnar gode män och familjer som har tagit hand om dessa barn och engagerat sig i vårt samhälle för att hjälpa människor om hur dessa barn tvångsdeporteras till ett land fyllt av krig och terrorism.

Att då gömma sig bakom och försvara de gränskontroller som regeringen införde och som bevisligen inte har fungerat enligt Riksrevisionens rapport är att inte vilja ta hela ansvaret.

När jag går in på hemsidan för #vistårinteut ser jag 16 miljöpartiloggor, 3 loggor från Grön ungdom, 3 från Socialdemokraterna och 3 från SSU. Jag ser också ett antal socialdemokratiska riksdagsledamöter i justitieutskottet som inte stöder denna politik.

När kommer regeringen att ta sitt ansvar för asylrätten?

Anf. 226 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Fru talman! Jag är glad att Linda Snecker har detta engagemang. Hon delar det med många, både inom vårt parti och inom andra partier. Men det är inte detta frågan rör i dag.

Linda Snecker säger att det inte har fungerat. Jo, den effekt man förväntade sig att uppnå med gränskontrollerna uppnåddes. Riksrevisionen har inte påtalat några brister där.

Riksrevisionen tycker att regeringen borde ha haft ett större underlag. Regeringen delar inte den bedömningen, och det gör inte utskottsmajoriteten heller.

Det var en extraordinär situation. Man tog kontakt med myndigheterna, och man hade en dialog under hela tiden. Tillsammans kom man fram till beslutet att gränskontrollerna behövde förlängas. Det fanns ett underlag. Man kan skapa sig underlag på olika sätt, och regeringen gjorde bedömningen att det underlag man hade var ett fullgott beslutsunderlag.

Anf. 227 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Vi inom Moderaterna anser att Riksrevisionens rapport ger regeringen berättigad kritik i vissa delar.

Nödvändigheten av upprättandet av tillfälliga gränskontroller med anledning av den massiva tillströmningen av asylsökande till Sverige under 2015 kan svårligen ifrågasättas. Utifrån en samlad bedömning, vari Migrationsverkets, Polismyndighetens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps alarmerande rapporter ingick, beslutade regeringen att gränskontroller borde införas. Detta beslut var, enligt Moderaternas mening, korrekt att ta.

Den berättigade kritik som jag först nämnde ligger i just det som Riksrevisionen anför i sin rapport vad gäller styrning och uppföljning. Riksrevisionen skriver på s. 5 i sin rapport: Regeringen överlät denna fråga helt och utan närmare vägledning till Polismyndigheten.

Det ålåg förvisso Polismyndigheten att genomföra de av regeringen beslutade gränskontrollerna, precis som Helene Petersson nämnde. Men det ålåg också regeringen att tillse att myndigheten hade förutsättningar att genomföra uppdraget på bästa och mest effektiva sätt.

Likaså ålåg det regeringen att inhämta erforderligt underlag för att kunna bilda sig en uppfattning om kontrollernas effektivitet och utformning samt huruvida de uppfyllde det av regeringen uppställda målet med insatsen. Det sistnämnda gällde inte minst i samband med frågan om gränskontrollernas eventuella förlängning.

Detta gjorde inte regeringen i den grad man borde, utan ansvaret lades på Polismyndigheten att med sina knappa resurser lösa uppgiften.

Vi delar därför Riksrevisionens bedömning att kritik bör riktas mot regeringen i fråga om hur uppdraget till Polismyndigheten utformades och hur den fortsatta styrningen, kontrollen och uppföljningen av beslutet skedde.

Vidare har inte någon uppföljning av kostnaderna för insatsen samt eventuella undanträngningseffekter i övrig verksamhet hos polisen genomförts och dessvärre heller inte efterfrågats av regeringen. Detta anser vi vara en stor brist i såväl Polismyndighetens som regeringens hantering av insatsen.

Fru talman! En myndighet måste ha kontroll på sina utgifter och hur kommendering till annan verksamhet påverkar utförandet av andra nödvändiga uppgifter.

Kostnaden för insatsen kring gränskontroll bedöms vara substantiell, och flertalet polisregioner har talat om undanträngningseffekter på övrig verksamhet. Regeringen har inte agerat på dessa varningssignaler utan endast hänvisat till att Polismyndigheten ska lösa uppgiften – punkt. Vi anser att regeringen borde ha agerat mer proaktivt och tagit ett större ansvar för uppföljningen av insatsen, såväl ekonomiskt som hur insatsen i övrigt påverkade andra delar av polisverksamheten.

Regeringens agerande att fatta beslut som myndigheterna är alldeles oförberedda på går igen. Så sent som i början av maj i år kom ett snarligt beslut som visar att regeringen inte det minsta tagit till sig av den kritik som Riksrevisionen riktat mot gränskontrollerna.

Denna gång handlade det om borttagandet av id-kontrollerna, ett beslut som inte på något sätt har förmedlats tidigare till vare sig Polismyndigheten, Migrationsverket eller andra berörda myndigheter och organisationer. Med borttagandet av id-kontrollerna utlovades att gränskontrollen alljämt skulle vara kvar – gott så – och därtill även bli förstärkt av Polismyndigheten och Tullverket.

Förstärkt gränskontroll uppfattades av många som en heltäckande kontroll vid våra gränser, men sanningen är att ingen av de brottsbekämpande och kontrollerade myndigheterna visste om regeringens beslut och därför stod helt oförberedda på det nya uppdraget.

Rikspolischefen var hos oss i justitieutskottet i förra veckan, och på en fråga från mig om den förstärkta gränskontrollens införande sa han att den bör benämnas partiell gränskontroll. Detta rimmar mycket illa med de förstärkta gränskontroller som utlovades vid presskonferensen när id-kontrollerna togs bort.

Först i september, meddelade rikspolischefen, kan arbetet med den förstärkta gränskontrollen eventuellt komma igång. Det tar alltså fyra alternativt fem månader – maj, juni, juli, augusti och kanske september – innan gränskontrollen kan komma igång i full skala. Den är då nere på en farligt

låg nivå i jämförelse med statsrådets utfästelser. Att det gäller sommarmånaderna, som gränspoliserna tydligt har varnat för är den tid då flyktingflödet till Sverige är som störst, gör det hela mer oroväckande.

Regeringens svar på frågor kring detta beslut är mycket snarlika dem som Riksrevisionen kritiserar i sin rapport, som vi debatterar i dag. Man tar inte till sig av kritiken.

Regeringen brister återigen i styrning, uppföljning, kommunikation och analys gentemot de myndigheter som ska genomföra arbetet. Man lämpar över ansvaret för att klara en synnerligen svår uppgift – egentligen en extraordinär händelse, som Helene Petersson sa – på myndigheter, i detta fall Polismyndigheten, utan att tillskjuta extra medel och vägledning för detta. Våra myndigheter ska då trola med knäna och försöka klara extrauppgifterna inom sin normala verksamhet och budget.

Alla förstår att detta medför stora problem, undanträngningseffekter och dyra tillfälliga lösningar – alla utom kanske regeringen, som återigen gör samma misstag och lägger allt ansvar på en myndighets axlar, utan erforderlig kompensation. Eventuellt är detta ett sätt att frånskjuta sig allt ansvar och i stället i sin tur utkräva ansvar från en myndighetsledning.

Jag tycker att detta är ett illa hanterat ledarskap och en vårdslös hantering av den personal som dagligen gör sitt yttersta för att genomföra sitt viktiga arbete på bästa sätt.

I Riksrevisionens rapport säger man också att av de fem slutsatser som Riksrevisionen drar rörande gränskontrollerna är det en som gäller regeringens del, medan fyra rör Polismyndigheten. Det förstår jag, för Polismyndigheten fick inte förutsättningar att genomföra detta utan fick uppgiften att lösa det lagd i sitt knä.

Fru talman! Vi delade regeringens uppfattning om det nödvändiga behovet av att inrätta gränskontroller. Det var nödvändigt. Det var rätt beslut att ta. Vi är dock djupt oense om vilket ansvar en regering har för att skaffa sig erforderligt beslutsunderlag, ge vägledning och stöd till berörda myndigheter samt genomföra uppföljning av effekterna av egna beslut.

Regeringen slår ifrån sig all kritik, men ett gott ledarskap bör kräva såväl ödmjukhet som insikt i att ge sina myndigheter de faktiska förutsättningarna att kunna genomföra sitt arbete på bästa sätt. Häri brister regeringen, och det kan jag bara beklaga.

Fru talman! Jag kan inte yrka på en bättre myndighetshandling hos regeringen, så jag nöjer mig med en förhoppning om att regeringen hör-sammar Riksrevisionens berättigade kritik kring styrning och uppföljning i denna fråga.

(Applåder)

Anf. 228 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Fru talman! Jag vill bara ställa en fråga till Anders Hansson: Står ni bakom utskottets förslag eller inte?

När jag lyssnade på anförandet verkade det som att ni inte står bakom det. Men mig veterligen finns det varken någon motion eller något tillstyrkande av den reservation som finns, utan jag uppfattar att majoritetens text gäller för alla utom Vänsterpartiet. Är det rätt uppfattat?

Anf. 229 ANDERS HANSSON (M) replik:

Fru talman! Vi har inget särskilt yttrande om detta. Vi har egentligen ingenting som gäller en följdmotion rörande betänkandet.

När det gäller den punkt av de fem som Riksrevisionen gav regeringen kritik för tyckte vi faktiskt att regeringen hade rätt: Det fanns inget problem med de olika lagstiftningar som Helene Petersson nämnde tidigare.

De fyra övriga punkterna rörde polisens möjligheter utföra det arbete som regeringen hade gett dem. I detta fall tycker jag att Polismyndigheten har genomfört vad de har kunnat med de förutsättningar och det varsel de fick när det gäller att genomföra gränskontroller. Vi tycker att de har försökt lösa uppgiften på bästa sätt, och därför har vi inte lagt någon mer börda på dem genom att säga att Polismyndigheten bör göra det ena eller det andra.

Vi riktar i stället vår kritik mot polisens uppdragsgivare, vilket är regeringen, som inte skickade med tillräckligt med resurser för den extraordinära händelse som införandet av gränskontroller innebär.

Som jag hoppas att jag var noggrann med att säga är vi dessutom fullständigt överens om inrättandet av gränskontroller. Behovet och syftet var definitivt rätt, men regeringens hantering avseende styrning och uppföljning kan göras bättre.

Anf. 230 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Fru talman! Jag vill fråga Anders Hansson om han har glömt bort att förra årets vårandringsbudget innehöll 700 miljoner till polisen för den resursförstärkning som regeringen och utskottet ansåg att man hade behov av.

Sedan fanns det ett personalproblem – det sticker vi inte under stol med. Det var svårt att få tag på personal. Man har arbetat oerhört hårt för hitta civilanställda, för att inte belasta yrkeskategorin poliser.

Jag skulle uppskatta om man, när man står bakom förslaget i ett betänkande, lyfter fram det och att det inte låter i anförandet som att man inte känns vid det över huvud taget.

Anf. 231 ANDERS HANSSON (M) replik:

Fru talman! De 700 miljonerna brukar spöka rätt mycket i våra debatter. Jag vet inte hur många gånger dessa 700 miljoner har intecknats för allt möjligt mellan himmel och jord inom Polismyndigheten. Rikspolischefen har till och med sagt att de var intecknade redan förra året, så de 700 miljonerna verkar leva sitt eget liv.

Däremot är det bra att man tillför myndigheten mer, men det kommer att behövas bra mycket mer pengar till Polismyndigheten. Jag som boende i de södra delarna av Sverige, nere i Skåne, ser gränskontrollerna och ser också vilka bekymmer de har medfört för pendlare men i synnerhet för polisorganisationen Polisregion Syd, som hela tiden nödgas ta personal från de kringliggande kommunerna för att arbeta med gränskontroller. Detta lämnar vita fläckar på poliskartan i många kommuner.

Många kommuner säger att de inte har några områdespoliser, eftersom alla är kommenderade till gränskontrollen. Det är ett jättebekymmer. Helt plötsligt ökar kriminaliteten i en kommun som tidigare har varit förskonad från sådan. Varför? Jo, därför att det inte är några poliser på plats. De har kommenderats till gränskontrollen. Detta är ett jättebekymmer, skulle jag

vilja säga. Det måste lösas, och det har inte gjorts. Här har man bara lagt över en mycket svår arbetsuppgift på polisen som ska genomföras.

Jag tycker att regeringen har ett ansvar i detta sammanhang. När man ger en så svår uppgift måste man styra just med medel. Vi ska inte gå in i detalj på hur polisen ska lösa detta. Men här måste man ge Polismyndigheten förutsättningar för att den ska klara sin uppgift. Där tycker jag att det brister i detta fall.

I övrigt, Helene Petersson, är vi överens.

Anf. 232 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Jag hade förberett ett ganska byråkratiskt anförande till debatten om Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns, eftersom det i grunden är ett ganska byråkratiskt och torrt ärende vi har att debattera.

Ärendet handlar om att vår statliga fristående riksrevision har granskat beslutsprocesserna och det praktiska genomförandet av inre gränskontroller och konstaterat att man vill se en ändring i utlänningslagen vad gäller ansvarsfördelningen mellan polisen och Migrationsverket för personer som kommer in i landet och ännu inte har registrerats som asylsökande samt fyra punkter som avser polisens praktiska genomförande av gränskontrollen.

Men efter Linda Sneckers mycket engagerade anförande om migrationspolitiken i allmänhet och om de afghanska ensamkommande barnen och unga i synnerhet, som just nu har en mycket svår situation i Sverige, tänkte jag att det får räcka med den mycket goda redogörelsen som Helene Petersson har gjort för ärendet i sak, där vi är helt eniga. Jag yrkar också bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande i denna fråga.

Jag känner ändå att jag vill säga några ord om det arbete som pågår för att denna grupp, ensamkommande barn och unga, ska få både en tryggare och drägligare tillvaro i Sverige och större möjligheter att stanna kvar här och till exempel gå kvar i gymnasiet. Det är ett arbete som jag och mitt parti, och även många socialdemokrater, tycker är viktigt.

Fru talman! Till att börja med måste vi reda ut att den inre gränskontrollen mellan Sverige och Sveriges grannländer inte på något sätt inskränker asylrätten. Detta är viktigt, därför att om vi verkligen vill söka lösningarna på de utmaningar som många nu ser för sina fosterhemsbarn, för de barn som de är gode män för eller för sina elever i skolan måste vi veta att just gränskontrollen inte på något sätt hindrar en person från att söka asyl i Sverige.

Den person som kommer till gränskontrollen och säger att han eller hon vill söka asyl får hjälp att söka asyl i Sverige. Däremot hindras den person som vill komma till Sverige, men som inte har rätt att komma till Sverige och som inte vill söka asyl, från att komma in om syftet till exempel skulle vara att ägna sig åt inbrottsstölder eller någonting annat.

Det som vi bland annat såg när den inre gränskontrollen inrättades var att bland andra ensamkommande barn försvann och att myndigheterna inte hade koll på vart dessa barn tog vägen. Gränskontrollen var ett sätt att se till att dessa barn, när de kom till den svenska gränsen, kunde få hjälp att komma till Migrationsverkets mottagningsenheter och söka asyl.

Prot. 2016/17:125
14 juni

*Riksrevisionens
rapport om upprätt-
andet av tillfälliga
gränskontroller vid
inre gräns*

Vi behöver göra väldigt mycket för de barn och unga som nu befinner sig i Sverige. En del av dem har fått uppehållstillstånd – tillfälliga sådana. Vi har sett till att de har möjlighet att gå klart sin gymnasieutbildning i Sverige och så småningom, förhoppningsvis, har möjlighet att permanent få stanna här.

Men vi har också den grupp som Linda Snecker talade om. I går hörde jag berättelsen om 19-åringen som under fem månader, efter att ha blivit tvångsutvisad till Afghanistan, inte hade fått en enda kram. Det kan låta banalt, men det säger någonting om den ensamhet som den här pojken lever med i ett land där han inte har vuxit upp, i ett land där han inte känner någon och i ett land där antalet terrorattentat har ökat kraftigt de senaste åren.

Fru talman! Miljöpartiet arbetar mycket hårt i regeringen och inom det europeiska samarbetet för att se till att detta öde inte ska drabba fler.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

*Driftsformer för
universitetssjukhus*

§ 15 Driftsformer för universitetssjukhus

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU21
Driftsformer för universitetssjukhus (prop. 2016/17:167)
föredrogs.

Anf. 233 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Vi debatterar i dag socialutskottets betänkande 21 *Driftsformer för universitetssjukhus*. Betänkandet handlar om regeringens proposition, där man föreslår att landstingen inte får överlämna uppgiften att bedriva hälso- och sjukvård vid ett universitetssjukhus till någon annan.

Regeringen föreslås också få bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka sjukhus som ska anses som universitetssjukhus.

De borgerliga partierna, inklusive Sverigedemokraterna, vill avslå dessa förslag från regeringen.

Fru talman! Sverige har internationellt sett en hälso- och sjukvård av högsta kvalitet, och jämförelsevis ges den på lika villkor till hela befolkningen. Men sjukvården har, som vi ofta kommer tillbaka till, stora utmaningar. Det handlar till exempel om en åldrande befolkning med stora vårdbehov och en mycket snabb medicinsk-teknisk utveckling som måste tas till vara. Men vi kan också se tecken på ojämlikhet i hälsa och också i tillgången till vård. Det är nödvändigt att förbättra effektiviteten i vården, att stimulera den medicinska utvecklingen och att kunskapsspridningen inom sjukvården fungerar för att kvaliteten ska kunna upprätthållas.

Fru talman! Universitetssjukhusen har en central och ledande roll i den svenska hälso- och sjukvårdens utveckling. Här finns det en mycket nära koppling mellan vården, forskningen, utbildningen och utvecklingen, vilket i sin tur är en förutsättning för att övriga delar av sjukvården ska kunna ge oss invånare en vård av hög kvalitet och enligt modern standard.

På universitetssjukhusen samverkar staten och landstingen kring att bedriva forskning och samtidigt följa utvecklingen internationellt för att kunna implementera och sprida nya evidensbaserade metoder och kunskap, så att de kan komma patienterna till godo.

Här samverkar man också kring utbildning av läkare, och det ställs mycket speciella krav på miljöer med sjukvård av högsta kvalitet och uttalade uppdrag om forskning liksom miljöer som stimulerar till kreativitet och innovationer.

Fru talman! Karakteristiskt för universitetssjukhusen är också att det där bedrivs så kallad högspecialiserad vård. Det är vård som ofta är mycket sammansatt och sällan förekommande. Högspecialiserad vård kräver ofta en viss volym och flera olika kompetensers insatser. Sådan vård kräver stora investeringar och kostar mycket pengar om man ska ha hög kvalitet och patientsäker vård. Ofta måste det också finnas beredskap för att kunna ta emot små patientgrupper med sällsynta tillstånd. Det betyder i sin tur att universitetssjukhusen tar emot patienter från andra landsting än det egna och även patienter från andra länder.

Fru talman! För oss socialdemokrater är det av yttersta vikt att verksamheten vid universitetssjukhusen bibehålls, hålls samman och inte fragmenteras för att man ska kunna fortsätta utveckla sina uppgifter. Den ståndpunkten stöds också av de flesta av remissinstanserna.

Landstingen har som bekant stor frihet att organisera hälso- och sjukvården liksom att bestämma om verksamheten ska bedrivas i egen eller andras regi. Med tanke på den centrala roll som universitetssjukhusen spelar för forskning, utbildning och utveckling – och därmed också för att långsiktigt kunna ge god vård inte bara till det enskilda landstingets invånare utan även till andra landstings invånare – är det dock rimligt, fru talman, att reglera möjligheterna att överlåta vårdverksamhet till andra och därmed splittra verksamheten på ett sätt som omöjliggör för sjukhusen att i längden upprätthålla statusen av universitetssjukhus.

Utskottets borgerliga partier, inklusive Sverigedemokraterna, menar att lagförslaget är onödigt och att man försöker lösa problem som inte finns. Tyvärr talar verkligheten mot dem. Se till exempel på Stockholms läns landsting, där man tar steg efter steg men inte bara med nya vårdval – vilket sker mot patientorganisationernas och vårdprofessionens vilja – utan även visar en uttalad vilja att privatisera ytterligare ett helt akutsjukhus.

Man skulle mycket väl kunna tänka sig att den moderatledda majoriteten i Stockholms läns landsting i sin privatiseringsiver privatiserar om inte hela så åtminstone delar av universitetssjukhus. Då kan vi se framför oss privata vårdgallerior som är inrättade för vårdshopping, organiserade i separata enheter utan sammanhållning och främst tjänar till att gynna vårdbolagen och inte patienternas och samhällets bästa. Det, fru talman, anser vi socialdemokrater är fel väg att gå. Universitetssjukhusens verksamhet måste hållas ihop, och patienternas behov ska bestämma hur vi styr vården.

I betänkandet påstår de borgerliga partierna, inklusive Sverigedemokraterna, att förslaget till lagstiftning om drift av universitetssjukhus skulle hämma utvecklingen av sjukvården och att den önskvärda och nödvändiga överföringen av vårdverksamhet från sjukhus till primärvård och annan öppenvård skulle omöjliggöras. Det är inte sant, fru talman.

Den som har läst propositionen vet att det står att när landstingen inte får överlämna verksamhet från universitetssjukhus till någon annan menar man med ”annan” ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse, en enskild individ eller ett annat landsting. Men, fru talman, man kan vidare läsa i propositionen att om ett landsting vill överlämna sitt huvudmannaskap för en viss verksamhet till ett annat landsting går det bra. Likaså går det enligt förslaget utmärkt att inom landstinget omorganisera och lägga ut verksamheten från universitetssjukhus till primärvård eller till ett annat sjukhus.

Vad förslaget till lagstiftning tar sikte på är att förhindra att universitetssjukhusen eller delar av dem hamnar utanför det offentligas kontroll, utan möjlighet till demokratisk styrning, och därmed blir omöjliga att hålla samman kring uppdraget.

Fru talman! I den svenska modellen vill vi socialdemokrater att en hälso- och sjukvård av högsta kvalitet ska upprätthållas även i framtiden och komma alla till del. Vi vill att vården ska styras utifrån vad som är bäst för patienten och inte utifrån vad som är bäst för vårdbolagen.

Jag yrkar avslag på förslaget i betänkandet och bifall till vår reservation.

Anf. 234 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Under åtta år valde den förra borgerliga regeringen att hårt och fundamentalistiskt driva linjen: Låt oss göra allt privat inom hälso- och sjukvården! Ni lutade er knappast mot några tjocka vetenskapliga utredningar, utan ni valde att gå den väg nyliberala ofta gör – man följer bundsförvanten Svenskt Näringsliv och dess aktiva lobby nätverk. Nu har ni även fått er kompis Sverigedemokraterna med på den färden. Det är ett parti som stöder er i vått och torrt.

Vi vet dock att vinstintressen och privata intressen leder bort från det välfärden behöver, det vill säga en hälso- och sjukvårdspolitik som håller ihop och som gynnar den forskning inom området som har betytt så mycket för svensk utveckling. Det finns delar av sjukvård och sjukhus som har en strategiskt viktig funktion såväl i sin sjukvårdsregion som för hela Sverige. Det handlar om forskning, utbildning och utvecklingskraft vid våra universitetssjukhus. Det är inte rimligt att ett landsting ensidigt kan fatta beslut om förändringar som privatiseringar när det rör betydligt fler än de egna invånarna, det vill säga hela Sveriges forskning.

För att förhindra att universitetssjukhusen splittras och fragmenteras föreslås i propositionen, som före detta Alliansen och Sverigedemokraterna i morgon kommer att lösa ned, att vi även fortsatt ska hålla samman universitetssjukhusen och säkerställa de strategiska delarna av hälso- och sjukvården. Vi ska ha dem i gemensam ägo och ha fokus på huvuduppgifterna, som vård, forskning, utbildning och utvecklingsarbete. I förslaget fastslås att landsting inte får lägga över uppgiften att bedriva hälso- och sjukvård vid ett universitetssjukhus på vårdgivare som är privata.

Jag ska ta Stockholm som exempel, för det är ett fantastiskt exempel på vad som har hänt. I borgarnas stora skyltfönster, Stockholms läns landsting, riskerar nu Karolinska och Karolinska Institutet att allvarligt försvagas just på grund av privatiseringarna.

Detta hotar kvaliteten, dagens sjukvård och kompetensen hos läkare och sjuksköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter med flera som ska sköta och utveckla framtidens sjukvård. 50 läkare, professorer, lektorer, specialister – de bästa vi har i den här vägen – har gjort en, om jag får säga det, *mycket* allvarlig orosanmälan till politikerna i landstinget gällande den forskning, utveckling och utbildning som bedrivs i Stockholms läns landsting. Ni kanske har fått ta del av den skrivelsen, men det låter inte så.

Skälet är att den sjukvård som bedrivits inom landstingsdriven verksamhet på KS och KI flyttas ut till andra vårdformer, i stor utsträckning till det som benämns ”vårdval”, utan att forskning och utbildning följer med. Inom en rad specialiteter har detta redan inneburit att forskningen har minskat kraftigt och att grund- och vidareutbildningen försvårats – eller inom vissa specialiteter nästan upphört. Så ser det ut i detta län.

Orsaken till att forskning och utbildning drabbas så hårt av vårdvalen är att nuvarande vårdvalsorganisation med ersättningssystem leder både till en splittrad vård som inte gynnar kunskapsutveckling och till att vårdvalsenheterna med dagens organisation inte anser sig ha möjlighet att bedriva forskning eller medverka i grund- eller vidareutbildningen. Detta sker i dag, här ute. Stockholm har gått längst och kan följas av fler. Det kan ske var som helst i Sverige på det universitetssjukhus och i det län där högern – före detta Alliansen – styr och där Sverigedemokraterna hänger på.

Inom vissa specialiteter i Stockholms läns landsting, som är det absolut tydligaste exemplet och som har ett taklöst vårdval, har det också inneburit en dränering av kompetens från universitetssjukhusen. Det gäller inte enbart Stockholm, utan det har drabbat hela landet. Det har drabbat forskningen, säger dessa 50 professorer, lektorer och så vidare. Det är inte Vänsterpartiet som säger det.

Det är ett gemensamt intresse för stat och landsting att hälso- och sjukvården utvecklas och att resurser avsätts för utveckling och forskning. Detta ger en effektivare sjukvård och en långsiktigt högre kvalitet. Det ger också en förbättrad hälsa och större nytta för patienterna. Men ni är beredda att ”sourca ut” det, precis som allt annat.

Universitetssjukhusen har en central roll i den medicinska utvecklingen och vården. De har även en viktig roll i hälso- och sjukvårdens kunskapsstyrning.

En stor del av läkarutbildningen utförs vid universitetssjukhusen. För att säkra att de blivande läkarna har den kliniska erfarenhet som yrket kräver är det oerhört viktigt att läkarstudenter får bra undervisning, relevant träning och god handledning. För det krävs, enligt regeringen och Vänsterpartiet, miljöer inom hälso- och sjukvården som är anpassade för just detta.

Eftersom universitetssjukhusen har en central och ledande roll för övrig hälso- och sjukvård anser vi att det är angeläget att dessa sjukhus inte fragmenteras, vilket har skett i Stockholm, utan hålls samman inom landstingen. Enligt regeringen och Vänstern finns det alltså starka skäl till att begränsa möjligheten för landstingen att överlämna uppgiften att bedriva hälso- och sjukvård vid universitetssjukhusen till andra, privata, utförare.

Men ni säger självklart nej. Ni har en annan agenda. Privatiseringen väger tyngre än den samlade forskningen och utbildningen. Vad är väl forskning jämfört med ett vårdval! Det är pinsamt lättsinnigt av er att ”sourca ut” det bästa som vi har.

Jag yrkar bifall till reservationen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Anf. 235 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Nu står vi här igen. Det har gått ganska kort tid sedan vi senast hade en debatt om en fråga som på samma sätt som denna handlar om någonting som faktiskt inte är en av världens utmaningar.

Vi har ett problem som inte riktigt finns. Det kommer ett förslag från regeringen, som inte riktigt förklarar hur detta skulle kunna lösa ett problem som inte riktigt finns. Det finns dock en risk att det faktiskt skulle göra att vi skapar nya problem.

Universitetssjukvård är otroligt viktigt. Det är viktigt att vi har förutsättningar för forskning, att det sker mycket utveckling och att det är någonting som kommer alla medborgare till del. Det är viktigt att detta finns spritt i hela landet och att vi hela tiden gör allt vi kan för att stödja alla dem som arbetar med den medicinska forskningen och ger dem goda förutsättningar.

Men vad som är universitetssjukvård är inte någonting som är en gång givet. Det var inte givet att det som var universitetssjukvård den 1 juli 2007 skulle vara det i dag. Och detta har regeringen tagit till sig av remissinstansernas kritik: Det där med att backa till ett datum i juli 2007 och frysa tiden just där och då – det backade man ifrån.

I stället vill man frysa tiden nu. Man vill säga att det som just nu är universitetssjukhus och universitetssjukvård för alltid ska fortsätta att vara det.

Detta gör man trots att remissinstans efter remissinstans – både myndigheter och de som själva är vårdgivare i form av läkare och sjuksköterskor – har svarat att de inte ser på värden på det viset. Det är inte så värden fungerar, utan det sker en kontinuerlig utveckling varenda dag, vilket gör att det som var väldigt högspecialiserat i går inte är det i dag och definitivt inte behöver vara det i morgon.

Därför har regeringen helt fel utgångspunkt när man väljer att stanna tiden vid ett visst datum och slutar att vara öppna för utveckling.

Vårdanalys kommenterar förslaget med att man finner att förslagets sammantagna konsekvenser för patienter och medborgare inte behandlas i promemorian. Konsekvenserna för medborgarna som detta gäller har alltså inte ens behandlats – det säger Vårdanalys.

Man pekar på att motiven är vaga och att det saknas en allsidig belysning av konsekvenserna. Man säger också att det Vårdanalys vederligen inte finns något entydigt svar på vilken driftsform som genererar högst kvalitet eller är mest effektiv.

Regeringen har nämligen som en grundförutsättning att driftsformen i sig skulle vara det som är avgörande. Men något underlag för den uppfattningen finns inte i promemorian. Det har heller inte funnits under beredningsprocessen, och det finns inte i något annat material – åtminstone inte i något som vi eller de ansvariga myndigheterna på detta område har kunnat ta del av.

Statskontoret säger att ett förbud som omfattar all hälso- och sjukvård vid universitetssjukhusen skulle kunna försvåra för landstingen att organisera vården resurseffektivt.

Det är inte någon mörk majoritet i riksdagen som uttrycker det med några märkliga avsikter, utan det är en av de myndigheter som har som ansvar att se till att den verksamhet som vi bedriver med skattebetalarnas pengar är så effektiv och välfungerande som möjligt.

Vårdförbundet säger att detta med att utgå från sjukhus bygger på en traditionell syn på vården, där byggnader och hus kommer i förgrunden, i stället för att fokus riktas på den verksamhet och den vårdnivå det handlar om.

Remissinstans efter remissinstans ger tydligt stöd för att detta är en produkt som aldrig någonsin borde ha hamnat på riksdagens bord. Detta löser inte ett problem, eftersom det är ett problem som inte ens existerar.

Den här regeringen borde lägga sitt krut på att ta sig an de utmaningar som vården står inför. Man borde ägna sig åt de verkliga utmaningarna – åt de växande köerna och åt förtroendet för vården, som sjunker på grund av att regeringen lägger tid på skuggboxning i stället för på vårdutveckling.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och därmed till förslaget i Alliansens motion.

(Applåder)

Anf. 236 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Ni verkar inte tycka att det finns några som helst problem med att "sourca ut" delar av universitetssjukhusen, som man har gjort här i Stockholm. Ni tycker att det funkar jättebra att med vårdvalsideologin gå in och ta ut stora verksamheter som inte tar med sig möjligheter till forskning och utveckling eller möjligheter för läkare att vara där. Det är nämligen precis så det ser ut.

Det finns ett starkt motstånd i läkarkåren i Stockholms läns landsting, som har varit det län som har gått längst när det gäller att outsourca olika delar av universitetssjukhusen mot denna typ av verksamhet. Det finns ett motstånd mot att man inte håller tag i den verksamhet som finns på ett universitetssjukhus utan låter den åka all världens väg.

Tycker inte du, Emma Henriksson, att det kan bli problematiskt när det finns så många som har tittat – på golvet – på vad som händer när man låter delar av ett universitetssjukhus privatiseras utan att forskning, utbildning och utveckling följer med? Är inte det ett problem?

Stockholm har gått först i raden av dessa sjukhus, men vi ser en fara med att det här kan utvecklas i andra regioner. Att forskning och utbildning dräneras är någonting som sker dagligen i Stockholm.

Det är inte så att folk inte diskuterar detta. Det här är ett problem. Vårdvalen och privatiseringen av hälso- och sjukvården i Stockholms län, som har varit ert skyltfönster, har till viss del fungerat dränerande. Väldigt många är väldigt oroade av detta.

Är inte det ett typexempel på vad som sker när man låter ett universitetssjukhus åka all världens väg och det till slut bara är byggnaden som finns kvar?

Anf. 237 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Att det finns förutsättningar för att bedriva forskning är viktigt oavsett vilken form sjukhuset har. De möjligheterna ska finnas i primärvården. De ska finnas på sjukhus på alla nivåer.

Universitetssjukvård är en otroligt central del i vården, och den måste ha goda förutsättningar. Men universitetssjukhus finns det inte ens en definition av. Regeringen själv, och även de partier som står bakom regeringens förslag, säger: Det kan vi inte riktigt definiera nu. Vi vill ha mandat att definiera det i efterhand.

Man kan alltså inte när man lägger fram förslaget själv säga vad det är som i dag och därmed för all framtid ska betraktas som universitetssjukhus. Även Lagrådet slår ned på detta och säger att det inte är tillfyllest. Man kan inte få ett sådant mandat, eftersom regeringen skulle kunna säga att man bestämmer sig för att all sjukhusvård är universitetssjukhus.

Nu säger regeringen: Så tänker vi inte göra. Det är inte den definitionen vi tänker ha. Nej, men säg då vilken definition ni tänker ha!

Ska man lägga fram ett förslag bör man veta vad det syftar till. Ett flertal remissinstanser pekar på att det är väldigt oklart. Man måste också veta vad det är för mandat man kräver. Är det för att man ska kunna köra över dem som är satta att ta ansvaret?

Som kristdemokrat ser jag gärna att vi har ett större statligt ansvar för den avancerade sjukhusvården. Det är något som skulle kunna skapa förutsättningar för en mer jämlik vård. Några sådana förslag har jag inte sett från Vänsterpartiet eller regeringspartierna.

När Läkarförbundet säger att förslaget framstår som ytterst kontraproduktivt undrar jag varför Vänsterpartiet inte lyssnar på alla remissinstanser.

Anf. 238 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag tänker inte gå igenom samtliga remissinstansers svar. Det är många som är väldigt positiva också. De som är mest positiva till att hålla ihop universitetssjukhusen och inte fragmentisera är exempelvis de som forskar.

KI, Karolinska Institutet, har ju varit en spjutspets. Där har forskningen legat. Det finns en extrem oro i leden där. Jag kan läsa rakt av: Den viktigaste orsaken till problemen är att den sjukvård som fram till nyligen bedrivits inom universitetssjukhusen flyttas ut till andra vårdformer, i stor utsträckning till det som benämns vårdval, utan att forskning och utbildning följer med. Det är jättemånga av de främsta professorerna och lektorerna som har skrivit detta i ett offentligt brev. Det är ingen småpotatis.

Emma Henriksson och hennes parti tycker inte att det är ett problem att forskningen i Stockholm på Karolinska, där för övrigt 500 barn i dag står i kö för operation och där ni styr och ställer, flyttas ut. Jag tycker att det är ett megaproblem när så många säger detta.

För mig är det självklart att man ska hålla ihop universitetssjukhusen. Det är superviktigt att hålla ihop de sjukhus som har forskning, utbildning och så vidare, för vårdvalsnissarna, de privata aktörerna, garanterar inte det och har inte de förutsättningarna.

Anf. 239 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är ett otroligt ansvar för den som är sjukvårdshuvudman hur man reglerar de avtal man sluter och också ger förutsättningar för forskning.

Om man tror att det som vid ett visst givet datum finns inom ramen för en sjukhuskropp och kalla den för universitetssjukhus och säga att det som finns där nu är det som för alltid måste finnas inom just dessa fyra väggar och med just denna ägare, då tror man inte på att vården har möjlighet att fortsätta utvecklas. Och jag kan förstå det om man bedriver den politik som Vänsterpartiet står för, som på punkt efter punkt handlar om att rycka undan mattan och förutsättningarna för vården att utvecklas.

Man är inte beredd att ta vara på den kraft och den kunskap som finns hos de aktörer som ger sig in i vården. Många gånger handlar det om vårdgivare som själva säger att de kan bedriva verksamheten bättre, att de är bättre på att få personal att trivas och bättre på att ge dem förutsättningar.

Utskottet har nyligen varit i Västernorrland och sett skillnaden när den offentliga aktören har hälften av personalen som stafettpersonal, medan det i primärvården som drivs i annan regi – ja, de har också utmaningar – handlar om 5–10 procent stafettpersonal.

På område efter område finns det exempel på hur andra aktörer kan vara med och bidra i vården.

Nu pratar vi om driftsformer för universitetssjukhus, och inte på en enda punkt har jag hört någon av företrädarna för regeringen eller Vänsterpartiet förklara vad det är för faktiskt problem som förslaget skulle lösa. Det saknade också remissinstanserna, inklusive de viktiga myndigheter som ansvarar för området. Men några svar från de partier som ansvarar för förslaget har vi över huvud taget inte hört.

Anf. 240 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Svensk hälso- och sjukvård står inför en rad utmaningar. Vi har bland Europas längsta väntetider. Vi har en personalflykt som blir än tydligare, inte minst denna sommar. Vi har en tydlig demografisk utveckling där de mest multisjuka äldre skjutsas mellan hemmet och akutsjukvården i stället för att vårdas. Det finns stora regionala skillnader, och det är tydligt att det spelar roll för vilken hälso- och sjukvård man får om man bor i Halland eller Jönköping eller om man bor i Västernorrland.

Fru talman! Svensk vård har goda medicinska resultat internationellt sett, men det är rätt svårt att komma dit, och det duger inte. Då kan vi förvänta oss här från Sveriges riksdag att ansvarig regering, ansvarigt statsråd och regeringspartierna presenterar så många konkreta förbättringsförslag att vi kan klara dessa utmaningar. I stället presenteras det för riksdagen ett förslag som innebär att landstingen inte får fortsätta att utveckla hälso- och sjukvården. Det är i grunden behov och problem som landstingen själva inte upplever.

Fru talman! Jag lyssnade därför noga på Socialdemokraternas inlägg här för att höra skälen till propositionen och varför den ligger på riksdagens bord. Precis som min allianskollega Emma Henriksson, vars anförande jag instämmer i, kunde jag inte höra skälen. Det kunde inte heller merparten av remissinstanserna, som fick bereda underlaget. Och regeringens egen expertmyndighet Lagrådet sågade väl också detta lagförslag jäms med fotknölnarna. Till en del beror det på att regeringen tänker göra förslaget retroaktivt. Sedan tänker regeringen försöka definiera något som i dag inte är definierat, men inte definiera det nu utan sedan.

Titeln på förslaget är *Universitetssjukhus*, men Lagrådet konstaterar att det egentligen berör all sjukvård inom sjukhusens väggar. Det betyder alltså att Socialdemokraterna i regering och riksdag med sitt förslag vill begränsa möjligheten för någon annan att bedriva och utveckla hälso- och sjukvård i till exempel Södertäljeområdet, om man tolkar vad Lagrådet skriver.

Fru talman! Regeringen väver dimridåer i Sveriges riksdag i stället för att presentera konkreta vårdreformer för svensk hälso- och sjukvård. Det gör oss i grunden oerhört bekymrade.

Vi har nu många utmaningar. Människor får vänta i stället för att få vård. Personalen känner att de inte får komma till sin rätt och utveckla hälso- och sjukvården. Och de aktörer och huvudmän som i dag verkar i svensk hälso- och sjukvård säger att förslaget inte är till för att utveckla hälso- och sjukvården, att förslaget är till för att hämma utvecklingen i hälso- och sjukvården. Då torde regeringen inte bara ha ett litet problem utan ett väldigt stort problem.

Fru talman! Majoriteten av landstingen, till exempel socialdemokratiskt styrda Kronoberg, Östergötland, Örebro, Skåne och Dalarna, har liknande farhågor som till exempel Sveriges Kommuner och Landsting. Den mycket omtalade utredningen *Effektiv vård* handlar om att vi ska ha mer nära vård i Sverige framöver. Utredaren Göran Stiernstedt är också tydlig med att mer inifrån sjukhusbyggnaden måste flyttas ut närmare.

Om det är så tydligt att man valt att inte definiera vad ett sjukhus är är det klart att man kan försvåra och hämma den typ av utveckling som i grunden alla i dag bara står och väntar på. När kommer regeringens vårdreformer för att stärka den nära vården?

Myndigheten Inspektionen för vård och omsorg, som också är regeringens egen expertmyndighet, tydliggör till exempel att man hindrar kommande utvecklingsförslag om att stärka den nära vården. Det skriver myndigheten i sitt eget remissvar. Det ligger på Socialdepartementet. Där blundade regeringen. Detta skrev man inte in i förslaget, utan man fortsatte att driva det till riksdagen.

Nu är förhoppningen att en majoritet av Sveriges riksdag i morgon kommer att avslå förslaget. Ingen har efterfrågat det. Vårdpersonalen funderar över vad det innebär. Vårdförbundet skriver: Så som förslaget är skrivet hindrar det utveckling och effektivisering av vården. Vårdförbundet, personalen, vill alltså inte ha förslaget. Det löser inga problem.

Detta är en paperstiger som i grunden är en dimridå för att slippa tala om det som vi egentligen borde ägna denna debatt åt, nämligen hälso- och sjukvårdens reella utmaningar.

Min konkreta fråga till Anna-Lena Sörenson, Socialdemokraterna, blir därför: Vilket universitetssjukhus är det som Anna-Lena Sörenson och Socialdemokraterna oroar sig för? Vilket sjukhus är det som skulle riskeras och som gör att man nu lägger fram detta förslag? Det kanske är det egna universitetssjukhuset hemma i Linköping? Det har dock inte Socialdemokraterna i Östergötland tyckt, för de har sågat förslaget. De egna partikamraterna hemma i valkretsen har alltså sågat detta, Anna-Lena Sörenson.

Jag kommer avslutningsvis till min andra fråga, fru talman. Ni har nu suttit i nästan tre år vid makten. Utmaningarna i hälso- och sjukvården

växer. När kommer propositionerna? När kommer de förslag som kan förändra och ta tag i utmaningarna? När får vi se dem? Kommer de på propositionslistan i september?

(Applåder)

Anf. 241 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Fru talman! Cecilia Widegren inledde sitt anförande med att räkna upp de utmaningar som svensk hälso- och sjukvård står inför. Det var i princip detsamma som jag anförde i mitt inlägg. Det tycker jag är positivt; det är bra att vi gör samma analys av hur det står till i svensk hälso- och sjukvård och vad det är som behöver göras.

Cecilia Widegren fortsätter med att säga att detta är ett onödigt lagförslag och att vi slår in öppna dörrar. Men låt oss titta på hur det ser ut i verkligheten i till exempel Stockholms läns landsting. Där har man lagt ut väldigt mycket på entreprenad. Man har alltså splittrat verksamheter. Då finns det stora risker för att man också lägger ut verksamhet som hör tätt samman med en universitetssjukhusverksamhet.

Cecilia Widegren ägnar stort utrymme åt att tala om definitionerna av ett universitetssjukhus och vad det är. Det är svårt; det medger regeringen i sin proposition. Regeringen vill också ha ett bemyndigande för att under sitt konstitutionella ansvar genom myndigheten själv definiera det när så behövs.

Jag tänker att det som är enkelt att definiera i hälso- och sjukvården, till exempel mödrahälsovården eller planerade operationer, oftast är det som de privata vårdgivarna vill och kan bedriva. De gör det också oftast bra. Det är lätt att följa upp, det är lätt att upphandla och det är lätt att kravspecificera.

Jag återkommer när det gäller de mer komplexa områdena.

Anf. 242 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Vi har stora utmaningar i svensk hälso- och sjukvård. Då ska vi inte lägga vare sig energi, resurser eller engagemang på att tala om det som inte löser dessa utmaningar. Tyvärr måste vi ägna en hel timme åt detta i kväll i stället för att tala om personalbristen inför sommaren, om vårdköerna som växer och så vidare.

Jag kan bara instämma i vad de socialdemokratiskt styrda landstingen i Kronoberg, Östergötland, Örebro, Skåne och Dalarna säger: Det här är en papperstiger. Den är till för papperskorgen. Detta utvecklar inte hälso- och sjukvården, utan det ser snarare till att hämma densamma.

Jag hade två konkreta frågor till Anna-Lena Sörenson. För det första: Instämmer du i vad dina partikollegor i Östergötland säger? De säger: Det här är inget bekymmer, det här berör inte Linköpings universitetssjukhus och vi tycker därför att detta är en papperstiger. För det andra: Vilket annat sjukhus är det som Anna-Lena Sörenson är oroad över och som är anledningen till att propositionen över huvud taget har dykt upp? Dessa svar skulle jag gärna vilja ha.

Vi efterlyser också svaren på vårdens utmaningar. Vårdförbundet, Sveriges sjuksköterskor, är de som i dag står på barrikaderna för att se till att förstärka utbildning för att få både bättre arbetsmiljö och bättre lokalt ledarskap. De skriver tydligt: Det här löser inte, utvecklar inte och effektiviserar inte sjukvården. Kom tillbaka med reella förslag!

När kommer de reella förslagen, Anna-Lena Sörenson? Kommer de på propositionslistan i september? Det är sista chansen för regeringen att visa att man har gjort någon skillnad i svensk hälso- och sjukvård. Hittills har man presenterat papperstigrar. Jag tror att det är den tredje proposition på hälso- och sjukvårdsområdet som den här regeringen får dra tillbaka eller som avslås i riksdagen. Det är en svag regering som inte får igenom sina egna förslag.

Anf. 243 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Fru talman! För att kunna möta de utmaningar som vi är överens om finns för svensk hälso- och sjukvård måste vi ha universitetssjukhus. Vi måste ha universitetsverksamhet som håller ihop hälso- och sjukvård, forskning, utbildning och utveckling. Det är i dessa miljöer som lösningarna till problemen föds. Det är här man kan arbeta med evidensbaserade metoder, det är här innovationerna föds och det är här idéerna föds till hur man ska lösa problemen.

Jag kan se på den föregående, borgerliga, regeringen som hade åtta år på sig att komma med lösningar för svensk hälso- och sjukvård. Utmaningarna är inte nya, utan dem har vi sett så länge jag har varit sjukvårdspolitiker. De lösningar som presenterades då var privatiseringar och sänkta skatter. Har det löst någonting av de utmaningar vi ser i svensk hälso- och sjukvård, Cecilia Widegren?

Det som oroar mig är att den privatiseringsiver som vi ser i Stockholms läns landsting också finns här i riksdagen. De borgerliga partierna kommer ofta tillbaka till att de lösningar som vi ska lansera för att möta utmaningarna är mer av vårdval, mer av privatiseringar – och sänkta skatter, förstås. Det kommer ju som grädde på moset. Är det detta vi ska lösa utmaningar för svensk hälso- och sjukvård med?

Nej, vi är allvarligt oroade för att en utveckling ska komma till stånd där man lägger ut viktiga verksamheter i landstingen på ett sätt som gör att man inte kan ta tillbaka dem. Då kan man inte använda dem i den verksamhet och i de komplexa miljöer som måste till för att man ska kunna forska, utbilda och utveckla.

Anf. 244 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Vi är oroliga. Vi är oroliga för att denna regering inte ser de verkliga utmaningarna. Landstingen har sett dem, för de har förkastat förslagen. Expertmyndigheterna har sett dem, för de har förkastat förslagen.

Anna-Lena Sörenson och Socialdemokraterna kan inte här i Sveriges riksdag tala om vilket sjukhus det är man har oro inför. Det hänger absolut inte ihop med det egna sjukhuset i den egna valkretsen eftersom Socialdemokraterna i Östergötland också är emot förslaget. Den enda som är för det torde vara Anna-Lena Sörenson, och då får jag i så fall tacka för debatten.

Utmaningarna ligger nu i att ta tag i de reella problemen. Vi är oroliga för att ni inte kommer med reformerna. Det är vi oroliga för, och det är att vara orolig på riktigt. Ni har haft tre år på er, och det finns inga vårdreformer presenterade. Det finns bara papperstigrar. Som tur är fattar riksdagen beslut om att dessa papperstigrar inte behövs. Nu borde ni ta chansen till

propositionslistan och den sista möjligheten i september att återkomma med vårdreformerna.

Alliansregeringen såg till att halvera vårdköer, att skapa fler utbildningsplatser för både sjuksköterskor och läkare och att göra det möjligt för människor att välja i den nära vården. I dag är det ungefär 5 miljoner besök i den nära vården som sker hos en annan huvudman.

Det här gör att vårdpersonalen kan välja arbetsgivare. Vi ska se till att den utvecklingen fortsätter så att vårdpersonalen får komma till tals mer, synas mer i den nära vården och utveckla den ännu mer. Vi ska inte lägga några blöta filter över den utvecklingen, som i grunden borde få ännu mer resurser och möjligheter.

Vi var inte nöjda. Vi är beredda att komma tillbaka och presentera nya konkreta vårdreformer. Allianspartierna förbereder sig för detta – ju snarare, desto bättre.

Anf. 245 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi debatterar propositionen *Driftsformer för universitetssjukhus*.

Regeringen har säkert goda intentioner med det lagförslag som man föreslår. Man lyfter fram det viktiga arbete som universitetssjukhusen gör. Men som så många gånger tidigare under denna mandatperiod försöker regeringen genom detta lagförslag lösa ett hypotetiskt problem.

På nationell nivå finns det inte någon diskussion om att privatisera universitetssjukhusen. Med andra ord är privatisering inte ens en aktuell frågeställning. Det har också flera remissinstanser svarat, bland annat Läkarförbundet. Man skriver i sitt remissvar: ”Det råder stor enighet om att universitetssjukhusen även fortsatt bör bedrivas i offentlig regi, och en lagstiftning som förhindrar en försäljning av universitetssjukhus är därför helt överflödig.”

Vi avstyrker också propositionen för att vi menar att en begränsning av landstingens möjligheter att lämna över verksamhet vid ett universitetssjukhus till någon annan utförare skulle kunna få negativa konsekvenser för vårdens utveckling. Man ska ju komma ihåg att sjukvården står under ständig utveckling. De sjukdomar som i dag kräver tillgång till avancerad vård på ett universitetssjukhus kanske inte nödvändigtvis gör det i morgon. Vi befarar därför att den medicinska utvecklingen och en framtida nivåstrukturering skulle kunna bli lidande, vilket i förlängningen skulle kunna försämra för patienterna. Det är också en aspekt som många landsting befarar i sina remissvar.

Även Vårdförbundet avstyrker, som vi hört här, med motiveringen att förslaget förhindrar utveckling och effektivisering av universitetssjukhusen. Liknande synpunkter har Karolinska Institutet – att förslaget riskerar att kväva dynamiken i utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Frågan man ställer sig är: Var finns regeringens konsekvensanalys för patienter och medborgare? Innan man lägger fram ett sådant här lagförslag bör man göra en djupare analys av konsekvenserna för sjukvården generellt sett men framför allt ur ett patientperspektiv. Det har regeringen inte brytt sig om att göra, vilket vi beklagar djupt.

Herr talman! Vi anser att det är viktigt att även universitetssjukhusen ska ha möjlighet att anlita andra vårdgivare när det bedöms vara lämpligt och effektivt, till exempel för att korta köerna till vissa operationer eller

för att snabbt få tillgång till provsvar eller resultat av röntgenundersökningar.

Med tanke på det rådande krisläget inom sjukvården, med brist på vårdplatser och inställda operationer, anser vi att nya regler och förbud som kan inverka negativt på sjukvårdens effektivitet måste undvikas.

Sammanfattningsvis kommer vi att avstyrka regeringens förslag, dels för att det inte utgör ett fullständigt beslutsunderlag – vilket är häpnadsväckande i sig – och dels för att flera tunga remissinstanser tydligt har visat på stora brister och faror i förslaget.

Vi vill värna sjukvården för att den ska kunna utvecklas och effektiviseras eftersom det gynnar patienterna. Politiska förslag som enbart bygger på ideologi och riskerar att drabba sjukvårdens utveckling och därmed patienterna är inget som vi som parti kan ställa oss bakom.

Herr talman! När man organiserar hälso- och sjukvården ska man alltid ha medborgarnas och patienternas bästa i fokus. Man ska eftersträva en hälso- och sjukvård med bästa möjliga kvalitet. I vilken regi verksamheten bedrivs bör vara underordnat.

Tyvärr är regeringens förslag raka motsatsen. Där är driftsformen viktigare än innehållet, vilket vi anser är djupt olyckligt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 246 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna går i bräschen och har blivit det nya sjukvårdspartiet, har jag hört ryktas. Men på samma gång har ni blivit riskkapitalisternas egna små gullgossar. Och när ni satsar på gänget här till höger är det helt uppenbart att ni också kommer att säga ja till skattesänkningar – det gick ju inte så bra sist – och till mer privatisering, för det är lösningen.

Jag har några konkreta frågor till dig, Per Ramhorn. Vad är det som blir jättebra när man ”sourcar ut” delar av Karolinska sjukhuset och KI, Karolinska Institutet? Vad är det som blir så mycket bättre när man tar bort delar av det i vårdval men forskning, utbildning och utveckling inte följer med? Man dumpar helt enkelt det eftersom de privata riskkapitalisterna inte är intresserade av att köra det vidare, som de 50 forskarna, professorerna och lektorerna påpekar. Vad är det som blir så mycket bättre när man ”sourcar ut” universitetssjukhusen? Det undrar jag mycket över.

Är inte du orolig? undrar jag också. Du bor i Skåne, och där har det inte gått lika långt som här i Stockholm. Men blir inte du orolig när det är så många som säger att den forskning som har funnits och fortfarande finns på Karolinska Institutet och Karolinska sjukhuset håller på att dräneras på grund av vårdvalen, på grund av att andra aktörer får ta del av verksamheten men inte tar med sig forskning eller utveckling på det området? De vill inte heller stå för att vidareutbilda läkare. Är inte det lite risky, så att säga? Tycker inte du att man borde fundera lite på det?

Anf. 247 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Karin!

Karin Rågsjö är väldigt fokuserad på Stockholm, men Stockholm är ju inte hela Sverige. Det blir mycket Stockholm här.

Karin hänvisade till forskning och gick in på Karolinska Institutet. Men vad jag ser avstyrker remissinstanserna förslaget.

Det här handlar egentligen om universitetssjukhusen. Det är anmärkningsvärt att ni inte går djupare in på vilka konsekvenserna kommer att bli för patienterna och medborgarna om ert förslag skulle gå igenom. Flera remissinstanser påpekar också detta. Det finns helt enkelt ingen konsekvensanalys.

Anf. 248 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Att jag pratar så mycket om Stockholms läns landsting är för att här har borgarna suttit vid makten i snart tre mandatperioder. Här har man kört vårdvalsmodellen, privatiseringsmodellen, hela vägen in i kaklet.

Man kan nu se ganska stora konsekvenser av det här, av en misskött hälso- och sjukvård. Det är därför 500 står och köar för att bli opererade i det här länet. Barnoperationer får man lämna över till andra landsting nu. Det är ett problem.

Karolinska sjukhuset och KI har också väldigt utvecklad forskning. Det är inte småpotatis. Vi ser listan på alla som säger att det här har gått för långt, att det här inte funkar längre, att man inte kan "sourca ut" mer från universitetssjukhusen. Det är klart att det kommer att drabba patienter ganska mycket om det inte blir någon forskning, utveckling eller utbildning.

Nästa anhalt på vägen om Stockholm får fortsätta lär ju bli att det mer eller mindre faller samman. Det är inte så att de som tar över vårdcentraler eller specialistvård – reumatologi, barnonkologi och så vidare som "sourcas ut" på backen – går vidare och förstärker forskningen. Det här drabbar alltså ytterst patienterna.

Jag tycker att det är märkligt att Sverigedemokraterna gjorde en sådan rockad. Alliansen är ju helt beroende av er för att få igenom sina olika utskottsinitiativ och you name it. Så är det – och ni har blivit helt beroende av Alliansen på det sättet. Det är en ganska trist utveckling, för det var ju ni som var emot allt det här för fyra år sedan. Men saker och ting händer på vägen, och vad vet jag; det kanske var någon som ringde från Svenskt Näringsliv.

Anf. 249 PER RAMHORN (SD) replik:

Herr talman! Det är ingen som har ringt från Svenskt Näringsliv, inte till mig i alla fall.

Som jag sa i anförandet har man säkert goda intentioner med förslaget. Men när man gör en lagstiftning måste den grundas på fakta och grundlighet. Som jag har sagt tidigare – vi har haft den här debatten flera gånger – kan man inte bara skjuta från höften när man ska göra en lagstiftning. Man måste veta vad man gör.

Det är precis detta flera remissinstanser kritiserar; det är i många fall ett hafsvverk. Det är inte första gången. För en vecka sedan gällde det sjukvårdsförsäkringar, och före det gällde det primärvårdsvalet. Det blir samma svar från tunga remissinstanser: Det här duger inte.

Regeringen bör ändå vara lite självkritisk och titta på vad det är som gör att man inte får igenom sina förslag. Hade man kunnat få igenom förslagen om underlaget hade varit bättre?

Kan det vara på det sättet att regeringen sätter ideologi före patienternas bästa? Det är en fråga som regeringen kanske ska ta med sig.

Anf. 250 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Återigen debatterar socialutskottet ett förslag från regeringen som jag frågar mig varför det över huvud taget har lagts på riksdagens bord. Jag tror även att många av dem som har lyssnat på debatten ställer den frågan.

Svensk sjukvård står inför mycket stora utmaningar. Bara hälften av alla svenskar har en fast läkarkontakt i primärvården. Bristen på specialistutbildade sjuksköterskor är skriande. Köerna växer. Och allt fler patienter får vänta i månader på att träffa specialistläkare eller på att få en behandling.

Regeringens förslag handlar inte om de här viktiga frågorna. I stället lägger man tid och kraft på att det ska vara förbjudet att sälja universitetssjukhus till högstbjudande. Men ingen har föreslagit något sådant. Socialdemokraterna väljer alltså att lägga resurser på att ta fram ett lagförslag som ska lösa ett problem som helt enkelt inte finns.

När jag träffar människor i Östergötland och diskuterar sjukvården får jag ibland frågor om vad vi i socialutskottet håller på med. Mycket kretsar naturligtvis kring de växande utmaningar och problem i sjukvården som finns och som behöver åtgärdas och lösas.

Ingen har frågat mig vad riksdagen gör för att Linköpings universitetssjukhus inte ska säljas. Det beror sannolikt på att ingen har föreslagit detta. Det finns inte på kartan. Det är trist att regeringen uppfinner problem som inte finns i stället för att ägna sig åt sjukvårdens verkliga problem, vilket flera redan har sagt här i dag.

Någon kan säkert invända att en lag som förbjuder människor att göra något som ingen ändå skulle komma på tanken att göra väl inte kan vara så farlig. Men problemet med propositionen är att man i syfte att lösa ett problem som inte finns riskerar att förhindra en utveckling som de allra flesta tycker är bra.

Det som är högspecialiserad sjukvård i dag är nämligen morgondagens rutinsjukvård. Så ser utvecklingen ut, och så har den alltid sett ut. En ny avancerad metod införs inom den högspecialiserade sjukvården för att några år senare finnas ute i den vanliga specialistvården.

Om riksdagen skulle förbjuda det som är universitetssjukvård just i dag, inte 2007, att i framtiden bedrivs av privata aktörer på något sätt skulle den hindra den dynamiska utveckling som är viktig i den svenska sjukvården. Lagrådet och massor av tunga remissinstanser har citerats här. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys gör till exempel bedömningen att förslaget riskerar att hämma nödvändiga strukturförändringar inom sjukhusvården.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 251 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Staffan Danielsson har inte hört någon östgöte uttrycka oro över att universitetssjukhuset ska säljas ut. Det har inte jag heller hört. Jag har däremot hört många förslag, hemma i Östergötland och inte minst här i kammaren, om att lägga ut delar av sjukvården till privat verksamhet.

Flera av de tidigare talarna har kommit tillbaka till att förslaget, om det skulle gå igenom, skulle hämma utvecklingen inom hälso- och sjukvården. Jag återkommer till det jag sa i mitt anförande: Det finns inget sådant i förslaget.

I förslaget talas det om vilka ”någon annan” är, och som man inte får lägga ut verksamheten till. Det står också klart och tydligt att om landstinget vill förändra sin verksamhet på olika sätt, om man till exempel anser att en del av universitetssjukvården har utvecklats till basal sjukvård, kan man lägga ut det på annan vårdgivare. Men man kan också – det är viktigt i sammanhanget – utveckla och organisera universitetssjukvården på ett sådant sätt att man till exempel kan lägga en del av verksamheten på Motala sjukhus, på Vrinnevisjukhuset i Norrköping eller inom primärvården.

Grejen är att man har kontroll över den här sjukvården. Den kan vara av högspecialiserat slag, men den behöver inte utföras på universitetssjukhuset utan kan ligga på andra ställen. Man har dock kontroll över verksamheten. Man kan bedriva forskning. Och man kan bedriva utveckling och utbildning.

Detta kan lätt förstöras. Jag ska återkomma till det i min nästa replik.

Anf. 252 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Nej, jag har inte hört det från någon östgöte jag har träffat. Men jag har hört via Cecilia Widegren här och på annat sätt vad sjukhusledningen i Östergötland tycker i frågan. Det var tydligt.

Vi kan såklart ha en politik som innebär att det inte finns något förtroende för lösningar från dem som har ansvar för sjukvården i landet. Makten flyttas upp till Stockholm, så att man måste ha tillstånd för allt man ska göra. Regeringen ska bestämma vad som är sjukvård, och om man vill göra någonting ska man fråga regeringen och så vidare. Det hämmar.

Jag kan hänvisa till vad utskottets ordförande Emma Henriksson och Cecilia Widegren och Per Ramhorn har fört fram här. Det är konstruerade och ideologiskt färgade argument som ligger bakom det här, vilket vi har hört i debatten här i replikerna.

Förslaget behövs inte. Låt oss diskutera sjukvårdens utmaningar och koncentrera oss på det! Det är huvuduppgiften i dag.

Anf. 253 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik:

Herr talman! Jag skulle gärna diskutera sjukvårdens utmaningar. Och det gör vi på sätt och vis i dag. Sjukvårdens utmaningar måste nämligen mötas med bland annat det som sker på universitetssjukhusen. Därför är det otroligt viktigt att vi kan hålla ihop dem.

Om Staffan Danielsson har läst remissvaren noga har han förmodligen också upptäckt att universitetet i Linköping har en annan mening. Man stöder förslaget. Det kan man läsa på om.

Staffan Danielsson talar också om hur förfärligt det kommer att bli om man måste söka tillstånd i Stockholm för saker och ting. Hans partikamrat i utskottet brukar stå här och tala om att alla ska söka tillstånd för olika verksamheter i Stockholm. Det gäller även centerstyrda kommuner och regioner och landsting där Centerpartiet är med och styr. De ska också söka tillstånd i Stockholm för att kunna bedriva sina verksamheter. Ni talar alltså inte riktigt samma språk, Staffan Danielsson.

Vi måste komma tillbaka till varför de borgerliga och Sverigedemokraterna har en sådan motvilja mot det här förslaget att man inte ens vill lyssna på det som står i propositionen om att det går bra att utveckla sin verksamhet inom landstingen.

Jag tror att det handlar om att man ytterst vill – som Per Ramhorn specifikt uttryckte det – ha möjlighet att privatisera olika delar. De delar som kommer att privatiseras är det som är enkelt att definiera och det som man kan tjäna mycket pengar på. Det kommer inte att vara det som är komplext, som är svårt och som är dyrt.

Då kommer vården att fragmentiseras. Det kommer att vara mycket svårare till exempel vid universitetssjukhuset i Linköping att bedriva brännskadevård om man lyfter ut det som är lite enklare att definiera och det som man kan tjäna mycket pengar på, till exempel plastikkirurgi.

Anf. 254 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Det jag kritiserade var att regeringen vill flytta makten till regeringen. Landstingen får då i nåder komma med förslag om man vill ha den utveckling som har skett sedan 2007 och som skedde före 2007. Det bör kunna ske på ett naturligt sätt även i framtiden utan att man ska centralisera beslutsfattandet till regeringen.

Till sist vill jag bara säga att jag tycker att det är ideologiskt färgat från regeringen, vilket inläggen här – inte minst från Karin Rågsjö – visar. Staten är bäst på att sköta sjukvård. Landstingen är sämre på det och för att inte tala om privata alternativ. De upphandlas ju av landstingen som kan ställa krav och kontrollera det hela.

När företrädare för Alliansen samt Per Ramhorn har citerat Lagrådet och tunga remissinstanser faller det bara till marken. Ni kommenterar inte det. Ni bortser från dem och fastnar i er ideologiska grundsyn och kanske i ett brev från en del forskare som säkert är viktiga i Stockholm, men som inte väger upp den tyngd som finns hos remissinstanserna och Lagrådet.

Anf. 255 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det som är så viktigt när vi fattar beslut här i riksdagen är att vi baserar besluten på ett gediget underlag med konsekvensbeskrivningar av det som vi fattar beslut om. Det saknas här.

Det saknades faktiskt också i lika stor utsträckning 1982 när staten avhände sig ansvaret för universitetssjukhusen. Jag har gått tillbaka till det underlag som man då hade, och det handlade om tro och tyckande. Landstingen ville ha makten över sjukvården. Man hade ju tio år tidigare infört det kommunala självbestämmandet.

Den myndighet som jag arbetade på då – Socialstyrelsen – hade inte nog med muskler för att sätta emot. Det har haft och har konsekvenser

därför att sjukvården blev mer och mer prioriterad inom universitetssjukvården. Det var till skada för den kliniska forskningen som då var bland de världsledande. Det finns många utredningar som har visat hur vi har sackat.

En del har reparerats under resans gång. Men jag vill påminna om att ALF-medlen av och till har varit väldigt svåra att spåra. Vad har de egentligen använts för? Har de i stället använts för att fylla svarta hål i sjukvårdsbudgeten?

Nu ska vi förbjuda att universitetssjukhusen säljs ut, och det är en icke-fråga, som flera här har påpekat. Den har inte varit på dagordningen. Det som finns på dagordningen och som det i ett sådant här läge inte går att motionera om i anslutning till propositionen är att det i riksdagen finns ett strängt regelverk för hur man kan skriva följdmotioner.

Jag skulle vilja se en utveckling av Göran Stiernstedts utredning om effektiv vård där han tar upp forskningssidan och framför allt att alltmer av sjukvården kommer att förläggas utanför sjukhusen. Det innebär att utbildningen och forskningen måste följa med.

Läkarutbildningen varierar här i landet, men väldigt mycket ligger nu ute på vårdcentralerna. Det ska också vara möjligt att ha utbildning på en privat vårdcentral om den uppfyller kraven på kvalitet och lärare. Naturligtvis behövs det också resurser. Det här är inte gratis, men mycket av utbildningen kan läggas ut på både offentlig och privat öppenvård förutsatt att den vården har kvalitet och kompetenta lärare.

Detta kommer också att vara till gagn för patienterna. När läkemedel prövades tidigare skulle det göras på ensjukesjuka patienter på universitetssjukhus. Annars kunde det inte bli någon kvalitet på prövningarna. Men dessa patienter var ju inte representativa för multisjuka kroniker som sedan skulle använda läkemedlen.

Nu går vi in i en tid där nya behandlingsmetoder – och det handlar inte bara om läkemedel – kommer att prövas ut i den verklighet där patienterna finns, och det är nödvändigt.

Jag har gått igenom vilka fakta som finns bakom läkemedelsnytta och risker hos dem som har passerat sin 85-årsdag. Det finns ingenting. Vi vet faktiskt inte vilken nytta dessa läkemedel gör. Vi vet ganska mycket om riskerna eftersom de anmäls till Läkemedelsbiverkningsnämnden och på andra vägar. Här finns alltså ett mycket stort forskningsbehov, och det kommer att tillgodoses i den öppna vården.

I framtiden är det naturligtvis också viktigt att utpröva nya kirurgiska metoder som inte kan prövas i öppenvård. Det ska vi också se till. Forskningsråd, utbildningsdepartement och forskarvärlden har här ett stort ansvar för att peka på vad som behövs och hur det kan utföras.

En del av detta kan mycket väl utföras på sjukhus som är privata. På Stockholms sjukhem görs nu väldigt viktig demensforskning och också rehabilitering efter nackskador och annat.

Det viktiga är att det finns kompetenta forskare och resurser på de kliniker som det handlar om. Det görs också en uppföljning av kvaliteten på forskningen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 16 Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU40

Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar (prop.
2016/17:105)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 17 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2016/17:204 Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om
vad arv och miljö betyder för människors hälsa

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående
proposition skulle förlängas till och med *onsdagen den 20 september*.

Motioner

med anledning av prop. 2016/17:188 Nationellt mål och inriktning för
funktionshinderspolitiken

2016/17:3749 av Carina Herrstedt m.fl. (SD)

2016/17:3750 av Anders W Jonsson och Per Lodenius (C)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 juni

2016/17:1576 Statliga medels användning

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet *Anna Ekström* (S)

2016/17:1577 Mässlingssmitta

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2016/17:1578 Ökad brottslighet mot företagare

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:1579 Återanvändning av elektronik

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:1580 Översyn av sjöfyllerireglerna

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 13 juni

2016/17:1496 Skyddad identitet

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1495 Bostad för kvinnor som varit utsatta för relationsvåld

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1497 Kronofogdens register

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1528 Förföljelsen av kristna i Egypten

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1520 Elektroniska betalningar

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.29.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 75 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 147 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 178 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 209 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 245 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
§ 1 Partiledardebatt	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (M).....	3
Anf. 4 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	5
Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	6
Anf. 6 ANNIE LÖÖF (C)	7
Anf. 7 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 8 JAN BJÖRKLUND (L)	10
Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD).....	11
Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	13
Anf. 12 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	13
Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	14
Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	14
Anf. 15 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	14
Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	15
Anf. 17 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	15
Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	15
Anf. 19 ANNIE LÖÖF (C) replik	16
Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	16
Anf. 21 ANNIE LÖÖF (C) replik	16
Anf. 22 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	17
Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	17
Anf. 24 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	18
Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	18
Anf. 26 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	18
Anf. 27 JAN BJÖRKLUND (L) replik	19
Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	19
Anf. 29 JAN BJÖRKLUND (L) replik	19
Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 31 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	20
Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 33 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	21
Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	21
Anf. 35 ANNA KINBERG BATRA (M).....	21
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	22
Anf. 37 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	22
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	22
Anf. 39 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 40 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 42 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	24
Anf. 43 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	24
Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	24
Anf. 45 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	25

Anf. 46	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	25
Anf. 47	ANNA KINBERG BATRA (M) replik	26
Anf. 48	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	26
Anf. 49	ANNA KINBERG BATRA (M) replik	26
Anf. 50	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	27
Anf. 51	ANNA KINBERG BATRA (M) replik	27
Anf. 52	JIMMIE ÅKESSON (SD)	27
Anf. 53	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	28
Anf. 54	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	28
Anf. 55	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	29
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29
Anf. 57	ANNA KINBERG BATRA (M) replik	29
Anf. 58	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	30
Anf. 59	ANNA KINBERG BATRA (M) replik	30
Anf. 60	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	30
Anf. 61	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	31
Anf. 62	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31
Anf. 63	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	31
Anf. 64	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31
Anf. 65	ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 66	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	32
Anf. 67	ANNIE LÖÖF (C) replik	32
Anf. 68	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	33
Anf. 69	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	33
Anf. 70	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	33
Anf. 71	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	34
Anf. 72	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	34
Anf. 73	JAN BJÖRKLUND (L) replik	34
Anf. 74	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	35
Anf. 75	JAN BJÖRKLUND (L) replik	35
Anf. 76	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	35
Anf. 77	ANDREAS CARLSON (KD) replik	36
Anf. 78	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	36
Anf. 79	ANDREAS CARLSON (KD) replik	36
Anf. 80	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	37
Anf. 81	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	37
Anf. 82	ANNIE LÖÖF (C) replik	38
Anf. 83	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	38
Anf. 84	ANNIE LÖÖF (C) replik	38
Anf. 85	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	39
Anf. 86	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	39
Anf. 87	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	39
Anf. 88	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40
Anf. 89	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	40
Anf. 90	ANDREAS CARLSON (KD) replik	40
Anf. 91	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	40
Anf. 92	ANDREAS CARLSON (KD) replik	41
Anf. 93	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik	41
Anf. 94	ANNIE LÖÖF (C)	41
Anf. 95	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	42
Anf. 96	ANNIE LÖÖF (C) replik	42

Anf. 97	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	42
Anf. 98	ANNIE LÖÖF (C) replik	43
Anf. 99	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	43
Anf. 100	ANNIE LÖÖF (C) replik	43
Anf. 101	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	44
Anf. 102	ANNIE LÖÖF (C) replik	44
Anf. 103	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	44
Anf. 104	ANNIE LÖÖF (C) replik	45
Anf. 105	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	45
Anf. 106	ANNIE LÖÖF (C) replik	45
Anf. 107	JONAS SJÖSTEDT (V).....	46
Anf. 108	ANNIE LÖÖF (C) replik	46
Anf. 109	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	46
Anf. 110	ANNIE LÖÖF (C) replik	47
Anf. 111	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	47
Anf. 112	JAN BJÖRKLUND (L) replik	48
Anf. 113	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	48
Anf. 114	JAN BJÖRKLUND (L) replik	48
Anf. 115	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	49
Anf. 116	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	49
Anf. 117	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	49
Anf. 118	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	50
Anf. 119	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	50
Anf. 120	JAN BJÖRKLUND (L).....	50
Anf. 121	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	51
Anf. 122	JAN BJÖRKLUND (L) replik	51
Anf. 123	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	52
Anf. 124	JAN BJÖRKLUND (L) replik	52
Anf. 125	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	52
Anf. 126	JAN BJÖRKLUND (L) replik	53
Anf. 127	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	53
Anf. 128	JAN BJÖRKLUND (L) replik	53
Anf. 129	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	54
Anf. 130	JAN BJÖRKLUND (L) replik	54
Anf. 131	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	54
Anf. 132	JAN BJÖRKLUND (L) replik	55
Anf. 133	ANDREAS CARLSON (KD).....	55
§ 2	Avsägelse	56
§ 3	Anmälan om subsidiaritetsprövningar	56
§ 4	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	56
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	57
§ 6	Ärenden för bordläggning	58
§ 7	En försöksverksamhet med branschskolor	58
	Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU21	58
Anf. 134	IDA DROUGGE (M).....	58
Anf. 135	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	59
Anf. 136	CHRISTER NYLANDER (L)	61
Anf. 137	CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S).....	62
Anf. 138	IDA DROUGGE (M) replik.....	65

Anf. 139 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	
replik.....	65
Anf. 140 IDA DROUGGE (M) replik.....	65
Anf. 141 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	
replik.....	66
Anf. 142 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	66
Anf. 143 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	
replik.....	66
Anf. 144 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	67
Anf. 145 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S)	
replik.....	67
Anf. 146 ROBERT STENKVIST (SD).....	68
(Beslut fattades under § 11.).....	68
§ 8 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige.....	68
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU24	68
Anf. 147 MATILDA ERNKRANS (S)	68
Anf. 148 JOHAN HULTBERG (M)	71
Anf. 149 MATILDA ERNKRANS (S) replik	74
Anf. 150 JOHAN HULTBERG (M) replik	74
Anf. 151 MATILDA ERNKRANS (S) replik	75
Anf. 152 JOHAN HULTBERG (M) replik	75
Anf. 153 MARTIN KINNUNEN (SD)	76
Anf. 154 JOHAN HULTBERG (M) replik	79
Anf. 155 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	80
Anf. 156 JOHAN HULTBERG (M) replik	80
Anf. 157 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	81
Anf. 158 STINA BERGSTRÖM (MP)	81
Anf. 159 RICKARD NORDIN (C)	84
Anf. 160 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	86
Anf. 161 RICKARD NORDIN (C) replik	87
Anf. 162 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	88
Anf. 163 RICKARD NORDIN (C) replik	88
Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	89
Anf. 165 RICKARD NORDIN (C) replik	89
Anf. 166 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	90
Anf. 167 RICKARD NORDIN (C) replik	90
Anf. 168 JENS HOLM (V).....	91
Anf. 169 JOHAN HULTBERG (M) replik	94
Anf. 170 JENS HOLM (V) replik	94
Anf. 171 JOHAN HULTBERG (M) replik	95
Anf. 172 JENS HOLM (V) replik	95
Anf. 173 LARS TYSKLIND (L).....	95
Anf. 174 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	98
Anf. 175 LARS TYSKLIND (L) replik	99
Anf. 176 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	99
Anf. 177 LARS TYSKLIND (L) replik	100
Anf. 178 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	100
Anf. 179 JENS HOLM (V) replik	102
Anf. 180 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik.....	103
Anf. 181 JENS HOLM (V) replik	103
Anf. 182 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik.....	103

Anf. 183 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	104
Anf. 184 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	104
Anf. 185 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	104
Anf. 186 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	105
Anf. 187 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	105
Anf. 188 JENS HOLM (V) replik	107
Anf. 189 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	108
Anf. 190 JENS HOLM (V) replik	108
Anf. 191 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	109
Anf. 192 JOHAN HULTBERG (M) replik	109
Anf. 193 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	110
Anf. 194 JOHAN HULTBERG (M) replik	110
Anf. 195 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	111
Anf. 196 RICKARD NORDIN (C) replik.....	111
Anf. 197 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	112
Anf. 198 RICKARD NORDIN (C) replik.....	112
Anf. 199 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	113
(forts. § 12).....	114
Ajournering.....	114
Återupptaget sammanträde.....	114
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni.....	114
UFöU5 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)	114
KrU12 Förstärkt skydd av kulturessendighet vid väpnad konflikt och under ockupation.....	114
FöU13 Ökad kärnsäkerhet.....	114
FöU11 Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret	115
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 juni.....	115
UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016	115
UU18 Vitbok om EU:s framtid	117
SfU25 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd.....	117
SfU20 Riksrevisionens rapport om sjukskrivning	118
SfU22 Riksrevisionens rapport om arbetskraftsinvandring.....	118
§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	119
UbU21 En försöksverksamhet med branschskolor	119
§ 12 (forts. från § 8) Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (forts. MJU24)	120
Anf. 200 LARS TYSKLIND (L) replik	120
Anf. 201 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	120
Anf. 202 LARS TYSKLIND (L) replik	121
Anf. 203 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	121
Anf. 204 ÅSA ROMSON (MP)	122
Anf. 205 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	124
Anf. 206 ÅSA ROMSON (MP) replik	125
(Beslut skulle fattas den 15 juni.).....	125
§ 13 Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program.....	125

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU15	125
Anf. 207 PETTER LÖBERG (S)	125
Anf. 208 PÅL JONSON (M).....	128
Anf. 209 ADAM MARTTINEN (SD).....	129
Anf. 210 PETTER LÖBERG (S) replik	131
Anf. 211 ADAM MARTTINEN (SD) replik	132
Anf. 212 PETTER LÖBERG (S) replik	132
Anf. 213 ADAM MARTTINEN (SD) replik	133
Anf. 214 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP).....	133
Anf. 215 LINDA SNECKER (V).....	135
Anf. 216 ROGER HADDAD (L).....	137
Anf. 217 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	138
Anf. 218 ROGER HADDAD (L) replik.....	139
Anf. 219 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	139
Anf. 220 ROGER HADDAD (L) replik.....	140
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)	140

§ 14 Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga

gränskontroller vid inre gräns 140

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU25.....	140
Anf. 221 LINDA SNECKER (V).....	140
Anf. 222 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	142
Anf. 223 LINDA SNECKER (V) replik.....	144
Anf. 224 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	144
Anf. 225 LINDA SNECKER (V) replik.....	144
Anf. 226 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	145
Anf. 227 ANDERS HANSSON (M).....	145
Anf. 228 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	147
Anf. 229 ANDERS HANSSON (M) replik.....	148
Anf. 230 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	148
Anf. 231 ANDERS HANSSON (M) replik.....	148
Anf. 232 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP).....	149
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)	150

§ 15 Driftsformer för universitetssjukhus 150

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU21	150
Anf. 233 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	150
Anf. 234 KARIN RÅGSJÖ (V).....	152
Anf. 235 EMMA HENRIKSSON (KD).....	154
Anf. 236 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	155
Anf. 237 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	155
Anf. 238 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	156
Anf. 239 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	156
Anf. 240 CECILIA WIDEGREN (M).....	157
Anf. 241 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	159
Anf. 242 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	159
Anf. 243 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	160
Anf. 244 CECILIA WIDEGREN (M) replik.....	160
Anf. 245 PER RAMHORN (SD)	161
Anf. 246 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	162
Anf. 247 PER RAMHORN (SD) replik	162
Anf. 248 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	163

Anf. 249 PER RAMHORN (SD) replik	163
Anf. 250 STAFFAN DANIELSSON (C).....	164
Anf. 251 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	165
Anf. 252 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	165
Anf. 253 ANNA-LENA SÖRENSON (S) replik	165
Anf. 254 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	166
Anf. 255 BARBRO WESTERHOLM (L).....	166
(Beslut skulle fattas den 15 juni.).....	167
§ 16 Ett starkare skydd mot orättvisa	
betalningsanmärkingar	168
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU40	168
(Beslut skulle fattas den 15 juni.).....	168
§ 17 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	168
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	168
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	169
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.29.	169